Europos Sąjungos
oficialusis leidinys

LT
C serija

C/2024/5451

2024 10 10

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI IR AUDITO RŪMAMS

2023 finansinių metų Europos plėtros fondo metinės ataskaitos

(C/2024/5451)

TURINYS

Puslapis

ATASKAITŲ PATVIRTINIMAS 2

EPF IŠTEKLIŲ PANAUDOJIMAS IR APSKAITA 3

EUROPOS KOMISIJOS VALDOMOS LĖŠOS 7

EPF FINANSINĖS ATASKAITOS 9

EPF KONSOLIDUOTŲ ES PATIKOS FONDŲ FINANSINĖS ATASKAITOS 50

2023 M. ES PATIKOS FONDO „BÊKOU“ FINANSINĖS ATASKAITOS 51

2023 M. ES PATIKOS FONDO AFRIKAI FINANSINĖS ATASKAITOS 58

EPF IR ES PATIKOS FONDŲ KONSOLIDUOTOSIOS FINANSINĖS ATASKAITOS 65

EPF FINANSINIO VYKDYMO ATASKAITA 70

ATASKAITŲ PATVIRTINIMAS

Europos plėtros fondo 2023 m. metinės ataskaitos parengtos vadovaujantis 11-ojo Europos plėtros fondo finansinio reglamento X antraštine dalimi ir finansinių ataskaitų pastabose nustatytais apskaitos principais, taisyklėmis ir metodais.

Patvirtinu savo atsakomybę už Europos plėtros fondo metinių ataskaitų parengimą ir pateikimą vadovaujantis 11-ojo Europos plėtros fondo finansinio reglamento 18 straipsniu.

Iš leidimus suteikiančio pareigūno ir EIB gavau visą informaciją, kurios patikimumą jie patvirtino ir kuri būtina norint parengti ataskaitas, kuriose parodyti Europos plėtros fondų turtas, įsipareigojimai ir biudžeto vykdymas.

Remdamasi šia informacija ir tokiomis patikromis, kurios, mano manymu, būtinos ataskaitoms pasirašyti, tvirtinu, kad esu pagrįstai įsitikinusi, jog ataskaitose visais reikšmingais aspektais parodyta tikra ir teisinga Europos plėtros fondo finansinė būklė.

Rosa ALDEA BUSQUETS

Apskaitos pareigūnė

2024 m. birželio 19 d.

EPF IŠTEKLIŲ PANAUDOJIMAS IR APSKAITA

1. PAGRINDINIAI FAKTAI

Europos Sąjunga (toliau – ES) palaiko bendradarbiavimu grindžiamus santykius su daugeliu besivystančių šalių. Jais visų pirma siekiama skatinti ekonominį, socialinį ir aplinkos vystymąsi, daugiausiai dėmesio skiriant ilgalaikiam skurdo mažinimui ir naikinimui, šalims gavėjoms teikiant paramą vystymuisi ir techninę pagalbą. Tuo tikslu ES drauge su šalimis partnerėmis rengia bendradarbiavimo strategijas ir mobilizuoja finansinius išteklius joms įgyvendinti. Šie vystomajam bendradarbiavimui skirti ES ištekliai gaunami iš trijų šaltinių:

— ES biudžeto,

— Europos plėtros fondo, ir

— Europos investicijų banko.

EPF nefinansuojamas iš ES biudžeto. Jį vidaus susitarimu įsteigė valstybių narių atstovai Taryboje, o valdo specialus komitetas. Europos Komisija (toliau – Komisija) yra atsakinga už operacijų, atliekamų su EPF ištekliais, finansinį vykdymą. Europos investicijų bankas (toliau – EIB) valdo investicinę priemonę.

EPF yra sudarytas iš atskirų EPF. Kiekvienas EPF sudaromas maždaug penkerių metų laikotarpiui, jam taikomas atskiras finansinis reglamentas, pagal kurį reikalaujama parengti kiekvieno EPF finansines ataskaitas. Be to, šios finansinės ataskaitos pateikiamos suvestine forma, kad būtų parodyta bendra išteklių, už kuriuos atsakinga Komisija, finansinė padėtis.

Iki 2021 m., kai buvo pasiektas 11-ojo Europos plėtros fondas pasiekė galutinį etapą, nes laikino galiojimo sąlyga įsigaliojo 2020 m. gruodžio 31 d., Europos plėtros fondas (toliau – EPF) buvo pagrindinė pagalbos priemonė, skirta vystomajam bendradarbiavimui Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (toliau – AKR) valstybėse bei Užjūrio šalyse ir teritorijose (toliau – UŠT). Tačiau nuo 2021 m. ES bendradarbiavimas su AKR valstybėmis ir UŠT finansuojamas ES biudžeto lėšomis.

Remiantis AKR ir ES partnerystės susitarimu buvo sukurta investicinė priemonė, valdoma EIB ir skirta privačiojo sektoriaus vystymuisi AKR valstybėse remti, daugiausia (tačiau ne vien tik) finansuojant privačiąsias investicijas. Priemonė sukurta kaip atnaujinamas fondas, t. y. grąžinamos paskolos gali būti vėl investuojamos į kitas operacijas, taigi priemonė yra atsinaujinanti ir finansiškai nepriklausoma. Kadangi investicinės priemonės Komisija nevaldo, ji nekonsoliduota pirmojoje metinių ataskaitų dalyje – EPF finansinėse ataskaitose ir susijusioje finansinio vykdymo ataskaitoje. Investicinės priemonės finansinės ataskaitos, kurias rengia EIB, į metines ataskaitas įtraukiamos kaip atskira dalis (II dalis), siekiant parodyti visą EPF paramą vystymuisi.

2. KAIP FINANSUOJAMAS EPF?

2013 m. gruodžio 2 d. Taryba priėmė Reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 1311/2013 ([1]), kuriuo nustatoma 2014–2020 m. daugiametė finansinė programa. Taip pat buvo nuspręsta, kad geografinis bendradarbiavimas su AKR valstybėmis nebus įtrauktas į ES biudžetą, bet bus toliau finansuojamas pagal esamą tarpvyriausybinį EPF.

Kitaip nei ES biudžetas, EPF yra fondas, veikiantis daugiamečiu pagrindu. Kiekvienam EPF nustatomas bendras fondas vystomajam bendradarbiavimui vykdyti paprastai penkerių metų laikotarpiu. Kadangi ištekliai skiriami daugiamečiu pagrindu, skirtos lėšos gali būti naudojamos per EPF laikotarpį. Tai, kad EPF biudžetas nėra grindžiamas metinio periodiškumo principu, pabrėžiama biudžeto vykdymo ataskaitose, kuriose EPF biudžeto įvykdymas vertinamas atsižvelgiant į visas fondo lėšas.

([1]) 2013 m. gruodžio 2 d. Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 1311/2013, kuriuo nustatoma 2014–2020 m. daugiametė finansinė programa (OL L 347, 2013 12 20, p. 884, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1311/oj).

EPF ištekliai yra ES valstybių narių ad hoc įnašai. Maždaug kas penkerius metus valstybių narių atstovai tarpvyriausybiniu lygmeniu susitinka, kad nuspręstų dėl bendros sumos, kuri bus skiriama fondui, ir dėl jo vykdymo priežiūros.

Komisija valdo EPF laikydamasi Sąjungos vystomojo bendradarbiavimo politikos. Kadangi savo vystymosi ir pagalbos politiką valstybės narės vykdo lygiagrečiai su Sąjungos lygmens politika, jos turi koordinuoti savo politiką su ES politika, kad būtų užtikrinta, jog jos papildytų viena kitą.

Be pirmiau minėtų įnašų, valstybės narės taip pat gali sudaryti bendro finansavimo susitarimus arba mokėti savanoriškus finansinius įnašus EPF.

3. EPF VEIKLA PO 2020 M. GRUODŽIO 31 D.

Nors 8-asis EPF buvo oficialiai užbaigtas 2021 m., kai buvo užbaigtos visos sutartys ir priimti finansiniai sprendimai, šis užbaigimas nebuvo visapusiškai atspindėtas 2021 m. finansinėse ataskaitose, nes keli vykdomieji raštai sumoms išieškoti, įskaitant bylinėjimosi atvejus, vis dar nebuvo įvykdyti. 2022 m. gruodžio 31 d. EPF grynasis turtas buvo 180 mln. EUR. Kapitalas ir rezervai buvo naudojami 8-ojo EPF sukauptiems nuostoliams padengti, o likučiai buvo pervesti į 9-ąjį EPF pagal 9-ajam EPF taikomo finansinio reglamento ([2]) 3 dalies nuostatas.

Šiuo metu Komisija siekia užbaigti 9-ojo EPF veiklą. Vis dar vykdoma 10 sutarčių, kurios iš esmės turėtų nustoti galioti 2024 m. Šios sutartys, finansuojamos iš 9-ojo EPF, tebegalioja ir bus užbaigtos per nustatytą laikotarpį, taip prisidedant prie veiklos ir projektų, susijusių su 9-uoju EPF, užbaigimo. Visiškas 9-ojo EPF užbaigimas galimas tik nustojus galioti visoms sutartims ir užbaigus jų vertinimus bei auditus.

10-ojo EPF užbaigimas vykdomas sėkmingai – baigta vykdyti 96,1 % jo sutarčių. Tačiau likusių programų veiklos ir finansavimo užbaigimas šiek tiek užtruks. Finansavimo užbaigimui reikia pradėti ir užbaigti visus būtinus vertinimus, auditus ir susigrąžinimus.

Pasiektas 11-ojo EPF galutinis etapas, nes laikino galiojimo sąlyga įsigaliojo 2020 m. gruodžio 31 d. Šia sąlyga nustatoma įsipareigojimų galutinė data, o tai reiškia, kad nuo 2021 m. nebegalima pasirašyti jokių kitų finansavimo susitarimų pagal 11-ąjį EPF. Tačiau jau pradėti 11-ojo Europos plėtros fondo lėšomis finansuojami projektai bus įgyvendinami iki jų galutinio užbaigimo.

Pagal dabartinę 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą ES bendradarbiavimas su AKR valstybėmis įtrauktas į Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę „Globali Europa“. Analogiškai bendradarbiavimas su UŠT dabar įtrauktas į Užjūrio asociacijos sprendimą (UAS). Tai reiškia, kad nors iki 2021 m. EPF programos buvo finansuojamos savanoriškais ES valstybių narių įnašais, nuo 2021 m. vystymosi programos bus finansuojamos iš ES biudžeto. Tai taip pat reiškia, kad vystymosi programų finansavimui reikia Europos Parlamento leidimo ir kad operacijos turi atitikti ES finansines taisykles taip pat, kaip ir kitos ES finansuojamos programos.

4. ATSKAITOMYBĖ METŲ PABAIGOJE

4.1. METINĖS ATASKAITOS

Pagal EPF finansinio reglamento 18 straipsnio 3 dalį EPF finansinės ataskaitos rengiamos remiantis kaupiamosios apskaitos taisyklėmis, kurios grindžiamos tarptautiniais viešojo sektoriaus apskaitos standartais (TVSAS). Siekiant nustatyti vienodas apskaitos, vertinimo ir ataskaitų pateikimo taisykles ir taip suderinti finansinių ataskaitų parengimo procesą, visos ES institucijos ir įstaigos taiko Komisijos apskaitos pareigūno patvirtintas apskaitos taisykles. Šios ES apskaitos taisyklės taip pat taikomos EPF, atsižvelgiant į specifinį jo veiklos pobūdį.

EPF metinių ataskaitų rengimas pavestas Komisijos apskaitos pareigūnui, kuris yra EPF apskaitos pareigūnas ir užtikrina, kad EPF metinėse ataskaitose būtų parodyta tikra ir teisinga EPF finansinė būklė.

([2]) OL L 83, 2003 4 1, p. 27.

Metinės ataskaitos pateikiamos tokia seka:

I dalis. Komisijos valdomos lėšos

i) EPF finansinės ataskaitos ir aiškinamosios pastabos

ii) EPF konsoliduotų ES patikos fondų finansinės ataskaitos

iii) EPF ir ES patikos fondų konsoliduotosios finansinės ataskaitos

iv) EPF finansinio vykdymo ataskaita

II dalis. Metinė vykdymo ataskaita. EIB valdomos lėšos

i) Investicinės priemonės finansinės ataskaitos

Dalis „EPF konsoliduotų ES patikos fondų finansinės ataskaitos“ apima abiejų prie EPF įkurtų patikos fondų – ES patikos fondo „Bêkou“ (žr. skirsnį „ES patikos fondo „Bêkou“ finansinės ataskaitos“) ir ES patikos fondo Afrikai (žr. skirsnį „ES patikos fondo Afrikai finansinės ataskaitos“) – finansines ataskaitas. Už patikos fondų atskirų finansinių ataskaitų parengimą atsakingas Komisijos apskaitos pareigūnas; jų išorės auditą atlieka privatus auditorius. Į šias metines ataskaitas įtraukti patikos fondų skaičiai yra preliminarūs.

EPF metines ataskaitas Komisija turi patvirtinti ne vėliau kaip iki po paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos einančių metų liepos 31 d. ir pateikti jas Europos Parlamentui ir Tarybai, kad jie patvirtintų biudžeto įvykdymą.

5. AUDITAS IR BIUDŽETO ĮVYKDYMO PATVIRTINIMAS

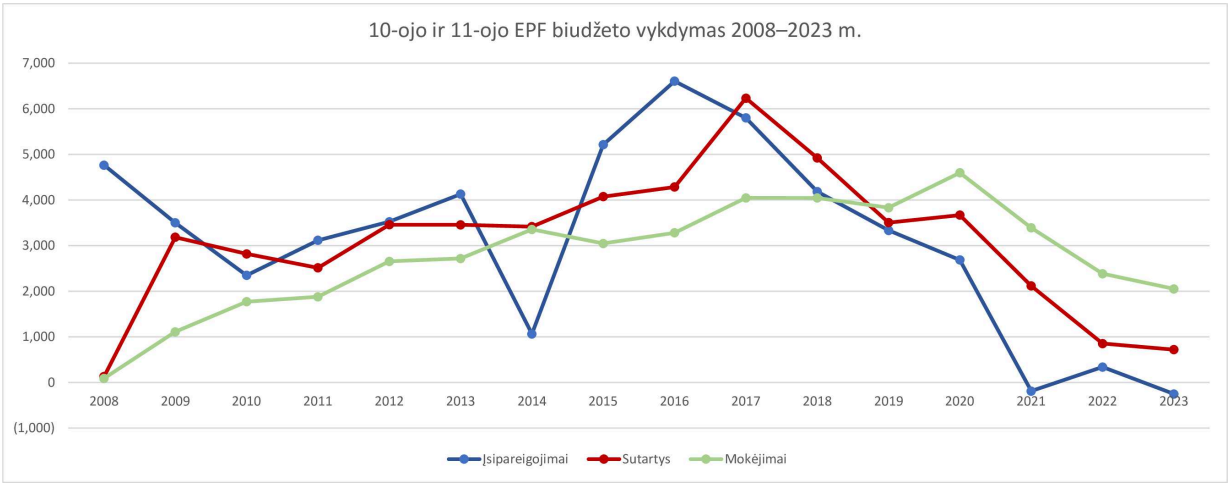
5.1. AUDITAS

EPF metines ataskaitas audituoja jo išorės auditorius – Europos Audito Rūmai (toliau – Audito Rūmai), kurie parengia metinę ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai.

5.2. BIUDŽETO ĮVYKDYMO PATVIRTINIMAS

Biudžeto įvykdymo patvirtinimas – atitinkamų finansinių metų EPF išteklių finansinio įvykdymo galutinė kontrolė. Atlikus auditą ir baigus rengti metines ataskaitas, Taryba turi pateikti rekomendacijas, o Europos Parlamentas tada turi nuspręsti, ar patvirtinti atitinkamų finansinių metų Komisijos EPF išteklių finansinį įvykdymą. Šis sprendimas grindžiamas ataskaitų peržiūra, Audito Rūmų metine ataskaita (į kurią įtrauktas oficialus patikinimo pareiškimas) ir Komisijos atsakymais į biudžeto įvykdymą tvirtinančios institucijos klausimus ir prašymus pateikti papildomos informacijos.

FINANSINIO VYKDYMO 2023 M. SVARBIAUSI ASPEKTAI

* Grynoji suma, tik 10-asis ir 11-asis EPF.

Biudžeto vykdymas

2023 m. pagal 10-ąjį ir 11-ąjį EPF buvo prisiimta atskirų įsipareigojimų ir atlikta grynųjų mokėjimų, kurių vertė atitinkamai 720 mln. EUR ir 2 053 mln. EUR. Bendra EPF bendrųjų mokėjimų suma sudarė 2 103,48 mln. EUR, t. y. 105,17 % tikslinės 2 000 mln. EUR sumos, apie kurią pranešta valstybėms narėms.

2022 m. Taryba vieningai nusprendė pakartotinai panaudoti 600 mln. EUR 10-ojo ir 11-ojo EPF lėšų siekiant finansuoti veiksmus, kuriais sprendžiami klausimai, susiję su aprūpinimo maistu saugumo krize ir ekonominiu sukrėtimu AKR šalyse Rusijai pradėjus agresijos karą prieš Ukrainą. Komisija jau įsipareigojo skirti šiuos 600 mln. EUR ir 2022 m. išmokėjo 221 mln. EUR, o 2023 m. – 87 mln. EUR.

Veiklos poveikis finansinėse ataskaitose

Finansinėse ataskaitose pirmiau minėtos veiklos poveikis yra akivaizdžiausias šiose srityse:

— išankstinio finansavimo (žr. **2.2** pastabą): 356 mln. EUR sumažėjimas daugiausia siejamas su tuo, kad buvo atlikta mažiau išankstinių mokėjimų. Tai daugiausia susiję su sumažėjusiu naujų sutarčių, pasirašytų nuo 2021 m., skaičiumi. 2021 m. naujų sutarčių suma sudarė 2 118 mln. EUR, o 2022 m. ji sumažėjo iki 853 mln. EUR. 2023 m. naujų sutarčių vertė išliko panaši, 860 mln. EUR, nes Taryba nusprendė nepanaudotas 10-ojo ir 11-ojo EPF lėšas skirti pagalbai AKR šalims, reaguojant į Rusijos pradėtą agresijos karą prieš Ukrainą;

— pinigų ir pinigų ekvivalentų (žr. **2.5** pastabą): 426 mln. EUR sumažėjimas pirmiausia siejamas su mažesniais paramos teikėjų įnašais; jie sumažėjo nuo 2 500 mln. EUR 2022 m. iki 1 800 mln. EUR 2023 m.;

— sukauptų sąnaudų (žr. **2.8** pastabą): 147 mln. EUR sumažėjimas siejamas su tuo, kad metų pabaigoje buvo mažiau vykdomų sutarčių, pagal kurias metų pabaigoje nebuvo patvirtinta jokių prašymų padengti išlaidas; ir

— veiklos išlaidų (žr. **3.4** pastabą): bendras 608 mln. EUR veiklos išlaidų sumažėjimas daugiausia siejamas su mažesnėmis išlaidomis, susijusiomis su programuojama pagalba, AKR vidaus projektais ir įnašais į patikos fondus. Nepaisant to, išlaidos, susijusios su neatidėliotina pagalba, padidėjo, nes 10-ojo ir 11-ojo EPF nepanaudotos lėšos buvo pakartotinai panaudotos kovai su neigiamais Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą padariniais AKR valstybėse.

EUROPOS KOMISIJOS VALDOMOS LĖŠOS

TURINYS

Puslapis

EPF FINANSINĖS ATASKAITOS 9

EPF BALANSAS 10

EPF FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA 11

EPF PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA 11

EPF GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA 13

EPF BALANSAS 13

EPF FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA 15

EPF GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA 16

EPF FINANSINIŲ ATASKAITŲ PASTABOS 19

EPF KONSOLIDUOTŲ ES PATIKOS FONDŲ FINANSINĖS ATASKAITOS 50

2023 M. ES PATIKOS FONDO „BÊKOU“ FINANSINĖS ATASKAITOS 51

BALANSAS 55

FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA 56

PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA 57

2023 M. ES PATIKOS FONDO AFRIKAI FINANSINĖS ATASKAITOS 58

BALANSAS 62

FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA 63

PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA 64

EPF IR ES PATIKOS FONDŲ KONSOLIDUOTOSIOS FINANSINĖS ATASKAITOS 65

KONSOLIDUOTASIS BALANSAS 66

KONSOLIDUOTOJI FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA 67

KONSOLIDUOTOJI PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA 67

KONSOLIDUOTOJI GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA 69

EPF FINANSINIO VYKDYMO ATASKAITA 70

EPF FINANSINĖS ATASKAITOS ([3])

([3]) Reikėtų atkreipti dėmesį, kad skaičius suapvalinant iki milijonų eurų kai kurių lentelėse pateikiamų finansinių duomenų suma gali būti netiksli.

EPF BALANSAS

(mln. EUR)

	Pastaba	2023 12 31	2022 12 31
ILGALAIKIS TURTAS			
Finansinis turtas	2.1	*87*	*67*
Išankstinis finansavimas	2.2	*574*	*488*
Patikos fondų įnašai	2.3	*216*	*254*
iš prekybos gautinos sumos.	2.4	*5*	*7*
		883	**816**
TRUMPALAIKIS TURTAS			
Finansinis turtas	2.1	*3*	*3*
Išankstinis finansavimas	2.2	*954*	*1 396*
Iš prekybos gautinos sumos ir neprekybinės susigrąžintinos sumos	2.4	*24*	*27*
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	2.5	*601*	*1 027*
		1 583	**2 454**
IŠ VISO TURTO		**2 466**	**3 270**
ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI			
Finansiniai įsipareigojimai	2.6	*(5)*	*(7)*
		(5)	**(7)**
TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI			
Mokėtinos sumos	2.7	*(391)*	*(426)*
Sukauptos sąnaudos	2.8	*(984)*	*(1 131)*
		(1 375)	**(1 558)**
IŠ VISO ĮSIPAREIGOJIMŲ		**(1 380)**	**(1 565)**
GRYNASIS TURTAS		**1 086**	**1 705**
FONDAI IR REZERVAI			
Pareikalautasis fondo kapitalas – aktyvūs EPF	2.9	*54 566*	*65 100*
Iš veiklą užbaigusių EPF perkeltas pareikalautasis fondo kapitalas	2.9	*2 252*	*2 252*
Iš ankstesnių metų perkeltas ekonominis rezultatas		*(53 484)*	*(62 834)*
Ekonominis metų rezultatas		*(2 249)*	*(2 813)*
GRYNASIS TURTAS		**1 086**	**1 705**

EPF FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA

(mln. EUR)

	Pastaba	2023	2022
PAJAMOS			
Pajamos iš neprekybinių operacijų			
Susigrąžinimo veikla	3.1	*14*	*18*
		14	**18**
Pajamos iš prekybos operacijų			
Finansinės pajamos	3.2	*9*	*2*
Kitos pajamos	3.2	*43*	*77*
		52	**80**
Iš viso pajamų		**65**	**98**
IŠLAIDOS			
Patirtos kitų subjektų	3.3	*(3)*	*(1)*
Pagalbos priemonės	3.4	*(2 181)*	*(2 789)*
Bendro finansavimo išlaidos	3.5	*(8)*	*4*
Finansinės išlaidos	3.6	*(7)*	*(6)*
Kitos išlaidos	3.7	*(116)*	*(119)*
Iš viso išlaidų		**(2 315)**	**(2 911)**
EKONOMINIS METŲ REZULTATAS		**(2 249)**	**(2 813)**

EPF PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

(mln. EUR)

	Pastaba	2023	2022
Ekonominis metų rezultatas		*(2 249)*	*(2 813)*
Pagrindinė veikla			
Kapitalo padidėjimas – įnašai (grynąja verte)		*1 630*	*2 458*
Patikos fondų įnašų (padidėjimas) / sumažėjimas		*37*	*128*
Išankstinio finansavimo (padidėjimas) / sumažėjimas		*356*	*239*
Iš prekybos gautinų ir neprekybinių susigrąžintinų sumų (padidėjimas) / sumažėjimas		*4*	*5*
Atidėjinių padidėjimas / (sumažėjimas)		*2*	*1*
Finansinių įsipareigojimų padidėjimas / (sumažėjimas)		*(3)*	*(1)*
Mokėtinų sumų padidėjimas / (sumažėjimas)		*(35)*	*(75)*
Sukauptų sąnaudų ir būsimųjų laikotarpių pajamų padidėjimas / (sumažėjimas)		*(148)*	*123*
Kiti nepiniginiai pokyčiai		*–*	*–*

(mln. EUR)

	Pastaba	2023	2022
Investicinė veikla			
*Tikrąja verte vertinamo neišvestinio finansinio turto kaip pertekliaus arba deficito (padidėjimas) / sumažėjimas**		*(20)*	*(31)*
GRYNIEJI PINIGŲ SRAUTAI		**(426)**	**34**
Pinigų ir pinigų ekvivalentų grynasis padidėjimas / (sumažėjimas)		*(426)*	*34*
Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pradžioje	2.5	*1 027*	*994*
Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pabaigoje	2.5	*601*	*1 027*

EPF GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA

(mln. EUR)

	Fondo kapitalas – aktyvūs EPF (A)	Nepareikalautosios lėšos – aktyvūs EPF (B)	Pareikalautasis fondo kapitalas – aktyvūs EPF (C) = (A) – (B)	Sukaupti rezervai (D)	Iš veiklą užbaigusių EPF perkeltas pareikalautasis fondo kapitalas (E)	Tikrosios vertės rezervas (F)	Iš viso grynojo turto (C) + (D) + (E) + (F)
LIKUTIS 2021 12 31	**72 998**	**10 355**	**62 643**	**(62 834)**	**2 252**	–	**2 061**
Kapitalo padidėjimas – įnašai	*(43)*	*(2 500)*	*2 457*	–	–		*2 457*
Ekonominis metų rezultatas	–	–	–	*(2 813)*	–		*(2 813)*
LIKUTIS 2022 12 31	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	–	**1 705**
Kapitalo padidėjimas – įnašai	*(185)*	*(1 815)*	*1 630*	–	–		*1 630*
8-ojo EPF užbaigimas	*(12 164)*		*(12 164)*	*12 164*	–		*(0)*
Ekonominis metų rezultatas	–	–	–	*(2 249)*	–		*(2 249)*
LIKUTIS 2023 12 31	**60 607**	**6 040**	**54 566**	**(55 732)**	**2 252**	–	**1 086**

EPF BALANSAS

(mln. EUR)

	Pastaba	2023 12 31					2022 12 31				
		8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	Iš viso	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	Iš viso
ILGALAIKIS TURTAS											
Finansinis turtas	2.1	–	–	*14*	*73*	*87*	–	–	*(1)*	*67*	*67*
Išankstinis finansavimas	2.2	–	–	*447*	*127*	*574*	–	–	*221*	*267*	*488*
Patikos fondų įnašai	2.3	–	*31*	*9*	*176*	*216*	–	*31*	*9*	*213*	*254*
iš prekybos gautinos sumos.	2.4	–	–	–	*5*	*5*	–	–	–	*7*	*7*
		–	**31**	**470**	**381**	**883**	–	**31**	**229**	**555**	**816**
TRUMPALAIKIS TURTAS											
Finansinis turtas	2.1	–	–	–	*3*	*3*	–	–	–	*3*	*3*

(mln. EUR)

	Pastaba	2023 12 31					2022 12 31				
		8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	Iš viso	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	Iš viso
Išankstinis finansavimas	2.2	–	*5*	*113*	*835*	*954*	–	*14*	*427*	*954*	*1 396*
Iš prekybos gautinos sumos ir neprekybinės susigrąžintinos sumos	2.4	–	–	*10*	*14*	*24*	–	–	*10*	*16*	*27*
EPF jungiamosios sąskaitos		–	*(200)*	*426*	*(226)*	–	*180*	*(369)*	*803*	*(612)*	–
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	2.5	–	–	–	*601*	*601*	–	–	–	*1 027*	*1 027*
		–	**(195)**	**549**	**1 229**	**1 583**	**180**	**(355)**	**1 240**	**1 389**	**2 454**
IŠ VISO TURTO		–	**(163)**	**1 020**	**1 610**	**2 466**	**180**	**(324)**	**1 469**	**1 945**	**3 270**
ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI											
Finansiniai įsipareigojimai	2.6	–	–	–	*(5)*	*(5)*	–	–	*(0)*	*(7)*	*(7)*
		–	–	–	**(5)**	**(5)**	–	–	**(0)**	**(7)**	**(7)**
TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI						–					
Mokėtinos sumos	2.7	–	–	*(63)*	*(328)*	*(391)*	–	*(0)*	*(34)*	*(391)*	*(426)*
Sukauptos sąnaudos	2.8	–	–	*(129)*	*(855)*	*(984)*	–	*(7)*	*(119)*	*(1 006)*	*(1 131)*
		–	–	**(192)**	**(1 183)**	**(1 375)**	–	**(7)**	**(153)**	**(1 397)**	**(1 558)**
IŠ VISO ĮSIPAREIGOJIMŲ		–	–	**(192)**	**(1 188)**	**(1 380)**	–	**(7)**	**(153)**	**(1 404)**	**(1 565)**
GRYNASIS TURTAS		–	**(163)**	**827**	**422**	**1 086**	**180**	**(331)**	**1 315**	**541**	**1 705**
Pareikalautasis fondo kapitalas – aktyvūs EPF	2.9	–	*10 442*	*20 834*	*23 290*	*54 566*	*12 164*	*10 450*	*20 960*	*21 527*	*65 100*
Iš veiklą užbaigusių EPF perkeltas pareikalautasis fondo kapitalas	2.9	–	*2 252*	–	–	*2 252*	*627*	*1 625*	–	–	*2 252*
Pareikalautojo fondo kapitalo pervedimai tarp aktyvių EPF	2.9	–	*(509)*	*(120)*	*628*	–	*(2 513)*	*2 010*	*(38)*	*541*	–
Iš ankstesnių metų perkeltas ekonominis rezultatas		–	*(12 350)*	*(19 607)*	*(21 527)*	*(53 484)*	*(10 098)*	*(14 410)*	*(19 325)*	*(19 001)*	*(62 834)*

(mln. EUR)

	Pastaba	2023 12 31					2022 12 31				
		8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	Iš viso	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	Iš viso
Ekonominis metų rezultatas		–	*1*	*(280)*	*(1 970)*	*(2 249)*	–	*(6)*	*(282)*	*(2 526)*	*(2 813)*
GRYNASIS TURTAS		–	**(163)**	**827**	**422**	**1 086**	**180**	**(331)**	**1 315**	**541**	**1 705**

EPF FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA

(mln. EUR)

	Pastaba	2023					2022				
		8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	Iš viso	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	Iš viso
PAJAMOS											
Pajamos iš neprekybinių operacijų											
Susigrąžinimo veikla	3.1	–	–	*2*	*12*	*14*	–	*(1)*	*(8)*	*28*	*18*
		–	–	**2**	**12**	**14**	–	**(1)**	**(8)**	**28**	**18**
Pajamos iš prekybos operacijų											
Finansinės pajamos	3.2	–	–	*(1)*	*10*	*9*	–	–	*2*	*1*	*2*
Kitos pajamos	3.2	–	*2*	*4*	*37*	*43*	–	*3*	*8*	*66*	*77*
		–	**2**	**4**	**46**	**52**	–	**3**	**10**	**67**	**80**
Iš viso pajamų		–	**2**	**5**	**58**	**65**	–	**1**	**2**	**94**	**98**
IŠLAIDOS											
Patirtos kitų subjektų	3.3	–	–	–	*(3)*	*(3)*	–	–	–	*(1)*	*(1)*
Pagalbos priemonės	3.4	–	*1*	*(276)*	*(1 906)*	*(2 181)*	–	*(5)*	*(295)*	*(2 489)*	*(2 789)*
Bendro finansavimo išlaidos	3.5	–	–	–	*(8)*	*(8)*	–	–	*22*	*(18)*	*4*
Finansinės išlaidos	3.6	–	*1*	*(2)*	*(6)*	*(7)*	*1*	*2*	*(3)*	*(5)*	*(6)*

(mln. EUR)

	Pastaba	2023					2022				
		8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	Iš viso	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	Iš viso
Kitos išlaidos	3.7	–	*(3)*	*(8)*	*(106)*	*(116)*	–	*(5)*	*(8)*	*(107)*	*(119)*
Iš viso išlaidų		–	**(1)**	**(286)**	**(2 028)**	**(2 315)**	**1**	**(7)**	**(284)**	**(2 620)**	**(2 911)**
EKONOMINIS METŲ REZULTATAS		–	**1**	**(280)**	**(1 970)**	**(2 249)**	**1**	**(6)**	**(282)**	**(2 526)**	**(2 813)**

EPF GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA

(mln. EUR)

8-asis EPF	Fondo kapitalas – aktyvūs EPF (A)	Nepareikalautosios lėšos – aktyvūs EPF (B)	Pareikalautasis fondo kapitalas – aktyvūs EPF (C) = (A) – (B)	Sukaupti rezervai (D)	Iš veiklą užbaigusių EPF perkeltas pareikalautasis fondo kapitalas (E)	Pareikalautojo fondo kapitalo pervedimai tarp aktyvių EPF (F)	Iš viso grynojo turto (C) + (D) + (E) + (F)
LIKUTIS 2021 12 31	**12 164**	–	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 512)**	**181**
Perkėlimas į 10-ąjį EPF ir iš jo			–			*(1)*	*(1)*
LIKUTIS 2022 12 31	**12 164**	–	**12 164**	**(10 098)**	**627**	**(2 513)**	**180**
8-ojo EPF užbaigimas	*(12 164)*		*(12 164)*	*10 098*	*(627)*	*2 513*	*(180)*
LIKUTIS 2023 12 31	–	–	–	–	–	–	–

(mln. EUR)

9-asis EPF	Fondo kapitalas – aktyvūs EPF (A)	Nepareikalautosios lėšos – aktyvūs EPF (B)	Pareikalautasis fondo kapitalas – aktyvūs EPF (C) = (A) – (B)	Sukaupti rezervai (D)	Iš veiklą užbaigusių EPF perkeltas pareikalautasis fondo kapitalas (E)	Pareikalautojo fondo kapitalo pervedimai tarp aktyvių EPF (F)	Iš viso grynojo turto (C) + (D) + (E) + (F)
LIKUTIS 2021 12 31	**10 507**	**15**	**10 492**	**(14 410)**	**1 625**	**2 018**	**(274)**
Perkėlimas į 10-ąjį EPF ir iš jo		–	–				–
Perkėlimas į 10-ąjį EPF ir iš jo			–			*(8)*	*(8)*

(mln. EUR)

9-asis EPF	Fondo kapitalas – aktyvūs EPF (A)	Nepareikalautosios lėšos – aktyvūs EPF (B)	Pareikalautasis fondo kapitalas – aktyvūs EPF (C) = (A) – (B)	Sukaupti rezervai (D)	Iš veiklą užbaigusių EPF perkeltas pareikalautasis fondo kapitalas (E)	Pareikalautojo fondo kapitalo pervedimai tarp aktyvių EPF (F)	Iš viso grynojo turto (C) + (D) + (E) + (F)
Kompensacijos valstybėms narėms	*(43)*		*(43)*				*(43)*
Ekonominis metų rezultatas			–	*(6)*			*(6)*
LIKUTIS 2022 12 31	**10 464**	**15**	**10 450**	**(14 416)**	**1 625**	**2 010**	**(331)**
Kapitalo padidėjimas – įnašai		*(15)*	*15*				*15*
Perkėlimas į 10-ąjį ir 11-ąjį EPF ir iš jų			–			*(4)*	*(4)*
Kompensacijos valstybėms narėms	*(22)*		*(22)*				*(22)*
8-ojo EPF užbaigimas				*2 066*	*627*	*(2 514)*	*179*
Ekonominis metų rezultatas			–	*1*		–	*1*
LIKUTIS 2023 12 31	**10 442**	**–**	**10 442**	**(12 348)**	**2 252**	**(509)**	**(163)**

(mln. EUR)

10-asis EPF	Fondo kapitalas – aktyvūs EPF (A)	Nepareikalautosios lėšos – aktyvūs EPF (B)	Pareikalautasis fondo kapitalas – aktyvūs EPF (C) = (A) – (B)	Sukaupti rezervai (D)	Iš veiklą užbaigusių EPF perkeltas pareikalautasis fondo kapitalas (E)	Iš viso grynojo turto (C) + (D) + (E) + (F)
LIKUTIS 2021 12 31	**20 960**	**–**	**20 960**	**(19 324)**	**101**	**1 737**
Perkėlimas į 8-ąjį ir 9-ąjį EPF ir iš jų			–		*9*	*9*
Perkėlimas į 11-ąjį EPF ir iš jo			–		*(148)*	*(148)*
Ekonominis metų rezultatas			–	*(282)*		*(282)*
LIKUTIS 2022 12 31	**20 960**	**–**	**20 960**	**(19 606)**	**(38)**	**1 315**
Perkėlimas į 8-ąjį ir 9-ąjį EPF ir iš jų			–		*6*	*6*
Perkėlimas į 11-ąjį EPF ir iš jo		–	–		*(87)*	*(87)*
Kompensacijos valstybėms narėms	*(126)*	–	*(126)*		–	*(126)*

(mln. EUR)

10-asis EPF	Fondo kapitalas – aktyvūs EPF (A)	Nepareikalautosios lėšos – aktyvūs EPF (B)	Pareikalautasis fondo kapitalas – aktyvūs EPF (C) = (A) – (B)	Sukaupti rezervai (D)	Iš veiklą užbaigusių EPF perkeltas pareikalautasis fondo kapitalas (E)	Iš viso grynojo turto (C) + (D) + (E) + (F)
Ekonominis metų rezultatas		–	–	*(280)*	–	*(280)*
LIKUTIS 2023 12 31	**20 834**	–	**20 834**	**(19 886)**	**(120)**	**827**

(mln. EUR)

11-asis EPF	Fondo kapitalas – aktyvūs EPF (A)	Nepareikalautosios lėšos – aktyvūs EPF (B)	Pareikalautasis fondo kapitalas – aktyvūs EPF (C) = (A) – (B)	Sukaupti rezervai (D)	Iš veiklą užbaigusių EPF perkeltas pareikalautasis fondo kapitalas (E)	Pareikalautojo fondo kapitalo pervedimai tarp aktyvių EPF (F)	Iš viso grynojo turto (C) + (D) + (E) + (F) + (G)
LIKUTIS 2021 12 31	**29 367**	**10 340**	**19 027**	**(19 002)**	–	**394**	**419**
Kapitalo padidėjimas – įnašai		*(2 500)*	*2 500*			*148*	*2 648*
Ekonominis metų rezultatas			–	*(2 526)*		–	*(2 526)*
LIKUTIS 2022 12 31	**29 367**	**7 840**	**21 527**	**(21 528)**	–	**541**	**541**
Kapitalo padidėjimas – įnašai		*(1 800)*	*1 800*			*87*	*1 887*
Kompensacijos valstybėms narėms	*(36)*		*(36)*				*(36)*
Ekonominis metų rezultatas			–	*(1 970)*		–	*(1 970)*
LIKUTIS 2023 12 31	**29 331**	**6 040**	**23 290**	**(23 498)**	–	**628**	**422**

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5451/oj

EPF FINANSINIŲ ATASKAITŲ PASTABOS ([4])

([4]) Reikėtų atkreipti dėmesį, kad skaičius suapvalinant iki milijonų eurų kai kurių lentelėse pateikiamų finansinių duomenų suma gali būti netiksli.

1. SVARBIAUSI APSKAITOS POLITIKOS PRINCIPAI

1.1. APSKAITOS PRINCIPAI

Finansinių ataskaitų tikslas – pateikti plačiam naudotojų ratui naudingos informacijos apie suinteresuotųjų subjektų finansinę būklę, veiklos rezultatus ir pinigų srautus.

Bendri aspektai (arba apskaitos principai), kurių reikia laikytis rengiant finansines ataskaitas, išdėstyti ES apskaitos taisyklėje Nr. 1 „Finansinės ataskaitos“ ir yra tokie patys, kaip ir aprašytieji TVSAS 1, t. y. teisingo pateikimo, kaupiamojo principo, veiklos tęstinumo, pateikimo nuoseklumo, reikšmingumo, sumavimo, atskaitymo ir lyginamosios informacijos. Finansinės atskaitomybės kokybinės savybės yra svarbumas, sąžiningas pateikimas (patikimumas), suprantamumas, savalaikiškumas, palyginamumas ir patikrinamumas.

1.2. ATASKAITŲ RENGIMO PAGRINDAS

1.2.1. *Ataskaitinis laikotarpis*

Finansinės ataskaitos teikiamos kasmet. Finansiniai metai prasideda sausio 1 d. ir gruodžio 31 d.

1.2.2. *Valiuta ir perskaičiavimo pagrindas*

ES funkcinė valiuta yra euro, todėl metinių ataskaitų duomenys nurodomi eurais. Sandoriai užsienio valiuta yra perskaičiuojami eurais taikant sandorio atlikimo dieną galiojantį valiutos keitimo kursą. Į finansinės veiklos ataskaitą įtraukiamas valiutos keitimo pelnas ir nuostoliai, patirti vykdant sandorius užsienio valiuta ir perskaičiuojant užsienio valiuta išreikštą piniginį turtą ir įsipareigojimus, taikant metų pabaigoje galiojantį valiutos keitimo kursą. Nekilnojamajam turtui, įrangai ir įrenginiams bei nematerialiajam turtui, kurie išlaiko savo vertę eurais tokiu kursu, kuris galiojo jų įsigijimo dieną, taikomi skirtingi perskaičiavimo metodai.

Piniginio turto ir įsipareigojimų užsienio valiuta likučiai metų pabaigoje perskaičiuojami į eurus toliau pateikiamu gruodžio 31 d. galiojančiu Europos Centrinio Banko (ECB) valiutos kursu.

Euro kursas

Valiuta	2023 12 31	2022 12 31	Valiuta	2023 12 31	2022 12 31
BGN	**1,9558**	1,9558	**PLN**	**4,3395**	4,6808
CZK	**24,724**	24,1160	**RON**	**4,9756**	4,9495
DKK	**7,4529**	7,4365	**SEK**	**11,096**	11,1218
GBP	**0,86905**	0,88693	**CHF**	**0,926**	0,9847
NOK	**11,2405**	10,5138	**JPY**	**156,33**	140,6600
HUF	**382,8**	400,8700	**USD**	**1,105**	1,0666

1.2.3. *Įverčių taikymas*

Pagal TVSAS ir bendruosius apskaitos principus finansinėse ataskaitose nurodomos sumos būtinai turi būti pagrįstos įverčiais ir vadovybės prielaidomis, pagrįstais patikimiausia turima informacija. Reikšmingi įverčiai turi apimti bent jau šiuos elementus: išmokų darbuotojams įsipareigojimų sumas, su gautinomis sumomis susijusią finansinę riziką ir finansinių priemonių aiškinamuosiuose raštuose nurodomas sumas, amortizuota savikaina vertinamo finansinio turto ir finansinių garantijų sutarčių įsipareigojimų atidėjinius, sukauptas pajamas ir sąnaudas, atidėjinius, nematerialiojo turto ir nekilnojamojo turto, įrangos bei įrenginių vertės sumažėjimo laipsnį, atsargų grynąją galimo realizavimo vertę, neapibrėžtąjį turtą ir įsipareigojimus. Faktiniai rezultatai gali skirtis nuo šių įverčių.

Pagrįsti įverčiai yra esminė finansinių atskaitų rengimo dalis ir netrukdo jų patikimumui. Įvertį gali tekti peržiūrėti iš naujo, jeigu pasikeičia aplinkybės, kuriomis buvo grindžiamas toks įvertis, ar jeigu atsiranda naujos informacijos arba daugiau patirties. Įverčio peržiūrėjimas dėl paties jo pobūdžio nėra siejamas su ankstesniais ataskaitiniais laikotarpiais ir nėra klaidos taisymas. Apskaitos įverčio pokyčio poveikis pripažįstamas nurodant perteklių ar deficitą tais laikotarpiais, kai jis tapo žinomas.

1.2.4. *Naujų ir peržiūrėtų Europos Sąjungos apskaitos taisyklių taikymas*

Naujos Europos Sąjungos apskaitos taisyklės, kurios taikomos metiniams ataskaitiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2023 m. sausio 1 d. arba vėliau

Nėra priimtų naujų Europos Sąjungos apskaitos taisyklių, kurios būtų taikomos metiniams ataskaitiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2023 m. sausio 1 d. arba vėliau.

Naujos priimtos, bet 2023 m. gruodžio 31 d. dar neįsigaliojusios Europos Sąjungos apskaitos taisyklės

2023 m. nebuvo priimta jokių naujų ES apskaitos taisyklių.

1.3. **BALANSAS**

1.3.1. *Finansinis turtas*

Klasifikavimas pirminio pripažinimo metu

Finansinių priemonių klasifikavimas nustatomas pirminio pripažinimo metu. Remiantis valdymo modeliu ir turto sutartinių pinigų srautų charakteristikomis, finansinį turtą galima suskirstyti į tris kategorijas: amortizuota savikaina vertinamą finansinį turtą, tikrąja verte vertinamą finansinį turtą kaip grynąjį turtą / nuosavą kapitalą ir tikrąja verte vertinamą finansinį turtą kaip perteklių arba deficitą.

i) *Amortizuota savikaina vertinamas finansinis turtas*

Amortizuota savikaina vertinamas finansinis turtas yra neišvestinis finansinis turtas, atitinkantis dvi sąlygas: 1) subjektas jį laiko siekdamas surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus; 2) nustatytomis dienomis generuojami sutartiniai pinigų srautai, kurie yra tik pagrindinės sumos ir palūkanų už negrąžintą pagrindinės sumos dalį mokėjimai.

Šiai kategorijai priskiriami:

— pinigai ir pinigų ekvivalentai;

— paskolos (įskaitant terminuotuosius indėlius, kurių pradinis terminas ilgesnis nei trys mėnesiai);

— iš prekybos gautinos sumos.

Amortizuota savikaina vertinamas finansinis turtas priskiriamas trumpalaikiam turtui, išskyrus turtą, kurio terminas yra ilgesnis nei 12 mėnesių nuo finansinių ataskaitų sudarymo datos.

ii) *Tikrąja verte vertinamas finansinis turtas kaip grynasis turtas / nuosavas kapitalas*

Šis neišvestinis finansinis turtas turi sutartinius pinigų srautus, kuriuos sudaro tik pagrindinė suma ir palūkanos už negrąžintą pagrindinės sumos dalį. Be to, pagal valdymo modelį finansinis turtas laikomas tiek siekiant surinkti sutartinius pinigų srautus, tiek parduoti finansinį turtą.

Šios kategorijos turtas yra priskiriamas trumpalaikiam turtui, jeigu jį tikimasi realizuoti per 12 mėnesių nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos.

Metų pabaigoje subjektas tokio turto neturi.

iii) *Tikrąja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas*

Subjektas išvestines finansines priemones ir investicijas į nuosavybės vertybinius popierius priskiria tikrąja verte vertinamam finansiniam turtui kaip pertekliui arba deficitui, nes sutartiniai pinigų srautai nėra tik pagrindinė suma ir palūkanos už pagrindinę sumą.

Be to, subjektas turimus skolos vertybinius popierius priskiria tikrąja verte vertinamam finansiniam turtui kaip pertekliui arba deficitui, nes skolos vertybinių popierių portfeliai valdomi ir vertinami pagal portfelio tikrąją vertę.

Šios kategorijos turtas yra priskiriamas trumpalaikiam turtui, jeigu jį tikimasi realizuoti per 12 mėnesių nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos.

Pirminis pripažinimas ir vertinimas

Tikrąja verte vertinamo finansinio turto kaip pertekliaus arba deficito pirkimas pripažįstamas prekybos dieną, t. y. tą dieną, kai subjektas įsipareigoja pirkti turtą. Pinigų ekvivalentai ir paskolos pripažįstami tada, kai pinigai deponuojami finansų įstaigoje arba avansu pervedami skolininkams.

Finansinis turtas iš pradžių vertinamas tikrąja verte. Sandorių, susijusių su visu finansiniu turtu, kuris neapskaitomas tikrąja verte kaip perteklius arba deficitas, išlaidos pridedamos prie tikrosios vertės pirminio pripažinimo metu. Sandorių, susijusių su finansiniu turtu, kuris apskaitomas tikrąja verte kaip perteklius arba deficitas, išlaidos pripažįstamos finansinės veiklos ataskaitoje.

Finansinio turto tikroji vertė pirminio pripažinimo metu paprastai yra sandorio kaina, išskyrus atvejus, kai sandoris sudaromas ne rinkos sąlygomis, t. y. be atlygio arba už nominalų atlygį viešosios politikos tikslais. Tokiu atveju finansinės priemonės tikrosios vertės ir sandorio kainos skirtumas yra neprekybinis komponentas, kuris finansinės veiklos rezultatų ataskaitoje pripažįstamas sąnaudomis. Šiuo atveju finansinio turto tikroji vertė nustatoma pagal dabartinius tiesiogiai lygiavertės priemonės rinkos sandorius. Jei aktyviosios rinkos nėra, tikroji vertė nustatoma taikant vertinimo metodą, kuriam naudojami turimi duomenys iš stebimų rinkų.

Vėlesnis vertinimas

Amortizuota savikaina vertinamas finansinis turtas vėliau vertinamas amortizuota savikaina, taikant faktinių palūkanų metodą.

Tikrąja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas vėliau vertinamas tikrąja verte. Pelnas ir nuostoliai, atsiradę dėl tikrosios vertės pokyčių (įskaitant atsiradusius dėl valiutos keitimo ir uždirbtų palūkanų), įtraukiami į finansinės veiklos ataskaitą jų atsiradimo laikotarpiu.

Tikrosios vertės nustatymas atliekant vėlesnį vertinimą

Aktyviosiose rinkose kotiruojamų investicijų tikroji vertė yra pagrįsta tuo metu siūlomomis kainomis. Jeigu finansinis turtas neturi aktyviosios rinkos (taip pat į biržų sąrašus neįtrauktų vertybinių popierių ir ne biržos išvestinių finansinių priemonių atveju), ES tikrąją vertę nustato taikydama vertinimo metodus. Jie apima pastarojo meto sandorių įprastomis rinkos sąlygomis naudojimą, sąsajas su kitomis iš esmės tokiomis pačiomis priemonėmis, diskontuotų pinigų srautų analizę, pasirinkimo sandorių kainų nustatymo modelius ir kitus vertinimo metodus, kuriuos paprastai naudoja rinkos dalyviai.

Investicijos į rizikos kapitalo fondus, kurios neturi kotiruojamos rinkos kainos aktyviojoje rinkoje, vertinamos priskirtina grynąja turto verte, kuri yra laikoma lygiaverte jų tikrajai vertei.

Finansinio turto vertės sumažėjimas

ES pripažįsta ir įvertina tikėtinus kredito nuostolius dėl finansinio turto, kuris vertinamas amortizuota savikaina ir tikrąja verte kaip grynasis turtas / nuosavas kapitalas, vertės sumažėjimo.

Tikėtini kredito nuostoliai yra sutartinių pinigų srautų ir pinigų srautų, kuriuos ES tikisi gauti, skirtumo dabartinė vertė. Apskaičiuojant tikėtinus kredito nuostolius atsižvelgiama į pagrįstą ir patvirtinamą informaciją, kuri yra prieinama be nepagrįstų sąnaudų ar pastangų ataskaitinę datą.

Turto, vertinamo amortizuota savikaina, balansinė vertė mažinama vertės sumažėjimo nuostolio suma, kuri pripažįstama finansinės veiklos rezultatų ataskaitoje. Jei vėlesniu laikotarpiu vertės sumažėjimo nuostolių suma sumažėja, anksčiau pripažintas vertės sumažėjimo nuostolis yra atstatomas finansinės veiklos rezultatų ataskaitoje.

a) *Gautinos sumos*

Subjektas įvertina vertės sumažėjimo nuostolį viso laikotarpio tikėtinų kredito nuostolių suma, naudodamas praktinius metodus (pvz., atidėjinių matricą).

b) *Pinigai ir pinigų ekvivalentai*

Subjektas pinigus ir pinigų ekvivalentus laiko einamosiose banko sąskaitose ir terminuotuose indėliuose iki 3 mėnesių. Pinigai laikomi bankuose, turinčiuose labai aukštus kredito reitingus, todėl jų įsipareigojimų nevykdymo tikimybė yra labai maža. Atsižvelgiant į trumpą trukmę ir mažą įsipareigojimų neįvykdymo tikimybę, tikėtini kredito nuostoliai dėl pinigų ir pinigų ekvivalentų yra nereikšmingi. Todėl pinigų ekvivalentų vertės sumažėjimas nepripažįstamas.

c) *Paskolos*

Tikėtini kredito nuostoliai vertinami taikant trijų etapų modelį, kai atsižvelgiama tikėtino kredito nuostolio tikimybės svertinį vidurkį per finansinio turto gyvavimo laikotarpį ir kredito rizikos raidą nuo finansinio turto atsiradimo. Paskolų atveju pradžia yra neatšaukiamo įsipareigojimo suteikti paskolą data.

Jeigu nuo paskolos suteikimo kredito rizika reikšmingai nepadidėjo (1 etapas), vertės sumažėjimo nuostolis yra tikėtinas kredito nuostolis dėl galimų įsipareigojimų nevykdymo įvykių per ateinančius 12 mėnesių nuo finansinių ataskaitų sudarymo datos (12 mėnesių tikėtinas kredito nuostolis). Jeigu nuo paskolos sudarymo kredito rizika reikšmingai padidėjo (2 etapas) arba yra objektyvių kredito vertės sumažėjimo įrodymų (3 etapas), vertės sumažėjimo nuostolis yra lygus tikėtinam kredito nuostoliui dėl galimų įsipareigojimų nevykdymo įvykių per visą finansinio turto gyvavimo laikotarpį (tikėtinas kredito nuostolis per visą gyvavimo laikotarpį).

Pripažinimo panaikinimas

Finansinių priemonių pripažinimas panaikinamas, kai teisių į pinigų srautus iš investicijų galiojimas baigiasi arba subjektas perleidžia iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir atlygį kitai šaliai. Finansinio turto kaip pertekliaus arba deficito pardavimas pripažįstamas prekybos dieną.

1.3.2. *Išankstinio finansavimo sumos*

Išankstinis finansavimas – tai mokėjimas, kuriuo gavėjui suteikiamas pinigų avansas, t. y. pradinės lėšos. Šios lėšos gali būti padalytos į kelis mokėjimus per konkrečioje sutartyje, sprendime, susitarime arba pagrindiniame teisės akte nustatytą laikotarpį. Pradinės lėšos arba avansas per susitarime nustatytą laikotarpį yra naudojami tuo tikslu, kuriuo buvo išmokėti, arba grąžinami. Jeigu gavėjai nepatiria finansuoti tinkamų išlaidų, jie privalo išankstinį finansavimą grąžinti subjektui. Taigi, suma pripažįstama kaip turtas, kadangi subjektas išlaiko išankstinio finansavimo kontrolę ir turi teisę susigrąžinti reikalavimų neatitinkančią dalį.

Išankstinis finansavimas pirmą kartą pripažįstamas balanse, kai pinigai pervedami gavėjui. Jis vertinamas sumokėto atlygio suma. Vėlesniais laikotarpiais išankstinis finansavimas vertinamas iš pradžių balanse pripažinta suma, atėmus per laikotarpį patirtas finansuoti tinkamas išlaidas (kai reikia, įskaitant apskaičiuotąsias sumas).

1.3.3. *Gautinos ir susigrąžintinos sumos*

Pagal ES apskaitos taisykles reikalaujama prekybos ir neprekybines operacijas parodyti atskirai. Siekiant atskirti šias dvi kategorijas, terminas „gautina suma“ taikomas tik prekybos operacijoms, o neprekybinėms operacijoms, t. y. kai ES gauna vertę iš kito subjekto, mainais tiesiogiai nesuteikdama maždaug vienodos vertės, vartojamas terminas „susigrąžintinos sumos“ (pvz., iš valstybių narių susigrąžintinos sumos, susijusios su nuosavais ištekliais).

Iš prekybos operacijų gautinos sumos atitinka finansinių priemonių apibrėžtį. Subjektas jas priskyrė finansiniam turtui, vertinamam amortizuota savikaina, ir atitinkamai jas įvertino.

Iš neprekybinių operacijų susigrąžintinos sumos apskaitomos tikrąja verte įsigijimo datą, atėmus vertės sumažėjimą. Vertė sumažinama tada, kai yra objektyvių įrodymų, kad subjektas negalės surinkti visų pradinio dydžio gautinų sumų. Vertės sumažinimo suma lygi turto balansinės vertės ir atsiperkamosios vertės skirtumui. Vertės sumažinimo suma pripažįstama finansinės veiklos ataskaitoje.

1.3.4. *Pinigai ir pinigų ekvivalentai*

Pinigai ir pinigų ekvivalentai yra amortizuota savikaina vertinamas finansinis turtas ir apima pinigus kasoje, bankuose laikomus indėlius iki pareikalavimo arba trumpalaikius indėlius ir kitas trumpalaikes itin likvidžias investicijas, kurių pradinis terminas ne ilgesnis kaip trys mėnesiai.

1.3.5. *Mokėtinos sumos*

Mokėtinos sumos apima sumas, susijusias ir su prekybos operacijomis, kaip antai prekių ir paslaugų pirkimu, ir su neprekybinėmis operacijomis, pvz., su dotacijų arba kitokio ES finansavimo gavėjų prašymais padengti išlaidas arba gautu išankstiniu finansavimu (žr. **1.4.1** pastabą).

Kai gavėjams skiriamos dotacijos ar kitoks finansavimas, prašymai padengti išlaidas įrašomi kaip mokėtinos sumos, lygios prašomai sumai, tuo metu, kai gaunamas prašymas padengti išlaidas. Atlikus patikrinimą ir pripažinus finansuoti tinkamas išlaidas, mokėtinos sumos vertinamos patvirtintos ir reikalavimus atitinkančios sumos dydžiu.

Mokėtinos sumos, susijusios su prekių ir paslaugų pirkimu, pripažįstamos gavus pradinės sumos sąskaitą faktūrą. Susijusios išlaidos įtraukiamos į apskaitą, kai prekės yra pristatytos arba paslaugos suteiktos ir kai subjektas jas priima.

1.3.6. *Finansiniai įsipareigojimai*

Finansiniai įsipareigojimai skirstomi į finansinius įsipareigojimus, apskaitomus amortizuota savikaina, finansinius įsipareigojimus, vertinamus tikrąja verte kaip perteklius arba deficitas ir finansinių garantijų sutarčių įsipareigojimus.

Amortizuota savikaina vertinami finansiniai įsipareigojimai iš pradžių pripažįstami tikrąja verte, įskaitant patirtas sandorio sąnaudas, o vėliau yra apskaitomi amortizuota savikaina, taikant faktinių palūkanų metodą. Jų pripažinimas finansinės būklės ataskaitoje panaikinamas tada ir tik tada, kai įsipareigojimas įvykdomas, jo atsisakoma, jis panaikinamas arba pasibaigia jo galiojimo laikotarpis.

Tikrąja verte vertinami finansiniai įsipareigojimai kaip perteklius arba deficitas apima išvestines finansines priemones, kai tikroji vertė yra neigiama. Jeigu pagal garantijos sutartį reikalaujama, kad subjektas atliktų mokėjimus reaguodamas į finansinių priemonių kainų arba užsienio valiutos kurso pokyčius, garantijos sutartis yra išvestinė finansinė priemonė. Jų apskaita yra tokia pati kaip ir tikrąja verte vertinamo finansinio turto kaip pertekliaus arba deficito.

Subjektas pripažįsta finansinės garantijos sutarties įsipareigojimą, kai sudaro sutartį, pagal kurią jis turi atlikti nurodytus mokėjimus, kad atlygintų garantijos turėtojo nuostolius, patirtus dėl to, kad nurodytas skolininkas laiku neatlieka mokėjimo pagal pradines arba pakeistas skolos priemonės sąlygas. Finansinių garantijų sutartys iš pradžių pripažįstamos tikrąja verte.

Vėlesnis vertinimas priklauso nuo kredito rizikos, susijusios su finansine garantija, pokyčių. Jei kredito rizika reikšmingai nepadidėja (1 etapas), finansinių garantijų įsipareigojimai vertinami didesniąja iš šių sumų: 12 mėnesių tikėtinų kredito nuostolių suma ir pirminio pripažinimo suma, atėmus, jei reikia, sukauptą amortizaciją. Jei kredito rizika reikšmingai padidėja (2 etapas), finansinių garantijų įsipareigojimai vertinami didesniąja iš šių sumų: tikėtinų galiojimo laikotarpio kredito nuostolių suma ir pirminio pripažinimo suma, atėmus, jei reikia, sukauptą amortizaciją.

Finansiniai įsipareigojimai klasifikuojami kaip ilgalaikiai įsipareigojimai, išskyrus sumas, kurių išpirkimo terminas trumpesnis kaip 12 mėnesių nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos. Finansinių garantijų sutartys priskiriamos trumpalaikiams įsipareigojimams, išskyrus atvejus, kai subjektas turi besąlyginę teisę atidėti įsipareigojimo įvykdymą ne trumpesniam kaip dvylikos mėnesių laikotarpiui po finansinių ataskaitų sudarymo datos.

1.3.7. *Sukauptos ir būsimojo laikotarpio pajamos bei sąnaudos*

Operacijos ir įvykiai finansinėse ataskaitose pripažįstami tuo laikotarpiu, su kuriuo jie susiję. Metų pabaigoje, jeigu paslauga buvo suteikta arba subjektas pristatė prekes, arba yra sudarytas sutartimi įformintas susitarimas (pavyzdžiui, yra nuoroda į sutartį), bet sąskaita faktūra dar neišrašyta, finansinėse atskaitose bus pripažintos sukauptos pajamos. Be to, metų pabaigoje, jeigu sąskaita faktūra išrašyta, o paslaugos dar nesuteiktos arba prekės dar nepristatytos, pajamos bus atidėtos ir pripažintos kitą ataskaitinį laikotarpį.

Sąnaudos taip pat apskaitomos tuo laikotarpiu, su kuriuo jos susijusios. Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje sukauptos sąnaudos pripažįstamos remiantis įvertinta to laikotarpio pervedimo įsipareigojimo suma. Sukauptos sąnaudos apskaičiuojamos laikantis apskaitos pareigūno parengtų išsamių veiklos ir praktinių gairių. Jomis siekiama užtikrinti, kad finansinėse ataskaitose būtų tiksliai nurodyti ekonominiai ir kiti reiškiniai, kuriuos jos turi atspindėti. Analogiškai, kai mokėjimas už dar nesuteiktas paslaugas arba dar nepristatytas prekes atliekamas avansu, išlaidos bus atidėtos ir pripažintos kitą ataskaitinį laikotarpį.

1.4. **FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA**

1.4.1. *Pajamos*

Pajamos apima subjekto gautas ir gautinas bendrosios ekonominės naudos įplaukas ar naudojimo galimybes, kurios lemia grynojo turto padidėjimą (kai šis padidėjimas atsiranda ne dėl savininkų įnašų).

Atsižvelgiant į susijusių operacijų pobūdį, finansinės veiklos ataskaitoje išskiriamos pajamos:

Pajamos iš neprekybinių operacijų

Pajamos iš neprekybinių operacijų yra mokesčiai ir pervedimai, kadangi perdavėjas pateikia išteklius subjektui gavėjui, o subjektas gavėjas tiesiogiai mainais nepateikia maždaug tokios pat vertės išteklių. Pervedimai – tai kitos nei mokesčiai, su neprekybinėmis operacijomis susijusios ateityje gautinos ekonominės naudos įplaukos arba naudojimo galimybės. ES subjektų atveju pervedimus daugiausia sudaro iš Komisijos gautos lėšos (pvz., subalansavimo subsidija tradicinėms agentūroms, veiklos subsidija pagal susitarimus dėl įnašo).

Subjektas pervestą turtą pripažįsta tada, kai dėl praeities įvykio (pervedimo) jis kontroliuoja išteklius ir tikisi iš jų gauti būsimos ekonominės naudos arba naudojimo galimybių, ir kai galima patikimai nustatyti tikrąją vertę. Iš neprekybinės operacijos gaunami ištekliai, pripažinti kaip turtas (pvz., pinigai), taip pat pripažįstami kaip pajamos, išskyrus atvejus, kai subjektas turi dabartinį įsipareigojimą to pervedimo atžvilgiu, t. y. jam taikoma sąlyga, kuri turi būti įvykdyta, kad pajamas būtų galima pripažinti. Kol sąlyga neįvykdoma, pajamos atidedamos ir pripažįstamos kaip įsipareigojimas.

Pajamos iš prekybos operacijų

Prekių ir paslaugų pardavimo pajamos pripažįstamos, kai didžioji su prekių nuosavybe susijusios rizikos ir naudos dalis perduodama pirkėjui. Su paslaugų teikimu susijusio sandorio pajamos pripažįstamos atsižvelgiant į sandorio baigtumo laipsnį finansinių ataskaitų sudarymo dieną.

a) *Palūkanų pajamos ir sąnaudos*

Finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų, apskaitomų amortizuota savikaina, palūkanų pajamos ir sąnaudos pripažįstamos finansinės veiklos ataskaitoje, taikant faktinių palūkanų metodą. Šis metodas taikomas finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo amortizuotai savikainai apskaičiuoti ir palūkanų pajamoms arba palūkanų sąnaudoms per atitinkamą laikotarpį paskirstyti.

b) *Pajamos iš dividendų*

Pajamos iš dividendų ir panašių paskirstomųjų išmokų pripažįstamos tada, kai nustatoma teisė gauti mokėjimą.

c) *Tikrąja verte vertinamo finansinio turto kaip pertekliaus arba deficito pajamos ir sąnaudos*

Tai yra šio finansinio turto tikrosios vertės prieaugis (pajamos) ir tikrosios vertės nuostoliai (sąnaudos), įskaitant prieaugį ar nuostolius, atsiradusius dėl užsienio valiutos keitimo. Palūkanas uždirbančio finansinio turto atveju tai taip pat apima palūkanas.

d) *Pajamos iš finansinių garantijų sutarčių*

Pajamos iš finansinių garantijų sutarčių (garantijos įmoka) pripažįstamos visą tą laiką, kurį subjektas yra pasirengęs kompensuoti finansinių garantijų sutarties turėtojui galimus kredito nuostolius.

1.4.2. *Išlaidos*

Išlaidos yra ekonominės naudos arba naudojimo galimybių sumažėjimas ataskaitiniu laikotarpiu dėl turto netekimo ar panaudojimo arba prisiimtų įsipareigojimų, dėl kurių sumažėja grynasis turtas. Išlaidos apima tiek prekybos, tiek neprekybinių operacijų sąnaudas.

Prekybos operacijų išlaidos, patiriamos perkant prekes ir paslaugas, pripažįstamos, kai prekės pristatomos ir subjektas jas priima. Jos vertinamos pradine sąskaitoje faktūroje nurodyta suma. Be to, paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną sąnaudos, susijusios su per laikotarpį suteikta paslauga, už kurią sąskaita faktūra dar negauta arba nepriimta, pripažįstamos finansinės veiklos ataskaitoje.

Neprekybinių operacijų išlaidos yra susijusios su pervedimais gavėjams ir gali būti trijų rūšių:- teisės į gautinas sumas, pervedimai pagal susitarimą ir savanoriškos dotacijos, įnašai ir dovanojamos lėšos. Pervedimai pripažįstami sąnaudomis tą laikotarpį, kurį įvyko įvykiai, dėl kurių buvo atliktas pervedimas, jeigu tik pervedimo pobūdis yra leidžiamas pagal reglamentą arba yra pasirašytas susitarimas, pagal kurį leidžiama atlikti pervedimą; gavėjas atitiko visus tinkamumo kriterijus; galima pagrįstai apskaičiuoti sumą.

Kai gaunamas bet koks pripažinimo kriterijus atitinkantis mokėjimo prašymas arba prašymas padengti išlaidas, jie pripažįstami sąnaudomis, lygiomis reikalavimus atitinkančiai sumai. Finansuoti tinkamos sąnaudos, kurios turi būti kompensuotos gavėjams, tačiau apie kurias dar nėra pranešta, metų pabaigoje yra įvertinamos ir įrašomos kaip sukauptos sąnaudos.

1.5. **NEAPIBRĖŽTASIS TURTAS IR NEAPIBRĖŽTIEJI ĮSIPAREIGOJIMAI**

1.5.1. *Neapibrėžtasis turtas*

Neapibrėžtasis turtas – dėl praeities įvykių galintis atsirasti turtas, kurio buvimas bus patvirtintas tiktai įvykus arba neįvykus vienam ar daugiau subjekto nevisiškai kontroliuojamų neapibrėžtų būsimųjų įvykių. Neapibrėžtasis turtas parodomas, kai tikimasi gauti ekonominės naudos arba turėti naudojimo galimybių.

1.5.2. *Neapibrėžtieji įsipareigojimai*

Neapibrėžtasis įsipareigojimas – arba galimas įsipareigojimas, kurio buvimas bus patvirtintas tiktai įvykus arba neįvykus vienam ar daugiau subjekto nevisiškai kontroliuojamų neapibrėžtų būsimų įvykių, arba dabartinis įsipareigojimas, kai nėra tikėtina, kad įsipareigojimui įvykdyti bus reikalingi ekonominę naudą arba naudojimo galimybių teikiantys ištekliai.

Retais atvejais neapibrėžtasis įsipareigojimas taip pat atsiranda, kai esamas įsipareigojimas egzistuoja, tačiau jo negalima pakankamai patikimai įvertinti.

Neapibrėžtieji įsipareigojimai sąskaitose nepripažįstami. Jie atskleidžiami, nebent ekonominę naudą teikiančių išteklių išmokų arba naudojimo galimybių tikimybė yra maža.

1.6. **FONDO KAPITALAS**

EPF valstybės narės teikia įnašus į fondą EPF programoms įgyvendinti, kaip nustatyta kiekvieno EPF vidaus susitarime. Remiantis taikytinu teisiniu pagrindu, reikalavimai įmokėti lėšas, t. y. prašymai dėl finansavimo konkrečiais N metais, priimami Tarybos sprendimu N – 1 metais, o gautinos lėšos aiškiai priskiriamos konkretiems būsimiems laikotarpiams.

Įnašai atitinka savininkų įnašo kriterijus (Europos Sąjungos apskaitos taisyklė Nr. 1), todėl jie EPF finansinėse ataskaitose laikomi fondo kapitalu. Fondo kapitalą sudaro bendra įnašų, gautinų iš EPF valstybių narių, suma. Kadangi nepareikalautasis fondo kapitalas yra atvirai atskaitomas iš viso fondo kapitalo (žr. Grynojo turto pokyčių ataskaitą), balanse pripažįstamas tik pareikalautasis fondo kapitalas.

Kadangi sutarti įnašai priskiriami konkretiems ataskaitiniams laikotarpiams, EPF teisiniai reikalavimai EPF valstybėms narėms atsiranda tik šiais laikotarpiais, todėl visos iš anksto gautos sumos pripažįstamos kaip būsimųjų laikotarpių kapitalo įnašai mokėtinų sumų eilutėje, o ne kaip pareikalautasis kapitalas.

1.7. **BENDRAS FINANSAVIMAS**

Gauti bendro finansavimo įnašai atitinka sąlyginių pajamų iš neprekybinių operacijų kriterijus ir yra parodyti kaip valstybėms narėms, ne valstybėms narėms ir kitiems subjektams mokėtinos sumos. EPF turi panaudoti įnašus paslaugoms trečiosioms šalims teikti, o jei to nedaro – turi grąžinti turtą (gautus įnašus). Likusią mokėtiną bendro finansavimo susitarimų sumą sudaro gauti bendro finansavimo įnašai, atėmus su projektu susijusias patirtas išlaidas. Grynajam turtui tai nedaro jokio poveikio.

Su bendro finansavimo projektais susijusios sąnaudos pripažįstamos tuomet, kai patiriamos. Atitinkama įnašų suma pripažįstama kaip veiklos pajamos ir ekonominiam metų rezultatui tai nedaro jokio poveikio.

2. **BALANSO PASTABOS**

TURTAS

2.1. **FINANSINIS TURTAS**

Finansinis turtas – bet kuris turtas, kuris yra:

a) pinigai;

b) kito subjekto nuosavybės priemonė;

c) sutartinė teisė: gauti pinigus ar kitą finansinį turtą iš kito subjekto; pasikeisti finansiniu turtu ar finansiniais įsipareigojimais su kitu subjektu tokiomis sąlygomis, kurios yra potencialiai palankios šiam subjektui, arba

d) sutartis, pagal kurią bus arba gali būti atsiskaitoma paties subjekto nuosavybės priemonėmis.

Finansinis turtas skirstomas į šias kategorijas: amortizuota savikaina vertinamą finansinį turtą, tikrąja verte vertinamą finansinį turtą kaip perteklių arba deficitą ir tikrąja verte vertinamą finansinį turtą kaip grynąjį turtą / nuosavą kapitalą. Dėl finansinių priemonių klasifikavimo nusprendžiama pirminio pripažinimo metu ir jis peržiūrimas kiekvieną paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną.

EPF finansinį turtą sudaro tokio dydžio tikrąja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas ir paskolos:

(mln. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Ilgalaikis		
Tikrąja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas	*70*	*61*
Paskolos	*16*	*5*
	87	**67**
Trumpalaikis		
Tikrąja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas	*3*	*3*
	3	**3**
Iš viso	**89**	**69**

70 mln. EUR tikrąja verte vertinamo finansinio turto kaip pertekliaus arba deficito suma yra susijusi su investicijomis į nuosavą kapitalą šiose srityse:

— atsinaujinančiųjų tvarių energijos išteklių per „Climate Investor One“, „ElectriFI“ ir GEEREF;

— įtraukiojo smulkiųjų ūkininkų ir kaimo vietovių MVĮ finansavimo skatinimo per ABC fondą;

— finansinės įtraukties Ugandoje per „aBi Finance“ ir

— darbo vietų kūrimo ir tvaraus augimo Afrikoje per iniciatyvą „Boost Africa“.

16 mln. EUR ilgalaikės paskolos skirtos dviem pagrindinėms sritims: tvaraus žemės ūkio per „AgriFI“ ir elektros energijos prieinamumo ir gamybos iš tvariųjų energijos šaltinių per investicinę priemonę „ElectriFI“.

Trumpalaikio finansinio turto kategorijoje nurodyta 3 mln. EUR suma yra susijusi tik su investicijomis į nuosavą kapitalą pagal finansinę priemonę „ElectriFI“, kuria siekiama finansuoti ankstyvojo etapo ir nedidelius projektus, skirtus elektros energijos prieinamumui ir gamybai iš tvarių energijos šaltinių besiformuojančiose rinkose, ypatingą dėmesį skiriant Užsacharo Afrikai.

2.2. **IŠANKSTINIS FINANSAVIMAS**

Pagal daugumą sutarčių numatoma, kad išankstiniai mokėjimai atliekami iki darbų pradžios, tiekiamų prekių pristatymo arba paslaugų suteikimo. Kartais sutartyse pateiktame mokėjimų tvarkaraštyje numatoma mokėjimus atlikti atsižvelgiant į pažangos ataskaitas. Išankstinis finansavimas paprastai atliekamas šalies arba teritorijos, kurioje vykdomas projektas, valiuta.

Pagal išankstinio finansavimo galimo panaudojimo laiką nustatoma, ar išankstinis finansavimas bus parodomas kaip trumpalaikis, ar kaip ilgalaikis. Panaudojimo laikas nustatytas su projektu susijusiame susitarime. Visos sumos, panaudotinos per dvyliką mėnesių nuo finansinių ataskaitų sudarymo dienos, parodomos kaip trumpalaikis išankstinis finansavimas. Kadangi dauguma EPF projektų yra ilgalaikiai, jiems skiriamais išankstiniais mokėjimais turėtų būti galima naudotis ilgiau nei vienus metus. Todėl šios išankstinio finansavimo sumos parodomos kaip ilgalaikis turtas.

(mln. EUR)

	Pastaba	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Ilgalaikis išankstinis finansavimas	2.2.1	–	–	*447*	*127*	*574*	*488*
Trumpalaikis išankstinis finansavimas	2.2.2	–	*5*	*113*	*836*	*954*	*1 396*
Iš viso		–	**5**	**560**	**963**	**1 529**	**1 884**

Bendro išankstinio finansavimo sumažėjimą 356 mln. EUR 2023 m. gruodžio 31 d. galima iš esmės paaiškinti išankstinio finansavimo, išmokėto gavėjams pagal 11-ąjį EPF, sumažėjimu nuo 1 221 mln. EUR 2022 m. iki 963 mln. EUR 2023 m. Tai atitinka EPF gyvavimo ciklą ir taip pat yra susiję su vykdomų sutarčių skaičiaus pokyčiais. 11-ojo EPF terminas baigėsi, nes 2020 m. įsigaliojo laikino galiojimo sąlyga. Nuo 2021 m. sausio 1 d. pagal 11-ąjį EPF nebuvo galima pasirašyti naujų finansavimo sutarčių, tačiau vis dar galima pasirašyti konkrečias sutartis dėl esamų susitarimų. Dėl to pasirašytų naujų sutarčių suma sumažėjo nuo 2 118 mln. EUR 2021 m. iki 853 mln. EUR 2022 m. ir 860 mln. 2023 m.

Išankstinis finansavimas iš 10-ojo EPF sumažėjo nuo 648 mln. EUR 2022 m. iki 560 mln. EUR 2023 m. ir tai atitinka įprastą 2021 m. stebėtą tendenciją bei EPF gyvavimo ciklą.

427 mln. EUR ilgalaikio išankstinio finansavimo suma yra susijusi su atviru išankstiniu finansavimu pagal dvi ES ir Afrikos infrastruktūros patikos fondo (AITF) sutartis. Šio patikos fondo tikslas – teikti finansinę paramą skiriant dotacijas infrastruktūros projektams kartu su ilgalaikiu finansavimu, kurį teikia projektų finansuotojai. Tokių dotacijų lėšų suteikimas skatina dalyvaujančias finansų įstaigas teikti ilgalaikį finansavimą. Tuo metu, kai buvo pasirašomos sutartys, buvo laikoma, kad susitarimas tinkamai apima patikos fondo veiksmus (šablono finansinėms priemonėms dar nebuvo ir reglamente šios rūšies priemonė nebuvo paminėta). Todėl pagal šiuos susitarimus atlikti mokėjimai buvo užregistruoti kaip išankstinis finansavimas, o ne kaip finansinės priemonės komponentas. Dėl ilgalaikio patikos fondo vykdomų operacijų pobūdžio metinė ankstesnio AITF išankstinio finansavimo tarpuskaita yra labai ribota ir išdėstoma per kelerius metus. Todėl, siekiant geriau atspindėti projekto sąlygas, 427 mln. EUR atviras išankstinis finansavimas buvo perklasifikuotas į ilgalaikį (žr. **3.4** pastabą).

2.2.1. *Ilgalaikis išankstinis finansavimas pagal valdymo būdus*

(mln. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Tiesioginis valdymas		
Vykdo:		
Komisija	*15*	*11*
ES vykdomosios įstaigos	*2*	*10*
ES delegacijos	*7*	*7*
	24	**28**

(mln. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Netiesioginis valdymas		
Vykdo:		
EIB ir EIF	*436*	*181*
Tarptautinės organizacijos	*74*	*221*
Privatinės teisės įstaigos, teikiančios viešąsias paslaugas	*16*	*16*
Viešosios teisės įstaigos	*17*	*25*
Trečiosios šalys	*7*	*16*
ES įstaigos ir viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės įstaigos	*–*	*1*
	550	**460**
Iš viso	**574**	**488**

2.2.2. *Trumpalaikis išankstinis finansavimas*

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Išankstinis finansavimas (bendra suma)	*–*	*7*	*749*	*4 150*	*4 906*	*5 616*
Patvirtinta atliekant atskyrimą	*–*	*(2)*	*(636)*	*(3 314)*	*(3 952)*	*(4 220)*
Iš viso	**–**	**5**	**113**	**835**	**954**	**1 396**

2.2.3. *Trumpalaikis išankstinis finansavimas pagal valdymo būdus*

(mln. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Tiesioginis valdymas		
Vykdo:		
Komisija	*55*	*85*
ES vykdomosios įstaigos	*3*	*10*
ES delegacijos	*82*	*105*
	140	**200**
Netiesioginis valdymas		
Vykdo:		
EIB ir EIF	*87*	*209*
Tarptautinės organizacijos	*431*	*642*
Privatinės teisės įstaigos, teikiančios viešąsias paslaugas	*78*	*96*
Viešosios teisės įstaigos	*98*	*116*

(mln. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Trečiosios šalys	*119*	*131*
ES įstaigos ir viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės įstaigos	*1*	*2*
	814	**1 196**
Iš viso	**954**	**1 396**

2.2.4. *Gautos išankstinio finansavimo garantijos*

Garantijos yra skirtos išankstiniam finansavimui užtikrinti ir jų atsisakoma, kai sumokama paskutinė pagal projektą reikalaujama suma.

(mln. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Išankstinio finansavimo garantijos	*32*	*37*

32 mln. EUR sudaro garantijos, kuriomis siekiama užtikrinti išankstinį finansavimą, išmokamą pagal tiesioginį valdymą, o garantijos gavėjas yra EPF. Tačiau didžioji dalis išankstinio finansavimo išmokama pagal netiesioginį valdymą, kai garantijos gavėjas yra ne EPF, o perkančioji organizacija. Net jei EPF nėra gavėjas, tomis garantijomis apsaugomas jo turtas. 2023 m. bendra tokių garantijų vertė sudarė 426 mln. EUR.

2.3. **PATIKOS FONDO ĮNAŠAI**

Šioje kategorijoje nurodyta suma, sumokėta kaip įnašai į ES patikos fondą Afrikai ir ES patikos fondą „Bêkou“. Įnašai neapima išlaidų, kurias patyrė patikos fondai ir kurios priskirtinos EPF.

Patikos fondo įnašus EPF naudoja laikydamasis tiesioginio valdymo principo.

(mln. EUR)

	Grynasis įnašas 2022 12 31	2023 m. sumokėti įnašai	Patikos fondų grynųjų išlaidų priskyrimas 2023 m.	Grynasis įnašas 2023 12 31
Afrika	*243*	*231*	*(287)*	*186*
„Bêkou“	*11*	*43*	*(24)*	*30*
Iš viso	**254**	**274**	**(311)**	**216**

Sumokėtų įmokų sumažėjimą nuo 330 mln. EUR 2022 m. iki 274 mln. EUR 2023 m. lemia patikos fondų išlaidų sumažėjimas dėl abiejų patikos fondų veiklos nutraukimo. 2021 m. pabaigoje ES patikos fondas Afrikai ir ES patikos fondas „Bêkou“ pasiekė aukščiausią veiklos tašką, nes baigėsi sutarčių galiojimas. Vėliau prasidėjęs patikos fondų veiklos nutraukimas lėmė sumažėjusį vykdomų sutarčių skaičių, taigi ir mažesnes išlaidas.

2.4. **IŠ PREKYBOS GAUTINOS SUMOS IR NEPREKYBINĖS SUSIGRĄŽINTINOS SUMOS**

Prekybos operacijos – tai operacijos, kuriomis subjektas gauna turtą ar paslaugas arba panaikina įsipareigojimus ir mainais tiesiogiai suteikia kitai šaliai maždaug vienodą vertę (visų pirma prekių, paslaugų ar turto naudojimo pavidalu). Neprekybinės operacijos – tai operacijos, kuriomis subjektas gauna vertę iš kito subjekto, tiesiogiai neperleisdamas maždaug vienodos vertės mainais, arba suteikia vertę kitam subjektui tiesiogiai negaudamas maždaug vienodos vertės mainais.

2.4.1. *Ilgalaikės iš prekybos gautinos sumos*

2023 m. gruodžio 31 d. EPF turėjo 5 mln. EUR ilgalaikių neprekybinių susigrąžintinų sumų, kurias daugiausia sudarė atidėtieji mokesčiai, atsiradę dėl kelių finansinių priemonių.

2.4.2. *Trumpalaikės iš prekybos gautinos sumos ir neprekybinės susigrąžintinos sumos*

(mln. EUR)

	Pastaba	2023 12 31	2022 12 31
Iš neprekybinių operacijų susigrąžintinos sumos	2.4.2.1	*13*	*15*
Iš prekybos operacijų gautinos sumos	2.4.2.2	*12*	*12*
Iš viso		**24**	**27**

2.4.2.1. Iš neprekybinių operacijų susigrąžintinos sumos

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Klientai	–	*3*	*44*	*9*	*55*	*56*
Viešosios įstaigos	–	*4*	*13*	*2*	*19*	*19*
Trečiosios valstybės	–	*1*	*4*	*1*	*6*	*7*
Vertės sumažinimas	–	*(7)*	*(55)*	*(6)*	*(68)*	*(67)*
Iš viso	–	**1**	**7**	**5**	**13**	**15**

2.4.2.2. Iš prekybos operacijų gautinos sumos

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Sukauptos pajamos	–	–	–	*1*	*1*	*1*
EPF jungiamosios sąskaitos	–	*(200)*	*426*	*(225)*	–	*1*
Kita	–	–	*4*	*7*	*11*	*10*
Iš viso	–	**(200)**	**430**	**(218)**	**12**	**12**

Siekiant padidinti veiksmingumą, 11-ajam EPF skiriamas visiems EPF bendras iždas; taip galima vykdyti operacijas tarp skirtingų EPF, kurios išlyginamos įvairius EPF balansus siejančiose EPF jungiamosiose sąskaitose.

Kategorijoje „kita“ daugiausia nurodomos iš finansinių priemonių gautinos sumos. Iš 11 mln. EUR kitų gautinų sumų 4 mln. EUR suma yra iš Pasaulinio energijos vartojimo efektyvumo ir atsinaujinančios energijos fondo gautina suma, o 7 mln. EUR – iš „Climate Investor One“ gautina suma.

2.5. **PINIGAI IR PINIGŲ EKVIVALENTAI** ([5])

Pinigai ir pinigų ekvivalentai yra finansinės priemonės amortizuota savikaina, jie apima pinigus kasoje, bankuose laikomus indėlius iki pareikalavimo arba trumpalaikius indėlius (pavyzdžiui, einamąsias sąskaitas ir taupomąsias sąskaitas) ir kitas trumpalaikes itin likvidžias investicijas, kurių pradinis terminas ne ilgesnis kaip trys mėnesiai.

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Specialiosios sąskaitos						
Centriniai bankai	–	–	–	*341*	*341*	*835*
	–	–	–	**341**	**341**	**835**
Einamosios sąskaitos						
Komerciniai bankai	–	–	–	*193*	*193*	*161*
Pinigai, priklausantys finansinėms priemonėms	–	–	–	*67*	*67*	*31*
	–	–	–	**260**	**260**	**192**
Iš viso	–	–	–	**601**	**601**	**1 027**

Pinigų ir pinigų ekvivalentų sumažėjimą 426 mln. EUR daugiausia lėmė sumažėjusios centriniuose bankuose laikomos pinigų atsargos. Tai galima susieti su sumažėjusiais pareikalautais įnašais, kurie nuo 2 500 mln. EUR 2022 m. sumažėjo iki 1 800 mln. EUR 2023 m. Be to, valstybėms narėms buvo grąžinta 43 mln. EUR suma iš 9-ojo EPF už pirmąją 2023 m. įnašo dalį, o JK paprašė, kad jos 2023 m. antrosios ir trečiosios dalių įnašai, sudarantys 154 mln. EUR, būtų kompensuoti iš jų likusios dalies 10-ajame ir 11-ajame EPF (žr. **2.9.1** pastabą).

Kaip ankstesniais metais, siekiant apriboti sandorio šalies riziką, centrinių bankų sąskaitose laikoma daugiau grynųjų pinigų nei komerciniuose bankuose (žr. **5.1** pastabą).

ĮSIPAREIGOJIMAI

2.6. **FINANSINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI**

Finansinis įsipareigojimas – bet kuris įsipareigojimas, kuris yra:

a) sutartinė pareiga: perleisti pinigus ar kitą finansinį turtą kitam subjektui; pasikeisti finansiniu turtu ar finansiniais įsipareigojimais su kitu subjektu tokiomis sąlygomis, kurios yra potencialiai nepalankios šiam subjektui, arba

b) sutartis, pagal kurią bus arba gali būti atsiskaitoma paties subjekto nuosavybės priemonėmis.

Finansiniai įsipareigojimai skirstomi į šias kategorijas: finansinius įsipareigojimus, vertinamus tikrąja verte kaip perteklius arba deficitas, kitus finansinius įsipareigojimus, apskaitomus amortizuota savikaina arba finansinių garantijų sutarčių įsipareigojimus.

(mln. EUR)

	Pastaba	2023 12 31	2022 12 31
Ilgalaikis			
Finansiniai atidėjiniai	2.2.62.6.1	*3*	*1*
Finansinių garantijų įsipareigojimas	2.6.2	*1*	*1*

([5]) Remiantis 11-ajam Europos plėtros fondui taikomo finansinio reglamento 53 straipsnio nuostatomis, iždo lėšos nurodomos 11-ojo EPF balanse. Įvairių banko sąskaitų pobūdis nurodytas 5 skyriuje „Finansinės rizikos valdymas“.

(mln. EUR)

	Pastaba	2023 12 31	2022 12 31
Kiti finansiniai įsipareigojimai	2.6.3	*1*	*2*
Bendro finansavimo mokėtinos sumos	2.6.4	*1*	*3*
Iš viso		**5**	**7**

2.6.1. *Finansiniai atidėjiniai*

Šie atidėjiniai atitinka apskaičiuotus nuostolius, kurie bus patirti dėl paskolų, suteiktų pagal įvairias finansines priemones.

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Finansiniai atidėjiniai	–	–	–	*3*	*3*	*1*

3 mln. EUR suma yra apskaičiuotas nuostolis, susijęs su paskolomis, suteiktomis pagal šias finansines priemones: „ElectriFI CW“, „ElectriFI CW II“ ir „AgriFI“ (AKR regionas).

2.6.2. *Finansinės garantijos*

Šie atidėjiniai atitinka apskaičiuotus nuostolius, kurie bus patirti dėl garantijų, išduotų pagal įvairias finansines priemones, kai įgaliotieji subjektai turi teisę teikti garantijas savo vardu, bet EPF sąskaita ir rizika. Su garantijomis susijusi EPF finansinė rizika yra apribota ir palaipsniui yra kaupiamas finansinis turtas, kad būtų galima padengti būsimus reikalavimus mokėti pagal garantijas.

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Finansinių garantijų įsipareigojimas	–	–	–	*1*	*1*	*1*

1 mln. EUR suma yra apskaičiuotas nuostolis, susijęs su 11 mln. EUR garantija, suteikta pagal finansinę priemonę „Euritz“ (žr. **3.2.1** pastabą).

2.6.3. *Kiti finansiniai įsipareigojimai*

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Tikrąja verte vertinami finansiniai įsipareigojimai kaip perteklius ir deficitas	–	–	–	*1*	*1*	*2*

1 mln. EUR suma yra daugiausia susijusi su mokėtinomis sumomis pagal finansinę priemonę „ABI Finance“.

2.6.4. *Bendro finansavimo mokėtinos sumos*

Bendro finansavimo mokėtinos sumos yra pagal bendro finansavimo susitarimus EPF gautos lėšos. EPF turi naudoti šiuos įnašus sutartoms paslaugoms teikti trečiosioms šalims, o nepanaudotas lėšas grąžinti įnašų mokėtojams. Nuo bendro finansavimo sumų panaudojimo laiko priklauso, ar jos parodomos kaip trumpalaikės, ar kaip ilgalaikės.

Metų pabaigoje įvertinama kiekviena bendro finansavimo mokėtina suma, o visos sumos, kurios greičiausiai nebus panaudotos per ateinančius 12 mėnesių, laikomos ilgalaikėmis. Trumpalaikės sumos parodomos **2.7.2** pastaboje.

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Ilgalaikės bendro finansavimo mokėtinos sumos	–	–	–	*1*	*1*	*3*
Trumpalaikės bendro finansavimo mokėtinos sumos	–	–	*18*	*23*	*41*	*46*
Iš viso	–	–	**19**	**24**	**42**	**49**

2.7. **MOKĖTINOS SUMOS**

Mokėtinos sumos yra įsipareigojimai sumokėti už gautas prekes ar suteiktas paslaugas, už kurias – kitaip nei sukauptų sąnaudų atveju – jau išrašytos sąskaitos ar tiesiogiai susitarta su tiekėju. Mokėtinos sumos gali būti susijusios ir su prekybos operacijomis (kaip antai prekių ir paslaugų pirkimu), ir su neprekybinėmis operacijomis (pvz., dotacijų, išankstinio finansavimo ar kitokio ES finansavimo gavėjų prašymais padengti išlaidas).

(mln. EUR)

	Pastaba	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Trumpalaikės mokėtinos sumos	2.7.1	–	–	*50*	*210*	*260*	*230*
Įvairios mokėtinos sumos	2.7.2	–	*0*	*14*	*118*	*132*	*196*
Iš viso		–	**0**	**63**	**328**	**391**	**426**

2.7.1. *Trumpalaikės mokėtinos sumos*

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Tiekėjai	–	*2*	*7*	*89*	*98*	*63*
Trečiosios valstybės	–	–	*3*	*29*	*32*	*126*
Viešosios įstaigos	–	–	*19*	*110*	*129*	*41*
Kitos trumpalaikės mokėtinos sumos	–	*(2)*	*20*	*(18)*	–	–
Iš viso	–	–	**50**	**210**	**260**	**230**

Mokėtinos sumos didele dalimi apima EPF gautas išlaidų ataskaitas, susijusias su gavėjams skiriamomis dotacijomis. Jos įrašomos tuo metu, kai gaunama išlaidų ataskaita, ir įrašoma visa išlaidų ataskaitoje nurodyta suma. Atlikus tinkamumo patikrą gavėjams išmokamos tik reikalavimus atitinkančios sumos. Metų pabaigoje analizuojamos neapmokėtos išlaidų deklaracijos ir su tomis išlaidų deklaracijomis susijusios numatomos reikalavimus atitinkančios sumos pripažįstamos finansinės veiklos ataskaitoje. Apskaičiuotos reikalavimų neatitinkančios sumos nurodomos kaip kitos trumpalaikės mokėtinos sumos.

Viešosioms įstaigoms ir tiekėjams mokėtinų sumų padidėjimas susijęs su didesniu kiekiu gautų sąskaitų faktūrų, kurios nebuvo apmokėtos iki metų pabaigos. Priešingai, trečiosioms valstybėms mokėtinos sumos sumažėjo visų pirma dėl to, kad 2023 m. buvo atšaukta 60 mln. EUR vertės sąskaita faktūra už paramą Etiopijai. Šios sąskaitos faktūros galiojimas buvo sustabdytas nuo 2020 m. lapkričio mėn. dėl situacijos toje šalyje.

2.7.2. *Įvairios mokėtinos sumos*

(mln. EUR)

	Pastaba	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Bendro finansavimo mokėtinos sumos	2.6.4	–	–	*18*	*23*	*41*	*46*
Būsimųjų laikotarpių kapitalo įnašai	2.7.2.1	–	–	–	*88*	*88*	*147*
Kitos įvairios mokėtinos sumos		–	–	*(5)*	*7*	*3*	*2*
Iš viso		–	–	**14**	**117**	**132**	**196**

2.7.2.1. Būsimųjų laikotarpių kapitalo įnašai

7,8 mln. EUR būsimųjų laikotarpių kapitalo įnašų suma yra susijusi su kompensacija valstybėms narėms ir Jungtinei Karalystei iš 9-ojo EPF projektų lėšų, kurių įsipareigojimai buvo panaikinti, arba kurios nebuvo nepanaudotos (žr. **2.9.1** pastabą). Valstybės narės susitarė, kad lėšų grąžinimas turi būti kompensuojamas įnašais iš 11-ojo EPF per pirmąjį kvietimą mokėti įnašus 2024 m.

Be grąžintinos sumos, 80 mln. EUR suma yra Jungtinės Karalystės iš anksto sumokėta 2024 m. pirmoji įmoka. Iš šios sumos 8 mln. EUR buvo išskaičiuoti iš likusios Jungtinės Karalystės nepanaudotų 10-ojo ir 11-ojo EPF lėšų dalies. Pagal Susitarimo dėl išstojimo 152 straipsnį Jungtinė Karalystė išlieka EPF šalimi iki 11-ojo EPF ir visų ankstesnių veiklos neužbaigusių EPF veiklos užbaigimo ir šiuo atžvilgiu prisiima tokius pačius įsipareigojimus kaip ir valstybės narės (žr. **2.9.1** pastabą).

2.8. **SUKAUPTOS SĄNAUDOS**

Sukauptos sumos yra įsipareigojimai sumokėti už gautas prekes ar suteiktas paslaugas, už kurias – kitaip nei mokėtinų sumų atveju – jau išrašytos sąskaitos ar tiesiogiai susitarta su tiekėju. Sukauptos sumos apskaičiuojamos remiantis metų pabaigoje esama biudžetinių įsipareigojimų suma. Numatomų sukauptų sąnaudų dalis, susijusi su išmokėtu išankstiniu finansavimu, įrašyta kaip išankstinio finansavimo sumų sumažinimas.

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Sukauptos sąnaudos	–	–	*129*	*854*	*983*	*1 130*
Kitos sukauptos sumos ir būsimojo laikotarpio pajamos	–	–	–	*1*	*1*	*2*
Iš viso	–	–	**129**	**855**	**984**	**1 131**

Sukauptos sąnaudos apima numatomas veiklos sąnaudas pagal vykdomas arba įvykdytas sutartis be patvirtintų prašymų padengti išlaidas, kai finansuoti tinkamos lėšų gavėjų patirtos išlaidos buvo apskaičiuotos remiantis išsamiausia finansinių ataskaitų rengimo metu turėta informacija. Pažymima, kad į informaciją apie didelio masto kasdienę veiklą, pvz., sutarčių pratęsimus, pasirašytus po ataskaitinės datos, nėra sistemingai atsižvelgiama ir galimo poveikio sukauptoms sąnaudoms negalima patikimai įvertinti. Numatomų sukauptų sąnaudų dalis, susijusi su išmokėtu išankstiniu finansavimu, įrašyta kaip išankstinio finansavimo sumų sumažinimas (žr. ankstesnę **2.2** pastabą).

Sukauptų sąnaudų sumažėjimą 147 mln. EUR galima paaiškinti tuo, kad sumažėjo sutarčių, kurių sąnaudos turėjo būti apskaičiuotos ir sukauptos, skaičius. Šis sumažėjimas atitinka EPF gyvavimo ciklą ir pagal šiuos EPF vykdomų sutarčių skaičių.

GRYNASIS TURTAS

2.9. **FONDO KAPITALAS**

EPF valstybės narės teikia įnašus į fondą EPF programoms įgyvendinti, kaip nustatyta kiekvieno EPF vidaus susitarime. Remiantis taikytinu teisiniu pagrindu, reikalavimai įmokėti lėšas, t. y. prašymai dėl finansavimo konkrečiais N metais, priimami Tarybos sprendimu N – 1 metais, o gautinos lėšos aiškiai priskiriamos konkretiems būsimiems laikotarpiams.

Įnašai atitinka savininkų įnašo kriterijus (Europos Sąjungos apskaitos taisyklė Nr. 1), todėl jie EPF finansinėse ataskaitose laikomi fondo kapitalu. Fondo kapitalą sudaro bendra įnašų, gautinų iš EPF valstybių narių, suma. Kadangi nepareikalautasis fondo kapitalas yra atskaitomas iš viso fondo kapitalo (žr. Grynojo turto pokyčių ataskaitą), balanse pripažįstamas tik pareikalautasis fondo kapitalas.

Kadangi sutarti įnašai priskiriami konkretiems ataskaitiniams laikotarpiams, EPF teisiniai reikalavimai EPF valstybėms narėms atsiranda tik šiais laikotarpiais, todėl visos iš anksto gautos sumos pripažįstamos kaip būsimųjų laikotarpių kapitalo įnašai mokėtinų sumų eilutėje, o ne kaip pareikalautasis kapitalas.

2.9.1. *Pareikalautasis fondo kapitalas – aktyvūs EPF*

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	Iš viso
Fondo kapitalas	*12 164*	*10 464*	*20 960*	*29 367*	*72 955*
Nepareikalautasis fondo kapitalas	–	*(15)*	–	*(7 840)*	*(7 855)*
Pareikalautasis fondo kapitalas 2022 12 31	**12 164**	**10 450**	**20 960**	**21 527**	**65 100**
Fondo kapitalas	–	*10 442*	*20 834*	*29 331*	*60 607*
Nepareikalautasis fondo kapitalas	–	–	–	*(6 040)*	*(6 040)*
Pareikalautasis fondo kapitalas 2023 12 31	–	**10 442**	**20 834**	**23 290**	**54 566**

Nepareikalautosios lėšos – sumos, kurių iš valstybių narių dar nepareikalauta sumokėti. Pareikalautasis fondo kapitalas – įnašai, kuriuos EPF pareikalavo sumokėti ir kuriuos valstybės narės pervedė į iždo sąskaitas (žr.**2.9.2**.).

Tarybos sprendimu (ES) 2023/2586 ([6]) vidaus susitarimuose dėl 8-ojo ir 9-ojo EPF nustatyti valstybių narių įnašai buvo atitinkamai sumažinti 7,8 mln. EUR nepanaudotų 9-ojo EPF lėšų suma. Grąžinamosios išmokos, susidariusios dėl šio sumažinimo, buvo kompensuotos pateikus papildomus prašymus skirti lėšų pagal 11-ąjį EPF. Iš tiesų grąžinamosios išmokos bus panaudotos pirmajai 2024 m. įmokai (žr. **2.7.2.1** pastabą).

Nors Jungtinė Karalystė išlieka EPF šalimi iki visų programų užbaigimo, remiantis Susitarimo dėl išstojimo 153 straipsniu, jos 8-ojo, 9-ojo ir 10-ojo EPF lėšų, kurios nebuvo skirtos arba kurių įsipareigojimai panaikinti, dalis negali būti pakartotinai panaudota. 2023 m. JK paprašė, kad antroji ir trečioji įmokos už metus būtų kompensuojamos panaudojant likusią 10-ojo ir 11-ojo EPF rezervo dalį. Be to, dar 8 mln. EUR buvo grąžinti JK už jos pirmąją 2024 m. įmoką (žr. **2.7.2.1** pastabą). Todėl 10-ojo ir 11-ojo EPF kapitalas buvo sumažintas atitinkamai 126 mln. EUR ir 36 mln. EUR.

8-asis EPF buvo faktiškai užbaigtas 2021 m., užbaigus pagrindinę veiklą ir įgyvendinus visus finansavimo sprendimus. Nepaisant to, 8-ojo EPF užbaigimas buvo nevisiškai atspindėtas 2021 m. finansinėse ataskaitose. Suvestinėje grynojo turto pokyčių ataskaitoje 8-ojo EPF veiklos užbaigimas parodytas kaip 2023 m. įvykis. 2023 m. 8-ojo EPF grynasis turtas, iš viso sudarantis 180 mln. EUR, buvo perkeltas į 9-ąjį EPF, taip užbaigiant 8-ojo EPF apskaitą. Visi likę pareikalauto kapitalo ir rezervų likučiai buvo panaudoti ankstesnių metų ekonominiam rezultatui padengti, o likusios sumos pervestos į 9-ąjį EPF pagal 9-ajam EPF taikomo finansinio reglamento 3 dalies nuostatas.

([6]) 2023 m. lapkričio 13 d. Tarybos sprendimas (ES) 2023/2586 dėl šalių finansinių įnašų, mokėtinų Europos plėtros fondui finansuoti, kuriuo nustatoma 2025 m. viršutinė riba, metinė 2024 m. suma, pirmosios 2024 m. įnašo dalies suma, pateikiama preliminari neprivaloma tikėtinų metinių 2026 m. ir 2027 m. įnašų sumų prognozė (OL L, 2023/2586, 2023 11 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2023/2586/oj).

2.9.2. *Pareikalautasis ir nepareikalautasis fondo kapitalas pagal valstybes nares ir Jungtinę Karalystę*

(mln. EUR)

Įnašai į 11-ąjį EPF	%	Nepareikalautasis fondo kapitalas 2022 12 31	2023 m. pareikalautasis fondo kapitalas	Nepareikalautasis fondo kapitalas 2023 12 31
Austrija	*2,40*	*188*	*(43)*	*145*
Belgija	*3,25*	*255*	*(58)*	*196*
Bulgarija	*0,22*	*17*	*(4)*	*13*
Kroatija	*0,23*	*18*	*(4)*	*14*
Kipras	*0,11*	*9*	*(2)*	*7*
Čekija	*0,80*	*63*	*(14)*	*48*
Danija	*1,98*	*155*	*(36)*	*120*
Estija	*0,09*	*7*	*(2)*	*5*
Suomija	*1,51*	*118*	*(27)*	*91*
Prancūzija	*17,81*	*1 397*	*(321)*	*1 076*
Vokietija	*20,58*	*1 614*	*(370)*	*1 243*
Graikija	*1,51*	*118*	*(27)*	*91*
Vengrija	*0,61*	*48*	*(11)*	*37*
Airija	*0,94*	*74*	*(17)*	*57*
Italija	*12,53*	*982*	*(226)*	*757*
Latvija	*0,12*	*9*	*(2)*	*7*
Lietuva	*0,18*	*14*	*(3)*	*11*
Liuksemburgas	*0,26*	*20*	*(5)*	*15*
Malta	*0,04*	*3*	*(1)*	*2*
Nyderlandai	*4,78*	*375*	*(86)*	*289*
Lenkija	*2,01*	*157*	*(36)*	*121*
Portugalija	*1,20*	*94*	*(22)*	*72*
Rumunija	*0,72*	*56*	*(13)*	*43*
Slovakija	*0,38*	*29*	*(7)*	*23*
Slovėnija	*0,22*	*18*	*(4)*	*14*
Ispanija	*7,93*	*622*	*(143)*	*479*
Švedija	*2,94*	*230*	*(53)*	*178*
Jungtinė Karalystė	*14,68*	*1 151*	*(264)*	*887*
Iš viso	**100,00**	**7 840**	**(1 800)**	**6 040**

Kadangi 8-ojo, 9-ojo ir 10-ojo EPF kapitalas buvo pareikalautas ir visas gautas ankstesniais metais, 2023 m. buvo pareikalauta 1 800 mln. EUR suma, susijusi tik su 11-uoju EPF. Pareikalautasis kapitalas sumažėjo nuo 2 500 mln. EUR 2022 m. iki 1 800 mln. EUR 2023 m.

2.9.3. *Pareikalautojo fondo kapitalo pervedimai tarp aktyvių EPF*

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	Iš viso
Likutis 2021 12 31	**(2 512)**	**2 018**	**101**	**394**	–
Sumų pervedimas iš ankstesnių EPF į 10-ojo EPF veiklos rezervą	*(1)*	*(8)*	*9*	–	–
Sumų pervedimas iš ankstesnių EPF į 11-ojo EPF veiklos rezervą	–	–	*(148)*	*148*	–
Likutis 2022 12 31	**(2 513)**	**2 010**	**(38)**	**541**	–
Sumų pervedimas iš ankstesnių EPF į 8-ojo EPF veiklos rezervą	*2 762*	*(2 762)*		–	–
Sumų pervedimas iš ankstesnių EPF į 10-ojo EPF veiklos rezervą	*427*	*(432)*	*6*	–	–
Sumų pervedimas iš ankstesnių EPF į 11-ojo EPF veiklos rezervą	*(676)*	*676*	*(87)*	*87*	–
Likutis 2023 12 31	–	**(509)**	**(120)**	**628**	–

Į šią kategoriją įtraukti tarp aktyvių EPF pervesti ištekliai.

Įsigaliojus Kotonu susitarimui, visos ankstesniuose aktyviuose EPF nepanaudotos lėšos pervedamos į naujausią įsigaliojusį EPF po įsipareigojimų panaikinimo. Iš kitų EPF pervestais ištekliais padidinami gaunančiojo fondo asignavimai ir sumažinami fondo, kuriam lėšos buvo skirtos iš pradžių, asignavimai. Į 10-ojo ir 11-ojo EPF veiklos rezervą pervestos lėšos gali būti naudojamos tik laikantis vidaus susitarimuose nustatytų specialių sąlygų.

Nors 8-asis EPF buvo oficialiai uždarytas 2021 m., tai neatsispindėjo 2021 m. sąskaitose. 2023 m. visi ankstesnių EPF rezervai ir nuostoliai buvo perkelti į 9-ąjį EPF (žr. ankstesnę **2.9.1** pastabą).

3. **FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITOS PASTABOS**

PAJAMOS

(mln. EUR)

	Pastaba	2023	2022
Pajamos iš neprekybinių operacijų	3.1	*14*	*18*
Pajamos iš prekybos operacijų	3.2	*52*	*80*
Iš viso		**65**	**98**

3.1. **PAJAMOS IŠ NEPREKYBINIŲ OPERACIJŲ.**

Pajamos iš neprekybinių operacijų susijusios su operacijomis, kai perdavėjas pateikia išteklius subjektui gavėjui, o subjektas gavėjas tiesiogiai mainais nepateikia maždaug vienodos vertės išteklių. Šią kategoriją daugiausia sudaro per metus iš Komisijos gautos sumos ir veiklos išlaidų susigrąžinimas.

(mln. EUR)

	Pastaba	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023	2022
Išlaidų susigrąžinimas		–	–	*1*	*4*	*6*	*17*
Bendro finansavimo pajamos	3.1.1	–	–	–	*8*	*8*	*(4)*
Iš viso		–	–	**2**	**12**	**14**	**18**

Pajamas iš neprekybinių operacijų galima suskirstyti pagal valdymo metodą:

(mln. EUR)

	2023	2022
Tiesioginis valdymas		
Vykdo:		
Komisija	–	*1*
ES delegacijos	*5*	*(3)*
	5	**(2)**
Netiesioginis valdymas		
Vykdo:		
Trečiosios šalys	*6*	*13*
Viešosios teisės įstaigos	–	*(3)*
Tarptautinės organizacijos	*3*	*7*
Privatinės teisės įstaigos, teikiančios viešąsias paslaugas	–	*3*
	9	**20**
Iš viso	**14**	**18**

3.1.1. *Bendro finansavimo pajamos*

Gauti bendro finansavimo įnašai atitinka sąlyginių pajamų iš neprekybinių operacijų kriterijus ir neturėtų turėti poveikio finansinės veiklos ataskaitai. Įnašai nurodomi prie įsipareigojimų (žr. **2.6.4** ir **2.7.2** pastabas), kol neįvykdomos su skirtomis lėšomis susijusios sąlygos, t. y. nepatiriama finansuoti tinkamų išlaidų (žr. **3.5** pastabą). Tuomet atitinkama suma finansinės veiklos ataskaitoje pripažįstama bendro finansavimo pajamomis iš neprekybinių operacijų. Todėl ekonominiam metų rezultatui tai nedaro jokio poveikio.

3.2. **PAJAMOS IŠ PREKYBOS OPERACIJŲ**

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023	2022
Finansinės pajamos	–	–	*(1)*	*10*	*9*	*3*
Kitos pajamos	–	*2*	*4*	*37*	*43*	*77*
Iš viso	–	**2**	**4**	**46**	**52**	**80**

9 mln. EUR finansinių pajamų kategorijoje daugiausia sudaro sukauptos palūkanos už neapmokėtus vykdomuosius raštus sumoms susigrąžinti, išankstinio finansavimo palūkanos ir pajamos iš finansinių priemonių.

Kitos pajamos yra daugiausia susijusios su užsienio valiutos keitimo pelnu. Atitinkami užsienio valiutos keitimo nuostoliai įrašomi kaip kitos išlaidos (žr. **3.7** pastabą).

IŠLAIDOS

3.3. **KITŲ SUBJEKTŲ PATIRTOS IŠLAIDOS**

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023	2022
Techninės pagalbos išlaidos	–	–	–	*3*	*3*	*1*

3 mln. EUR sumą sudaro techninės pagalbos išlaidos, patirtos dėl kelių finansinių priemonių.

3.4. **PAGALBOS PRIEMONĖS**

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023	2022
Programuojama pagalba	–	–	*33*	*808*	*841*	*1 307*
Makroekonominė parama	–	*7*	–	–	*7*	*4*
Sektorių politika	–	*(1)*	–	–	*(1)*	–
AKR vidaus projektai	–	–	*128*	*651*	*779*	*896*
Neatidėliotina pagalba	–	*(7)*	*113*	*124*	*230*	*118*
Institucinė parama	–	–	–	*12*	*12*	*6*
Eksporto grąžinamosios išmokos	–	–	*2*	–	*2*	–
Įnašai į patikos fondus	–	–	–	*311*	*311*	*458*
Iš viso	–	**(1)**	**276**	**1 906**	**2 181**	**2 789**

EPF veiklos išlaidos apima įvairias pagalbos priemones ir gali būti įvairių rūšių, priklausomai nuo to, kaip pinigai išmokami ir valdomi.

2023 m. veiklos išlaidų sumažėjimą 608 mln. EUR iš esmės lėmė sumažėjusios išlaidos pagal 11-ąjį EPF (nuo 2 489 mln. EUR 2022 m. iki 1 906 mln. EUR 2023 m.). Šį sumažėjimą iš esmės galima paaiškinti sumažėjusiomis išlaidomis, susijusiomis su programuojama pagalba, AKR vidaus projektais ir įnašais į patikos fondus (žr. **2.3** pastabą). Nepaisant to, išlaidos, susijusios su neatidėliotina pagalba, padidėjo 105 mln. EUR. Šis padidėjimas susijęs su 2022 m. liepos 12 d. Tarybos sprendimu pakartotinai panaudoti 10-ojo ir 11-ojo EPF lėšas finansuojant veiksmus, skirtus apsirūpinimo maistu saugumo krizės ir ekonominio sukrėtimo AKR valstybėse Rusijai pradėjus agresijos karą prieš Ukrainą padariniams šalinti.

Išlaidų, susijusių su AKR vidaus projektais, sumažėjimą galima paaiškinti tuo, kad sumažėjo dviejų AITF projektų sukauptos sąnaudos. Kadangi šie du projektai nėra reguliariai įgyvendinami ir nėra ataskaitos, atviras išankstinis finansavimas buvo perklasifikuotas į ilgalaikį ir 2023 m. sukauptų sąnaudų šiems projektams nebuvo apskaičiuota. Tačiau su AKR vidaus projektais susijusioms išlaidoms poveikį turėjo praėjusių metų sukauptų sumų, kurios sudarė 130 mln. EUR, panaikinimas (žr. **2.2** pastabą).

9-ojo ir 10-ojo EPF išlaidų pokyčiai atitinka EPF gyvavimo ciklą ir yra susiję su vykdomų sutarčių skaičiaus pokyčiais. Daug sutarčių pagal šiuos EPF buvo įvykdytos ir užbaigtos 2023 m., todėl pagal tuos EPF patirta mažiau išlaidų.

Neigiama 9-ojo EPF suma, susijusi su neatidėliotinos pagalbos programa, susidarė dėl to, kad buvo panaikintos 2022 m. sukauptos sumos pagal sutartį, kuri 2023 m. buvo panaikinta.

3.5. **BENDRO FINANSAVIMO IŠLAIDOS**

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023	2022
Bendras finansavimas	–	–	–	*8*	*8*	*(4)*

Šioje išlaidų kategorijoje nurodytos su bendro finansavimo projektais susijusios 2023 m. patirtos išlaidos. Reikėtų atkreipti dėmesį, kad patirtos išlaidos apima apskaičiuotąsias sumas, susijusias su ataskaitinių laikotarpių atskyrimu (ir atitinkamai su praėjusiais metais susijusių apskaičiuotųjų sumų atkūrimu).

2023 m. bendro finansavimo išlaidos padidėjo 12 mln. EUR daugiausia dėl to, kad 2022 m. bendro finansavimo išlaidos buvo neįprastai mažos. 2022 m. bendro finansavimo išlaidos sumažėjo dėl išlaidų paskirstymo bendro finansavimo paramos teikėjams metodo patobulinimų, pagal kuriuos dabar atsižvelgiama į nepagrįstai išmokėtų sumų susigrąžinimą.

Pagal bendro finansavimo apskaitos taisykles patirtos sąnaudos EPF metų rezultatui poveikio neturėjo, nes jos buvo pripažintos tiek bendro finansavimo išlaidomis, tiek bendro finansavimo pajamomis (taip pat žr. **3.1.1** pastaba).

Pagalbos priemonės ir bendro finansavimo išlaidos pagal valdymo metodą

(mln. EUR)

	2023	2022
Tiesioginis valdymas		
Vykdo:		
Komisija	*50*	*70*
ES vykdomosios įstaigos	*16*	*6*
Patikos fondai	*290*	*431*
ES delegacijos	*235*	*1 121*
	591	**1 628**
Netiesioginis valdymas		
Vykdo:		
EIB ir EIF	*(45)*	*39*
Tarptautinės organizacijos	*994*	*(544)*
Privatinės teisės įstaigos, teikiančios viešąsias paslaugas	*201*	*325*
Viešosios teisės įstaigos	*147*	*99*
Trečiosios šalys	*297*	*1 234*
ES įstaigos su viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės įstaigomis	*3*	*4*
	1 597	**1 157**
Iš viso	**2 189**	**2 785**

3.6. **FINANSINĖS IŠLAIDOS**

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023	2022
Grynieji paskolų ir gautinų sumų vertės sumažėjimo nuostoliai	–	*(1)*	*1*	*2*	*2*	*2*
Nuostoliai dėl tikrąja verte vertinamo finansinio turto ar įsipareigojimų kaip pertekliaus arba deficito	–	–	*1*	*2*	*3*	*2*
Mokesčio subsidija	–	–	–	*1*	*1*	*1*
Finansinių garantijų vertės sumažėjimo nuostoliai	–	–	–	–	–	*1*
Iš viso	–	**(1)**	**1**	**5**	**7**	**6**

Paskolų ir gautinų sumų grynieji vertės sumažėjimo nuostoliai apima finansinių priemonių vertės sumažėjimo nuostolius ir apskaičiuotas neatgautinų sumų išlaidas, atsirandančias dėl senstančių vykdomųjų raštų sumoms išieškoti (virš 2 metų), bankrotų ir įsipareigojimų atidėjimo.

Tikrąja verte vertinamo finansinio turto kaip pertekliaus arba deficito 3 mln. EUR dydžio finansines išlaidas daugiausia lėmė valiutų kursų skirtumai, palūkanos ir kelių finansinių priemonių tikrosios vertės pokyčiai.

Kategorijos „Mokesčių subsidija“ 1 mln. EUR suma yra susijusi su išlaidomis, patirtomis pagal finansinę priemonę „Kulima“.

3.7. **KITOS IŠLAIDOS**

Šiai kategorijai priskiriamos administracinio pobūdžio išlaidos, pavyzdžiui, išorinės ne IT paslaugos, veiklos nuomos išlaidos, ryšiai ir leidiniai, mokymo išlaidos ir pan.

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023	2022
Administracinės ir IT išlaidos	–	–	*2*	*49*	*51*	*56*
Rizikos ir sąnaudų atidėjiniai	–	–	–	*2*	*1*	–
Realizuoti nuostoliai, susiję su pirkėjų įsiskolinimu	–	–	–	–	–	*4*
Valiutos keitimo nuostoliai	–	*2*	*5*	*55*	*62*	*60*
Finansinių priemonių nuostoliai dėl užsienio valiutos keitimo	–	–	–	*1*	*1*	–
Iš viso	–	**3**	**7**	**106**	**116**	**119**

Į kategoriją „Administracinės ir IT išlaidos“ įtrauktos sumos, pagrįstos EPF vidaus susitarimu, skirtos Komisijai tiek būstinės, tiek delegacijų patiriamoms administracinėms išlaidoms, susijusioms su EPF programų valdymu, padengti.

Didelį valiutos keitimo nuostolių padidėjimą daugiausia lėmė tai, kad padidėjo nerealizuotieji nuostoliai dėl metų pabaigoje valiutomis laikomų likučių perkainojimo.

4. NEAPIBRĖŽTASIS TURTAS BEI ĮSIPAREIGOJIMAI IR KITA REIKŠMINGA INFORMACIJA

4.1. NEAPIBRĖŽTASIS TURTAS

Neapibrėžtasis turtas – dėl praeities įvykių galintis atsirasti turtas, kurio buvimas bus patvirtintas tiktai įvykus arba neįvykus vienam ar daugiau subjekto nevisiškai kontroliuojamų neapibrėžtų būsimųjų įvykių.

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Išankstinio finansavimo garantijos	–	–	*2*	*30*	*32*	*37*
Įvykdymo garantijos	–	–	–	–	–	*1*
Iš viso	–	–	**2**	**30**	**32**	**38**

Išankstinio finansavimo garantijų tam tikrais atvejais reikalaujama iš kitų nei valstybės narės gavėjų, kai jiems išmoka avansus (išankstinį finansavimą).

Įvykdymo garantijų reikalaujama siekiant užtikrinti, kad EPF finansavimo gavėjai įvykdytų savo sutartyse su EPF numatytus įsipareigojimus.

Netiesioginiu būdu valdomų sutarčių atveju garantijos priklauso kitai nei EPF perkančiajai organizacijai, todėl EPF jų neatskleidžia.

4.2. NEAPIBRĖŽTIEJI ĮSIPAREIGOJIMAI

Neapibrėžtieji įsipareigojimai – dėl praeities įvykių galintys atsirasti įsipareigojimai, kurių buvimas bus patvirtintas tiktai įvykus arba neįvykus vienam ar daugiau nevisiškai subjekto kontroliuojamų neapibrėžtų būsimų įvykių, arba esami įsipareigojimai, atsiradę dėl praeities įvykių, kai išteklių panaudojimas nėra tikėtinas arba jų suma negali būti patikimai įvertinta.

4.2.1. *Suteiktos garantijos*

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Suteiktos garantijos	–	–	–	*28*	*28*	*25*

Pirmiau pateiktoje lentelėje nurodomas EPF pozicijos, susijusios su galimais būsimais mokėjimais, susietais su EIB grupei arba kitoms finansų įstaigoms suteiktomis garantijomis, dydis. Sumos pateikiamos atėmus toms programoms pripažintus finansinius atidėjinius arba finansinius įsipareigojimus.

28 mln. EUR suma susijusi su garantijomis pagal šias finansines priemones: 11 mln. EUR pagal finansinę priemonę EURITZ, 10 mln. EUR pagal KULIMA fondą ir dar 7 mln. EUR pagal žemės ūkio vertės grandinės priemonę ZAMBIA.

4.2.2. *Neapibrėžtieji įsipareigojimai, susiję su teismo bylomis*

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Nagrinėjamos teismo bylos	–	–	–	*7*	*7*	*18*

2023 m. pabaigoje buvo tik dvi neišnagrinėtos bylos, kurių bendra vertė – 7 mln. EUR. Per metus buvo užbaigtos dvi teismobylos, kurių bendra vertė – 11 mln. EUR.

4.3. **KITA SVARBI INFORMACIJA**

4.3.1. *Į apskaitą dar neįtraukti neįvykdyti įsipareigojimai*

Toliau nurodyta suma yra neįvykdytas biudžetinis įsipareigojimas (pranc. *Reste à Liquider*), atėmus susijusias sumas, kurios finansinės veiklos ataskaitoje buvo įtrauktos į išlaidas. Neįvykdytas biudžetinis įsipareigojimas yra suma, kurią sudaro nepanaudotų įsipareigojimų, pagal kuriuos dar neatlikti mokėjimai ir (arba) dar nepanaikinti įsipareigojimai. Tai įprasta daugiamečių programų pasekmė.

(mln. EUR)

	8-asis EPF	9-asis EPF	10-asis EPF	11-asis EPF	2023 12 31	2022 12 31
Į apskaitą dar neįtraukti neįvykdyti įsipareigojimai	–	*16*	*216*	*3 217*	*3 449*	*4 853*

RAL sumažėjimą iš esmės lėmė dar neįvykdytų biudžetinių įsipareigojimų sumažėjimas, kuris siekė 5 116 mln. EUR (2022 m. – 6 459 mln. EUR). Tai atitinka EPF gyvavimo ciklą ir taip pat yra susiję su vykdomų sutarčių skaičiaus pokyčiais (žr. **2.2** pastabą).

5. **FINANSINĖS RIZIKOS VALDYMAS**

Toliau pateikiama informacija apie EPF finansinės rizikos valdymą yra susijusi su iždo operacijomis, kurias EPF vardu atlieka Komisija, kad panaudotų fondo išteklius.

5.1. **RIZIKOS VALDYMO POLITIKA IR APSIDRAUDIMO VEIKSMAI**

Iždo operacijų valdymo taisyklės ir principai nustatyti 11-ojo EPF finansiniame reglamente ir vidaus susitarime.

Remiantis pirmiau nurodytu reglamentu, taikomi šie pagrindiniai principai:

a) EPF įnašus valstybės narės moka į specialiąsias sąskaitas, kurios yra atidarytos kiekvienos valstybės narės centriniame banke arba jos paskirtoje finansų įstaigoje. Įnašų sumos lieka tose specialiosiose sąskaitose iki tol, kol turės būti atlikti EPF mokėjimai.

b) EPF įnašus valstybės narės moka eurais, o EPF mokėjimai atliekami eurais ir kitomis valiutomis.

c) EPF vardu Komisijos atidarytos banko sąskaitos negali būti pereikvotos.

Be specialiųjų sąskaitų, Komisija EPF vardu yra atidariusi kitas banko sąskaitas finansų įstaigose (centriniuose ir komerciniuose bankuose), kad galėtų atlikti mokėjimus ir gauti kitokias įplaukas nei valstybių narių įnašai į biudžetą.

Iždo ir mokėjimo operacijos yra itin automatizuotos ir atliekamos naudojantis šiuolaikinėmis informacinėmis sistemomis. Siekiant garantuoti sistemos saugumą ir užtikrinti pareigų atskyrimą pagal Finansinį reglamentą, taikomos specialios procedūros, Komisijos vidaus kontrolės standartai ir audito principai.

Siekiant riboti veiklos ir finansinę riziką bei užtikrinti tinkamą kontrolės lygį, raštišku gairių ir procedūrų rinkiniu reguliuojamas iždo ir mokėjimo operacijų valdymas. Šios gairės ir procedūros apima įvairius operacijų aspektus, ir reguliariai tikrinama, kaip jų laikomasi.

5.2. **VALIUTOS RIZIKA**

Metų pabaigoje EPF tenkanti valiutos rizika – grynoji pozicija

(mln. EUR)

	2023 12 31				2022 12 31			
	USD	EUR	Kita	Iš viso	USD	EUR	Kita	Iš viso
Finansinis turtas								
Amortizuota savikaina vertinamas finansinis turtas	*7*	*7*	3	*17*	–	6	–	*6*
*Tikrąja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas**	16	49	8	*73*	14	42	9	*65*
*Gautinos sumos***	*7*	*4*	–	*11*	*6*	*4*	–	*10*
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	*6*	*595*	–	*601*	*7*	*1 015*	*5*	*1 027*
	36	**655**	**11**	**704**	**27**	**1 067**	**14**	**1 108**
Finansiniai įsipareigojimai								
Finansinių garantijų įsipareigojimai ir atidėjiniai	–	*2*	*2*	*4*	–	*3*	–	*3*
	–	**2**	**2**	**4**	–	**3**	–	**3**
Iš viso	**36**	**657**	**13**	**706**	**27**	**1 069**	–	**1 110**

Visi įnašai laikomi eurais, o kitos valiutos perkamos tik tada, kai jų prireikia mokėjimams atlikti. Dėl to EPF iždo operacijoms valiutos rizika nekyla.

5.3. **PALŪKANŲ NORMOS RIZIKA**

EPF pinigų neskolina, todėl nepatiria palūkanų normos rizikos.

Palūkanos kaupiamos už įvairiose banko sąskaitose laikomas fondo lėšas. Todėl Komisija EPF vardu nustatė priemones, kuriomis užtikrinama, kad uždirbamos palūkanos reguliariai atspindėtų rinkos palūkanų normas bei galimą jų svyravimą.

EPF įnašus valstybės narės moka į specialiąsias sąskaitas, kurios yra atidarytos kiekvienos valstybės narės centriniame banke arba jos paskirtoje finansų įstaigoje. Siekiant sumažinti neigiamo atlyginimo riziką, kuri egzistavo prieš porą metų, taikomos grynųjų pinigų valdymo procedūros, kuriomis siekiama sumažinti atitinkamose sąskaitose laikomus likučius. Be to, remiantis Tarybos reglamentu (ES) 2016/888 ([7]), bet kokį neigiamą atlyginimą už tas sąskaitas dengia susijusi valstybė narė.

Už vienos nakties indėlius komercinių bankų sąskaitose atlyginama kiekvieną dieną. Likučių tokiose sąskaitose atlyginimas paremtas kintamomis rinkos palūkanų normomis, kurioms taikoma sutartinė marža (teigiama arba neigiama). Daugumos sąskaitų palūkanų skaičiavimas susietas su rinkos orientacine palūkanų norma ir patikslinamas, kad būtų atsižvelgiama į bet kokius šios normos svyravimus. Todėl EPF negresia jokia rizika, kad už jo lėšas bus galėtų būti atlyginta mažesnėmis nei rinkos normomis.

5.4. **KREDITO RIZIKA (SANDORIO ŠALIES RIZIKA)**

Didžiausia kredito rizikos pozicija

Pateiktos finansinio turto sumos yra grynosios balansinės vertės ir atspindi EPF patiriamą kredito riziką ataskaitinio laikotarpio pabaigoje.

(mln. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Finansinis turtas		
Paskolos	*16*	*6*
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	*601*	*1 027*
Iš prekybos gautinos sumos (*)	*11*	*11*
Suteiktos garantijos		–
Finansinių garantijų sutartys	*14*	*12*
Iš viso 2023 12 31	**642**	**1 056**

(*) Neįskaitant būsimojo laikotarpio išlaidų

Finansinės priemonės. Paskolos. Kredito kokybė

(mln. EUR)

	2023 12 31				
	1 etapas	2 etapas	3 etapas	Nusipirkto arba suteikto dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės turto paskolos	Iš viso
Kredito reitingas					
Aukščiausio ir aukšto lygio	–	–	–	–	–
Aukštesnio vidutinio lygio	–	–	–	–	–

([7]) 2016 m. birželio 6 d. Tarybos reglamentas (ES) 2016/888, kuriuo iš dalies keičiamos Reglamento (ES) 2015/323 dėl 11-ajam Europos plėtros fondui taikomo finansinio reglamento nuostatos, susijusios su įnašų dalių mokėjimu (OL L 149, 2016 6 7, p. 1).

(mln. EUR)

2023 12 31					
	1 etapas	2 etapas	3 etapas	Nusipirkto arba suteikto dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės turto paskolos	Iš viso
Žemesnio vidutinio lygio	–	–	–	–	–
Neinvesticinis reitingas ir įsipareigojimų nevykdymo reitingas	*18*	*1*	–	–	*19*
Bendroji balansinė vertė	**18**	**1**	–	–	**19**
Atėmus atidėjinius nuostoliams	*2*	*1*	–	–	*3*
Grynoji balansinė vertė	**16**	–	–	–	**16**

Pinigai ir pinigų ekvivalentai. Kredito kokybė

(mln. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Kredito reitingas		
Aukščiausio ir aukšto lygio	*514*	*724*
Aukštesnio vidutinio lygio	*77*	*299*
Žemesnio vidutinio lygio	*11*	*4*
Neinvesticinis reitingas ir įsipareigojimų nevykdymo reitingas	–	–
Bendroji balansinė vertė	**601**	**1 027**
Atėmus atidėjinius nuostoliams	–	–
Grynoji balansinė vertė	**601**	**1 027**

Gautinos sumos. Kredito kokybė

(mln. EUR)

2023 12 31						
	Terminas nesuėjęs	Pradelsta 0–30 dienų	Pradelsta 31–90 dienų	Pradelsta 91 diena – 1 metai	Pradelsta > 1 metai	Iš viso
Bendroji balansinė vertė	11	–	–	–	–	*11*
Atėmus atidėjinius nuostoliams	–	–	–	–	–	–
Grynoji balansinė vertė	**11**	–	–	–	–	*11*

Tikrąja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas. Kredito kokybė

2023 m. į šias finansines ataskaitas įtrauktas tikrąja verte vertinamas finansinis turtas kaip perteklius arba deficitas yra susijęs su investicijomis į nuosavą kapitalą, kurioms netaikoma kredito rizika (žr. **2.1** pastabą).

5.5. **LIKVIDUMO RIZIKA**

Finansinių įsipareigojimų terminų analizė pagal likusius sutartinius terminus

Finansiniai įsipareigojimai ir mokėtinos sumos šioje kategorijoje nurodyti balansine verte.

(mln. EUR)

	< kaip 1 metai	1–5 metai	> 5 metai	Iš viso
Finansiniai įsipareigojimai 2023 12 31	*391*	*2*	–	*393*
Finansiniai įsipareigojimai 2022 12 31	*426*	*5*	–	*431*

EPF taikomais biudžeto principais užtikrinama, kad biudžeto laikotarpiui skirtų bendrų pinigų išteklių visada užtektų mokėjimams atlikti. Iš tiesų bendra valstybių narių įnašų suma atitinka bendrą atitinkamo biudžeto laikotarpio mokėjimo asignavimų sumą.

Vis dėlto valstybės narės įnašus EPF moka tris kartus per metus, o mokėjimams būdingas sezoniškumas.

Siekiant užtikrinti, kad iždo išteklių visada užtektų mokėjimams, kurie turi būti atlikti konkretų mėnesį, padengti, Komisijos iždo tarnyba ir atitinkami mokėjimus atliekantys departamentai reguliariai keičiasi informacija apie iždo būklę.

Be to, kas paminėta pirmiau, vykdant EPF iždo operacijas automatizuotomis pinigų valdymo priemonėmis užtikrinama, kad kiekvienos EPF banko sąskaitos likvidumas kasdien būtų pakankamas.

6. SUSIJUSIŲ ŠALIŲ TEIKIAMA INFORMACIJA

Susijusios EPF šalys yra „Bêkou“, Afrikos ir ES patikos fondai ir Europos Komisija. Šių subjektų tarpusavio sandoriai yra įprasta EPF operacijų dalis ir todėl pagal ES apskaitos taisykles šiems sandoriams nekeliami jokie specialūs informacijos atskleidimo reikalavimai.

EPF neturi jokios atskiros vadovybės, nes jį valdo Komisija. ES aukščiausiojo rango vadovų, be kita ko, ir Komisijos, teisės į gautinas sumas paskelbtos Europos Sąjungos konsoliduotųjų metinių ataskaitų 7.2 antraštinėje dalyje „Aukščiausiojo rango vadovų teisės į gautinas sumas“.

7. ĮVYKIAI PO PASKUTINĖS ATASKAITINIO LAIKOTARPIO DIENOS

Šių ataskaitų pasirašymo dieną EPF apskaitos pareigūnas nebuvo pastebėjęs jokių reikšmingų įvykių, ir jam nebuvo pranešta apie jokius reikšmingus įvykius, kurie turėtų būti atskirai parodyti šiame skirsnyje. Metinės ataskaitos ir susijusios pastabos buvo parengtos remiantis naujausiais turimais duomenimis – tą patvirtina pirmiau pateikta informacija.

8. EKONOMINIO REZULTATO IR BIUDŽETO REZULTATO SUDERINIMAS

Ekonominis metų rezultatas apskaičiuotas pagal kaupiamosios apskaitos principus. Tačiau biudžeto rezultatas grindžiamas pinigų apskaitos taisyklėmis. Kadangi ekonominis rezultatas ir biudžeto rezultatas yra tų pačių susijusių veiklos operacijų rezultatai, naudinga kontrolės priemonė – užtikrinti, kad jie būtų suderinami. Toliau pateikiamoje lentelėje šis suderinimas parodomas pabrėžiant pagrindines derinamas sumas, išskaidytas į pajamų ir išlaidų punktus. Lentelės pastabose pateikiama papildoma informacija apie svarbiausių derinamų punktų pobūdį.

(mln. EUR)

	2023	2022
EKONOMINIS METŲ REZULTATAS	**(2 249)**	**(2 813)**
Pajamos		
Teisės į gautinas sumas, neturinčios poveikio biudžeto rezultatui	*(11)*	*(5)*

(mln. EUR)

	2023	2022
Einamaisiais metais nustatytos teisės į gautinas sumas, kurios dar nesurinktos	*(2)*	*(3)*
Ankstesniais metais nustatytos teisės į gautinas sumas, kurios surinktos einamaisiais metais	*12*	*19*
Grynasis išankstinio finansavimo poveikis	*36*	*37*
Sukauptos pajamos (grynosios)	*(54)*	*(82)*
Išlaidos		
Dar neapmokėtos einamųjų metų išlaidos	*(55)*	*16*
Einamaisiais metais sumokėtos ankstesnių metų išlaidos	*(349)*	*(408)*
Grynasis išankstinio finansavimo poveikis	*556*	*244*
Sukauptos išlaidos (grynosios)	*59*	*607*
METINIS BIUDŽETO REZULTATAS	**(2 056)**	**(2 387)**

8.1. **DERINAMI PUNKTAI. PAJAMOS**

Finansinių metų biudžeto pajamos yra pajamos, gautos surinkus gautinas sumas pagal per metus nustatytas teises, ir sumos, gautos pagal teises, nustatytas ankstesniais metais.

Teisės į gautinas sumas, neturinčios poveikio biudžeto rezultatui, įtraukiamos į ekonominį rezultatą, tačiau biudžeto prasme jų negalima laikyti pajamomis, nes sumokėta suma pervedama į rezervus ir jos nebegalima vėl panaudoti be Tarybos sprendimo.

Einamaisiais metais nustatytos teisės į gautinas sumas, kurios dar nesurinktos, suderinimo tikslais turi būti išskaitomos iš ekonominio rezultato, nes jos nesudaro biudžeto pajamų dalies. Tačiau **einamaisiais metais surinktos sumos pagal ankstesniais metais nustatytas teises į gautinas sumas** suderinimo tikslais turi būti pridėtos prie ekonominio rezultato.

Grynasis išankstinio finansavimo poveikis – išankstinio finansavimo ir iš gavėjų susigrąžintų sumų tarpuskaita. Šios piniginės įplaukos yra biudžeto pajamos, tačiau jos neturi poveikio ekonominiam rezultatui, todėl jas reikia pridėti suderinimo tikslais.

Grynąsias sukauptas pajamas daugiausia sudaro sukauptos sumos, nustatytos metų pabaigos ataskaitinių laikotarpių atskyrimo tikslais. Atsižvelgiama tik į grynąjį poveikį, t. y. einamųjų metų sukauptas pajamas, atėmus atkurtas sukauptas ankstesnių metų pajamas.

8.2. **DERINAMI PUNKTAI. IŠLAIDOS**

Dar neapmokėtos einamųjų metų išlaidos suderinimo tikslais turi būti pridedamos, nes jos įtrauktos į ekonominį rezultatą, bet nepriskiriamos biudžeto išlaidoms. Tačiau **einamaisiais metais apmokėtos ankstesnių metų išlaidos** suderinimo tikslais turi būti išskaitomos iš ekonominio rezultato, nes jos yra einamųjų metų biudžeto išlaidų dalis, bet neturi poveikio ekonominiam rezultatui, arba dėl jų sumažėja išlaidos, jeigu atliekamos pataisos.

Panaikintų mokėjimų piniginės įplaukos nedaro poveikio ekonominiam rezultatui, tačiau daro poveikį biudžeto rezultatui.

Grynasis išankstinio finansavimo poveikis yra naujų išankstinio finansavimo sumų, išmokėtų einamaisiais metais (pripažintų kaip metų biudžeto išlaidos), ir išankstinio finansavimo sumų, išmokėtų einamaisiais metais arba ankstesniais metais priėmus finansuoti tinkamas išlaidas, padengimo derinys. Pastarosios sumos yra išlaidos kaupimo, bet ne biudžeto sąskaitų požiūriu, nes pradinio išankstinio finansavimo mokėjimas jau buvo laikomas biudžeto išlaidomis, kai tas mokėjimas buvo atliekamas.

Grynąsias sukauptas sąnaudas daugiausia sudaro sukauptos sumos metų pabaigos ataskaitinių laikotarpių atskyrimo tikslais, t. y. finansuoti tinkamos išlaidos, kurias patyrė EPF lėšų gavėjai, bet apie kurias Komisijai dar nepranešta. Atsižvelgiama tik į grynąjį poveikį, t. y. einamųjų metų sukauptas sąnaudas, atėmus atkurtas sukauptas ankstesnių metų sąnaudas.

EPF KONSOLIDUOTŲ ES PATIKOS FONDŲ FINANSINĖS ATASKAITOS

2023 M. ES PATIKOS FONDO „BÊKOU“ FINANSINĖS ATASKAITOS ([8])

([8]) Reikėtų atkreipti dėmesį, kad skaičius suapvalinant iki tūkstančių eurų (tūkst. EUR) kai kurių lentelėse pateikiamų finansinių duomenų suma gali būti netiksli.

BENDROJI INFORMACIJA

Sąjungos patikos fondų bendroji informacija

Įsteigimas

Remiantis Sąjungos bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento (ES FR) ([9]) 234 ir 235 straipsniais ir 11-ajam Europos plėtros fondui taikomo finansinio reglamento (EPF FR) ([10]) 35 straipsniu, Europos Komisijai leidžiama įsteigti Sąjungos patikos fondus išorės veiksmams finansuoti (toliau – ES patikos fondai). Sąjungos patikos fondai įsteigiami pagal susitarimus su kitais paramos teikėjais siekiant vykdyti veiksmus ekstremaliųjų situacijų atveju ir veiksmus po ekstremaliųjų situacijų, kurių reikia norint reaguoti į krizę, arba teminius veiksmus.

Sąjungos patikos fondus priimdama sprendimą steigia Europos Komisija, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Taryba arba gavusi jų pritarimą. Šis sprendimas apima steigiamąjį susitarimą su kitais paramos teikėjais.

Sąjungos patikos fondai steigiami ir jų veikla vykdoma, tik kai tenkinamos šios sąlygos:

— Sąjungos intervencija turi pridėtinę vertę: Sąjungos patikos fondų tikslų, visų pirma dėl jų masto ar galimo poveikio, geriau siekti Sąjungos, o ne nacionaliniu lygmeniu, ir kai esamų finansinių priemonių naudojimo nepakaktų Sąjungos politikos tikslams pasiekti,

— Sąjungos patikos fondų veikla užtikrinamas aiškus Sąjungos politinis matomumas ir valdymo privalumai, taip pat užtikrinama geresnė Sąjungos vykdoma rizikos kontrolė bei geresnis Sąjungos ir kitų paramos teikėjų įnašų išmokėjimas,

— Sąjungos patikos fondai nesidubliuoja su kitais esamais finansavimo kanalais ar panašiomis priemonėmis neteikdami papildomos naudos,

— Sąjungos patikos fondų tikslai atitinka Sąjungos priemonės ar biudžeto punkto, kurių lėšomis jie finansuojami, tikslus.

Dabartiniai ES patikos fondai

Iki šiol Komisija įsteigė keturis ES patikos fondus:

— ES patikos fondas „BÊKOU“, kurio tikslas – visais atžvilgiais padėti Centrinės Afrikos Respublikai išeiti iš krizės ir remti jos atstatymo veiklą. Įsteigtas 2014 m. liepos 15 d.

— ES patikos fondas „MADAD“ – Europos Sąjungos regioninis patikos fondas, sukurtas reaguojant į krizę Sirijoje. Įsteigtas 2014 m. gruodžio 15 d.

— ES patikos fondas „AFRICA“ – Europos Sąjungos skubiosios pagalbos patikos fondas stabilumui didinti ir pagrindinėms neteisėtos migracijos ir asmenų persikėlimo Afrikoje priežastims šalinti. Įsteigtas 2015 m. lapkričio 12 d.

— ES patikos fondas „COLOMBIA“ skirtas padėti įgyvendinti taikos susitarimą ankstyvajame atkūrimo etape ir stabilizuoti padėtį po konflikto. Įsteigtas 2016 m. gruodžio 12 d.

Misija

ES patikos fondas „Bêkou“ įsteigtas siekiant remti Centrinės Afrikos Respublikos (CAR) stabilizavimą ir rekonstrukciją. Kaip nustatyta jo steigiamajame susitarime, jo pagrindinis tikslas – „teikti nuoseklią tikslinę pagalbą, skirtą pažeidžiamų grupių atsparumui didinti, ir teikti paramą bet kuriems veiklos aspektams, padedantiems įveikti krizę Centrinės Afrikos Respublikoje ir ją atkurti, koordinuoti veiksmus trumpuoju, vidutinės trukmės ir ilguoju laikotarpiu ir padėti kaimyninėms šalims pašalinti krizės pasekmes“.

([9]) 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 193, 2018 7 30, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj).

([10]) 2018 m. lapkričio 26 d. Tarybos reglamentas (ES) 2018/1877 dėl 11-ajam Europos plėtros fondui taikomo finansinio reglamento, panaikinantis Reglamentą (ES) 2015/323 (OL L 307, 2018 12 3, p. 1. ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1877/oj).

Pagrindinė veikla

Sąjungos patikos fondas sutelkia įvairių paramos teikėjų išteklius programoms finansuoti remiantis sutartais tikslais. Nuo ES patikos fondo „Bêkou“ įsteigimo 2014 m. liepos mėn. šis fondas priėmė 22 programų ir jo parama pasiekė daugiau kaip 2,5 mln. paramos gavėjų. Programos skirtos padėti Centrinės Afrikos Respublikai (CAR) ir jos gyventojams po 2013 m. krizės. Konkrečiau, ES patikos fondas „Bêkou“ siekia užtikrinti galimybę naudotis pagrindinėmis paslaugomis (daugiausia sveikatos, vandens ir sanitarijos), remti ekonomikos atsigavimą ir darbo vietų kūrimą, skatinti socialinę sanglaudą ir susitaikymą.

Valdymas

ES patikos fondo „Bêkou“ valdymą užtikrina Europos Komisija: ji taip pat atlieka fondo dviejų valdymo organų – patikos fondo valdybos ir einamosios veiklos komiteto – sekretoriato funkcijas. ES patikos fondo „Bêkou“ valdybą ir Veiklos komitetą sudaro paramos teikėjų, Komisijos, Europos Parlamento atstovai, Centrinės Afrikos Respublikos valdžios institucijų atstovas ir stebėtojai. Valdybos sudarymo taisyklės ir jos vidaus taisyklės nustatomos Sąjungos patikos fondo steigiamajame susitarime.

Pagrindinė valdybos užduotis – nustatyti ir peržiūrėti bendrą patikos fondo strategiją. Einamosios veiklos valdyba yra atsakinga už fondo finansuojamų veiksmų atranką ir prižiūri jų įgyvendinimą. Ji taip pat tvirtina metines ataskaitas ir metines patikos fondo finansuojamos veiklos ataskaitas.

Finansavimo šaltiniai

ES patikos fondas „Bêkou“ finansuojamas paramos teikėjų įnašais.

Metinės ataskaitos

Ataskaitų rengimo pagrindas

Metinių ataskaitų parengimo teisinis pagrindas ir terminai nustatyti Susitarime, kuriuo įsteigiamas Europos Sąjungos patikos fondas Centrinės Afrikos Respublikai (ES patikos fondas „Bêkou“), ir jo vidaus taisyklėse (toliau – steigiamasis susitarimas). Pagal šį steigiamąjį susitarimą metinės ataskaitos rengiamos pagal Komisijos apskaitos pareigūno priimtas taisykles (ES apskaitos taisyklės), kurios grindžiamos tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais (TVSAS).

Apskaitos pareigūnas

Komisijos apskaitos pareigūnas veikia kaip Sąjungos patikos fondo apskaitos pareigūnas. Apskaitos pareigūnas atsakingas už visiems Sąjungos patikos fondams bendrų apskaitos procedūrų ir sąskaitų plano nustatymą. Komisijos vidaus auditorius, OLAF ir Audito Rūmai turi tokius pačius įgaliojimus Sąjungos patikos fondo atžvilgiu, kaip ir kitų veiksmų, kuriuos vykdo Komisija, atžvilgiu. Sąjungos patikos fondus taip pat kasmet tikrina nepriklausomas išorės auditorius.

Metinių ataskaitų sudėtis

Metinės ataskaitos apima laikotarpį nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d., jas sudaro finansinės ataskaitos ir biudžeto vykdymo ataskaitos. Nors finansinės ataskaitos ir papildomi aiškinamieji raštai rengiami kaupimo principu, biudžeto vykdymo ataskaitos visų pirma grindžiamos grynųjų pinigų judėjimu.

Procesas nuo preliminariųjų ataskaitų iki biudžeto įvykdymo patvirtinimo

Atliekamas nepriklausomas metinių ataskaitų išorės auditas. Apskaitos pareigūno parengtos preliminariosios metinės ataskaitos iki kitų metų vasario 15 d. perduodamos Veiklos komitetui, kuris jas vėliau perduoda audito įmonei, kurią subjektas atrinko konkurso tvarka. Po audito, apskaitos pareigūnas parengia galutines metines ataskaitas ir pateikia jas Veiklos komitetui tvirtinti (8.3.4 straipsnio c punktas).

ES patikos fondo „Bêkou“ metinės ataskaitos konsoliduojamos Europos plėtros fondo metinėse ataskaitose.

Pagrindinės veiklos kryptys

Pagrindiniai metų laimėjimai

2014 m. liepos mėn. ES įsteigė pirmąjį patikos fondą, pavadintą „Bêkou“ (tai reiškia viltį sango kalba), kad padėtų Centrinės Afrikos Respublikai (CAR) ir jos gyventojams po 2013 m. krizės. ES patikos fondo „Bêkou“ tikslas – užtikrinti galimybę naudotis pagrindinėmis paslaugomis (daugiausia sveikatos, vandens ir sanitarijos), remti kaimo plėtrą ir ekonomikos atsigavimą, taip pat skatinti susitaikymą. Nuo ES patikos fondo „Bêkou“ įsteigimo šis fondas finansavo 22 programas ir jo parama pasiekė daugiau kaip pusę šalies gyventojų.

2023 m. saugumo padėčiai CAR buvo būdingas išaugęs incidentų, susijusių su Centrinės Afrikos ginkluotųjų pajėgų (FACA) ir Centrinės Afrikos Respublikos patriotų koalicijos (CPC) susirėmimais, skaičius, tačiau su ginkluotu smurtu siejamų mirčių skaičius mažėja. Be to, tai, kad dauguma karo veiksmų vyksta atokiuose šalies regionuose, rodo, kad smurto prieš civilius gyventojus mastas labai sumažėjo.

Politinėje srityje rugpjūčio mėn. priimta nauja Konstitucija, padaryta pažanga kovoje su nebaudžiamumu, kurią propaguoja Prezidentas A. Touadera. Pavyzdžiui, Specialusis baudžiamasis teismas suėmė ir nuteisė už karo nusikaltimus Abdoulaye HISSENE, karo vadą ir politiką iš Centrinės Afrikos Respublikos.

2023 m. dėl destabilizacijos kaimyninėse šalyse padidėjo politinė ir saugumo įtampa Centrinės Afrikos Respublikoje. Konfliktas Sudane lėmė masinį perkeltųjų asmenų antplūdį Vakagos prefektūroje. Galiausiai, įsteigus dvi naujas Čado ginkluotas grupuotes toliau į šiaurę nuo CAR, tarp šių dviejų šalių didėja įtampa ir gyventojai priversti persikelti.

Šiomis nestabiliomis aplinkybėmis 2023 m. rugpjūčio mėn. humanitarinės pagalbos reikėjo 3,4 mln. žmonių, t. y. 56 % Centrinės Afrikos gyventojų. Nors ši padėtis kelia nerimą, palyginti su 2022 m., ji yra stabili. 2023 m. žmonėms reikia daugiausia pagalbos tokiose srityse kaip vanduo, higiena ir sanitarija (WASH), maisto sauga, sveikata ir apsauga. Kadangi konfliktai tolsta nuo pagrindinių šalies miestų teritorijų, šalies viduje perkeltų asmenų skaičius CAR trečius metus iš eilės toliau mažėja. Taigi jis pasiekė žemiausią lygį nuo 2016 m.: 2023 m. rugpjūčio 31 d. buvo 489 000 perkeltųjų asmenų (2022 m.– 515 700).

Pagrindiniai laimėjimai konkrečiose prioritetinėse srityse

Toliau pristatomi pagrindiniai 2023 m. laimėjimai atspindi pagrindinius konkrečius patikos fondo tikslus / intervencijos sritis.

Paslaugų prieinamumo srityje patikos fondas „Bêkou“ toliau teikė paramą sveikatos ir vandens, sanitarijos ir higienos sektoriuose.

2023 m. geresne prieiga prie vandens, higienos ir sanitarijos paslaugų pasinaudojo dar 44 566 žmonių (EHA – 1.1 rodiklis), taigi bendras paramos gavėjų skaičius nuo Fondo veiklos pradžios sudaro 1 068 695.

2023 m. buvo suteiktos 55 289 medicininės konsultacijos ir sveikatos priežiūros intervencijos (1.2 rodiklis), t. y. gerokai mažiau, palyginti su ankstesniais metais, nes 2022 m. pabaigoje buvo užbaigti projektai, susiję su trečiąja sveikatos programa. Medicininės konsultacijos sudarė 63 % suteiktų sveikatos priežiūros intervencijų, o psichosocialinė parama – 24 %. Reikėtų pažymėti, kad 2023 m. labai sumažėjo konsultacijų ir intervencijų, susijusių su motinų ir vaikų sveikata bei skiepais, nors nuo sveikatos programos projektų pradžios kiekvienais metais jų dalis nesikeitė.

Socialinės sanglaudos srityje dauguma su ES patikos fondo „Bêkou“ parama įgyvendintų veiksmų buvo skirti moterų įgalėjimui ir kovai su smurtu dėl lyties, taip pat žiniasklaidos stiprinimui šalyje. 2023 m. 32 529 mergaičių ar moterų pasinaudojo socialinio ir ekonominio įgalėjimo veikla 13-oje iš 20 šalies prefektūrų (2.1 rodiklis); daugiau kaip pusė jų (58 %) gavo ekonominę paramą, 30 % – socialinę ir ekonominę paramą ir 12 % – socialinę paramą. 4 092 smurtą dėl lyties išgyvenusiems asmenims Bêkou (2.2 rodiklis) padėjo gauti psichosocialinę paramą, medicininę priežiūrą, teisinę pagalbą, orumo rinkinius ir t. t.

Nacionaliniu lygmeniu teikiant techninę pagalbą Moterų, šeimos ir vaikų apsaugos ministerijai (MPFFPE) ir atitinkamoms sektorių ministerijoms padedama formalizuoti, stiprinti ir suderinti informuotumo apie smurtą dėl lyties didinimo pastangas.

Paramos ekonomikos ir gamybos sektorių atsigavimui srityje ES patikos fondas „Bêkou“ teikė pagalbą tiek gamybiniam, tiek natūriniam žemės ūkiui, remdamas žemės ūkio grupes ir smulkiuosius ūkininkus, skatindamas darbo vietų kūrimą (darbo jėgai imlus darbas, profesinis mokymas, pajamas kuriančios veiklos plėtojimas) ir sudarydamas palankesnes sąlygas mažosioms įmonėms ir asmenims gauti finansines paslaugas. 2023 m. 28 093 žmonių gavo paramą, kad galėtų imtis pajamas generuojančios veiklos (3.4 rodiklis); tai sudaro 30 % viso rodiklio nuo Fondo veiklos pradžios. Be to, 2023 m. pagal kaimo plėtros projektus RELSUDE ACTED ir PAPEUR buvo paremtas 5 551 smulkusis ūkininkas, kad tvariai padidintų savo gamybą (3.3 rodiklis). Pagal kaimo plėtros projektą PAPEUR toliau buvo remiami 35 ankstesniais metais įsteigti kooperatyvai ir šiame kontekste buvo paremti 5 498 papildomi veiklos vykdytojai, kuriems buvo teikiama įvairių rūšių parama. Per metus profesinio mokymo veikloje dalyvavo 3 469 žmonės (3.6 rodiklis), t. y. 40 % daugiau nei praėjusiais metais. Laipsniškas mokymo ir dėstytojų rengimo centrų atkūrimo užbaigimas pagal projektą DEVRUR II sudarė sąlygas paspartinti paramos gavėjų mokymo veiklą 2023 m.

Biudžetas ir biudžeto vykdymas

2023 m. pabaigoje įnašai į ES patikos fondą „Bêkou“ sudarė daugiau kaip 310 mln. EUR. 2021 m. gruodžio 31 d. patikos fondas baigė prisiimti įsipareigojimus ir sudaryti sutartis dėl visų gautų įnašų, išskyrus lėšas, skirtas stebėsenai, vertinimui, auditui ir komunikacijai, dėl kurių dar galima sudaryti sutartis po šios datos.

2023 m. sudarytos penkios naujos sutartys, kurių bendra vertė – 128 303 EUR. Šios sutartys susijusios su audito ir komunikacijos veikla.

Daugiau nei 19 mln. EUR buvo išmokėta 2023 m.; nuo ES patikos fondo „Bêkou“ sukūrimo iš viso išmokėta daugiau kaip 283 mln. EUR.

Veiklos poveikis finansinėse ataskaitose

Finansinėse ataskaitose pirmiau minėtos veiklos poveikis yra akivaizdžiausias šiose srityse:

— išankstinio finansavimo: sumažėjo 7 420 tūkst. EUR dėl patikos fondo veiklos nutraukimo ir dėl to sumažėjusio naujų sutarčių skaičiaus: 2023 m. buvo pasirašyta tik keturios su audito, vertinimo ir komunikacijos veikla susijusios sutartys, kurių suma siekė 111 tūkst. EUR;

— Finansiniai įsipareigojimai: jie padidėjo 18 449 tūkst. EUR daugiausia dėl to, kad iš paramos teikėjų surinkti įnašai buvo didesni už paramos teikėjams priskirtas grynąsias išlaidas;

— veiklos išlaidų: padidėjo 4 027 tūkst. EUR, nes padidėjo numatomos išlaidos trims programoms: atstatymo pagalbos ir reabilitacijos, pagrindinės sveikatos priežiūros ir miestų plėtros.

BALANSAS

(tūkst. EUR)

		2023 12 31	2022 12 31
ILGALAIKIS TURTAS			
Išankstinis finansavimas		–	*336*
		–	**336**
TRUMPALAIKIS TURTAS			
Išankstinis finansavimas		*3 745*	*10 829*
Iš prekybos gautinos sumos ir neprekybinės susigrąžintinos sumos		*3 462*	*3 595*

(tūkst. EUR)

		2023 12 31	2022 12 31
Pinigai ir pinigų ekvivalentai		*28 420*	*4 316*
		35 627	**18 740**
IŠ VISO TURTO		**35 627**	**19 076**
ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI			
Finansiniai įsipareigojimai		*(31 001)*	*(12 552)*
		(31 001)	**(12 552)**
TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI			
Mokėtinos sumos		*–*	*(4 563)*
Sukauptos sąnaudos		*(4 626)*	*(1 961)*
		(4 626)	**(6 524)**
IŠ VISO ĮSIPAREIGOJIMŲ		**(35 627)**	**(19 076)**
GRYNASIS TURTAS		*–*	*–*

FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA

(tūkst. EUR)

		2023	2022
PAJAMOS			
Pajamos iš neprekybinių operacijų			
Pajamos iš paramos teikėjų		*24 550*	*21 504*
Išlaidų susigrąžinimas		*717*	*42*
		25 268	**21 546**
Pajamos iš prekybos operacijų			
Finansinės pajamos		*636*	*40*
		636	**40**
Iš viso pajamų		**25 904**	**21 586**
IŠLAIDOS			
Veiklos išlaidos		*(24 278)*	*(20 251)*
Finansinės išlaidos		*–*	*(12)*
Kitos išlaidos		*(1 626)*	*(1 323)*
Iš viso išlaidų		**(25 904)**	**(21 586)**
EKONOMINIS METŲ REZULTATAS		*–*	*–*

PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

(tūkst. EUR)

	2023	2022
Ekonominis metų rezultatas	–	–
Išankstinio finansavimo (padidėjimas) / sumažėjimas	*7 420*	*811*
Iš prekybos gautinų ir neprekybinių susigrąžintinų sumų (padidėjimas) / sumažėjimas	*132*	*851*
Finansinių įsipareigojimų padidėjimas / (sumažėjimas)	*18 450*	*9 385*
Mokėtinų sumų padidėjimas / (sumažėjimas)	*(4 563)*	*1 716*
Sukauptų sąnaudų padidėjimas / (sumažėjimas)	*2 665*	*(12 240)*
GRYNIEJI PINIGŲ SRAUTAI	**24 104**	**524**
Pinigų ir pinigų ekvivalentų grynasis padidėjimas / (sumažėjimas)	*24 104*	*524*
Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pradžioje	*4 316*	*3 792*
Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pabaigoje	*28 420*	*4 316*

2023 M. ES PATIKOS FONDO AFRIKAI FINANSINĖS ATASKAITOS ([11])

([11]) Reikėtų atkreipti dėmesį, kad skaičius suapvalinant iki tūkstančių eurų (tūkst. EUR) kai kurių lentelėse pateikiamų finansinių duomenų suma gali būti netiksli.

ES PATIKOS FONDO AFRIKAI AIŠKINAMOJI INFORMACIJA

Sąjungos patikos fondų bendroji informacija

Įsteigimas

Remiantis Sąjungos bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento (ES FR) ([12]) 234 ir 235 straipsniais ir 11-ajam Europos plėtros fondui taikomo finansinio reglamento (EPF FR) ([13]) 35 straipsniu, Europos Komisijai leidžiama įsteigti Sąjungos patikos fondus išorės veiksmams finansuoti (toliau – ES patikos fondai). Sąjungos patikos fondai įsteigiami pagal susitarimus su kitais paramos teikėjais siekiant vykdyti veiksmus ekstremaliųjų situacijų atveju ir veiksmus po ekstremaliųjų situacijų, kurių reikia norint reaguoti į krizę, arba teminius veiksmus.

Sąjungos patikos fondus priimdama sprendimą steigia Europos Komisija, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Taryba arba gavusi jų pritarimą. Šis sprendimas apima steigiamąjį susitarimą su kitais paramos teikėjais.

Sąjungos patikos fondai steigiami ir jų veikla vykdoma, tik kai tenkinamos šios sąlygos:

— Sąjungos intervencija turi pridėtinę vertę: Sąjungos patikos fondų tikslų, visų pirma dėl jų masto ar galimo poveikio, geriau siekti Sąjungos, o ne nacionaliniu lygmeniu, ir kai esamų finansinių priemonių naudojimo nepakaktų Sąjungos politikos tikslams pasiekti,

— Sąjungos patikos fondų veikla užtikrinamas aiškus Sąjungos politinis matomumas ir valdymo privalumai, taip pat užtikrinama geresnė Sąjungos vykdoma rizikos kontrolė bei geresnis Sąjungos ir kitų paramos teikėjų įnašų išmokėjimas,

— Sąjungos patikos fondai nesidubliuoja su kitais esamais finansavimo kanalais ar panašiomis priemonėmis neteikdami papildomos naudos,

— Sąjungos patikos fondų tikslai atitinka Sąjungos priemonės ar biudžeto punkto, kurių lėšomis jie finansuojami, tikslus.

Dabartiniai ES patikos fondai

Iki šiol Komisija įsteigė keturis ES patikos fondus:

— ES patikos fondas „BÊKOU“, kurio tikslas – visais atžvilgiais padėti Centrinės Afrikos Respublikai išeiti iš krizės ir remti jos atstatymo veiklą. Įsteigtas 2014 m. liepos 15 d.

— ES patikos fondas „MADAD“ – Europos Sąjungos regioninis patikos fondas, sukurtas reaguojant į krizę Sirijoje. Įsteigtas 2014 m. gruodžio 15 d.

— ES patikos fondas „AFRICA“ – Europos Sąjungos skubiosios pagalbos patikos fondas stabilumui didinti ir pagrindinėms neteisėtos migracijos ir asmenų persikėlimo Afrikoje priežastims šalinti. Įsteigtas 2015 m. lapkričio 12 d.

— ES patikos fondas „COLOMBIA“ skirtas padėti įgyvendinti taikos susitarimą ankstyvajame atkūrimo etape ir stabilizuoti padėtį po konflikto. Įsteigtas 2016 m. gruodžio 12 d.

Misija

Pagrindinis ES patikos fondo Afrikai tikslas – remti visus stabilumo aspektus ir prisidėti prie geresnio migracijos valdymo, taip pat prie pagrindinių destabilizavimo, prievartinio perkėlimo ir nelegalios migracijos priežasčių šalinimo, visų pirma propaguojant atsparumą, ekonomines ir lygias galimybes, saugumą bei vystymąsi ir sprendžiant žmogaus teisių pažeidimų klausimus.

([12]) Reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046.
([13]) Reglamentas (ES) 2018/1877.

Pagrindinė veikla

Sąjungos patikos fondas sutelkia įvairių paramos teikėjų išteklius veiksmui finansuoti remiantis sutartais tikslais. ES patikos fondas Afrikai veikia trijose pagrindinėse geografinėse teritorijose: Sahelio regione ir Čado ežero regione, Somalio pusiasalyje ir Šiaurės Afrikoje. Patikos fondo projektais atskirais atvejais gali pasinaudoti ir reikalavimus atitinkančių šalių kaimyninės šalys. Patikos fondas įsteigtas ribotam laikotarpiui, jo paskirtis – trumpalaikiu ir vidutinės trukmės laikotarpiu reaguoti į regionuose kylančias problemas.

Valdymas

ES patikos fondo Afrikai valdymą užtikrina Europos Komisija: ji taip pat atlieka fondo dviejų valdymo organų – patikos fondo valdybos ir einamosios veiklos komiteto – sekretoriato funkcijas. ES patikos fondo Afrikai valdybą ir Veiklos komitetą sudaro paramos teikėjų bei Komisijos atstovai, taip pat įnašų nemokančių ES valstybių narių, reikalavimus atitinkančių šalių institucijų ir regioninių organizacijų atstovai stebėtojų teisėmis. Valdybos sudarymo taisyklės ir jos vidaus taisyklės nustatomos Sąjungos patikos fondo steigiamajame susitarime.

Pagrindinė valdybos užduotis – nustatyti ir peržiūrėti bendrą patikos fondo strategiją. Einamosios veiklos valdyba yra atsakinga už fondo finansuojamų veiksmų atranką ir prižiūri jų įgyvendinimą. Ji taip pat tvirtina metines ataskaitas ir metines patikos fondo finansuojamos veiklos ataskaitas.

Finansavimo šaltiniai

ES patikos fondas Afrikai finansuojamas paramos teikėjų įnašais.

Ataskaitų rengimo pagrindas

Metinių ataskaitų parengimo teisinis pagrindas ir terminai nustatyti Susitarime, kuriuo įsteigiamas Europos Sąjungos skubiosios pagalbos patikos fondas stabilumui didinti ir pagrindinėms neteisėtos migracijos ir asmenų persikėlimo Afrikoje priežastims šalinti (toliau – steigiamasis susitarimas). Pagal šį steigiamąjį susitarimą metinės ataskaitos rengiamos pagal Komisijos apskaitos pareigūno priimtas taisykles (ES apskaitos taisyklės), kurios grindžiamos tarptautiniu mastu pripažintais viešojo sektoriaus apskaitos standartais (TVSAS).

Apskaitos pareigūnas

Remiantis steigiamuoju susitarimu, Komisijos apskaitos pareigūnas veikia kaip patikos fondo apskaitos pareigūnas.

Metinių ataskaitų sudėtis

Metinės ataskaitos apima laikotarpį nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d., jas sudaro finansinės ataskaitos ir biudžeto vykdymo ataskaitos. Nors finansinės ataskaitos ir papildomi aiškinamieji raštai rengiami kaupimo principu, biudžeto vykdymo ataskaitos visų pirma grindžiamos grynųjų pinigų judėjimu.

Procesas nuo preliminariųjų ataskaitų iki biudžeto įvykdymo patvirtinimo

Atliekamas nepriklausomas metinių ataskaitų išorės auditas. Apskaitos pareigūno parengtos preliminariosios metinės ataskaitos iki kitų metų vasario 15 d. perduodamos Veiklos komitetui, kuris jas vėliau perduoda audito įmonei, kurią subjektas atrinko konkurso tvarka. Po audito, apskaitos pareigūnas parengia galutines metines ataskaitas ir pateikia jas Veiklos komitetui tvirtinti.

ES patikos fondo Afrikai metinės ataskaitos konsoliduojamos Europos plėtros fondo metinėse finansinėse ataskaitose.

Pagrindinės veiklos kryptys

Pagrindiniai metų laimėjimai

Atsižvelgiant į tai, kad 2021 m. gruodžio 31 d. baigėsi sutarčių galiojimas, nuo 2022 m. sausio mėn. ES patikos fondo Afrikai lėšomis jokie nauji finansiniai įsipareigojimai ar papildomos išmokos iš biudžeto nebuvo finansuojami. Sutartys gali būti sudaromos tik dėl finansinių įsipareigojimų, susijusių su administracine veikla, pavyzdžiui, auditu, vertinimu, stebėsena ir komunikacijos veikla. Numatoma, kad ES patikos fondo Afrikai programos bus įgyvendinamos iki 2025 m. pabaigos.

2023 m. ES patikos fondas Afrikai dar kartą įrodė, kad yra greita ir veiksminga įgyvendinimo priemonė, palengvinanti politinį dialogą su Afrikos šalimis partnerėmis, taikanti novatoriškus metodus ir duodanti apčiuopiamų rezultatų visuose trijuose regionuose (Sahelio ir Čado ežero, Afrikos Kyšulio ir Šiaurės Afrikos).

Somalio pusiasalio regione 2023 m. toliau buvo jaučiami tebesitęsiantys klimato kaitos padariniai. Dėl didelių potvynių Somalyje, Kenijoje, Etiopijoje ir Pietų Sudane žuvo dešimtys žmonių ir daugiau kaip 2 mln. žmonių buvo priversti persikelti, o maisto stygiaus krizė sustiprėjo visame regione. Ekonominiai, socialiniai ir saugumo iššūkiai yra dideli ir nesibaigiantys, o 2023 m. balandžio mėn. kilęs ginkluotas konfliktas Sudane paveikė visą regioną. Todėl šiuo metu Sudanas yra šalis, kurioje yra daugiausia perkeltųjų asmenų, o vaikų perkėlimo krizė UNHCR duomenimis yra didžiausia pasaulyje. Vis dėlto atrodo, kad saugumo padėtis Somalyje po truputį gerėja, o Kenija ir Džibutis, nepaisant tebesitęsiančių problemų, toliau siekia stabilumo.

Šiomis sudėtingomis aplinkybėmis ES patikos fondas 2023 m. pirmąjį pusmetį pranešė, kad nuo ES patikos fondo veiklos pradžios parama mitybos srityje tą pusmetį buvo didžiausia. Iš tiesų per šiuos pirmuosius šešis mėnesius ES patikos fondo teikiama pagalba mitybos srityje pasinaudojo 433 728 žmonių, t. y. 15 % visų paramos gavėjų (2 833 594). Šis lygis buvo pasiektas visų pirma skirstant įvairių mikroelementų miltelius vaikams iki penkerių metų ir maitinant vaikus mokyklose Sudane.

ES patikos fondas taip pat pranešė, kad šį pusmetį paramą arba apsaugą gavo daugiausia migrantų, pabėgėlių, grąžintų asmenų ir šalies viduje perkeltų asmenų (daugiausia Sudane) – 103 436 iš 198 826 iki šiol paremtų asmenų.

ES patikos fondas taip pat rėmė stabilizavimo ir taikos kūrimo pastangas regione – iš viso 65 369 darbuotojų iš valstybinių ir nevalstybinių subjektų pasinaudojo su taika, saugumu ir valdymu susijusių gebėjimų stiprinimo veikla, įskaitant 2 392 naujus paramos gavėjus 2023 m. pirmąjį pusmetį. Šiais metais daugiausia paramos buvo suteikta asmenims iš Etiopijos Gambelos regiono ir Pietų Sudano.

2023 m. Sahelio ir Čado ežero regionas susidūrė su įvairiais ekonominiais ir humanitariniais iššūkiais, kaip antai infliacija, sulėtėjusiu ekonomikos augimu, įsiskolinimu, maisto krize, gyventojų perkėlimu, migracija, saugumo krize ir smurtu.

Investicijos į žmogiškąjį kapitalą buvo pagrindinis ES patikos fondo būdas remti darbo vietų kūrimą regione. 2023 m. pirmąjį pusmetį pagal ES patikos fondo finansuojamas programas sukurta arba paremta 11 087 darbo vietų, dauguma jų – Nigeryje, Gvinėjoje ir Senegale. Techninis ir profesinis rengimas ir mokymas bei įgūdžių ugdymas yra labai svarbūs siekiant padidinti darbo našumą ir jais pasinaudojo 23 266 asmenys.

Be to, 2023 m. pirmąjį pusmetį ES patikos fondo lėšomis finansuojama veikla buvo orientuota į informuotumo apie riziką, susijusią su neteisėta migracija, didinimą ir ji pasiekė 2 943 412 asmenų. ES patikos fondas parėmė 420 asmenų savanorišką grįžimą ir 509 grįžtančių migrantų reintegraciją. Nuo ES patikos fondo veiklos pradžios 73 215 grįžtančių migrantų pasinaudojo savanoriško grįžimo pagalba, o 91 642 – reintegracijos pagalba Sahelio ir Čado ežero regione.

Labai įtemptoje situacijoje, kai saugumo krizė regione suintensyvėjo, 2023 m. pirmąjį pusmetį pagal ES patikos fondo finansuojamas programas 11 520 asmenų visame Sahelio ir Čado ežero regione buvo parengti dirbti valdymo, konfliktų prevencijos ir žmogaus teisių srityse. Svarbus pusmečio pasiekimas buvo 8 823 asmenų Malyje parengimas remti referendumo procesą, po kurio birželio mėn. buvo priimta nauja Konstitucija. Be to, 1 397 417 asmenų dalyvavo konfliktų prevencijos ir žmogaus teisių gynimo veikloje. Galiausiai pagal ES patikos fondo finansuojamas programas civilinėms institucijoms ir saugumo pajėgoms suteikta 10 034 įrangos vienetų valdymui ir saugumui stiprinti.

Vis dar tebesijaučiant Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą padariniams, 2023 m. kilo dar kelios nenumatytos krizės, darančios poveikį Šiaurės Afrikos šalims ir jų kaimynėms, įskaitant Sudaną, Nigerį ir pastaruoju metu Palestinos teritorijas, dėl kurių užsitęsė politinis ir ekonominis nuosmukis regione ir kilo dar didesnė įtampa ir migracinis judėjimas. 2023 m. neteisėto sienos kirtimo centrinės Vidužemio jūros regiono dalies maršrutu iš Tuniso ir Libijos į Italiją ir Maltą atvejų padaugėjo 50 %, palyginti su 2022 m. – iš viso atvyko 157 951 asmuo. 2023 m. Tunisas tebėra pagrindinė išvykimo į Italiją (ir ES) šalis, po jo eina Libija. 2023 m. daugiausia į Italiją atvyko Gvinėjos ir Tuniso piliečių; daugiau kaip 17 000 asmenų iš kiekvienos šalies, po jų seka Dramblio Kaulo Krantas ir Bangladešas. Taip pat, palyginti su tuo pačiu praėjusių metų laikotarpiu, gerokai padidėjo spaudimas vakarinės Vidužemio jūros ir Atlanto vandenyno dalies maršrutuose – jais iš viso atvyko 56 039 asmenys (95 % daugiau nei 2022 m.).

Biudžetas ir biudžeto vykdymas

2023 m. nė viename iš trijų ES patikos fondo Afrikai regionų nebuvo jokių naujų programų ar papildomų išmokų iš biudžeto, nes 2021 m. gruodžio 31 d. baigėsi sutarčių galiojimas. Nuo ES patikos fondo Afrikai veiklos pradžios veiklos ir administracinėms išlaidoms įsipareigota skirti suma iš viso sudaro 5 053,27 mln. EUR. Nuo ES patikos fondo Afrikai veiklos pradžios patvirtintų veiksmų programų suma siekia 1 810 mln. EUR Somalio pusiasalio regionui, 2 217,8 mln. EUR Sahelio ir Čado ežero regionui ir 907,3 mln. EUR Šiaurės Afrikos regionui.

2023 m. sudarytos 28 naujos sutartys, kurių bendra vertė – 5,08 mln. EUR. Šios sutartys buvo susijusios tik su administracine veikla (auditu, vertinimu, komunikacija, stebėsena), nes nuo 2021 m. gruodžio 31 d. veiksmų programų ar veiklos finansuoti nebegalima.

Mokėjimai 2023 m. siekė 332,4 mln. EUR, t. y. buvo 110 mln. EUR mažesni nei 2022 m. (442 mln. EUR). 2023 m. mokėjimai buvo mažesni dėl to, kad baigėsi kelių projektų įgyvendinimo laikotarpis.

Veiklos poveikis finansinėse ataskaitose

Finansinėse ataskaitose pirmiau minėtos veiklos poveikis yra akivaizdžiausias šiose srityse:

— **išankstinio finansavimo**: jos sumažėjo 122 362 tūkst. EUR dėl patikos fondo veiklos nutraukimo ir dėl to sumažėjusio naujų sutarčių skaičiaus; 2023 m. pasirašyta tik 28 sutarčių, susijusių su administracine veikla: sutartys dėl audito, vertinimo, komunikacijos ir stebėsenos, kurių suma – 5,08 mln. EUR;

— **finansinių įsipareigojimų**: jie sumažėjo 70 236 tūkst. EUR daugiausia dėl to, kad per metus surinkti įnašai buvo mažesni nei paramos teikėjų grynosios išlaidos.

— **veiklos išlaidų**: jos sumažėjo 203 251 tūkst. EUR dėl patikos fondo veiklos nutraukimo ir dėl to sumažėjusio vykdomų sutarčių skaičiaus ir dėl to sumažėjusių išlaidų;

BALANSAS

(tūkst. EUR)

		2023 12 31	2022 12 31
ILGALAIKIS TURTAS			
Finansinis turtas		*3 949*	*1 943*
Išankstinis finansavimas		*18 254*	*14 927*
		22 204	**16 870**
TRUMPALAIKIS TURTAS			
Išankstinis finansavimas		*178 366*	*304 055*

(tūkst. EUR)

		2023 12 31	2022 12 31
Iš prekybos gautinos sumos ir neprekybinės susigrąžintinos sumos		*22 396*	*35 914*
Pinigai ir pinigų ekvivalentai		*177 553*	*157 587*
		378 315	**497 556**
IŠ VISO TURTO		**400 519**	**514 426**
ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI			
Finansiniai įsipareigojimai		*(264 555)*	*(334 791)*
		(264 555)	**(334 791)**
TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI			
Mokėtinos sumos		*(14 261)*	*(30 975)*
Sukauptos sąnaudos		*(121 704)*	*(148 660)*
		(135 965)	**(179 635)**
IŠ VISO ĮSIPAREIGOJIMŲ		**(400 519)**	**(514 426)**
GRYNASIS TURTAS		–	–

FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA

(tūkst. EUR)

		2023	2022
PAJAMOS			
Pajamos iš neprekybinių operacijų			
Pajamos iš paramos teikėjų		*408 274*	*605 739*
Išlaidų susigrąžinimas		*179*	*754*
		408 453	**606 493**
Pajamos iš prekybos operacijų			
Finansinės pajamos		*4 865*	*251*
Kitos pajamos iš prekybos operacijų		*13 446*	*18 902*
		18 311	**19 152**
Iš viso pajamų		**426 764**	**625 645**
IŠLAIDOS			
Veiklos išlaidos		*(387 294)*	*(590 545)*
Finansinės išlaidos		*(434)*	*(643)*
Kitos išlaidos		*(39 036)*	*(34 457)*
Iš viso išlaidų		**(426 764)**	**(625 645)**
EKONOMINIS METŲ REZULTATAS		–	–

PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

(tūkst. EUR)

	2023	2022
Ekonominis metų rezultatas	–	–
Pagrindinė veikla		
Išankstinio finansavimo (padidėjimas) / sumažėjimas	*122 362*	*173 980*
Iš prekybos gautinų ir neprekybinių susigrąžintinų sumų (padidėjimas) / sumažėjimas	*13 517*	*9 425*
Finansinių įsipareigojimų padidėjimas / (sumažėjimas)	*(70 236)*	*(190 739)*
Mokėtinų sumų padidėjimas / (sumažėjimas)	*(16 715)*	*(22 168)*
Sukauptų sąnaudų padidėjimas / (sumažėjimas)	*(26 956)*	*9 272*
Investicinė veikla		
*Tikrąja verte vertinamo neišvestinio finansinio turto kaip pertekliaus arba deficito (padidėjimas) / sumažėjimas**	*(2 007)*	*(1 943)*
GRYNIEJI PINIGŲ SRAUTAI	**19 966**	**(22 172)**
Pinigų ir pinigų ekvivalentų grynasis padidėjimas / (sumažėjimas)	*19 966*	*(22 172)*
Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pradžioje	*157 587*	*179 759*
Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pabaigoje	*177 553*	*157 587*

EPF IR ES PATIKOS FONDŲ KONSOLIDUOTOSIOS FINANSINĖS ATASKAITOS ([14])

([14]) Reikėtų atkreipti dėmesį, kad skaičius suapvalinant iki milijonų eurų kai kurių lentelėse pateikiamų finansinių duomenų suma gali būti netiksli.

KONSOLIDUOTASIS BALANSAS

(mln. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
ILGALAIKIS TURTAS		
Finansinis turtas	*91*	*69*
Išankstinis finansavimas	*592*	*503*
iš prekybos gautinos sumos	*5*	*7*
	689	**580**
TRUMPALAIKIS TURTAS		
Finansinis turtas	*3*	*3*
Išankstinis finansavimas	*1 137*	*1 711*
Iš prekybos gautinos sumos ir neprekybinės susigrąžintinos sumos	*50*	*66*
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	*807*	*1 189*
	1 997	**2 970**
IŠ VISO TURTO	**2 686**	**3 550**
ILGALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		
Finansiniai įsipareigojimai	*(85)*	*(101)*
	(85)	**(101)**
TRUMPALAIKIAI ĮSIPAREIGOJIMAI		
Mokėtinos sumos	*(406)*	*(462)*
Sukauptos sąnaudos ir būsimojo laikotarpio pajamos	*(1 110)*	*(1 282)*
	(1 516)	**(1 744)**
IŠ VISO ĮSIPAREIGOJIMŲ	**(1 600)**	**(1 845)**
GRYNASIS TURTAS	**1 086**	**1 705**
FONDAI IR REZERVAI		
Pareikalautasis fondo kapitalas – aktyvūs EPF	*54 566*	*65 100*
Iš veiklą užbaigusių EPF perkeltas pareikalautasis fondo kapitalas	*2 252*	*2 252*
Iš ankstesnių metų perkeltas ekonominis rezultatas	*(53 484)*	*(62 834)*
Ekonominis metų rezultatas	*(2 249)*	*(2 813)*
GRYNASIS TURTAS	**1 086**	**1 705**

KONSOLIDUOTOJI FINANSINĖS VEIKLOS ATASKAITA

(mln. EUR)

	2023	2022
PAJAMOS		
Pajamos iš neprekybinių operacijų		
Susigrąžinimo veikla	*15*	*19*
Pajamos iš patikos fondų paramos teikėjų	*122*	*169*
	136	**188**
Pajamos iš prekybos operacijų		
Finansinės pajamos	*14*	*3*
Kitos pajamos	*56*	*96*
	70	**99**
Iš viso pajamų	**207**	**287**
IŠLAIDOS		
Pagalbos priemonės	*(1 870)*	*(2 331)*
Kitų subjektų patirtos išlaidos	*(3)*	*(1)*
Patikos fondų patirtos išlaidos	*(412)*	*(611)*
Bendro finansavimo išlaidos	*(8)*	*4*
Finansinės išlaidos	*(7)*	*(7)*
Kitos išlaidos	*(157)*	*(155)*
Iš viso išlaidų	**(2 456)**	**(3 100)**
EKONOMINIS METŲ REZULTATAS	**(2 249)**	**(2 813)**

KONSOLIDUOTOJI PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

(mln. EUR)

	2023	2022
Ekonominis metų rezultatas	*(2 249)*	*(2 813)*
Pagrindinė veikla		
Kapitalo padidėjimas – įnašai	*1 630*	*2 458*
Patikos fondų įnašų (padidėjimas) / sumažėjimas	*–*	*–*
Išankstinio finansavimo (padidėjimas) / sumažėjimas	*486*	*414*
Iš prekybos gautinų ir neprekybinių susigrąžintinų sumų (padidėjimas) / sumažėjimas	*18*	*16*
Atidėjinių padidėjimas / (sumažėjimas)	*2*	*1*
Finansinių įsipareigojimų padidėjimas / (sumažėjimas)	*(18)*	*(54)*
Mokėtinų sumų padidėjimas / (sumažėjimas)	*(56)*	*(96)*
Sukauptų sąnaudų ir būsimųjų laikotarpių pajamų padidėjimas / (sumažėjimas)	*(172)*	*120*

(mln. EUR)

	2023	2022
Kiti nepiniginiai pokyčiai	–	–
Investicinė veikla		
Parduoti laikomo finansinio turto (padidėjimas) / sumažėjimas	*(22)*	*(33)*
GRYNIEJI PINIGŲ SRAUTAI	**(382)**	**12**
Pinigų ir pinigų ekvivalentų grynasis padidėjimas / (sumažėjimas)	(382)	12
Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pradžioje	1 189	1 177
Pinigai ir pinigų ekvivalentai metų pabaigoje	807	1 189

KONSOLIDUOTOJI GRYNOJO TURTO POKYČIŲ ATASKAITA

(mln. EUR)

	Fondo kapitalas – aktyvūs EPF (A)	Nepareikalautosios lėšos – aktyvūs EPF (B)	Pareikalautasis fondo kapitalas – aktyvūs EPF (C) = (A) – (B)	Sukaupti rezervai (D)	Iš veiklą užbaigusių EPF perkeltas pareikalautasis fondo kapitalas (E)	Iš viso grynojo turto (C) + (D) + (E) + (F)
LIKUTIS 2021 12 31	**72 998**	**10 355**	**62 643**	**(62 834)**	**2 252**	**2 061**
Kapitalo padidėjimas – įnašai	*(43)*	*(2 500)*	*2 457*	–	–	*2 457*
Ekonominis metų rezultatas	–	–	–	*(2 813)*	–	*(2 813)*
LIKUTIS 2022 12 31	**72 955**	**7 855**	**65 100**	**(65 647)**	**2 252**	**1 705**
Kapitalo padidėjimas – įnašai	*(185)*	*(1 815)*	*1 630*			*1 630*
8-ojo EPF užbaigimas	*(12 164)*		*(12 164)*	*12 164*		–
Ekonominis metų rezultatas			–	*(2 249)*		*(2 249)*
LIKUTIS 2023 12 31	**60 607**	**6 040**	**54 566**	**(55 733)**	**2 252**	**1 086**

EPF FINANSINIO VYKDYMO ATASKAITA

TURINYS

Puslapis

1. PAGRINDINIAI FAKTAI 72
   1.1. Ankstesni EPF 72
   1.2. 10-asis ir 11-asis EPF 73
2. FINANSINIS VYKDYMAS 74
   2.1. FINANSINĖS VEIKLOS REZULTATAS 74
   2.2. IŠTEKLIAI 79
   2.3. VEIKLOS IŠLAIDOS IR SPECIALIOSIOS PROGRAMOS 79
3. ŽODYNĖLIS 90

1. **PAGRINDINIAI FAKTAI**

Europos plėtros fondas (EPF) pradėjo veiklą 1959 m. ir yra pagrindinė ES pagalbos priemonė, skirta vystomajam bendradarbiavimui Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno (AKR) valstybėse bei Užjūrio šalyse ir teritorijose (UŠT). Pagrindinis šio susitarimo tikslas – mažinti ir ilgainiui visai panaikinti skurdą.

EPF vidaus susitarimu įsteigė valstybių narių atstovai, o valdo specialus komitetas. EPF ištekliai yra *ad hoc* įnašai iš ES valstybių narių, kurios sprendžia dėl bendros sumos, kuri bus skiriama fondui (per penkerius metus). Be šių įnašų, valstybės narės taip pat gali sudaryti bendro finansavimo susitarimus arba mokėti savanoriškus finansinius įnašus EPF. Europos Komisija yra atsakinga už operacijų, atliekamų su EPF ištekliais, finansinį vykdymą. Europos investicijų bankas yra atsakingas už investicinės priemonės valdymą.

EPF yra fondas, veikiantis daugiamečiu pagrindu. Kiekvienas EPF sudaromas maždaug penkerių metų laikotarpiui, jam taikomas atskiras finansinis reglamentas. Vidaus susitarimas, kuriuo įsteigiamas paskutinis EPF, 11-asis EPF (2014–2020 m.), įsigaliojo 2015 m. kovo 1 d. Nuo 2021 m. bendradarbiavimas su AKR šalimis yra įtrauktas į Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę (KVTBP). Tačiau vykdomi projektai, finansuojami iš EPF, bus toliau įgyvendinami pagal atitinkamą EPF teisinį pagrindą.

Ši ataskaita parengta pagal 11-ojo EPF finansinio reglamento 39 straipsnį ([15]). Joje pateikiama informacija apie EPF pajamas ir išlaidų operacijas, daugiausia dėmesio skiriant svarbiems įvykiams, turėjusiems didelį poveikį tų metų finansiniam vykdymui.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal ankstesnius EPF ([16]) nevykdomos jokios operacijos, šioje ataskaitoje pateikiami tik 10-ojo ir 11-ojo EPF duomenys.

1.1. **Ankstesni EPF**

6-ASIS IR 7-ASIS EPF

6-ojo EPF veikla užbaigta 2006 m., o 7-ojo EPF – 2008 m.

Pagal 9-ojo EPF vidaus susitarimo 1 straipsnio 2 dalies b punktą ankstesnių EPF likučiai ir panaikinti įsipareigojimai perkelti į 9-ąjį EPF.

8-ASIS IR 9-ASIS EPF

2021 m. finansiniu ir veiklos požiūriu užbaigtas 8-asis EPF, kurio bendra išlaidų suma sudarė 10 374 mln. EUR. Apie 8-ojo EPF užbaigimą Komisija valstybėms narėms pranešė komunikate, kuris Tarybai buvo pateiktas 2021 m. spalio mėn.

Visa 8-ojo EPF veikla baigta, atlikti visi patikrinimai ir kontrolė, o visos sutartys ir finansiniai sprendimai EPF sąskaitose yra įvykdyti. Visi vykdomieji raštai sumoms susigrąžinti, kurie po veiklos nutraukimo vis dar galiojo, buvo įvykdyti arba jų atsisakyta, išskyrus 10 vykdomųjų raštų sumoms susigrąžinti (įskaitant 6 bylas, kurias stebėjo Teisės tarnyba). Vadovaujantis Komisijos sprendimu C(2003)19044, šie 10 vykdomųjų raštų dėl sumų susigrąžinimo buvo perduoti 9-ajam EPF.

9-ojo EPF užbaigimas vyksta sėkmingai. Dar nebaigta vykdyti 10 sutarčių, iš kurių 6 yra susijusios su veiksmais Pietų Sudane (Tarybos sprendimas 2011/315/ES ([17])). Dėl jų sprendimai priimti po 9-ojo EPF laikino galiojimo sąlygos ir jie iš esmės turėtų būti baigti įgyvendinti 2024 m.

([15]) Reglamentas (ES) 2018/1877.
([16]) Išskyrus operacijas Pietų Sudane.
([17]) 2011 m. gegužės 23 d. Tarybos sprendimas 2011/315/ES dėl lėšų, nepanaudotų vykdant devintojo ir ankstesnių Europos plėtros fondų projektus, skyrimo vystomajam bendradarbiavimui Pietų Sudane (OL L 142, 2011 5 28, p. 61, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2011/315/oj).

Nuo 2015 m. iki 2023 m. Komisija atliko penkis 8-ojo ir 9-ojo EPF kreditų grąžinimus, kurių bendra suma siekė 1 911,1 mln. EUR ([18]). 7,8 mln. EUR likutis grąžintas 2024 m. sausio mėn ([19]). sumokant pirmąją valstybių narių 2024 m. įnašų į EPF dalį.

1.2. **10-asis ir 11-asis EPF**

2000 m. birželio 23 d. Kotonu Europos bendrijos valstybės narės ir Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno valstybės pasirašė AKR ir EB partnerystės susitarimą. Jis įsigaliojo 2003 m. balandžio 1 d. (juo įsteigiamas 9-asis EPF). Kotonu susitarimas buvo iš dalies pakeistas du kartus, pirmą kartą – 2005 m. birželio 25 d. Liuksemburge pasirašytu susitarimu (kuriuo įsteigiamas 10-asis EPF), antrą kartą – 2010 m. birželio 22 d. Uagadugu pasirašytu susitarimu (kuriuo įsteigiamas 11-asis EPF).

2001 m. lapkričio 27 d. Tarybos sprendimas 2001/822/EB dėl užjūrio šalių bei teritorijų (UŠT) ir Europos Sąjungos asociacijos (Užjūrio asociacijos sprendimas) ([20]) įsigaliojo 2001 m. gruodžio 2 d. Šis sprendimas iš dalies pakeistas 2007 m. kovo 19 d. (Tarybos sprendimas 2007/249/EB ([21])).

2013 m. rugpjūčio mėn. Europos bendrijos valstybių narių vyriausybių atstovų priimtas Vidaus susitarimas dėl Bendrijos pagalbos finansavimo pagal 2014–2020 m. daugiametę finansinę programą remiantis peržiūrėtu Kotonu susitarimu įsigaliojo 2015 m. kovo mėn.

Pagal Kotonu susitarimą (antrajam laikotarpiui, 2008–2013 m.) 10-ajam EPF numatytas bendras biudžetas buvo 22 682 mln. EUR. Iš šios sumos:

— 21 966 mln. EUR buvo skirta AKR šalims;

— 286 mln. EUR – UŠT ir

— 430 mln. EUR – Komisijai kaip paramos išlaidos EPF programavimui ir veiklos vykdymui.

AKR šalims skirta suma išskaidyta taip:

— 17 766 mln. EUR skiriama nacionalinėms ir regioninėms orientacinėms programoms;

— 2 700 mln. EUR – AKR vidaus ir tarpregioniniam bendradarbiavimui ir

— 1 500 mln. EUR – investicinėms priemonėms.

Visų pirma didesnė biudžeto dalis skiriama regioninėms programoms, tokiu būdu pabrėžiant regioninės ekonominės integracijos, kaip nacionalinio ir vietos vystymosi pagrindo, svarbą. 10-ojo EPF naujovė buvo vadinamųjų skatinamųjų lėšų kiekvienai šaliai sukūrimas.

Remiantis Kotonu susitarimu, trečiasis Bendrijos pagalbos AKR šalims ir UŠT laikotarpis (2014–2020 m.) finansuojamas iš 11-ojo EPF, kurio lėšos sudaro 30 506 mln. EUR, iš jų:

— 29 089 mln. EUR skirta AKR šalims remiantis vidaus susitarimo 1 straipsnio 2 dalies a punktu ir 2 straipsnio d punktu, iš jų 27 955 mln. EUR valdo Europos Komisija;

— 364,5 mln. EUR skirta UŠT šalims remiantis vidaus susitarimo 1 straipsnio 2 dalies a punktu ir 3 straipsnio 1 dalimi, iš jų 359,5 mln. EUR valdo Europos Komisija; ir

— 1 052,5 mln. EUR skirta Komisijai padengti išlaidoms, susidarančioms dėl 11-ojo EPF išteklių programavimo ir įgyvendinimo, remiantis vidaus susitarimo 1 straipsnio 2 dalies a punktu.

([18]) 1 402,57 mln. pagal pereinamojo laikotarpio priemonę (Tarybos sprendimas 2015/0246), 200 mln. (Tarybos sprendimas (ES) 2017/1206), 223 mln. (Tarybos sprendimas 2020/1708), 43 mln. (Tarybos sprendimas (ES) 2021/1941) ir 42,5 mln. (Tarybos sprendimas (ES) 2022/2242).
([19]) Sprendimas (ES) 2023/2586.
([20]) OL L 314, 2001 11 30, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2001/822(1)/oj.
([21]) OL L 109, 2007 4 26, p. 33, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2007/249/oj.

2. **FINANSINIS VYKDYMAS**

2.1. **FINANSINĖS VEIKLOS REZULTATAS**

10-OJO EPF ASIGNAVIMŲ POKYČIAI

10-asis EPF

ASIGNAVIMŲ POKYČIAI 2023 12 31

ASIGNAVIMŲ ANALIZĖ PAGAL PRIEMONES

(mln. EUR)

PRIEMONĖ		PRADINIS ASIGNAVIMAS	SUKAUPTŲ IŠTEKLIŲ PADIDĖJIMAS / SUMAŽĖJIMAS 2022 m. gruodžio 31 d.	IŠTEKLIŲ PADIDĖJIMAS ARBA SUMAŽĖJIMAS 2023 M.	Pastabos	DABARTINIS ASIGNAVIMŲ LYGIS
AKR	***Bendras finansavimas***	***0***	***202***			***202***
	Įprasti VN įnašai	***21 326***	***(526)***	***(95)***		***20 705***
	TARPINĖ SUMA. AKR	**21 326**	**(324)**	**(95)**		**20 907**
UŠT	***Įprasti VN įnašai***	***0***	***240***	***(0)***		***239***
	TARPINĖ SUMA. UŠT	**0**	**240**	**(0)**		**239**
	IŠ VISO. 10-asis EPF	**21 326**	**(84)**	**(96)**		**21 146**

11-OJO EPF ASIGNAVIMŲ POKYČIAI

11-asis EPF

ASIGNAVIMŲ POKYČIAI 2023 12 31

ASIGNAVIMŲ ANALIZĖ PAGAL PRIEMONES

(mln. EUR)

PRIEMONĖ		**PRADINIS ASIGNAVIMAS**	**SUKAUPTŲ IŠTEKLIŲ PADIDĖJIMAS / SUMAŽĖJIMAS 2022 m. gruodžio 31 d.**	**IŠTEKLIŲ PADIDĖJIMAS ARBA SUMAŽĖJIMAS 2023 M.**	**Pastabos**	**DABARTINIS ASIGNAVIMŲ LYGIS**
AKR	***Bendras finansavimas***	***0***	***89***	***0***		***89***
	EK vidaus susitarimai dėl paslaugų lygio	***0***	***1***			***1***
	Įprasti VN įnašai	***30 060***	***(822)***	***(74)***		***29 164***
	TARPINĖ SUMA. AKR	**30 060**	**(732)**			**29 255**
UŠT	***Bendras finansavimas***	***0***	***0***			***0***
	EK vidaus susitarimai dėl paslaugų lygio	***0***	***0***			***0***
	Įprasti VN įnašai	***0***	***355***	***(4)***		***351***
	TARPINĖ SUMA. UŠT	**0**	**355**			**351**
	IŠ VISO, 11-asis EPF	30 060	(526)	71		29 605

10-OJO EPF ĮSIPAREIGOJIMŲ, ASIGNUOTŲJŲ LĖŠŲ IR MOKĖJIMŲ POKYČIAI

EPF SUVESTINĖS ATASKAITOS 2023 M. GRUODŽIO 31 D.

PAGALBOS GRUPĖ

AKR + UŠT – 10-asis EPF

(mln. EUR)

		ASIGNA-VIMAI	SPRENDIMAI			ASIGNUOTOSIOS LĖŠOS			MOKĖJIMAI		
			SUVEST.	PER METUS	%	SUVEST.	PER METUS	%	SUVEST.	PER METUS	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
AKR	**Įprasti VN įnašai**										
	Asignavimai										
	TARPINĖ SUMA. A PAKETAS. NACIONALINIAI ASIGNAVIMAI	**12 297**	**12 288**	**(36)**	**100**	**12 264**	**(19)**	**100**	**12 199**	**37**	**99**
	TARPINĖ SUMA. B PAKETAS. NACIONALINIAI ASIGNAVIMAI	**1 965**	**1 962**	**(4)**	**100**	**1 961**	**(0)**	**100**	**1 960**	**1**	**100**
	TARPINĖ SUMA. APSIRŪPINIMO MAISTU SAUGUMAS	**343**	**484**	0	**141**	**482**	**166**	**100**	**306**	**74**	**64**
	TARPINĖ SUMA. ĮGYVENDINIMO IŠLAIDOS IR PAJAMOS IŠ PALŪKANŲ	**527**	**526**	**(0)**	**100**	**526**	0	**100**	**522**		**99**
	TARPINĖ SUMA. AKR VIDAUS ASIGNAVIMAI	**3 612**	**3 596**	**(22)**	**100**	**3 572**	**23**	**99**	**3 384**	**60**	**95**
	TARPINĖ SUMA. REGIONINIAI ASIGNAVIMAI	**1 948**	**1 792**	**(18)**	**92**	**1 768**	**(10)**	**99**	**1 692**	**(2)**	**96**
	Bendras finansavimas										
	Asignavimai										
	TARPINĖ SUMA. A PAKETAS. NACIONALINIAI ASIGNAVIMAI	**185**	**175**	**(3)**	**95**	**175**	**(0)**	**100**	**173**	**1**	**99**
	TARPINĖ SUMA. ĮGYVENDINIMO IŠLAIDOS IR PAJAMOS IŠ PALŪKANŲ	**5**	**5**	**(0)**	**110**	**5**	**(0)**	**100**	**5**	**1**	**100**
	TARPINĖ SUMA. AKR VIDAUS ASIGNAVIMAI	**12**	**11**		**91**	**11**		**100**	**11**		**100**

(mln. EUR)

		ASIGNA-VIMAI	SPRENDIMAI			ASIGNUOTOSIOS LĖŠOS			MOKĖJIMAI		
			SUVEST.	PER METUS	%	SUVEST.	PER METUS	%	SUVEST.	PER METUS	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
	Nemobilizuojamas rezervas										
	TARPINĖ SUMA. 8 / 9-OJO EPF NEMOBILIZUOJAMAS REZERVAS	**14**									
UŠT	**Įprasti VN įnašai**										
	Asignavimai										
	TARPINĖ SUMA. A PAKETAS. NACIONALINIAI ASIGNAVIMAI	**186**	**186**	0	**100**	**182**	**(1)**	**98**	**172**	**2**	**95**
	TARPINĖ SUMA. B PAKETAS. NACIONALINIAI ASIGNAVIMAI	**14**	**14**	0	**100**	**14**		**100**	**14**		**100**
	TARPINĖ SUMA. ĮGYVENDINIMO IŠLAIDOS IR PAJAMOS IŠ PALŪKANŲ	**5**	**5**		**100**	**5**		**100**	**5**		**100**
	TARPINĖ SUMA. REGIONINIAI ASIGNAVIMAI	**34**	**34**	0	**100**	**34**	**(0)**	**99**	**34**	**(0)**	**100**
	IŠ VISO: AKR + UŠT (ĮSK. REZERVUS) (A + B)	**21 146**	**21 078**	**(84)**	**100**	**20 999**	**158**	**100**	**20 477**	**175**	**98**

11-OJO EPF ĮSIPAREIGOJIMŲ, ASIGNUOTŲJŲ LĖŠŲ IR MOKĖJIMŲ POKYČIAI

EPF SUVESTINĖS ATASKAITOS 2023 M. GRUODŽIO 31 D.

PAGALBOS GRUPĖ

AKR + UŠT – 11-asis EPF

(mln. EUR)

		ASIGNA-VIMAI	SPRENDIMAI			ASIGNUOTOSIOS LĖŠOS			MOKĖJIMAI		
			SUVEST.	PER METUS	%	SUVEST.	PER METUS	%	SUVEST.	PER METUS	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
AKR	**Įprasti VN įnašai**										
	Asignavimai										
	TARPINĖ SUMA. A PAKETAS. NACIONALINIAI ASIGNAVIMAI	**15 369**	**15 329**	**(92)**	**100**	**14 723**	**311**	**96**	**12 124**	**1 061**	**82**
	TARPINĖ SUMA. B PAKETAS. NACIONALINIAI ASIGNAVIMAI	**1 060**	**1 059**	**(0)**	**100**	**1 053**	**13**	**99**	**1 007**	**27**	**96**
	TARPINĖ SUMA. APSIRŪPINIMO MAISTU SAUGUMAS	**112**	**112**	0	**100**	**112**	**91**	**100**	**41**	**37**	**36**
	TARPINĖ SUMA. ĮGYVENDINIMO IŠLAIDOS IR PAJAMOS IŠ PALŪKANŲ	**1 072**	**1 066**	**(1)**	**99**	**1 062**	**(0)**	**100**	**958**	**48**	**90**
	TARPINĖ SUMA. AKR VIDAUS ASIGNAVIMAI	**4 004**	**3 894**	**(13)**	**97**	**3 926**	**104**	**101**	**3 340**	**155**	**85**
	TARPINĖ SUMA. REGIONINIAI ASIGNAVIMAI	**7 253**	**7 227**	**(59)**	**100**	**7 090**	**44**	**98**	**5 964**	**512**	**84**
	Bendras finansavimas										
	Asignavimai										
	TARPINĖ SUMA. A PAKETAS. NACIONALINIAI ASIGNAVIMAI	**46**	**45**	**(1)**	**99**	**45**	0	**100**	**40**	**14**	**89**
	TARPINĖ SUMA. ĮGYVENDINIMO IŠLAIDOS IR PAJAMOS IŠ PALŪKANŲ	**4**	**4**		**100**	**4**	0	**100**	**4**	**3**	**100**
	TARPINĖ SUMA. AKR VIDAUS ASIGNAVIMAI	**33**	**33**	0	**100**	**33**	**(0)**	**100**	**28**	**0**	**85**
	TARPINĖ SUMA. REGIONINIAI ASIGNAVIMAI	**8**	**6**	0	**75**	**6**	0	**100**	**6**	**2**	**100**
	Nemobilizuojamas rezervas										
	Rezervai										

(mln. EUR)

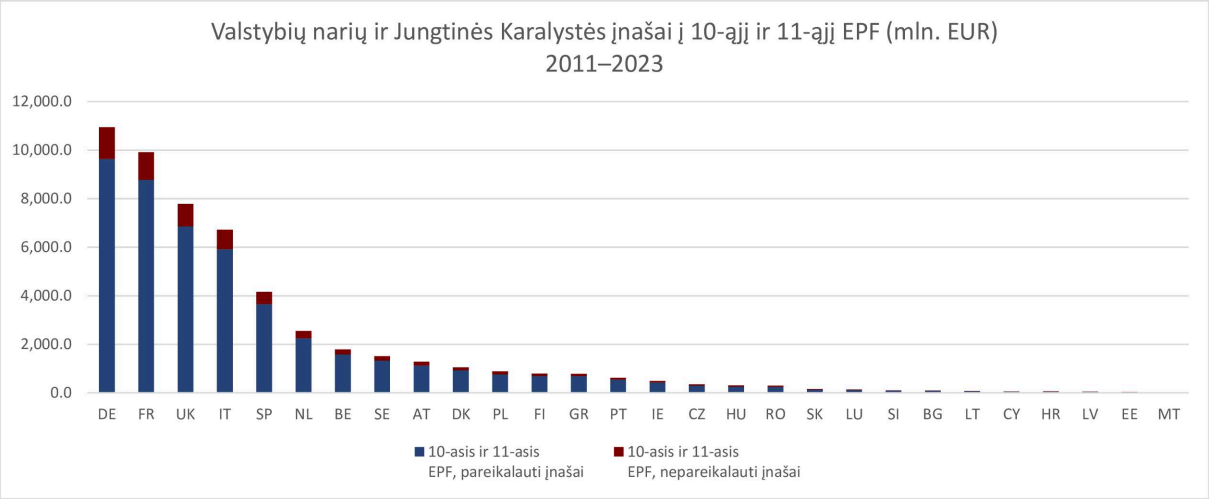
		ASIGNA-VIMAI	SPRENDIMAI			ASIGNUOTOSIOS LĖŠOS			MOKĖJIMAI		
			SUVEST.	PER METUS	%	SUVEST.	PER METUS	%	SUVEST.	PER METUS	%
		(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
	TARPINĖ SUMA. 10-ojo EPF NEMOBILIZUOJAMAS REZERVAS	**128**									
	TARPINĖ SUMA. 11-ojo EPF NEMOBILIZUOJAMAS REZERVAS	**167**									
	EK vidaus susitarimai dėl paslaugų lygio										
	Rezervai										
	TARPINĖ SUMA. A PAKETAS. NACIONALINIAI ASIGNAVIMAI	**1**	**1**		**52**	**1**		**100**	**1**		**100**
UŠT	**Įprasti VN įnašai**										
	Asignavimai										
	TARPINĖ SUMA. A PAKETAS. NACIONALINIAI ASIGNAVIMAI	**211**	**211**	**(0)**	**100**	**194**	**0**	**92**	**193**	**1**	**100**
	TARPINĖ SUMA. B PAKETAS. NACIONALINIAI ASIGNAVIMAI	**12**	**12**	0	**100**	**12**	0	**100**	**12**	**0**	**99**
	TARPINĖ SUMA. PEREINAMOJO LAIKOTARPIO PRIEMONĖ	**0**									
	TARPINĖ SUMA. ĮGYVENDINIMO IŠLAIDOS IR PAJAMOS IŠ PALŪKANŲ	**8**	7	**(2)**	**79**	**6**	**(0)**	**96**	**6**	**1**	**94**
	TARPINĖ SUMA. REGIONINIAI ASIGNAVIMAI	**102**	**102**	0	**100**	**102**	0	**100**	**69**	**17**	**67**
	Nemobilizuojamas rezervas										
	Rezervai										
	TARPINĖ SUMA. 10-ojo EPF NEMOBILIZUOJAMAS REZERVAS	**15**									
	TARPINĖ SUMA. 11-ojo EPF NEMOBILIZUOJAMAS REZERVAS	**1**									
	IŠ VISO: AKR + UŠT (ĮSK. REZERVUS) (A + B)	**29 605**	**29 106**	**(168)**	**98**	**28 368**	**562**	**97**	**23 791**	**1 878**	**84**

2.2. **IŠTEKLIAI**

Išteklių pobūdis

Pagrindiniai EPF ištekliai yra valstybių narių įnašai. Tris kartus per metus Europos Komisija ir Europos investicijų bankas pareikalauja valstybių narių sumokėti įnašą į EPF. Kiekvienais metais pareikalautų įnašų suma atitinka per metus padengtiną mokėjimų sumą.

Valstybių narių įnašų apžvalga

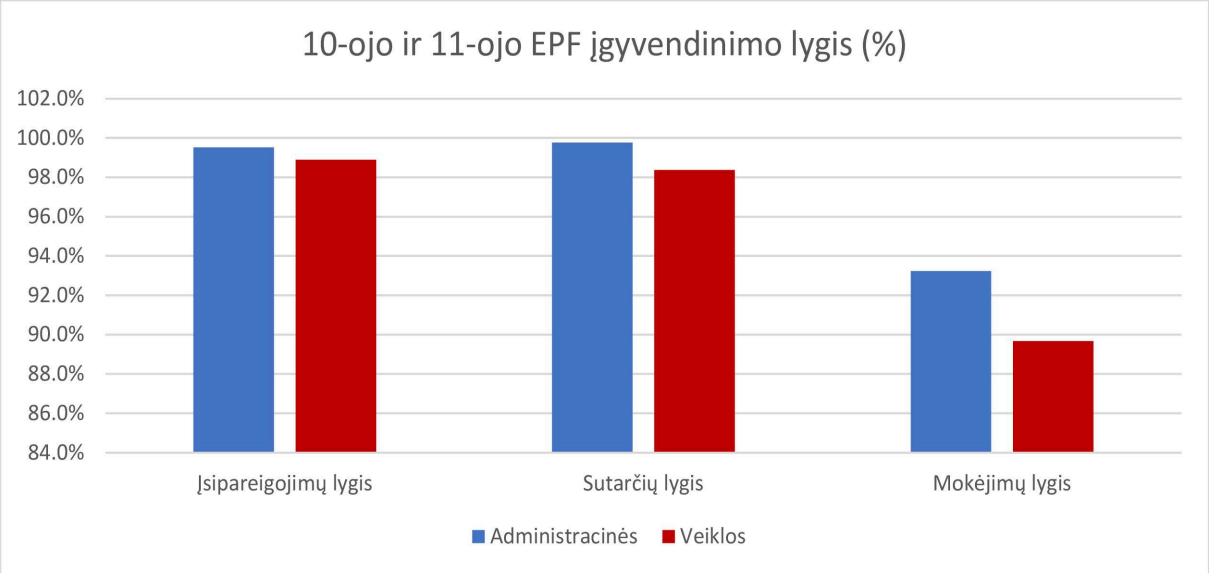
2.3. **VEIKLOS IŠLAIDOS IR SPECIALIOSIOS PROGRAMOS**

Išlaidų pobūdis

Pagal daugiametę finansinę programą Komisijai kaip paramos išlaidas galima skirti 3 % sumą, o 97 % suma skiriama EPF projektų įgyvendinimui. Sumos nustatomos kiekviename vidaus susitarime ir gali būti padidintos savanoriškais įnašais ir pajamomis, gautomis iš operacijų.

Įsipareigotos, sutartyse numatytos ir išmokėtos sumos pasiskirstymas pagal išlaidų pobūdį

	ASIGN-A-VIMAI	SPRENDIMAI			ASIGNUOTOSIOS LĖŠOS			MOKĖJIMAI		
		SUVES-T.	PER METUS	%	SUVES-T.	PER METUS	%	SUVES-T.	PER METUS	%
	(1)	(2)		(2) : (1)	(3)		(3) : (2)	(4)		(4) : (3)
ĮGYVENDINIMO IŠLAIDOS IR PAJAMOS IŠ PALŪKANŲ. 10-asis ir 11-asis EPF	**1 620**	**1 612**	**(3)**	**99,5**	**1 608**	(1)	**99,8**	**1 499**	**53**	**93,2**
PRAKTINIS ĮGYVENDINIMAS (A+B) 10-asis ir 11-asis EPF	**50 751**	**50 184**	**(252)**	**98,9**	**49 367**	720	**98,4**	**44 268**	**2 053**	**89,7**

10-ojo ir 11-ojo EPF įgyvendinimo lygis (%)
102.0%
100.0%
98.0%
96.0%
94.0%
92.0%
90.0%
88.0%
86.0%
84.0%
Įsipareigojimų lygis
Sutarčių lygis
Mokėjimų lygis
Administracinės
Veiklos

Įsipareigotos, sutartyse numatytos ir išmokėtos sumos pasiskirstymas pagal regioną ir šalį

EPF SUJUNGTOS SĄSKAITOS 2023 M. GRUODŽIO 31 D. PAGAL VALSTYBES, ASIGN. %								
10-asis ir 11-asis EPF		IŠ VISO. 10-asis ir 11-asis EPF (mln. EUR)						
Sujungtos sąskaitos 2023 m.		Asignavimai	Sprendimai	Asign. %	Asignuotosios lėšos	Asign. %	Mokėjimai	Asign. %
	Bendra / administracinis paketas / palūkanos	**1 624**	1 614	99	1 615	99	1 494	92
	Rezervas / Nepaskirstyta pagal šalis	**2 862**	2 553	89	2 553	89	2 553	89
	Visos AKR valstybės	**4 486**	**4 167**	**93**	**4 168**	**93**	**4 047**	**90**
	Angola	**346**	346	100	344	99	300	87
	Beninas	**735**	732	100	720	98	679	92
	Botsvana	**129**	127	98	126	97	126	97
	Burkina Fasas	**1 302**	1 302	100	1 297	100	1 261	97
	Burundis	**569**	567	100	564	99	541	95
	Kamerūnas	**521**	520	100	519	100	482	93
	Žaliasis Kyšulys	**145**	145	100	144	100	144	100
AKR	**Komorai**	**78**	77	99	76	98	72	92
	Kongas (Brazavilis)	**163**	163	100	159	98	139	85
	Kongo Demokratinė Respublika	**1 409**	1 407	100	1 371	97	1 219	87
	Dramblio Kaulo Krantas	**705**	705	100	701	100	676	96
	Džibutis	**181**	181	100	178	98	156	86
	Eritrėja	**215**	215	100	215	100	75	35
	Etiopija	**1 604**	1 603	100	1 594	99	1 400	87
	Gabonas	**33**	33	99	32	97	30	91
	Gambija	**314**	303	96	301	96	277	88
	Gana	**787**	786	100	782	99	726	92
	Bisau Gvinėja	**186**	186	100	185	100	175	94

EPF SUJUNGTOS SĄSKAITOS 2023 M. GRUODŽIO 31 D. PAGAL VALSTYBES, ASIGN. %								
10-asis ir 11-asis EPF		IŠ VISO. 10-asis ir 11-asis EPF (mln. EUR)						
Sujungtos sąskaitos 2023 m.		Asignavimai	Sprendimai	Asign. %	Asignuotosios lėšos	Asign. %	Mokėjimai	Asign. %
	Gvinėja (Konakris)	**502**	502	100	494	98	434	86
	Mauricijus	**82**	82	100	82	100	82	100
	Kenija	**863**	863	100	855	99	753	87
	Lesotas	**250**	249	100	248	99	197	79
	Liberija	**488**	487	100	443	91	436	89
	Madagaskaras	**782**	782	100	730	93	591	76
	Malavis	**1 020**	1 020	100	970	95	883	87
	Malis	**1 423**	1 421	100	1 414	99	1 230	86
	Mauritanija	**344**	344	100	341	99	321	93
	Mozambikas	**1 455**	1 448	100	1 391	96	1 124	77
	Namibija	**188**	188	100	178	95	169	90
	Nigeris	**1 275**	1 275	100	1 259	99	1 247	98
	Nigerija	**1 101**	1 100	100	1 097	100	1 025	93
	Uganda	**989**	989	100	983	99	834	84
	Centrinės Afrikos Respublika	**610**	610	100	609	100	584	96
	Ruanda	**840**	840	100	831	99	816	97
	San Tomė ir Prinsipė	**56**	56	100	54	96	49	88
	Senegalas	**663**	663	100	659	99	620	94
	Seišeliai	**23**	23	100	23	100	22	98
	Siera Leonė	**662**	659	99	646	98	597	90
	Somalis	**900**	898	100	895	99	889	99
	Sudanas	**298**	298	100	298	100	298	100

EPF SUJUNGTOS SĄSKAITOS 2023 M. GRUODŽIO 31 D. PAGAL VALSTYBES, ASIGN. %								
10-asis ir 11-asis EPF		IŠ VISO. 10-asis ir 11-asis EPF (mln. EUR)						
Sujungtos sąskaitos 2023 m.		Asignavimai	Sprendimai	Asign. %	Asignuotosios lėšos	Asign. %	Mokėjimai	Asign. %
	Pietų Sudanas	**91**	91	100	91	100	91	100
	Esvatinis (Svazilandas)	**125**	124	99	122	97	108	86
	Tanzanija	**1 172**	1 171	100	1 161	99	1 060	90
	Čadas	**936**	936	100	902	96	794	85
	Togas	**377**	377	100	375	99	355	94
	Zambija	**830**	830	100	784	94	648	78
	Zimbabvė	**469**	462	99	460	98	453	97
	*** Iš viso Afrikos šalims**	**28 235**	28 185	100	27 703	98	25 192	89
	Antigva ir Barbuda	**15**	15	100	15	100	15	95
	Barbadosas	**22**	22	99	22	99	21	94
	Belizas	**42**	42	100	41	96	35	83
	Dominika	**41**	41	100	40	98	40	98
	Grenada	**21**	21	100	21	100	20	98
	Gajana	**79**	79	100	77	97	77	97
	Haitis	**1 009**	1 002	99	876	87	773	77
	Jamaika	**236**	236	100	233	99	222	94
	Dominikos Respublika	**283**	281	99	280	99	278	98
	Sent Lusija	**32**	32	100	32	100	31	96
	Sent Kitsas ir Nevis	**8**	8	100	6	72	6	72
	Sent Vinsentas ir Grenadinai	**26**	26	100	26	99	22	84
	Surinamas	**27**	27	100	27	99	26	96

EPF SUJUNGTOS SĄSKAITOS 2023 M. GRUODŽIO 31 D. PAGAL VALSTYBES, ASIGN. %								
10-asis ir 11-asis EPF		IŠ VISO. 10-asis ir 11-asis EPF (mln. EUR)						
Sujungtos sąskaitos 2023 m.		Asignavimai	Sprendimai	Asign. %	Asignuotosios lėšos	Asign. %	Mokėjimai	Asign. %
	Trinidadas ir Tobagas	**29**	28	99	28	99	24	85
	*** Iš viso Karibų šalims**	**1 870**	1 861	100	1 724	92	1 590	85
	Fidžis	**48**	48	100	48	99	48	98
	Kuko Salos	**5**	5	100	5	100	5	100
	Saliamono Salos	**68**	68	100	68	100	61	90
	Kiribatis	**42**	42	100	41	98	37	87
	Maršalo Salos	**17**	17	100	17	100	16	98
	Mikronezija	**23**	23	100	22	97	16	68
	Nauru	**4**	4	98	4	98	4	98
	Niujė	**3**	3	100	3	100	3	100
	Palau	**5**	5	100	4	70	4	68
	Papua Naujoji Gvinėja	**239**	239	100	233	97	202	84
	Vakarų Samoa	**67**	67	100	67	99	67	99
	Rytų Timoras	**174**	171	98	169	97	157	90
	Tonga	**28**	28	100	28	100	28	100
	Tuvalu	**13**	13	100	13	99	13	97
	Vanuatu	**55**	55	100	54	99	49	90
	*** Iš viso Ramiojo vandenyno šalims**	**793**	789	100	776	98	709	89
	AKR vidaus asignavimai	**8 097**	7 970	98	7 973	98	6 988	86
	Portugališkai kalbančios Afrikos valstybės	**60**	60	100	60	99	55	91
	Pietų Afrikos regionas FED 10	**137**	135	99	135	99	132	96
	Centrinės Afrikos regionas	**558**	554	99	546	98	422	76

EPF SUJUNGTOS SĄSKAITOS 2023 M. GRUODŽIO 31 D. PAGAL VALSTYBES, ASIGN. %								
10-asis ir 11-asis EPF		IŠ VISO. 10-asis ir 11-asis EPF (mln. EUR)						
Sujungtos sąskaitos 2023 m.		Asignavimai	Sprendimai	Asign. %	Asignuotosios lėšos	Asign. %	Mokėjimai	Asign. %
	Rytų ir Pietų Afrikos regionas	**3 092**	3 066	99	2 973	96	2 383	77
	Vakarų Afrikos regionas	**1 946**	1 943	100	1 917	99	1 613	83
	Karibų jūros regionas	**539**	538	100	526	98	397	74
AKR	**Ramiojo vandenyno regionas**	**323**	321	99	299	93	224	69
	Rezervas / nepaskirstyta pagal regionus	**0**	0	0	0	0	0	0
	*** Iš viso regioniniam AKR bendradarbiavimui**	**14 752**	14 587	99	14 429	98	12 213	83
	AKR	**50 137**	49 589	99	48 801	97	43 750	87
	Rezervas / nepaskirstyta pagal šalį / teritoriją	**30**	12	39	11	38	11	36
	Visos UŠT valstybės	**30**	12	39	11	38	11	36
	Angilija	**28**	27	99	27	99	27	99
	Folklando Salos	**10**	10	100	10	100	10	100
	Pitkerno Salos	**5**	5	100	5	100	5	100
UŠT	**Terkso ir Kaikoso Salos**	**32**	32	100	32	100	32	100
	Didžiosios Britanijos Mergelių Salos	**2**	2	100	2	98	2	93
	Montseratas	**33**	33	100	33	100	33	100
	Šventosios Elenos sala	**38**	38	100	38	100	38	100
	*** Iš viso Britanijos UŠT**	**147**	146	100	146	100	146	100
	Nyderlandų Antilai	**40**	40	100	23	56	20	51
	Olandijos Antilai – Boneras	**4**	4	100	4	98	2	56
	Olandijos Antilai – Saba	**3**	3	100	3	100	3	100

EPF SUJUNGTOS SĄSKAITOS 2023 M. GRUODŽIO 31 D. PAGAL VALSTYBES, ASIGN. %								
10-asis ir 11-asis EPF		IŠ VISO. 10-asis ir 11-asis EPF (mln. EUR)						
Sujungtos sąskaitos 2023 m.		Asignavimai	Sprendimai	Asign. %	Asignuotosios lėšos	Asign. %	Mokėjimai	Asign. %
	Olandijos Antilai – Sint Eustatijus	**2**	2	100	2	100	2	100
	Aruba	**21**	21	100	21	99	21	96
	Sint Martenas	**14**	14	100	8	55	5	33
	*** Iš viso Nyderlandų UŠT**	**85**	85	100	61	72	54	63
	Volisas ir Futūna	**39**	39	100	37	95	29	75
	Majotas	**29**	29	100	29	100	29	100
	Naujoji Kaledonija	**50**	50	100	50	100	50	100
	Prancūzijos Polinezija	**51**	51	100	49	97	49	97
	Sen Pjeras ir Mikelonas	**47**	47	100	47	100	47	100
	*** Iš viso Prancūzijos UŠT**	**215**	215	100	212	98	204	95
	regionas	**137**	137	100	136	99	103	75
	*** Iš viso regioniniam UŠT bendradarbiavimui**	**137**	137	100	136	99	103	75
	UŠT	**614**	595	97	566	92	517	84
IŠ VISO: AKR + UŠT		**50 751**	50 184	99	49 367	97	44 268	87

ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5451/oj

Įsipareigotų, sutartyse numatytų ir išmokėtų sumų pasiskirstymas pagal 11-ojo EPF išlaidų sritis

11-ojo EPF įsipareigotų, sutartyse numatytų ir išmokėtų sumų pasiskirstymas pagal išlaidų sritis (DAC sektorių kodai) ([1])

(mln. EUR)

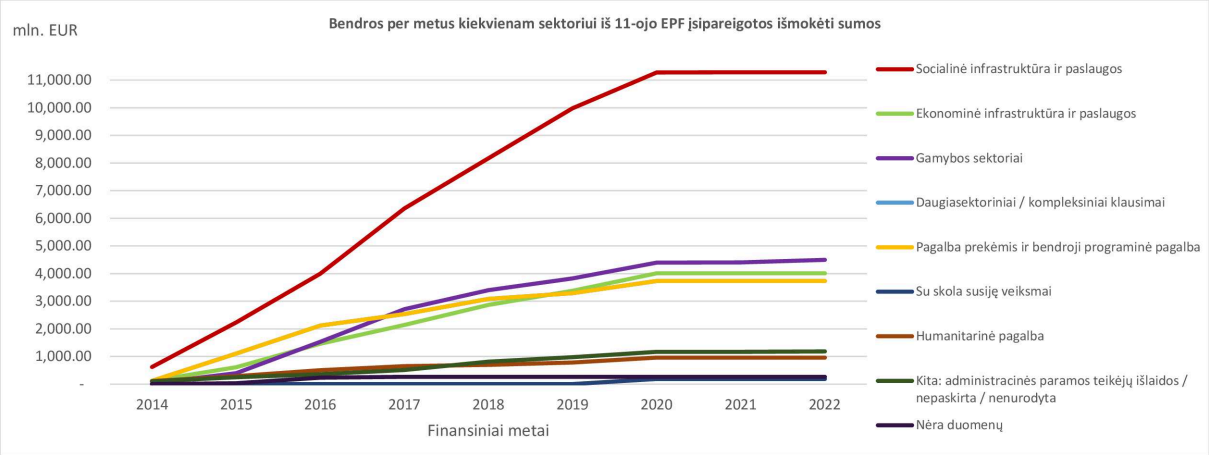
Sektorius	Įsipareigota	Sutartyse numatyta	Išmokėta
Socialinė infrastruktūra ir paslaugos			
110 – Švietimas	1 192,46	1 132,83	995,48
120 – Sveikata	2 131,40	2 510,72	2 263,73
130 – Demografinė politika / programos ir reprodukcinė sveikata	352,44	50,31	35,95
140 – Vanduo ir sanitarija	788,50	848,83	547,53
150 – Vyriausybė ir pilietinė visuomenė	5 826,37	6 047,02	5 540,34
160 – Kita socialinė infrastruktūra ir paslaugos	996,71	1 385,46	1 611,09
Socialinė infrastruktūra ir paslaugos, IŠ VISO	11 287,88	11 975,17	10 994,13
Ekonominė infrastruktūra ir paslaugos			
210 – Transportas ir sandėliavimas	1 425,48	2 055,09	1 083,29
220 – Ryšio priemonės	140,96	146,96	114,64
230 – Energetika	2 015,13	1 943,06	1 220,76
240 – Bankininkystės ir finansinės paslaugos	82,03	129,29	83,97
250 – Verslo ir kitos paslaugos	343,43	324,93	223,51
Ekonominė infrastruktūra ir paslaugos, IŠ VISO	4 007,01	4 599,33	2 726,17
Gamybos sektoriai			
310 – Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	3 344,16	3 105,92	2 351,62
320 – Pramonė, mineraliniai ištekliai ir kasyba, statyba	641,59	492,66	297,21
330 – Prekyba ir turizmas	507,49	436,11	272,06
Gamybos sektoriai, IŠ VISO	4 493,24	4 034,69	2 920,88
Daugiasektoriniai / kompleksiniai klausimai			
410 – Bendroji aplinkos apsauga	989,82	841,85	658,36
430 – Kiti daugiasektoriniai klausimai	3 886,22	2 610,66	1 685,71
Daugiasektoriniai / kompleksiniai klausimai, IŠ VISO	4 876,04	3 452,51	2 344,07
Pagalba prekėmis ir bendroji programinė pagalba			
510 – Bendroji parama biudžetui	3 116,32	3 165,05	2 480,30
520 – Vystomoji pagalba maisto srityje	617,50	391,67	367,06
Pagalba prekėmis ir bendroji programinė pagalba, IŠ VISO	3 733,82	3 556,73	2 847,36

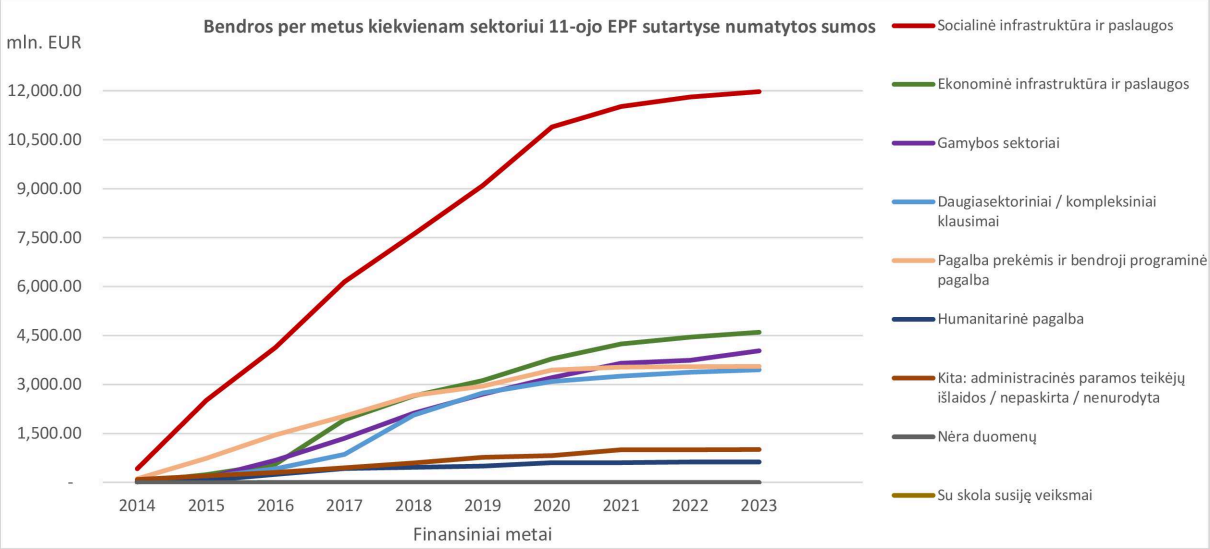
(mln. EUR)

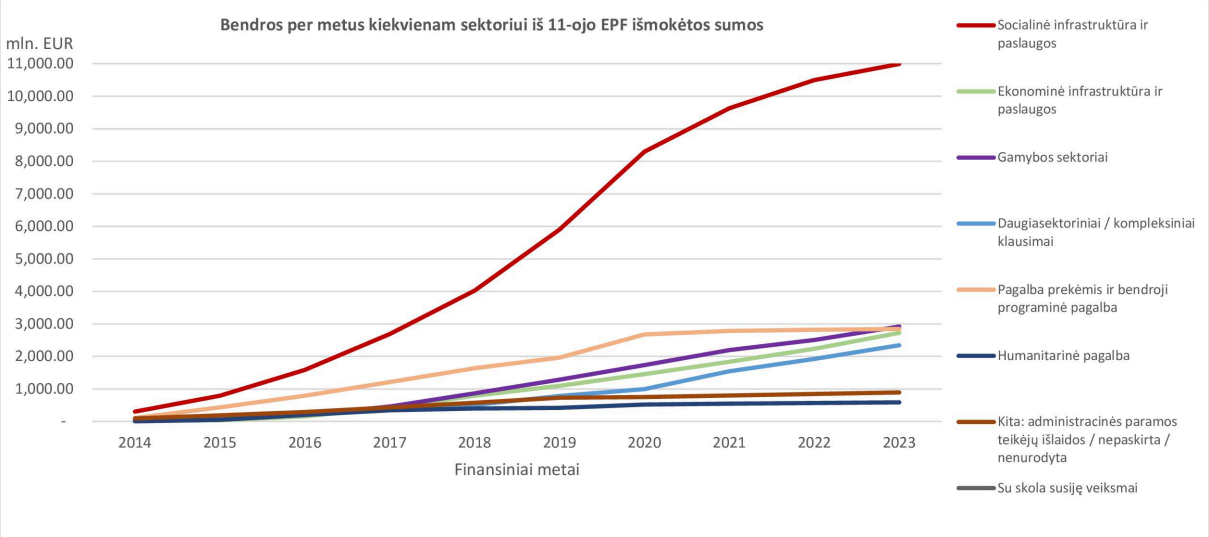
Sektorius	Įsipareigota	Sutartyse numatyta	Išmokėta
Su skola susiję veiksmai			
600 – Su skola susiję veiksmai	183,00	183,00	183,00
Su skola susiję veiksmai, IŠ VISO	183,00	183,00	183,00
Humanitarinė pagalba			
720 – Reagavimas į ekstremaliąsias situacijas	746,19	452,54	451,93
730 – Rekonstrukcijos ir reabilitacijos pagalba	137,83	65,05	42,29
740 – Pasirengimas nelaimėms	72,79	110,05	93,41
Humanitarinė pagalba, IŠ VISO	956,81	627,64	587,63
Administracinės paramos teikėjų išlaidos / nepaskirta / nenurodyta			
910 – Administracinės paramos teikėjų išlaidos	995,52	948,63	857,45
998 – Nepaskirta / nenurodyta	183,74	56,05	38,45
Nėra duomenų	260,50	1,64	1,21
Administracinės paramos teikėjų išlaidos / nepaskirta / nenurodyta, IŠ VISO	1 439,76	1 006,32	897,11
11-OJO EPF BENDRA SUMA	**30 977,56**	**29 435,38**	**23 500,34**

([1]) Bendros sumos (t. y. išskyrus panaikintus įsipareigojimus ir vykdomuosius raštus sumoms susigrąžinti).
Sumos įsipareigotų, sutartyse numatytų ir išmokėtų sumų skiltyse yra išskirtos spalvomis.

Sukauptų įsipareigotų, sutartyse numatytų ir išmokėtų sumų pagal 11-ojo EPF išlaidų sritis pokyčiai

3. ŽODYNĖLIS

Administraciniai asignavimai

Administraciniai asignavimai apima institucijų ir subjektų einamąsias išlaidas (darbuotojų, pastatų, biuro įrangos).

Asignavimai

Biudžeto finansavimas.

Biudžete prognozuojami tiek įsipareigojimai (teisiniai įsipareigojimai teikti finansavimą), tiek mokėjimai (mokėjimai gavėjams tiek pinigais, tiek banko pavedimu). Asignavimai įsipareigojimams ir mokėjimams dažnai skiriasi (diferencijuotieji asignavimai), nes lėšas daugiametėms programoms ir projektams paprastai įsipareigojama skirti tais metais, kai priimamas sprendimas, bet jos išmokamos per tuos metus, per kuriuos programos ir projektai įgyvendinami.

Asignavimų panaikinimas

Asignavimai, nepanaudoti iki finansinių metų, į kuriuos jie buvo įrašyti, pabaigos, panaikinami.

Asignavimų perkėlimas į kitus metus

Metinio periodiškumo principo taikymo išimtis, pagal kurią asignavimai, kurie negalėjo būti panaudoti konkrečiais biudžetiniais metais, griežtomis sąlygomis išimties tvarka gali būti perkelti, kad juos būtų galima panaudoti kitais metais.

Asignuotosios pajamos

Gautos pajamos, skirtos konkretiems išlaidų punktams finansuoti.

Biudžetinis įsipareigojimas

Operacija, kuria atsakingas leidimus suteikiantis pareigūnas atideda biudžeto asignavimus, būtinus vėlesniems mokėjimams padengti, kad būtų įvykdyti teisiniai įsipareigojimai.

Biudžeto punktas / Biudžeto eilutė / Biudžeto pozicija

Pajamos ir išlaidos biudžete parodytos pagal privalomą nomenklatūrą, kuri atspindi kiekvieno punkto pobūdį ir tikslą, nustatytus biudžeto valdymo institucijos. Atskiros antraštės (antraštinė dalis, skyrius, straipsnis arba punktas) sudaro formalų nomenklatūros aprašą.

Biudžeto rezultatas

Gautų pajamų ir išmokėtų sumų, įskaitant patikslinimus dėl perkėlimų, panaikinimų ir valiutos kurso skirtumų, skirtumas.

Agentūrų atveju gauta suma turės būti grąžinta finansavimo institucijai.

Biudžeto vykdymas

Biudžeto panaudojimas vykdant išlaidų ir pajamų operacijas.

Diferencijuotieji asignavimai

Diferencijuotieji asignavimai naudojami daugiametėms operacijoms finansuoti; einamaisiais finansiniais metais jie apima visas teisinių įsipareigojimų, prisiimtų dėl veiksmų, kurių įgyvendinimas trunka daugiau kaip vienus finansinius metus, išlaidas.

Dotacijos

Tiesioginiai finansiniai įnašai iš biudžeto trečiosioms šalims paramos gavėjoms, vykdančioms veiklą, kuria prisidedama prie Sąjungos politikos.

Ekonominis rezultatas

Išlaidų ir pajamų poveikis balansui, pagrįstas kaupiamosios apskaitos taisyklėmis.

Išlaidos

Terminas, vartojamas biudžeto išlaidoms iš visų rūšių finansavimo šaltinių apibūdinti.

Įsipareigojimų asignavimai

Įsipareigojimų asignavimai apima bendrą teisinių įsipareigojimų (sutarčių, susitarimų ar sprendimų dėl dotacijų), kurie galėtų būti pasirašyti einamaisiais finansiniais metais, vertę.

Įsipareigojimų panaikinimas

Veiksmas, kuriuo atsakingas leidimus suteikiantis pareigūnas visiškai arba iš dalies anuliuoja pagal biudžetinį įsipareigojimą anksčiau rezervuotus asignavimus.

Mokėjimų asignavimai

Mokėjimų asignavimai apima einamaisiais metais privalomas padengti išlaidas pagal teisinius įsipareigojimus, prisiimtus einamaisiais ir (arba) ankstesniais metais.

Nebegaliojantys asignavimai

Nepanaudoti asignavimai, kurie finansinių metų pabaigoje turi būti panaikinami. Nebegaliojimas reiškia viso leidimo (asignavimo) patirti išlaidas ir (arba) prisiimti įsipareigojimus arba jo dalies panaikinimas.

Tik bendrųjų įmonių nepanaudoti asignavimai gali būti įrašyti į kitų ne daugiau kaip trejų finansinių metų pajamų ir išlaidų sąmatą (vadinamoji „N + 3“ taisyklė), kaip nurodyta jų finansinėse taisyklėse. Todėl nebegaliojantys BĮ asignavimai galėtų būti vėl panaudoti iki „N + 3“ finansinių metų.

Nediferencijuotieji asignavimai

Asignavimai, skirti metiniams poreikiams tenkinti, todėl turi būti panaudoti tais biudžetiniais metais. Kitais metais galima išmokėti tik tas sumas, kurioms taikomas automatinis perkėlimas. Nediferencijuotieji asignavimai, kurie nebuvo panaudoti, iki metų pabaigos, panaikinami (išskyrus išimtinius atvejus, kai Komisijos sprendimu suteikiamas leidimas neautomatiniam perkėlimui). Nediferencijuotieji asignavimai taikomi administracinėms išlaidoms, o įsipareigojimų asignavimai yra lygūs mokėjimų asignavimams.

Neįvykdyti įsipareigojimai

Neįvykdyti įsipareigojimai (arba RAL, *pranc. reste à liquider*) apibrėžiami kaip įsipareigota skirti, bet dar nesumokėta asignavimų suma. Jie tiesiogiai susiję su daugiamečių programų egzistavimu ir įsipareigojimų ir mokėjimų asignavimų atsiskyrimu.

Patvirtintas biudžetas

Biudžeto projektas tampa patvirtintu biudžetu, kai jį patvirtina biudžeto valdymo institucija.

Perkėlimai (iš vienos biudžeto eilutės į kitą)

Perkėlimai reiškia asignavimų perkėlimą iš vienos biudžeto eilutės į kitą per finansinius metus, todėl jie yra laikomi biudžeto konkretumo principo išimtimi.

Perteklius

Teigiamas pajamų ir išlaidų skirtumas, kuris turi būti grąžintas finansavimo institucijai. Plg. Biudžeto rezultatas.

RAL (*Reste à liquider*)

Konkrečiu momentu dar likusi nesumokėta biudžetinio įsipareigojimo suma. Plg. Neįvykdyti įsipareigojimai.

Taisomasis biudžetas

Sprendimas, priimtas per biudžetinius metus iš dalies pakeisti (padidinti, sumažinti, perkelti) tų metų patvirtinto biudžeto aspektus.

Teisės į gautinas sumas

Teisė susigrąžinti pajamas iš skolininko, pripažįstama išduodant vykdomąjį raštą sumoms susigrąžinti.

Teisinis įsipareigojimas

Aktas, kuriuo leidimus suteikiantis pareigūnas prisiima įsipareigojimą trečiosioms šalims, dėl kurio atsiranda Sąjungos biudžeto išlaidos.

Įprastos teisinių įsipareigojimų formos yra sutartys viešojo pirkimo atveju, dotacijos susitarimai ir sprendimai dėl dotacijų.

Teisinis pagrindas / pagrindinis teisės aktas

Teisėkūros institucijos (paprastai Tarybos ir Europos Parlamento) priimtas teisės aktas, kuriame nurodomas Sąjungos išlaidų programos tikslas, asignavimų paskirtis, intervencijos taisyklės, galiojimo pabaigos data ir atitinkamos finansinės taisyklės, naudojamas kaip išlaidų programos įgyvendinimo teisinis pagrindas.

Valiutos kurso skirtumas

Skirtumas, susidarantis dėl valiutos keitimo kursų, taikomų sandoriams su euro zonai nepriklausančiomis šalimis, arba dėl turto ir įsipareigojimų perkainojimo užsienio valiuta ataskaitinio laikotarpio pabaigoje.

Veiklos asignavimai

Iš veiklos asignavimų finansuojamos įvairios politikos sritys, daugiausia dotacijų arba viešųjų pirkimų forma.

METINĖ VYKDYMO ATASKAITA. EUROPOS INVESTICIJŲ BANKO VALDOMOS LĖŠOS

EUROPOS INVESTICIJŲ BANKAS

DIREKTORIŲ VALDYBA

INVESTICINĖS PRIEMONĖS

FINANSINĖS ATASKAITOS

2023 M. GRUODŽIO 31 D.

1) Nepriklausomo auditoriaus ataskaita
2) Finansinės būklės ataskaita
3) Pelno arba nuostolių ir kitų bendrųjų pajamų ataskaita
4) Įnašų mokėtojų išteklių pokyčių ataskaita
5) Pinigų srautų ataskaita
6) Finansinių ataskaitų pastabos

FINANSINĖS BŪKLĖS ATASKAITA

2023 m. GRUODŽIO 31 D.

(tūkst. EUR)

	Pastabos	2023 12 31	2022 12 31
TURTAS			
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	5	1 376 824	1 451 970
Iš įnašų mokėtojų gautinos sumos	9 / 16	85 321	85 321
Iždo finansinis turtas	10	–	73 003
Išvestinės finansinės priemonės	6	55 765	75 852
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	7	1 683 312	1 849 786
Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai	8	820 713	797 341
Kitas turtas	11	616	950
Iš viso turto		**4 022 551**	**4 334 223**
ĮSIPAREIGOJIMAI IR ĮNAŠŲ MOKĖTOJŲ IŠTEKLIAI			
ĮSIPAREIGOJIMAI			
Būsimojo laikotarpio pajamos	12	48 515	52 417
Atidėjiniai kreditavimo įsipareigojimams	13	19 038	16 583
Trečiosioms šalims mokėtinos sumos	14	427 828	190 927
Kiti įsipareigojimai	15	3 338	2 419
Iš viso įsipareigojimų		**498 719**	**262 346**
Įnašų mokėtojų ištekliai	16 / 17	**3 523 832**	**4 071 877**
Iš viso įsipareigojimų ir įnašų mokėtojų išteklių		**4 022 551**	**4 334 223**

PELNO ARBA NUOSTOLIŲ IR KITŲ BENDRŲJŲ PAJAMŲ ATASKAITA

2023 M. GRUODŽIO 31 D. PASIBAIGĘ METAI

(tūkst. EUR)

	Pastabos	Nuo 2023 1 1 iki 2023 12 31	Nuo 2022 1 1 iki 2022 12 31
Palūkanos ir panašios pajamos (*)	19	148 336	93 786
Palūkanos ir panašios išlaidos	19	–	– 5 479
Grynosios palūkanos ir panašios pajamos		**148 336**	**88 307**
Mokesčių ir komisinių pajamos	20	25	511
Mokesčių ir komisinių išlaidos	20	– 62	– 761
Grynosios mokesčių ir komisinių pajamos		**– 37**	**– 250**

(tūkst. EUR)

	Pastabos	Nuo 2023 1 1 iki 2023 12 31	Nuo 2022 1 1 iki 2022 12 31
Išvestinių finansinių priemonių tikrosios vertės pokytis	6	– 20 087	94 680
Akcijų ir kitų kintamo pelningumo vertybinių popierių grynasis rezultatas	21	– 8 457	24 432
Paskolų ir išankstinių mokėjimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais, grynasis rezultatas	7	– 8 932	– 3 080
Grynasis užsienio valiutos keitimo rezultatas	22	– 67 885	– 140 104
Grynasis finansinių operacijų rezultatas		**– 105 361**	**– 24 072**
Paskolų ir išankstinių mokėjimų vertės sumažėjimo pokytis, atėmus atkūrimą	7,2	9 055	8 562
Atidėjinių kreditavimo įsipareigojimams pokytis, atėmus atkūrimą	13	– 2 470	20
Bendrosios administracinės išlaidos	23	– 29 655	– 33 628
Metų pelnas		**19 868**	**38 939**
Visos bendrosios pajamos per metus		**19 868**	**38 939**

(*) 2023 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais metais palūkanos ir panašios pajamos sudarė 118,5 mln. EUR (2022 m. – 85,8 mln. EUR), apskaičiuotus pagal turtą amortizuota savikaina, taikant faktinių palūkanų metodą.

ĮNAŠŲ MOKĖTOJŲ IŠTEKLIŲ POKYČIŲ ATASKAITA

2023 M. GRUODŽIO 31 D. PASIBAIGĘ METAI

(tūkst. EUR)

	Pastabos	Pareikalautasis įnašas	Sumokėti įnašai	Nepaskirstytasis pelnas	Iš viso
2023 01 01		**3 701 695**	**–**	**370 182**	**4 071 877**
Per metus pareikalauti valstybių narių įnašai	16	20 000	–	–	**20 000**
Per metus sumokėti valstybių narių įnašai	17	–	– 587 913	–	**– 587 913**
2023 m. pelnas		–	–	19 868	**19 868**
Įnašų mokėtojų išteklių pokyčiai		**20 000**	**– 587 913**	**19 868**	**– 548 045**
2023 12 31		**3 721 695**	**– 587 913**	**390 050**	**3 523 832**

		Pareikalautasis įnašas	Sumokėti įnašai	Nepaskirstytasis pelnas	Iš viso
2022 m. sausio 1 d.		**3 471 695**	–	**331 243**	**3 802 938**
Per metus pareikalauti valstybių narių įnašai		230 000	–	–	**230 000**
2022 m. pelnas		–	–	38 939	**38 939**
Įnašų mokėtojų išteklių pokyčiai		**230 000**	–	**38 939**	**268 939**
2022 m. gruodžio 31 d.		**3 701 695**	–	**370 182**	**4 071 877**

PINIGŲ SRAUTŲ ATASKAITA

2023 M. GRUODŽIO 31 D. PASIBAIGĘ METAI

(tūkst. EUR)

	Pastabos	Nuo 2023 1 1 iki 2023 12 31	Nuo 2022 1 1 iki 2022 12 31
PAGRINDINĖ VEIKLA			
Metų pelnas		**19 868**	**38 939**
Padaryti patikslinimai:			
Paskolų ir išankstinių mokėjimų vertės sumažėjimo pokytis, atėmus atkūrimą	8	15 142	– 9 271
Paskolų ir išankstinių mokėjimų vertės sumažėjimo pokytis, atėmus atkūrimą	7,2	– 9 055	– 8 562
Paskolų ir išankstinių mokėjimų, vertinamų tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais, grynasis rezultatas	7	8 932	3 080
Paskolų ir išankstinių mokėjimų sukauptų palūkanų ir amortizuotos savikainos pokytis		708	2 291
Atidėjinių kreditavimo įsipareigojimams grynasis pokytis, atėmus atkūrimą		2 455	– 19
Išvestinių finansinių priemonių tikrosios vertės pokyčiai		20 087	– 94 680
Iždo finansinio turto sukauptų palūkanų ir amortizuotos savikainos pokytis	10	– 248	321
Būsimojo laikotarpio pajamų pokytis		– 3 902	3 985
Valiutos kurso pokyčio poveikis paskoloms	7,1	86 765	– 53 747
Valiutos kurso pokyčio poveikis akcijoms ir kitiems kintamo pelningumo vertybiniams popieriams	8	30 026	– 25 463
Valiutos kurso pokyčio poveikis turimiems gryniesiems pinigams		– 8 031	– 12 006
Pagrindinės veiklos pelnas / (nuostolis) iki pagrindinės veiklos turto ir įsipareigojimų pokyčių		**162 747**	**– 155 132**
Išmokėtos paskolos	7	– 207 237	– 260 493
Grąžintos paskolos	7	288 155	458 381

(tūkst. EUR)

	Pastabos	Nuo 2023 1 1 iki 2023 12 31	Nuo 2022 1 1 iki 2022 12 31
Sukauptų palūkanų už grynuosius pinigus ir pinigų ekvivalentus pokytis	5	4 039	1 822
Iždo finansinio turto įsigijimas	10	– 348 523	– 920 290
Iždo finansinio turto išpirkimo terminai	10	421 278	847 608
Akcijų ir kitų kintamo pelningumo vertybinių popierių padidėjimas	8	– 101 100	– 139 935
Akcijų ir kitų kintamo pelningumo vertybinių popierių grynosios pajamos		39 246	90 219
Kito turto sumažėjimas		334	136
Kitų įsipareigojimų padidėjimas		919	86
Europos investicijų bankui mokėtinų kitų sumų padidėjimas (sumažėjimas)		33 951	– 58 093
Pagrindinės veiklos grynieji pinigų srautai		**293 809**	**– 135 691**
FINANSAVIMO VEIKLA			
Iš valstybių narių gauti įnašai		79 710	238 450
Iš valstybių narių gautos sumos, susijusios su palūkanų subsidijomis ir technine pagalba		220 290	61 450
Valstybių narių vardu sumokėtos sumos, susijusios su palūkanų subsidijomis ir technine pagalba		– 77 050	– 60 619
Įnašai, sumokėti valstybių narių vardu	17	– 587 913	–
Finansavimo veiklos grynieji pinigų srautai		**– 364 963**	**239 281**
Pinigų ir pinigų ekvivalentų grynasis padidėjimas		**– 71 154**	**103 590**
Pinigų srautų suvestinė ataskaita			
Pinigai ir pinigų ekvivalentai finansinių metų pradžioje		**1 450 589**	**1 359 005**
Grynieji pinigų srautai			
Pagrindinė veikla		293 809	– 135 691
Finansinė veikla		– 364 963	239 281
Valiutos kurso pokyčių poveikis pinigams ir pinigų ekvivalentams		– 8 031	– 12 006
Pinigai ir pinigų ekvivalentai finansinių metų pabaigoje		**1 371 404**	**1 450 589**
Pinigus ir pinigų ekvivalentus sudaro:			
Grynieji pinigai kasoje	5	146 494	328 079
Terminuotieji indėliai (neskaitant sukauptų palūkanų)	5	625 403	963 004
Komerciniai vekseliai	5	599 507	159 506
		1 371 404	**1 450 589**

2023 m. gruodžio 31 d. finansinių ataskaitų pastabos

1. **Bendroji informacija**

Investicinė priemonė (toliau – Priemonė arba IP) buvo sukurta pagal Kotonu susitarimą dėl bendradarbiavimo ir paramos plėtrai (toliau – susitarimas), dėl kurio 2000 m. birželio 23 d. susiderėjo Afrikos, Karibų ir Ramiojo vandenyno grupės (AKR) valstybės ir Europos Sąjunga bei jos valstybės narės ir kuris buvo peržiūrėtas 2005 m. birželio 25 d. ir 2010 m. birželio 22 d.

Priemonė nėra atskiras juridinis subjektas ir Europos investicijų bankas (toliau – EIB arba Bankas) administruoja įnašus valstybių narių (paramos teikėjų) vardu pagal susitarimo sąlygas ir veikia kaip Priemonės administratorius.

Pagal susitarimą numatyta, kad finansavimas teikiamas iš ES valstybių narių biudžetų. ES valstybės narės moka įnašus, kurie skiriami finansuoti IP ir palūkanų subsidijoms finansuoti skirtoms dotacijoms, kaip numatyta pagal daugiametes finansines programas (2000–2007 m. laikotarpį apimantį Pirmąjį finansinį protokolą, vadinamą 9-uoju Europos plėtros fondu (EPF), 2008–2013 m. laikotarpį apimantį Antrąjį finansinį protokolą, vadinamą 10-uoju EPF, ir 2014–2020 m. laikotarpį apimantį Trečiąjį finansinį protokolą, vadinamą 11-uoju EPF). EIB pavesta valdyti:

i) Priemonę, 3 685,5 mln. EUR vertės rizikos apyvartinį fondą, skirtą privačiojo sektoriaus investicijoms AKR valstybėse skatinti, iš jų 48,5 mln. EUR skirti Užjūrio šalims ir teritorijoms (toliau – UŠT šalys),

ii) palūkanų subsidijoms finansuoti skirtas dotacijas, kurių vertė ne didesnė kaip 1 220,85 mln. EUR AKR valstybėms ir ne didesnė kaip 8,5 mln. EUR UŠT šalims. Iki 15 % šių subsidijų gali būti panaudota su projektais susijusiai techninei pagalbai finansuoti.

2020 m. gruodžio 23 d. Taryba nusprendė pratęsti investicinės priemonės įsipareigojimų laikotarpį bent šešiems mėnesiams. Po šio pratęsimo Bankas pagal savo įgaliojimą patvirtino operacijas iki 2021 m. birželio 30 d. (2020 m. gruodžio 23 d. Tarybos sprendimas (ES) 2020/2233 dėl grįžtamųjų lėšų, gaunamų iš AKR investicinės priemonės operacijų įgyvendinant 9-ąjį, 10-ąjį ir 11-ąjį EPF, skyrimo ([22])).

ES ir AKR šalys susitarė iš dalies pakeisti sprendimą dėl pereinamojo laikotarpio priemonių, kad AKR ir ES partnerystės susitarimo nuostatų taikymas būtų pratęstas iki 2023 m. gruodžio 31 d. arba iki naujojo susitarimo įsigaliojimo ar laikino naujojo susitarimo taikymo Sąjungoje ir AKR valstybėse, atsižvelgiant į tai, kuri data ankstesnė (AKR ir ES ambasadorių komiteto sprendimas Nr. 2/2019 priimti pereinamojo laikotarpio priemones pagal AKR ir ES partnerystės susitarimo 95 straipsnio 4 dalį, kuris vėliau iš dalies pakeistas 2021 m. lapkričio 26 d. AKR ir ES ambasadorių komiteto sprendimu Nr. 3/2021 dėl pakeitimo iš dalies, 2022 m. birželio 16 d. AKR ir ES ambasadorių komiteto sprendimas Nr. 970/2022 ir 2023 m. spalio 25 d. AKR ir ES ambasadorių komiteto sprendimas Nr. 2/2023).

Finansinės ataskaitos parengtos remiantis veiklos tęstinumo principu, pagal kurį daroma prielaida, kad pagal Priemonę bus galima padengti visas pagal bet kokias operacijas artimiausioje ateityje mokėtinas sumas. Priemonė yra neterminuota. Vidaus susitarimas dėl 11-ojo EPF tebegalioja (atsižvelgiant į jo 14 straipsnio 3 dalį) tiek, kiek reikia visoms pagal AKR ir ES partnerystės susitarimą, Užjūrio asociacijos sprendimą ir daugiametę finansinę programą finansuojamoms operacijoms visiškai atlikti.

2021 m. birželio 14 d. įsigaliojęs KVTBP „Globalios Europos“ reglamentas (2021 m. birželio 9 d. Reglamentas (ES) 2021/947 ([23])) yra pagrindinis ES paramos teikimo už ES ribų 2021–2027 m. teisinis pagrindas ir reglamentuoja naujus Banko institucinius įgaliojimus, susijusius su operacijomis už Europos Sąjungos ribų, įskaitant AKR regioną. Tai apima dabartinio nebiudžetinio EPF įtraukimą į ES biudžetą. KVTBP reglamentas yra teisinis pagrindas, kuriuo remdamasi Komisija galės ateityje suteikti ES įgaliojimus EIB vykdyti veiklą už ES ribų. Jame taip pat bus nustatyta išorės investicijų sistema, kad Sąjunga galėtų bendradarbiauti su institucijomis partnerėmis teikdama dotacijas arba garantijas iš ES biudžeto.

([22]) OL L 437, 28.12.2020, p. 188, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2020/2233/oj.

([23]) 2021 m. birželio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/947, kuriuo nustatoma Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė „Globali Europa“, iš dalies keičiamas ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 466/2014/ES ir panaikinamas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1601 ir Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 480/2009 (OL L 209, 2021 6 14, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj).

Ateityje grįžtamosios lėšos iš IP bus naudojamos pagal KVTBP sistemą, derinant specialią AKR privačiojo sektoriaus liniją pagal Europos darnaus vystymosi fondą (EDVF+) ir patikos fondą. 2023 m. vasario 15 d. buvo pasirašytas EIB ir Europos Komisijos perdavimo susitarimas (toliau – perdavimo susitarimas). Šio susitarimo tikslas – perduoti lėšas, gautas iš grįžtamųjų lėšų pagal Priemonę, kai jos tampa prieinamos, pagal Sprendimą (ES) 2020/2233 (grįžtamosios lėšos iš AKR IP) ir Tarybos sprendimą (ES) 2021/1764 ([24]) (grįžtamosios lėšos iš UŠT IP, o kartu su grįžtamosiomis lėšomis iš AKR IP – grįžtamosios lėšos). Daugiau informacijos rasite 2.4.6 ir 17 pastabose.

Šios finansinės ataskaitos apima laikotarpį nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d.

Valdymo komiteto siūlymu 2024 m. kovo 21 d. EIB direktorių valdyba priėmė finansines ataskaitas ir leido jas pateikti Valdytojų tarybai tvirtinti iki 2024 m. balandžio 26 d.

2. **Svarbiausi apskaitos politikos principai**

2.1. ***Ataskaitų rengimo pagrindas – atitikties patvirtinimas***

Priemonės finansinės ataskaitos parengtos pagal Europos Sąjungos priimtus Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (TFAS). 2023 m. gruodžio 31 d. finansinės ataskaitos apima finansinės būklės ataskaitą, pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitą, įnašų mokėtojų išteklių pokyčių ataskaitą, pinigų srautų ataskaitą ir aiškinamąjį raštą.

2.2. ***Svarbūs apskaitos sprendimai, prielaidos ir įverčiai***

Rengiant finansines ataskaitas reikia apskaičiuoti įverčius ir padaryti prielaidas, darančius poveikį pateiktoms pajamoms, sąnaudoms, turtui, įsipareigojimams ir neapibrėžtojo turto bei įsipareigojimų atskleidimui. Rengiant įverčius būtina naudotis turima informacija ir remtis sveika nuovoka. Faktiniai rezultatai ateityje gali skirtis nuo tokių įverčių, o skirtumai gali būti reikšmingi finansinėms ataskaitoms. Įverčiai ir pagrindinės prielaidos nuolat peržiūrimi. Įverčių pataisos pripažįstamos perspektyviai.

Sprendimai ir įverčiai daugiausia taikomi toliau nurodytose srityse.

— **Finansinių priemonių tikroji vertė**

Jei į balansą įtrauktų finansinių priemonių tikrosios vertės aktyviose rinkose negalima nustatyti, ji nustatoma taikant įvairius vertinimo metodus, įskaitant matematinius modelius. Šių modelių duomenys, jei įmanoma, gaunami iš stebimų rinkų, tačiau, jei tai neįmanoma, nustatant tikrąsias vertes reikia priimti tam tikrą sprendimą. Vertinimai skirstomi į įvairius lygius tikrosios vertės hierarchijoje remiantis duomenimis, naudojamais taikant vertinimo metodus, kaip aprašyta ir atskleista 2.4.2 ir 4 pastabose.

— **Nuostoliai dėl paskolų ir išankstinių mokėjimų vertės sumažėjimo**

Tikėtiniems kredito nuostoliams apskaičiuoti reikia, kad vadovybė taikytų svarbius sprendimus, visų pirma įvertintų reikšmingą kredito rizikos padidėjimą nuo pirminio pripažinimo, įtrauktų į ateitį orientuotą informaciją ir toliau apskaičiuotų būsimų pinigų srautų ir užtikrinimo priemonių verčių sumą ir laiką, kai nustatomi vertės sumažėjimo nuostoliai. Šiuos įverčius lemia įvairūs veiksniai, dėl kurių gali labai keistis galimų pripažintinų kredito nuostolių laikas ir suma (2.4.2 pastaba). Atitinkamos prielaidos dėl bendro netikrumo ir neramumų, kurie prasidėjo 2022 m. ir tęsėsi 2023 m., poveikio vertės sumažėjimui išsamiai aprašytos 2.4.2.2 pastaboje ir 3.2.3.7 pastaboje.

([24]) 2021 m. spalio 5 d. Tarybos sprendimas (ES) 2021/1764 dėl užjūrio šalių bei teritorijų ir Europos Sąjungos asociacijos, įskaitant Europos Sąjungos ir Grenlandijos bei Danijos Karalystės santykius (Sprendimas dėl užjūrio asociacijos, įskaitant Grenlandiją) (OL L 355, 2021 10 7, p. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2021/1764/oj).

— **Investicijų į nekotiruojamus nuosavybės vertybinius popierius vertinimas**

Investicijų į nekotiruojamus nuosavybės vertybinius popierius vertinimas paprastai grindžiamas vienu iš šių veiksnių:

— naujausiomis rinkos operacijomis tarp lygiaverčių šalių,

— kitos priemonės, kuri iš esmės yra tokia pati, dabartine tikrąja verte,

— tikėtinais pinigų srautais, diskontuotais dabartinėmis normomis, taikomomis panašių terminų ir panašios rizikos priemonėms,

— patikslintos grynosios vertės metodu arba

— kitais vertinimo modeliais.

Norint nustatyti investicijų į nekotiruojamus nuosavybės vertybinius popierius pinigų srautus ir diskonto veiksnius, reikia atlikti reikšmingą įvertinimą. Taikant Priemonę periodiškai tikrinami vertinimo metodai bei jų galiojimas, taikant stebimų dabartinių rinkų operacijų ta pačia priemone kainą arba kainą, kuri grindžiama kitais turimais stebimais rinkos duomenimis.

— **Subjektų, kuriuose Priemonė turi dalių, konsolidavimas**

EIB priėmė sprendimus, kad subjektai, kuriuose jis turi dalių, nebūtų kontroliuojami Priemonės. Taip yra dėl to, kad visuose tokiuose subjektuose arba bendrasis partneris, arba fondo valdytojas ar valdyba yra vieninteliai atsakingi už partnerystės reikalų ir veiklos valdymą ir kontrolę ir yra įgalioti atlikti visus reikiamus veiksmus, kad pasiektų partnerystės tikslą ir įvykdytų uždavinius, laikydamiesi investavimo ir politikos gairių.

2.3. ***Apskaitos standartų pakeitimai***

Išskyrus toliau nurodytus pokyčius, pagal Priemonę visiems šiose finansinėse ataskaitose pateiktiems laikotarpiais buvo nuosekliai taikoma 2.4 pastaboje nustatyta politika. Taikant Priemonę priimti toliau nurodomi nauji standartai ir standartų pataisos.

Priemonei taikomi nauji ir pataisyti standartai

Nuo 2023 m. sausio 1 d. Priemonės finansinėms ataskaitoms taikomi toliau nurodyti nauji standartai ir esamų standartų pataisos:

— 1-ojo TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“ ir 2-ojo TFAS pareiškimo apie taikomą praktiką pataisos – informacijos apie apskaitos politiką pateikimas;

— 8-ojo TAS „Apskaitos politika, apskaitinių įverčių keitimas ir klaidos“ pataisos – apskaitinių įverčių apibrėžtis.

Išvardytos pataisos neturėjo jokios įtakos ankstesniais laikotarpiais pripažintoms sumoms ir nemanoma, kad jos turės reikšmingos įtakos dabartiniam ar būsimiems laikotarpiams.

Priemonei dar netaikomi nauji standartai, pataisos ir aiškinimai

2023 m. gruodžio 31 d. buvo paskelbtos esamų standartų pataisos, kurios nebuvo privalomos metiniams ataskaitiniams laikotarpiams, pasibaigusiems 2023 m. gruodžio 31 d.:

Esamų pataisos, kuriuos patvirtino ES ir kurie galioja metiniams laikotarpiams, prasidedantiems 2024 m. sausio 1 d. arba vėliau:

1-ojo TAS „Finansinių ataskaitų pateikimas“ pataisos: Įsipareigojimų klasifikavimas į trumpalaikius arba ilgalaikius ir sąlyginiai ilgalaikiai įsipareigojimai.

Esamų standartų, kurių ES dar nepatvirtino, pataisos:

— 7-ojo TAS „Pinigų srautų ataskaita“ ir 7-ojo TFAS „Finansinės priemonės“ pataisos „Tiekėjų finansavimo susitarimai“;

— 21-ojo TAS „Užsienio valiutos kurso pasikeitimo įtaka“ pataisos „Valiutos nekeičiamumas“

— 10-ojo TFAS „Konsoliduotosios finansinės ataskaitos“ ir 28-ojo TAS „Investicijos į asocijuotąsias įmones ir bendrąsias įmones“ pataisos „Investuotojo ir jo asocijuotosios arba bendros įmonės turto tarpusavio pardavimas arba įnašas“.

Šių finansinių ataskaitų patvirtinimo dieną nė vienas iš pirmiau išvardytų standartų ar esamų standartų pataisų nebuvo pradėti anksčiau taikyti Priemonei, taip pat nebuvo paskelbta jokių aiškinimų, kurie būtų taikomi ir į kuriuos reikėtų atsižvelgti kurią nors iš Priemonės ataskaitinių datų. Vadovybė tikisi, kad visi atitinkami paskelbti standartai bus taikomi pirmam laikotarpiui, prasidėsiančiam jų įsigaliojimo dieną arba vėliau, ir kad jie neturės reikšmingo poveikio Priemonės finansinėms ataskaitoms.

2.4. ***Pagrindinių apskaitos principų santrauka***

Finansinės būklės ataskaitoje turtas ir įsipareigojimai pateikiami likvidumo mažėjimo tvarka ir jame neišskiriami trumpalaikiai ir ilgalaikiai įsipareigojimai.

2.4.1. Užsienio valiutos perskaičiavimas

Priemonės finansinės ataskaitos pateikiamos eurais (EUR), kurie yra ir funkcinė valiuta. Jeigu nenurodyta kitaip, eurais pateikiama finansinė informacija yra suapvalinta iki artimiausio tūkstančio.

Operacijos užsienio valiuta yra perskaičiuojamos taikant operacijos atlikimo dieną galiojantį valiutos keitimo kursą.

Piniginis turtas ir įsipareigojimai kita nei euras valiuta perskaičiuojami į eurus pagal finansinės būklės ataskaitos sudarymo dieną galiojantį valiutos keitimo kursą. Tokio perskaičiavimo pelnas arba nuostoliai įtraukiami į pelno arba nuostolių ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitą.

Nepiniginiai straipsniai, kurie vertinami įsigijimo savikaina užsienio valiuta, perskaičiuojami taikant pirminių operacijų atlikimo dieną galiojusį valiutos keitimo kursą. Nepiniginiai straipsniai, kurie vertinami tikrąja verte užsienio valiuta, perskaičiuojami taikant tikrosios vertės nustatymo dieną galiojusį valiutos keitimo kursą.

Valiutos keitimo skirtumai, susidarę atsiskaitant už operacijas kitu nei operacijos dieną galiojusiu valiutos keitimo kursu, ir nerealizuotas užsienio valiutos keitimo kurso skirtumas, susidaręs dėl užsienio valiutos piniginio turto ir įsipareigojimų, už kuriuos neatsiskaityta, įtraukiami į pelno arba nuostolių ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitą.

2.4.2. **Finansinis turtas, išskyrus išvestines priemones**

Neišvestinės finansinės priemonės pirmą kartą pripažįstamos atsiskaitymo dieną.

Klasifikavimas ir vertinimas

Finansinis turtas

Pirminio pripažinimo metu finansinis turtas klasifikuojamas kaip finansinis turtas, vertinamas amortizuota savikaina arba tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais, o finansinis įsipareigojimas – kaip finansinis įsipareigojimas, vertinamas amortizuota savikaina arba tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais.

Pagal 9-ąjį TFAS klasifikavimas pradedamas nustatant, ar finansinis turtas laikomas skolos ar nuosavo kapitalo priemone. 9-ajame TFAS pateikiamos nuorodos į 32-ojo TAS „Finansinės priemonės. Pateikimas“ apibrėžtis.

Skolos priemonės – priemonės, kurios sandorio šalies požiūriu atitinka finansinio įsipareigojimo apibrėžtį, paskolos ir skolos vertybiniai popieriai, įskaitant struktūrizuotų ūkio subjektų, valdžios sektoriaus ar bendrovių išleistas obligacijas, vekselius ar sertifikatus.

Skolos priemonė klasifikuojama amortizuota savikaina, jeigu ji atitinka abi toliau nurodomas sąlygas ir nėra nurodyta tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais:

— turtas laikomas pagal verslo modelį, kurio tikslas – laikyti turtą siekiant surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus, ir

— dėl finansinio turto sutarties sąlygų nustatytomis datomis gali atsirasti pinigų srautų, kurie yra tik pagrindinės sumos ir pagrindinės nepadengtosios sumos palūkanų mokėjimai (toliau – SPPI kriterijai).

Pirmiau nurodyti reikalavimai turėtų būti taikomi visam finansiniam turtui, net jei jis apima įterptąją išvestinę finansinę priemonę.

Nuosavybės priemonės yra priemonės, kurios atitinka nuosavybės apibrėžtį emitento požiūriu; t. y. priemonės, kuriose nėra sutartinių įsipareigojimų mokėti ir kurios įrodo likutinę emitento grynojo turto dalį. Nuosavybės priemonės vertinamos tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais.

Investicijų į nuosavą kapitalą, kurios nėra skirtos parduoti, pirminio pripažinimo metu pagal Priemonę gali būti neatšaukiamai nuspręsta pateikti vėlesnius kitų bendrųjų pajamų pokyčius. Ši galimybė pasirenkama vertinant konkrečią investiciją.

Visas kitas finansinis turtas klasifikuojamas vertinant tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais.

Verslo modelio vertinimas

Verslo modelio vertinimas EIB, kaip Priemonės valdytojas, įvertina verslo modelio, pagal kurį skolos priemonė laikoma portfelio lygmeniu, tikslą, nes tai geriausiai atspindi tai, kaip valdoma įmonė ir informacija teikiama vadovybei. Ta informaciją apima:

— portfelio politiką bei tikslus ir tos politikos praktinį veikimą. Visų pirma, ar vadovybės strategijoje dėmesys sutelkiamas į tai, kad būtų gaunamos sutartinės pajamos iš palūkanų, išlaikomas tam tikras palūkanų normos profilis, finansinio turto trukmė atitiktų įsipareigojimų, kuriais finansuojamas tas turtas, trukmę arba parduodant turtą būtų realizuojami pinigų srautai,

— būdą, kaip įvertinami portfelio veiklos rezultatai ir apie juos pranešama Priemonės vadovybei,

— riziką, kuri turi įtakos verslo modelio veikimui (ir pagal tą verslo modelį laikomam finansiniam turtui), ir kaip ta rizika valdoma ir

— ankstesnių laikotarpių pardavimų dažnumą, apimtį ir laiką, tokio pardavimo priežastis ir jos lūkesčius, susijusius su būsima pardavimo veikla.

Tačiau informacija apie pardavimo veiklą vertinama ne atskirai, o bendrai vertinant, kaip yra pasiektas paskelbtas Priemonės finansinio turto valdymo tikslas ir kaip panaudojami pinigų srautai.

Poveikio finansavimo priemonių paketo tiesioginių skolinimo operacijų verslo modelis aprašytas ir atskleistas 25 pastaboje.

Tik pinigų srautų, kurie yra tik pagrindinės sumos ir palūkanų mokėjimo (SPPI) kriterijai

Šiame vertinime terminas „pagrindinis“ apibrėžiamas kaip skolos priemonės tikroji vertė pirminio pripažinimo metu. Terminas „palūkanos“ apibrėžiamas kaip atlygis už pinigų laiko vertę ir už kredito riziką, susijusią su per tam tikrą laikotarpį nepadengta pagrindine suma, ir už kitą pagrindinę skolinimo riziką ir išlaidas (pvz., likvidumo riziką ir administracines išlaidas), taip pat kaip pelno marža.

Vertinant, ar sutartyje numatyti pinigų srautai yra tik pagrindinės sumos ir palūkanų mokėjimai, atsižvelgiama į Priemonės sutarties sąlygas. Tai apima vertinimą, ar į finansinį turtą įtraukta sutarties sąlyga, dėl kurios galėtų pakisti sutartyje numatytų pinigų srautų laikas ar suma taip, kad jis neatitiktų šios sąlygos.

Pripažinimo panaikinimas

Priemonei taikyti finansinio turto pripažinimas nutraukiamas, kai nustoja galioti sutartyje numatytos teisės į finansinio turto pinigų srautus arba teisės gauti sutartyje numatytus pinigų srautus yra perduodamos atliekant operaciją, per kurią taikant Priemonę perduodama iš esmės visa su finansinio turto nuosavybe susijusi rizika ir nauda, arba iš esmės išlaikoma visa su nuosavybe susijusi rizika ir nauda, bet neišlaikoma finansinio turto kontrolė.

Kai panaikinamas finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo pripažinimas (2.4.4 pastaba), skirtumas tarp turto arba įsipareigojimo balansinės vertės (arba balansinės vertės, priskiriamos turto ar įsipareigojimo, kurio pripažinimas panaikintas, daliai) ir i) gauto ar sumokėto atlygio ir ii) bet kokio sukaupto pelno ar nuostolių, pripažintų kitomis bendrosiomis pajamomis, sumos yra pripažįstamas pelno arba nuostolių ataskaitoje, išskyrus sukauptą pelną arba nuostolius, pripažintus kitomis bendrosiomis pajamomis iš investicijų į nuosavą kapitalą, vertinamų tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami kitomis bendrosiomis pajamomis, kurios pervedamos į rezervo fondą, o ne perleidžiamu pelnu arba nuostoliais.

Vykdant IBOR reformą, Priemonės vertinimas, ar amortizuota savikaina vertinamos finansinės priemonės pokytis yra esminis, atliekamas pritaikius IBOR reformos 2 etape nustatytą praktinę priemonę. Pagal TASV paskelbtas pataisas Priemonė nenutraukia finansinės priemonės, kurios sutartiniai pinigų srautai keičiasi kaip tiesioginė reformos pasekmė, pripažinimo, o pokytis yra ekonomiškai lygiavertis ankstesniam sutartinių pinigų srautų nustatymo pagrindui (t. y. pagrindui prieš pat pokytį).

Perklasifikavimas

Finansinis turtas nėra perklasifikuojamas po jo pirminio pripažinimo, išskyrus laikotarpį, kai Priemonė pakeičia finansinio turto verslo valdymo modelį.

Pakeitimas

Amortizuota savikaina vertinamas finansinis turtas laikomas pakeistu, kai jo sutartyje numatyti pinigų srautai persvarstomi arba kitaip pakeičiami. Dėl persvarstymo arba pakeitimo gali būti panaikintas senosios finansinės priemonės pripažinimas ir pripažinta nauja finansinė priemonė, bet gali ir nebūti.

Esminis sutartyje numatytas finansinio turto, vertinamo amortizuota savikaina, pinigų srautų pakeitimas, dėl kurio panaikinamas finansinio turto pripažinimas, reiškia, kad naujas finansinis turtas pripažįstamas tikrąja verte, o pakeitimo poveikis pelnui arba nuostoliams įrašomas konsoliduotoje pelno (nuostolių) ataskaitoje kaip finansinių operacijų rezultatas.

Sutarties pakeitimas laikomas esminiu, jei diskontuota pinigų srautų dabartinė vertė pagal peržiūrėtas sąlygas (diskontuota taikant pradinę faktinių palūkanų normą) bent 10 % skiriasi nuo pradinio finansinio turto likusių pinigų srautų diskontuotos dabartinės vertės. Taip pat atsižvelgiama į kokybinius veiksnius, pavyzdžiui, valiutos, kuria denominuotas finansinis turtas, pokytį ir perskaičiavimo požymius.

Vykdant IBOR reformą, Priemonės vertinimas, ar amortizuota savikaina vertinamos finansinės priemonės pokytis yra esminis, atliekamas pritaikius IBOR reformos 2 etape nustatytą praktinę priemonę. Priemonė atnaujina faktinę palūkanų normą, nekeisdama finansinės priemonės balansinės vertės, jei finansinės priemonės, vertinamos amortizuota savikaina, sutartinių pinigų srautų nustatymo pagrindas keičiasi kaip tiesioginė reformos pasekmė ir jei pokytis yra ekonomiškai lygiavertis ankstesniam pagrindui (t. y. pagrindui prieš pat pokytį).

Finansinių priemonių tikrosios vertės nustatymas

Tikroji vertė yra kaina, už kurią vertinimo dieną būtų parduotas turtas arba perleistas įsipareigojimas pagal tvarkingą sandorį tarp rinkos dalyvių pagrindinėje, o jos nesant – palankiausioje rinkoje, prie kurios Priemonė tuo metu turi prieigą.

Kai taikoma, Priemonės vardu EIB apskaičiuoja priemonės tikrąją vertę, remdamasis tos priemonės aktyviojoje rinkoje kotiruojama kaina. Rinka laikoma aktyviąja rinka, jei sandoriai dėl turto arba įsipareigojimo sudaromi gana dažnai ir jų apimtis yra gana didelė, kad būtų galima nuolat gauti informacijos apie kainų nustatymą.

Jei į finansinės būklės ataskaitą įtraukto finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų tikrosios vertės aktyviosiose rinkose negalima nustatyti, ji nustatoma taikant įvairius vertinimo metodus, įskaitant matematinius modelius. Šių modelių duomenys, jei įmanoma, gaunami iš stebimų rinkų, tačiau, jei tai neįmanoma, nustatant tikrąsias vertes reikia priimti tam tikrą sprendimą. Pasirinktas vertinimo metodas apima visus veiksnius, į kuriuos atsižvelgtų rinkos dalyviai nustatydami sandorio kainą.

Šie vertinimo metodai gali apimti grynosios dabartinės vertės ir diskontuotų pinigų srautų modelius, palyginimą su panašiomis priemonėmis, kurių stebimos rinkos kainos jau egzistuoja, Black-Scholes ir polinominius pasirinkimo sandorių kainų nustatymo modelius ir kitus vertinimo modelius. Vertinimo metodams naudojamos prielaidos ir duomenys apima nerizikingas palūkanų normas ir palūkanų normų lyginamuosius indeksus, kredito maržas, naudojamas apskaičiuojant diskonto normas, obligacijų ir akcijų kainas, užsienio valiutos keitimo kursus, akcijų ir akcijų indeksų kainas ir tikėtinus kainų svyravimus ir koreliacijas.

Vertinimo metodų tikslas – nustatyti tikrąją vertę, kuri yra kaina, už kurią vertinimo dieną būtų parduotas turtas arba perleistas įsipareigojimas pagal tvarkingą sandorį tarp rinkos dalyvių.

Bankas naudoja plačiai pripažintus vertinimo modelius įprastų ir nesudėtingų finansinių priemonių, tokių kaip palūkanų normos ir valiutos apsikeitimo sandoriai, tikrajai vertei nustatyti; šie modeliai remiasi tik stebimais rinkos duomenimis ir nereikalauja ypatingo vadovybės vertinimo ir skaičiavimų. Stebimas kainas ir modelių duomenis paprastai galima gauti oficialiojo sąrašo skolos ir nuosavybės vertybinių popierių, biržinių išvestinių finansinių priemonių ir paprastų ne biržos išvestinių finansinių priemonių, tokių kaip palūkanų normų apsikeitimo sandoriai, rinkose. Stebimų rinkos kainų ir modelių duomenų prieinamumas sumažina vadovybės vertinimo ir skaičiavimų poreikį, taip pat sumažina netikrumą, susijusį su tikrosios vertės nustatymu. Stebimų rinkos kainų ir duomenų prieinamumas skiriasi: priklauso nuo produktų ir rinkų, ir yra linkęs kisti dėl konkrečių įvykių ir bendrų finansų rinkų sąlygų.

Sudėtingesnėms priemonėms Bankas naudoja savo paties vertinimo modelius, sukurtus pagal pripažintus vertinimo modelius. Kai kurių arba visų svarbių duomenų, naudojamų šiuose modeliuose, gali nebūti rinkoje; jie yra išvesti iš rinkos kainų arba normų arba apskaičiuoti remiantis prielaidomis. Priemonių, susijusių su svarbiais rinkoje negaunamais duomenimis, pavyzdžiai apima tam tikras paskolas ir garantijas, kurių aktyvioji rinka neegzistuoja. Vertinimo modeliai, kuriems naudojami svarbūs rinkoje negaunami duomenys, reikalauja aukštesnio lygio vadovybės vertinimo ir skaičiavimų nustatant tikrąją vertę. Vadovybės vertinimo ir skaičiavimų paprastai reikia renkantis tinkamą vertinimo modelį, kuris bus naudojamas, nustatant vertinamos finansinės priemonės tikėtinus būsimuosius pinigų srautus, nustatant sandorio šalių įsipareigojimų nevykdymo ir išankstinių mokėjimų tikimybę ir pasirenkant tinkamas diskonto normas.

Priemonė apskaičiuoja tikrąją vertę, naudodamasi tokia tikrosios vertės hierarchija, atspindinčia apskaičiavimams naudotų duomenų svarbą:

— 1 lygis – duomenys, kurie yra identiškų priemonių netikslintos kotiruojamos rinkos kainos aktyviosiose rinkose, prie kurių Priemonė turi prieigą.

— 2 lygis – kiti nei kotiruojamos kainos 1 lygio duomenys, kurie stebimi tiesiogiai (t. y. kaip kainos) arba netiesiogiai (t. y. gauti iš kainų). Šiai kategorijai priklauso priemonės, vertinamos naudojantis panašių priemonių kotiruojamomis rinkos kainomis aktyviosiose rinkose, identiškų arba panašių priemonių kotiruojamomis rinkos kainomis rinkose, kurios laikomos ne tokiomis aktyviomis, arba taikant kitus vertinimo metodus, kai visi reikšmingi duomenys yra tiesiogiai arba netiesiogiai nustatomi iš rinkos duomenų.

— 3 lygis – duomenys, kurie nėra stebimi. Šiai kategorijai priklauso visos priemonės, kurių vertinimo metodas remiasi duomenimis, nepagrįstais stebimais duomenimis, o rinkoje negaunami duomenys turi didelį poveikį priemonės vertinimui. Šiai kategorijai priklauso priemonės, kurios vertinamos remiantis panašių priemonių kotiruojamomis kainomis, kai siekiant atspindėti priemonių skirtumus reikia atlikti svarbius patikslinimus arba daryti prielaidas, remiantis rinkoje negaunamais duomenimis.

Pagal Priemonę perkėlimai tarp tikrosios vertės hierarchijos lygių pripažįstami ataskaitinio laikotarpio, per kurį įvyko pokytis, pabaigoje.

Finansinio turto vertės sumažėjimas

9-asis TFAS grindžiamas į ateitį orientuotu tikėtinų kredito nuostolių modeliu. EIB nustatė numatomų kredito nuostolių apskaičiavimo sistemą, kuri priklauso nuo makroekonomikos būklės. Tai apima laiko momento (PIT) kredito rizikos parametrų (įsipareigojimų neįvykdymo tikimybė ir nuostolis dėl įsipareigojimų neįvykdymo) nustatymą remiantis sisteminiu veiksniu (kredito ciklu), kurį lemia makroekonomika ir kuris prognozuojamas makroekonominėse prognozėse arba scenarijuose. Galutinis tikėtinas kredito nuostolis yra atitinkamo makroekonominio scenarijaus tikėtino kredito nuostolio tikimybės svertinis vidurkis. Šis į ateitį orientuotas vertės sumažėjimo modelis taikomas finansiniam turtui, kuris vertinamas amortizuota savikaina, finansinių garantijų sutartims, taip pat nebalansiniams įsipareigojimams.

Vadovaujantis 9-uoju TFAS, atidėjiniai nuostoliams vertinami remiantis vienu iš toliau nurodytų pagrindų:

— tikėtinais kredito nuostoliais 12-os mėnesių laikotarpiu. Tai tikėtini kredito nuostoliai, kurių dėl galimų įsipareigojimų neįvykdymo įvykių gali atsirasti per 12 mėnesių nuo finansinių ataskaitų sudarymo dienos, ir

— tikėtinais kredito nuostoliais visu finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu. Tai tikėtini kredito nuostoliai, kurių dėl visų galimų įsipareigojimų neįvykdymo įvykių gali atsirasti per visą tikėtiną finansinės priemonės galiojimo laikotarpį.

9-ajame TFAS nustatytas trijų etapų vertės sumažėjimo modelis, pagrįstas kredito kokybės pokyčiais nuo pirminio pripažinimo. Finansinės priemonės klasifikuojamos 1 etape, išskyrus tas priemones, kurių kredito rizika nuo pirminio pripažinimo reikšmingai padidėjo. Tai apima tiek kiekybinę, tiek kokybinę informaciją ir analizę, pagrįstą Banko ekspertinėmis žiniomis, įskaitant į ateitį orientuotą informaciją.

Nusipirktas arba suteiktas dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės turtas yra finansinis turtas, kuris nuo pirminio pripažinimo momento priskiriamas 3 etapui. Nusipirkto arba suteikto dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės finansinio turto atveju sukaupti tikėtinų galiojimo laikotarpio kredito nuostoliai nuo pradinio pripažinimo yra pripažįstami pelno arba nuostolių ataskaitoje.

Banko atliktas etapų vertinimas pagal 9-ąjį TFAS pagrįstas nuosekliu metodu, kurį taikant naudojama informacija apie sandorio šalį arba priemonę ir kuris atitinka vidaus gaires ir procedūras, visų pirma ankstyvojo perspėjimo priežastis, vidaus reitingą (sandorio šalių, kurių dabartinis vidaus reitingas yra žemesnis už investicinį reitingą, trijų ar daugiau pakopų sumažėjimas, palyginti su ankstesniu vidaus reitingu) ir įsiskolinimus (kai pradelsta daugiau kaip 30 dienų).

EIB mano, kad dėl bendro netikrumo ir įvairios rizikos, kylančios dėl Rusijos invazijos į Ukrainą, poveikis vertės sumažėjimui atsispindi dabartiniame į ateitį orientuotame tikėtino kredito nuostolio modelyje, kuris laikomas pakankamai patikimu, kad būtų atsižvelgta į tokius ekstremalius įvykius. Visų pirma atitinkamas poveikis buvo tiesiogiai nustatytas makroekonominėse prognozėse ir įsipareigojimų neįvykdymo tikimybės sąlygų struktūrose.

EIB mano, kad dabartinis į ateitį orientuotas tikėtino kredito nuostolio modelis yra pakankamai patikimas, kad būtų atsižvelgta į ekstremalius ekonominius įvykius, kurie tiesiogiai numatyti makroekonominėse prognozėse ir įsipareigojimų neįvykdymo tikimybės sąlygų struktūrose. Kaip nurodyta 3.2.3.8 pastaboje, vertindamas tokių sandorio šalių kredito riziką EIB taiko ekspertų vertinimą.

Jei kredito rizika reikšmingai padidėjo, finansinė priemonė perkeliama į 2 etapą, tačiau dar nelaikoma, kad jos vertė sumažėjo dėl kredito rizikos. Jei finansinės priemonės vertė sumažėjo dėl kredito rizikos, finansinė priemonė perkeliama į 3 etapą.

Siekdamas nustatyti 3 etapo rizikos poziciją, Bankas nustato, ar yra objektyvių su neveiksnia pozicija susijusių įrodymų. Laikoma, kad su finansiniu turtu susiję įsipareigojimai nevykdomi, kai mažai tikėtina, kad skolininkas įvykdys visus su Priemone susijusius savo kreditinius įsipareigojimus, Priemonei neturint atgręžtinio reikalavimo teisės, arba kai skolininkas pradelsia bet kokio reikšmingo kreditinio įsipareigojimo Priemonei vykdymą daugiau kaip 90 dienų.

Šiuo atveju laikoma, kad finansinis turtas nuvertėjo, kai nustatoma, jog yra tikėtina, kad Priemonė negalės surinkti visų sumų, kurios turi būti sumokėtos pagal pradines sutarties sąlygas, arba lygiavertę vertę. Atskiros kredito pozicijos vertinamos pagal skolininko savybes, bendrą finansinę padėtį, išteklius ir ankstesnius mokėjimus, paramos iš bet kokių finansiškai atsakingų garantų perspektyvas ir, kai taikoma, bet kokio įkaito realizavimo vertę.

Visi su vertės sumažėjimu susiję reikalavimai peržiūrimi ir analizuojami bent kas pusmetį. Bet kokie vėlesni tikėtinų būsimų pinigų srautų sumų ir laiko pokyčiai, palyginti su ankstesnėmis sąmatomis, lems atidėjinių kredito nuostoliams pokytį ir bus įtraukti arba įskaityti į pajamų ataskaitą. Sumažinimas dėl vertės sumažėjimo panaikinamas tik tada, kai kredito kokybė pagerėja tiek, kad būtų galima pagrįstai užtikrinti, jog pagal reikalavimų susitarimo pradines sutarties sąlygas bus laiku surinkta pagrindinė suma ir palūkanos. Nurašymas atliekamas tada, kai laikoma, kad viso reikalavimo arba jo dalies nepavyks atgauti arba jo nebebus reikalaujama. Nurašytos sumos išskaičiuojamos iš anksčiau nustatytų vertės sumažėjimo sumų arba tiesiogiai pajamų ataskaitoje ir jomis sumažinama pagrindinė reikalavimo suma. Iš dalies arba visiškai susigrąžintos anksčiau nurašytos sumos įtraukiamos į pajamų ataskaitą. Kad būtų laikomasi Banko nustatytų mokėtinų sumų susigrąžinimo procedūrų, vykdymo užtikrinimo veiksmai gali būti taikomi ir nurašyto finansinio turto atžvilgiu.

Tikėtinų kredito nuostolių apskaičiavimas. Duomenys, prielaidos ir metodai

Tikėtinų kredito nuostolių finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu apskaičiavimas taikomas 2 ir 3 etapų turtui, o tikėtinų kredito nuostolių 12-os mėnesių laikotarpiu apskaičiavimas taikomas 1 etapo turtui.

Tikėtini kredito nuostoliai buvo apskaičiuoti remiantis šiais kintamaisiais:

— kredito reitingu ir PIT įsipareigojimų neįvykdymo tikimybe,

— PIT nuostoliu dėl įsipareigojimų neįvykdymo,

— pozicija esant įsipareigojimų neįvykdymui.

Sandorio šalies kredito reitingas nustatomas tam tikrą dieną, naudojant vertinimo rezultatų suvestinės modelius, pritaikytus įvairioms sandorio šalių ir pozicijų kategorijoms.

Kiekvienas kredito reitingas atspindi įsipareigojimų neįvykdymo tikimybę, t. y. tikimybę, kad sandorio šalis neįvykdys savo finansinių įsipareigojimų per artimiausius 12 mėnesių arba per likusį įsipareigojimo galiojimo laikotarpį. Taigi, reitingai – pagrindiniai duomenys, naudojami nustatant PIT pozicijų įsipareigojimų neįvykdymo tikimybės struktūrą pagal terminą. EIB surenka su Priemonės kredito rizikos pozicijomis susijusią informaciją apie veiklos rezultatus ir įsipareigojimų neįvykdymą. Surinkti duomenys suskirstomi pagal pramonės rūšį ir regiono tipą. Skirtingos pramonės šakos ir regionai, kurie vienodai reaguoja į kredito ciklus, analizuojami kartu.

EIB taiko statistinius modelius, kad išanalizuotų surinktus duomenis ir sugeneruotų likusio pozicijų galiojimo laikotarpio įsipareigojimų neįvykdymo tikimybės įverčius ir kaip jie turėtų keistis laikui bėgant ir atsižvelgiant į konkrečius makroekonominius scenarijus.

Nuostolis dėl įsipareigojimų neįvykdymo reiškia EIB numatomą pozicijos nuostolio, susidariusio dėl sandorio šalies įsipareigojimų neįvykdymo, ir neįvykdytų įsipareigojimų sumos santykį. Nuostolis dėl įsipareigojimų neįvykdymo taip pat gali būti apibrėžiamas kaip „1. Susigrąžinimo norma“. Nuostolio dėl įsipareigojimų neįvykdymo įverčiai daugiausia nustatomi pagal sandorio šalies pobūdį ir tipą, nurodant penkias pagrindines pozicijų klases: valstybės, valstybės institucijų, finansų įstaigų, bendrovių ir projektų finansų. Nuostolio dėl įsipareigojimų neįvykdymo vertės gali būti toliau tikslinamos pagal pozicijos produkto ir sutarties specifines savybes.

EIB į savo vertinimą įtraukia PIT ir į ateitį orientuotą informaciją apie tai, ar priemonės kredito rizika nuo pirminio jos pripažinimo ir tikėtinų kredito nuostolių apskaičiavimo reikšmingai padidėjo.

Vertindamas tikėtiną kredito nuostolį, EIB parengė sąlyginį modeliavimo metodą – PIT PD modelį – įsipareigojimų neįvykdymo tikimybės struktūroms pagal terminą apskaičiuoti, įskaitant:

— ekonomiškai pagrįstos ryšio funkcijos tarp kredito ciklo ir makroekonominių kintamųjų apibrėžimą ir

— trijų makroekonominių scenarijų rinkinį (vienas pagrindinis scenarijus ir du scenarijai, atspindintys ekonomikos nuosmukį ir pakilimą), pagal kurį numatomas daugiametis potencialus BVP realizavimas ir su juo susijusios tikimybės.

Makroekonominiams scenarijams rengti EIB naudoja pasaulio ekonomikos pusiau struktūrinį daugiašalį ir daugialypį modelį su konkrečiais šaliai būdingais blokais. Pagrindinis scenarijus parengtas taip, kad atitiktų naujausias Europos Komisijos prognozes. Teigiami ir neigiami scenarijai parengti atsižvelgiant į pagrindinį scenarijų, naudojant daugiašalį ir (arba) daugialypį modelį. Scenarijai yra išvedami dėl sukrėtimų poveikio BVP, kuris yra pagrindinis ekonominės veiklos rodiklis. Poveikį realiajam BVP turintys sukrėtimai kalibruojami taip, kad atkartotų ankstesnį kintamojo kintamumą. Be to, siekiant patikslinti BVP sukrėtimų dydį ir pastovumą, prireikus taikomas ekspertų vertinimas. Todėl sukrėtimai nustatomi kartu su smukimo funkcija siekiant nustatyti sukrėtimų poveikį laikui bėgant. Su kiekvienu scenarijumi susijusios tikimybės apibrėžiamos atsižvelgiant į rinkos (svyravimo) rodiklius ir viduje parengtus rodiklius / sekiklius, laikui bėgant nuosekliai naudojamus neapibrėžtumui nustatyti.

EIB PIT PD ir PIT LGD modeliuose naudojamos tos pačios prognozuojamos kredito ciklo vertės, kurios yra pagrindiniai įvesties duomenys pagal skirtingus makroekonominius scenarijus. Kredito ciklas apskaičiuojamas pagal išorės reitingų agentūros reitingų mažėjimo ir realiojo BVP metinio augimo bei ilgalaikių ir trumpalaikių palūkanų normų skirtumo projekcijas.

Pozicija esant įsipareigojimų neįvykdymui reiškia tikėtiną poziciją įsipareigojimų neįvykdymo atveju ir yra pagrįsta dabartine pozicija sandorio šalies atžvilgiu ir galimais pagal sutartį leidžiamos dabartinės sumos pokyčiais, įskaitant amortizaciją. Finansinio turto pozicija esant įsipareigojimų neįvykdymui yra jo bendra balansinė vertė. Skolinimo įsipareigojimų ir finansinių garantijų atveju į poziciją esant įsipareigojimų neįvykdymui įtraukiama panaudota suma.

2.4.2.1. *Pinigai ir pinigų ekvivalentai*

Priemonė pinigus ir pinigų ekvivalentus apibrėžia kaip einamąsias sąskaitas, trumpalaikius indėlius arba komercinius vekselius, kurių pradinis terminas ne ilgesnis kaip trys mėnesiai. Pinigai ir pinigų ekvivalentai finansinės būklės ataskaitoje pateikiami amortizuota savikaina.

2.4.2.2. *Iždo finansinis turtas*

Iždo finansinį turtą sudaro kotiruojamos ir nekotiruojamos obligacijos, kurias ketinama laikyti iki išpirkimo termino, ir komerciniai vekseliai, kurių pradinis terminas ne ilgesnis kaip trys mėnesiai, ir jis galiausiai klasifikuojamas amortizuota savikaina.

Šios obligacijos ir komerciniai vekseliai iš pradžių vertinami kaina, kuri parodo tikrąją vertę kartu su bet kokiomis tiesiogiai priskirtinomis sandorio išlaidomis. Pradinės kainos ir išpirkimo vertės skirtumas amortizuojamas taikant faktinių palūkanų metodą per likusį priemonės galiojimo laikotarpį.

2.4.2.3. *Paskolos ir išankstiniai mokėjimai*

Paskolų ir išankstinių mokėjimų portfelį gali sudaryti skolos priemonės, pavyzdžiui, paskolos ir skolos vertybiniai popieriai, įskaitant obligacijas, vekselius ar sertifikatus, kuriuos išleido struktūrizuoti ūkio subjektai, ketindami laikyti juos iki išpirkimo termino ir surinkti sutartyje numatytus pinigų srautus.

Paskolos ir išankstiniai mokėjimai apima:

— paskolas ir išankstinius mokėjimus, įvertintus amortizuota savikaina,

— paskolas ir išankstinius mokėjimus, privalomai įvertintus tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais.

Priemonės paskolos pripažįstamos Priemonės turtu tada, kai pinigai iš anksto sumokami skolininkams. Neišmokėtos paskolos dalys įrašomos į nebalansinius straipsnius jų nominaliąja verte. Paskolos, kurioms taikomas SPPI testas, iš pradžių įrašomos savikaina (jų grynąja išmokėta suma), t. y. tikrąja pinigų verte, reikalinga paskolai suteikti, įskaitant bet kokias sandorio išlaidas, o vėliau vertinamos amortizuota savikaina pagal faktinės palūkanų normos metodą

Skolos vertybiniai popieriai pripažįstami Priemonės turtu, kai pinigai iš anksto sumokami emitentui ir gali būti sutartimi susieta arba vieno segmento skolos priemonė. Neišmokėtos skolos vertybinių popierių dalys įrašomos į nebalansinius straipsnius jų nominaliąja verte. Skolos vertybiniai popieriai iš pradžių vertinami savikaina, t. y. tikrąja verte, pridėjus bet kokias tiesiogiai priskirtinas sandorio sąnaudas, o vėliau vertinami amortizuota savikaina pagal faktinės palūkanų normos metodą. Pradinės kainos ir išpirkimo vertės skirtumas amortizuojamas taikant faktinių palūkanų metodą per likusį priemonės galiojimo laikotarpį.

Paskolų ir išankstinių mokėjimų vertės sumažėjimo politika aprašyta 2.4.2 pastaboje.

Paskolos ir išankstiniai mokėjimai, neatitinkantys verslo modelio arba SPPI kriterijaus, privalomai vertinami tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais. Tikrosios vertės nustatymo metodas yra pagrįstas diskontuotų pinigų srautų metodu arba likvidacine verte.

Daugiau informacijos apie IBOR reformos poveikį paskolų ir išankstinių mokėjimų pakartotiniam vertinimui amortizuota savikaina pateikta specialiose 2.4.2 pastabos „Klasifikavimas ir vertinimas / keitimas“ pastraipose.

2.4.2.4. *Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai*

Priemonės investicijos į nuosavą kapitalą yra dviejų rūšių: i) tiesioginės investicijos į nuosavą kapitalą ir ii) investicijos į rizikos kapitalo fondus. Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai pirmą kartą pripažįstami tikrąja verte, pridėjus sandorių išlaidas. Vėliau tikrosios vertės pokyčiai, įskaitant užsienio valiutos keitimo pelną ir nuostolius, pripažįstami pelno arba nuostolių ataskaitoje, o kitos bendrosios pajamos – pagal grynąjį akcijų ir kitų kintamo pelningumo vertybinių popierių rezultatą.

Nepanaudota, bet įsipareigota šių investicijų dalis įrašoma kaip konsoliduoti nebalansiniai įsipareigojimai nominaliąja verte.

Finansinių priemonių tikrosios vertės nustatymas

Tikroji vertė nustatoma taikant suminės grynosios turto vertės metodą (taip darant prielaidą, kad, nepaisant to, jog nėra lengvai nustatomos rinkos vertės, grynoji turto vertė yra geriausias tikrosios vertės įvertis). Nekotiruojamų investicijų atveju, kai tikrosios vertės negalima gauti iš aktyvių rinkų, tikroji vertė nustatoma taikant pripažintus vertinimo metodus (4.2.1 pastaba).

Taikytina grynoji turto vertė koreguojama atsižvelgiant į įvykius nuo paskutinio gauto grynosios turto vertės vertinimo iki balanso sudarymo dienos, jei Valdymo komitetas mano, kad toks koregavimas yra reikšmingas. Reikšmingi koregavimai keičiami iki tol, kol Direktorių valdyba patvirtina tų metų finansines ataskaitas. Šiuo atžvilgiu, atsižvelgdamas į bendrą netikrumą, įvairią riziką, kylančią dėl Rusijos invazijos į Ukrainą, ir stebimą veiklos rezultatų kintamumą, Bankas patobulino savo vertinimo metodus, kad įvertintų bet kokius investicijų į nuosavą kapitalą tikrosios vertės koregavimus dėl fondų valdytojų nepateiktų grynosios turto vertės dydžių priemonės finansinių ataskaitų sudarymo dieną.

Konkrečių investicijų, kurių grynosios turto vertės negalima lengvai nustatyti, atveju gali būti taikomos kitos gairės, pavyzdžiui, IPEV valdybos paskelbtos Tarptautinės privataus ir rizikos kapitalo vertinimo gairės (angl. *International Private Equity and Venture Capital Valuation*, IPEV); taip pat reikės atlikti išsamesnę jų stebėseną ir peržiūrą. Pagal šį metodą banke fondai skirstomi į tris kategorijas:

— I kategorija – fondai, kuriems yra pritaikyti tikrosios vertės reikalavimai pagal 13-ąjį TFAS arba IPEV gaires, ir kurių atžvilgiu atliekama speciali peržiūra siekiant užtikrinti, kad grynoji turto vertė būtų patikimas tikrosios vertės įvertis;

— II kategorija –- fondai, kuriems taikomos kitos vertinimo gairės (pavyzdžiui, ankstesnės 2001 m. EVCA) arba standartai, kurie gali būti laikomi atitinkančiais 13-ąjį TFAS, ir kuriems galima apskaičiuoti lygiavertę grynąją turto vertę, ir

— III kategorija — fondai, kuriems nėra pritaikyti tikrosios vertės reikalavimai pagal 13-ąjį TFAS arba kitos 13-ąjį TFAS atitinkančios vertinimo gairės.

Reikšmingo poveikio vertinimas

Priemonės įsigytos dalyvavimo teisės paprastai yra investicijos į privatų kapitalą arba rizikos kapitalo fondus. Remiantis pramonės sektoriaus praktika, paprastai tokios investicijos yra investicijos, kurias bendrai pasirašė keletas investuotojų, iš kurių nė vienas atskirai negali turėti įtakos tokio fondo kasdienėms operacijoms ir investicinei veiklai. Todėl investuotojo narystė tokio fondo valdymo organe iš esmės nesuteikia jam galios daryti įtakos kasdienėms fondo operacijoms. Be to, individualūs privataus kapitalo arba rizikos kapitalo fondo investuotojai nenustato fondo politikos, kaip antai dividendų paskirstymo ar kitokios paskirstymo politikos. Tokius sprendimus paprastai priima fondo vadovybė, remdamasi akcininkų susitarimu dėl fondo vadovybės ir visų akcininkų teisių bei įsipareigojimų. Akcininkų susitarimas paprastai padeda išvengti to, kad atskiri investuotojai vykdytų dvišalius svarbius sandorius su fondu, keistų vadovaujančius darbuotojus ar įgytų privilegijų susipažinti su esmine techninе informacija. Priemonės investicijos vykdomos remiantis pirmiau išdėstyta pramonės sektoriaus praktika, užtikrinant, kad Priemonė nekontroliuotų nė vienos iš šių investicijų, įskaitant investicijas, kurių atveju Priemonei priklauso daugiau kaip 20 % balsavimo teisių, ir joms Priemonė nedarytų jokios didelės įtakos, kaip nurodyta 10-ajame TFAS ir 28-ajame TAS.

2.4.3. Finansinės garantijos

Finansinių garantijų sutartys – sutartys, pagal kurias reikalaujama, kad Priemonė sumokėtų konkrečias sumas garantijos turėtojui, kad atlygintų nuostolius, kuriuos šis patiria dėl konkretaus skolininko laiku nesumokėtų įmokų pagal skolos priemonės sąlygas.

Finansinės garantijos apskaitomos pagal 9-ąjį TFAS „Finansinės priemonės“ kaip išvestinės finansinės priemonės arba kaip finansinės garantijos, priklausomai nuo jų savybių ir ypatybių, kaip apibrėžta 9-ajame TFAS.

Išvestinių finansinių priemonių apskaitos politika išdėstyta 2.4.5 pastaboje.

Finansinės garantijos pirmą kartą pripažįstamos finansinės būklės ataskaitos antraštinėje dalyje „Atidėjiniai suteiktoms garantijoms“ tikrąja verte, pridėjus sandorio išlaidas, kurios yra tiesiogiai priskirtinos finansinių garantijų suteikimui. Įpareigojimas sumokėti pirminio pripažinimo metu parodomas tikrąja verte, kuri atitinka numatomų priedų įplaukų arba pradinių tikėtinų nuostolių grynąją dabartinę vertę.

Po pirminio pripažinimo finansinės garantijos vertinamos didesniąja iš šių verčių:

— atidėjinių nuostoliams suma, kaip nustatyta pagal 9-ąjį TFAS, ir

— pirmą kartą pripažintu priedu, atėmus pajamas, pripažintas pagal 15-ojo TFAS principus.

Bet koks grynosios įsipareigojimų sumos padidėjimas arba sumažėjimas (vertinamas pagal 9-ąjį TFAS), susijęs su finansinėms garantijoms, išskyrus reikalavimus dėl garantijos išmokėjimo, pripažįstamas pelno arba nuostolių ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos antraštinėje dalyje „Atidėjinių garantijoms pokytis“.

Gauti priedai pelno arba nuostolių ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje parodomi kaip mokesčių ir komisinės pajamos, remiantis 15-ajame TFAS nustatytu amortizacijos grafiku, taikomu visą finansinės garantijos galiojimo laikotarpį.

2.4.4. Finansiniai įsipareigojimai, išskyrus išvestines finansines priemones

Klasifikavimas ir vertinimas

Finansiniai įsipareigojimai

Finansinis įsipareigojimas vertinamas amortizuota savikaina, išskyrus finansinius įsipareigojimus, kurie:

— yra privalomai vertinami tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais (pvz., išvestinių finansinių priemonių įsipareigojimai); ir

— priskiriami prie vertinamų tikrąja verte, kurios pasikeitimas pripažįstamas pelnu arba nuostoliais.

Priemonė nutraukia finansinio įsipareigojimo pripažinimą, kai sutartiniai įsipareigojimai įvykdomi, anuliuojami arba pasibaigia jų galiojimo laikotarpis.

2.4.5. Išvestinės finansinės priemonės

Išvestinės finansinės priemonės apima skirtingų valiutų apsikeitimo sandorius, skirtingų valiutų palūkanų normų apsikeitimo sandorius ir trumpalaikius valiutų apsikeitimo sandorius.

Išvestinės finansinės priemonės pirmą kartą pripažįstamos naudojantis prekybos data.

Vykdant įprastinę veiklą pagal Priemonę gali būti sudaryti apsikeitimo sandoriai, siekiant apdrausti nuo rizikos specialias skolinimo operacijas, arba išankstinius valiutos sandorius kitomis nei euras aktyviai prekiaujamomis valiutomis, valiutos pozicijai apdrausti nuo rizikos, kad būtų išlygintas pelnas arba nuostoliai dėl užsienio valiutos kursų svyravimų.

Visos išvestinės finansinės priemonės vertinamos tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais, ir nurodomos kaip išvestinės finansinės priemonės. Tikroji vertė gaunama visų pirma iš diskontuotų pinigų srautų modelių, pasirinkimo sandorių kainų nustatymo modelių ir trečiųjų šalių skelbiamų kainų.

Išvestinės finansinės priemonės įrašomos tikrąja verte ir apskaitomos kaip turtas, kai jų tikroji vertė yra teigiama, ir kaip įsipareigojimai, kai jų tikroji vertė neigiama. Išvestinių finansinių priemonių tikrosios vertės pokyčiai parodomi pelno arba nuostolių ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitos dalyje „Išvestinių finansinių priemonių tikrosios vertės pokytis“.

Pagal 9-ąjį TFAS finansiniam turtui arba finansiniams įsipareigojimams taikytini reikalavimai dėl įterptųjų išvestinių finansinių priemonių išskaidymo buvo panaikinti, todėl į mišriąją sutartį apskritai atsižvelgiama atitinkamai klasifikuojant finansinį turtą arba finansinį įsipareigojimą.

2.4.6. Įnašai

Valstybių narių įnašai finansinės būklės ataskaitoje kaip gautinos sumos pripažįstami Tarybos sprendimo, kuriuo nustatomi valstybių narių mokėtini Priemonės finansiniai įnašai, dieną.

Valstybių narių įnašai atitinka toliau nurodytas sąlygas ir todėl priskiriami prie nuosavo kapitalo:

— kaip apibrėžta susitarime dėl įnašų, jie suteikia teisę valstybėms narėms priimti sprendimą dėl Priemonės grynojo turto panaudojimo Priemonės likvidavimo atveju,

— jie priskiriami prie priemonių grupės, kuri yra žemesnė už visas kitas priemonių grupes,

— visos finansinės priemonės, priklausančios priemonių grupei, kuri yra žemesnė už visas kitas priemonių grupes, turi vienodas savybes,

— priemonei nebūdingos savybės, dėl kurių ją reikėtų priskirti prie įsipareigojimų, ir

— bendri laukiami pinigų srautai, priskiriami priemonei per jos galiojimo laikotarpį, iš esmės yra pagrįsti pelnu arba nuostoliais, pripažinto grynojo turto pokyčiu arba Priemonės pripažinto ir nepripažinto grynojo turto tikrosios vertės pokyčiu per priemonės galiojimo laikotarpį.

Finansinėse ataskaitose įnašai klasifikuojami ir vertinami amortizuota savikaina.

Valstybių narių sumokėti įnašai yra turimos grįžtamosios lėšos, sumokėtos EK ir Jungtinei Karalystei. Pagal perdavimo susitarimą 2023 m. ir iki 2027 m., ne vėliau kaip kiekvienų metų kovo 31 d., EIB raštu praneša apie turimų grįžtamųjų lėšų iš AKR IP sumą ir turimų grįžtamųjų lėšų iš UŠT IP sumą, kuri buvo sukaupta atitinkamai praėjusių metų gruodžio 31 d. (toliau – ataskaita apie turimas grįžtamąsias lėšas). Ataskaitoje apie turimas grįžtamąsias lėšas atskiriami Komisijai perduotinos grįžtamosios lėšos (grįžtamosios lėšos iš AKR ir UŠT) ir grįžtamosios lėšos, kurios turi būti perduotos Jungtinei Karalystei (toliau – JK). Turimos grįžtamosios lėšos pripažįstamos finansinės būklės ataskaitoje, kai Priemonei išsiunčiamas atitinkamas mokėjimo prašymas.

2.4.7. Palūkanos ir panašios pajamos

Priemonės paskolų palūkanos įrašomos pelno arba nuostolių ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje („Palūkanos ir panašios pajamos“) ir finansinės būklės ataskaitoje („Paskolos ir išankstiniai mokėjimai“) pagal kaupiamąjį principą, taikant faktinę palūkanų normą, t. y. normą, kuria tiksliai diskontuojami numatomi būsimi pinigų mokėjimai arba įplaukos per tikėtiną paskolos galiojimo laikotarpį paskolos grynąja balansine verte. Kai apskaityta paskolos vertė sumažinama dėl vertės sumažėjimo, pajamos iš palūkanų ir toliau parodomos taikant pradinę faktinę palūkanų normą, taikomą naujai balansinei vertei.

Nusipirkto arba suteikto dėl kredito rizikos sumažėjusios vertės turto paskolų palūkanos įrašomos pelno arba nuostolių ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje („Palūkanos ir panašios pajamos“) ir finansinės būklės ataskaitoje („Paskolos ir išankstiniai mokėjimai“) pagal kaupiamąjį principą, per visą paskolos galiojimo laikotarpį taikant pagal kreditą patikslintą faktinę palūkanų normą, t. y. normą, kuria tiksliai diskontuojami numatomi būsimi pinigų mokėjimai arba įplaukos per tikėtiną paskolos galiojimo laikotarpį paskolos amortizuota savikaina.

Palūkanų subsidijos, gautos už Priemonės išteklius, yra atidedamos ir pripažįstamos kaip faktinio pelningumo koregavimas, įtraukiamos į pajamų ataskaitos straipsnį „Palūkanos ir panašios pajamos“ laikotarpiu nuo subsidijuojamos paskolos išmokėjimo iki grąžinimo.

Įsipareigojimo mokesčiai yra laikomi būsimojo laikotarpio pajamomis ir yra pripažįstami taikant faktinių palūkanų metodą per laikotarpį nuo susijusios paskolos išmokėjimo iki grąžinimo, ir pelno arba nuostolių ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje yra nurodomi prie palūkanų ir panašių pajamų.

2.4.8. Palūkanų subsidijos ir techninė pagalba

Viena iš Priemonės veiklos sričių – valstybių narių vardu administruojamos palūkanų subsidijos ir techninė pagalba.

Valstybių narių įnašų, skirtų palūkanų subsidijoms ir techninei pagalbai mokėti, dalis nepriskiriama Priemonės įnašų mokėtojų ištekliams, bet klasifikuojama kaip trečiosioms šalims mokėtinos sumos. Priemonė atlieka mokėjimus galutiniams gavėjams, o tada sumažinamos trečiosioms šalims mokėtinos sumos.

Kai su palūkanų subsidijomis ir techninė pagalba susijusios įneštos sumos iki galo nesuteikiamos, jos perklasifikuojamos kaip Priemonei skirti įnašai.

2.4.9. Pajamos iš pinigų ir pinigų ekvivalentų palūkanų

Pajamos iš pinigų ir pinigų ekvivalentų palūkanų pripažįstamos Priemonės pelno arba nuostolių ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje pagal kaupiamąjį principą.

2.4.10. Mokesčiai, komisiniai ir dividendai

Už suteiktas paslaugas per laikotarpį gauti mokesčiai pripažįstami pajamomis paslaugų suteikimo momentu, o mokesčiai, gauti vykdant svarbią veiklą, pripažįstami pajamomis, kai užbaigiama svarbi veikla. Šie mokesčiai pelno arba nuostolių ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje nurodomi prie mokesčių ir komisinių pajamų.

Dividendai, susiję su akcijomis ir kitais kintamo pelningumo vertybiniais popieriais, pripažįstami tada, kai deklaruojami, ir pelno arba nuostolių ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje nurodomi prie grynojo realizuoto pelno iš akcijų ir kitų kintamo pelningumo vertybinių popierių.

2.4.11. Mokesčių sistema

Protokole dėl Europos Sąjungos privilegijų ir imunitetų, pridedamame prie Europos Sąjungos sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo, nustatyta, kad Sąjungos institucijų turtas, pajamos ir kita nuosavybė yra neapmokestinami jokiais tiesioginiais mokesčiais.

3. **Rizikos valdymas**

Šioje pastaboje pateikiama informacija apie Priemonės kredito ir finansinę riziką bei šios rizikos valdymą ir kontrolę, visų pirma apie riziką, susijusią su taikomomis finansinėmis priemonėmis. Tai:

— kredito rizika – nuostolių rizika, kylanti dėl to, kad klientas arba kita sandorio šalis nevykdo įsipareigojimų, įvairiais būdais gresiančią kreditui, įskaitant atsiskaitymų riziką ([25]),

— likvidumo rizika – rizika, kad subjektas negalės finansuoti turto padidėjimo ir suėjus terminui įvykdyti įsipareigojimų, nepatirdamas nepriimtinų nuostolių,

— rinkos rizika – rizika, kad rinkos kainų ir normų, kaip antai palūkanų normų, akcijų kainų ir užsienio valiutų kursų, pokyčiai turės poveikio subjekto pajamoms arba turimų finansinių priemonių vertei.

3.1. ***Rizikos valdymo organizavimas***

EIB nuolat pritaiko IP rizikos valdymo sistemą.

EIB rizikos valdymo direktoratas nepriklausomai nustato, įvertina, stebi ir praneša apie Priemonei kylančią riziką. Remiantis pareigų atskyrimo sistema, rizikos valdymas vykdomas nepriklausomai nuo veiklos padalinių ir pateikiama antra nuomonė dėl visų veiklos padalinių pasiūlymų, turinčių įtakos rizikai.

EIB lygmeniu grupės vyriausiasis rizikos valdymo pareigūnas apie grupės riziką atsiskaito EIB valdymo komitetui prižiūrint už riziką atsakingam valdymo komiteto nariui. Grupės vyriausiasis rizikos valdymo pareigūnas turi tiesioginę prieigą prie Rizikos politikos komiteto ir gali tiesiogiai kreiptis į EIB direktorių valdybą ir su ja bendrauti visais savo kompetencijos srities klausimais.

3.2. ***Kredito rizika***

Kredito rizika – potencialūs nuostoliai, kurie gali būti patirti dėl to, kad klientas arba kita sandorio šalis nevykdo įsipareigojimų, ši rizika kreditui gali kilti įvairiais būdais, įskaitant atsiskaitymų riziką.

([25]) Atsiskaitymų rizika apibrėžiama kaip galimų nuostolių rizika dėl sandorių, už kuriuos neatsiskaitoma pasibaigus jų įvykdymo terminui, ir (arba) dėl sandorių, už kuriuos atsiskaitoma vėliau nei pagal taikomą rinkos standartą. Dėl Priemonės operacijų pobūdžio svarbiausios priemonės, dėl kurių kyla atsiskaitymų rizika, yra Banko įsigytos išvestinės finansinės priemonės, kurios susijusios su užsienio valiutų keitimu. Atsiskaitymų rizikos valdymas aptariamas Finansinės rizikos gairėse.

3.2.1. Kredito rizikos politika

Vykdydamas paskolos sandorio šalių kredito analizę, EIB įvertina kredito riziką ir tikėtinus nuostolius, siekdamas kiekybiškai išreikšti riziką ir ją įkainoti. EIB parengė vidaus reitingo metodiką, skirtą su savo kreditais susijusių sandorio šalių (skolininkų ar garantų) vidaus reitingams nustatyti. Metodika grindžiama vertinimo lapų, parengtų specialiai kiekvienai svarbiai kredito sandorio šaliai (pvz., bendrovėms, finansų įstaigoms ir kt.), sistema. Atsižvelgiant į geriausią bankininkystės praktiką, taikomą EIB, ir Bazelio tarptautinio susitarimo dėl kapitalo („Bazelis II“) principus, visos tam tikro sandorio kredito profiliui svarbios sandorio šalys klasifikuojamos pagal vidaus reitingo kategorijas, taikant tam tikros rūšies sandorio šaliai skirtą vidaus reitingo metodiką. Atlikus išsamią sandorio šalies verslo ir finansinės rizikos profilio analizę ir jos valstybės rizikos analizę, kiekvienai sandorio šaliai priskiriamas vidaus reitingas, kuris atspindi jo įsipareigojimų neįvykdymo tikimybę. Prireikus ekspertai atlieka koregavimus atsižvelgiant į juridinių asmenų kontroliuojančiosios įstaigos ar vyriausybės paramą, o galutinis reitingas leidžia neatsižvelgti į informaciją (pvz., rinkos kainodarą), į kurią neatsižvelgta vertinimo lape.

Atliekant projekto finansų ir kitų struktūrinių riboto naudojimo operacijų kredito vertinimą, taikomos atitinkamos sektoriaus kredito rizikos priemonės, daugiausia orientuotos į pinigų srautų buvimą ir gebėjimą vykdyti su skola susijusius įsipareigojimus. Šios priemonės apima projekto sutarties pagrindo ir sandorio šalies analizę, taip pat pinigų srautų modeliavimą. Panašiai kaip bendrovių ir finansų įstaigų atveju, kiekvienam projektui priskiriamas vidaus rizikos reitingas. Galiausiai ne ES valstybių narių vyriausybes pagal statistinį modelį reitinguoja Ekonomikos departamentas.

Visi vidaus reitingai paskolos laikotarpiu stebimi ir reguliariai atnaujinami.

Ne valstybės atliekamoms operacijoms atitinkamai taikomas tam tikras sandorio lygmuo ir sandorio šalies dydžio ribos. Sandorio šalies apribojimai nustatomi atsižvelgiant į konsoliduotosios grupės rizikos lygmenį, jei taikoma. Šie apribojimai paprastai taikomi, be kita ko, sandorio šalių nuosavų lėšų dydžiui.

Siekdamas sumažinti kredito riziką EIB, kai tinkama ir atsižvelgdamas į kiekvieną konkretų atvejį, naudoja įvairias kredito vertės didinimo priemones, įskaitant, be kita ko, su sandorio šalimi arba projektu susijusias užtikrinimo priemones, garantijas ir sutarčių sąlygas, priklausomai nuo skolininko pobūdžio ir operacijos rūšies.

Taikant Priemonę nesinaudojama jokiomis kredito išvestinėmis finansinėmis priemonėmis kredito rizikai sumažinti.

3.2.2. Didžiausia kredito rizika, neatsižvelgiant į jokį užstatą ir kitokį kredito vertės didinimą

Toliau pateikiamoje lentelėje nurodoma didžiausia finansinės būklės ataskaitos elementų, įskaitant išvestines finansines priemones, kredito rizika. Pateikta bendroji didžiausia rizika, neatsižvelgiant į sumažinimo poveikį taikant užstatą.

(tūkst. EUR)

Didžiausia rizika	2023 12 31	2022 12 31
TURTAS		
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	1 376 824	1 451 970
Iš įnašų mokėtojų gautinos sumos	85 321	85 321
Iždo finansinis turtas	–	73 003
Išvestinės finansinės priemonės	55 765	75 852
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	1 683 312	1 849 786
Kitas turtas	616	950
Iš viso	**3 201 838**	**3 536 882**
Atidėjiniai kreditavimo įsipareigojimams	**– 19 038**	**– 16 583**
NEBALANSINIAI STRAIPSNIAI		
Neapibrėžtieji įsipareigojimai		
— Išduotos garantijos	985	–

(tūkst. EUR)

Didžiausia rizika	2023 12 31	2022 12 31
Įsipareigojimai		
— Neišmokėtos paskolos	883 092	1 671 851
— Neišduotos garantijos	46 764	49 378
Nebalansiniai straipsniai, iš viso	**930 841**	**1 721 229**
Kredito rizika, iš viso	**4 113 641**	**5 241 528**

3.2.3. Paskolų ir išankstinių mokėjimų kredito rizika

3.2.3.1. *Paskolų ir išankstinių mokėjimų kredito rizikos nustatymas*

Pagal Priemonę prisiimtų paskolų ir avansų arba garantijos atveju atliekamas išsamus rizikos vertinimas ir kiekybinis tikėtinų nuostolių įvertinimas, į kuriuos atsižvelgiama klasifikuojant paskolas. Pagal IFE vykdomoms operacijoms (apibūdintoms 25 pastaboje), išskyrus per tarpininkus teikiamas paskolas, taikomi bendrojo įgaliojimo rizikos principai, kaip numatyta EIB kredito ir nuosavo kapitalo rizikos gairėse. Paskolų klasifikacija nustatyta remiantis visuotinai priimtais kriterijais, grindžiamais skolininko kokybe, paskolos terminu, garantija ir, prireikus, garantu.

Paskolų klasifikavimo sistema apima metodikas, procesus, duomenų bazes ir IT sistemas, kuriomis atliekamas skolinimo operacijų kredito rizikos vertinimas ir kiekybinis tikėtinų nuostolių įvertinimas. Ja apibendrinama daug informacijos, siekiant nustatyti tinkamą paskolų kredito rizikos reitingą. Paskolų klasifikacija nurodo dabartinę apskaičiuotų tikėtinų nuostolių, kurie įvertinami atsižvelgiant į pagrindinių skolininkų įsipareigojimų nevykdymo tikimybę, poziciją esant įsipareigojimų nevykdymui ir nuostolių dydį įsipareigojimų nevykdymo atveju, vertę. Paskolų klasifikacijos paskirtis:

— ji padeda tiksliau ir kiekybiškiau įvertinti skolinimo riziką,

— ji yra kredito rizikos pokyčių rodiklis siekiant nustatyti stebėsenos pastangų prioritetus,

— ja apibūdinama paskolos portfelio kokybė bet kuriuo konkrečiu metu, ir

— ji yra vienas iš rodiklių priimant rizikos įvertinimo sprendimus.

Klasifikuojant paskolas, vertinami tokie veiksniai:

i) skolininko kreditingumas. Rizikos valdymo padalinys nepriklausomai atlieka skolininkų apžvalgą ir, remdamasi vidaus metodika bei išorės duomenimis, įvertina jų kreditingumą. Remdamasis pasirinktu „Bazelis III“ vidaus reitingais pagrįstu metodu, bankas parengė vidaus reitingo metodiką, skirtą skolininkų ir garantų vidaus reitingams nustatyti. Ji grindžiama vertinimo lapais, skirtais konkrečios rūšies sandorio šaliai.

ii) Įsipareigojimų nevykdymo koreliacija. Ja kiekybiškai įvertinama galimybė, kad skolininkui ir garantui vienu metu gali kilti finansinių sunkumų. Kuo didesnė skolininko ir garanto įsipareigojimų nevykdymo tikimybių koreliacija, tuo mažesnė garantijos vertė ir kartu tuo žemesnė (prastesnė) paskolos klasifikacija.

iii) Garantijos priemonių ir garantijų vertė. Ši vertė vertinama atsižvelgiant į garantijos pateikėjo kreditingumo ir taikytos priemonės derinį.

iv) Taikytina susigrąžinimo norma – suma, kurią numatoma susigrąžinti po to, kai atitinkama sandorio šalis neįvykdo įsipareigojimų, išreikšta atitinkamos paskolos pozicijos procentine dalimi.

v) Sutarties pagrindas. Patikimas sutarties pagrindas didina paskolos kokybę ir jos klasifikaciją.

vi) Paskolos trukmė arba, bendrai paėmus, paskolos pinigų srautai. Visiems kitiems veiksniams esant vienodiems, ilgesnė paskolos trukmė reiškia didesnę riziką patirti su paskola susijusių įsipareigojimų vykdymo sunkumų.

Tikėtini paskolos nuostoliai apskaičiuojami atsižvelgiant į pirma aptartų penkių elementų derinį. Atsižvelgiant į tų nuostolių dydį, paskola priskiriama vienai iš toliau išvardytų paskolos klasifikacijos klasių.

„A“ aukščiausios kokybės paskolos; jų yra trys subkategorijos:

„A0“ ES valstybei narei suteiktos arba jos garantuotos paskolos, kurių tikėtini nuostoliai yra 0 %.

„A+“ tai kitiems nei ES valstybės narės subjektams suteiktos (arba jų garantuotos) paskolos, kurių kokybės pablogėjimo nenumatoma jų trukmės metu.

„A-“– apima tokias skolinimo operacijas, kai esama tam tikrų abejonių dėl esamos padėties išsaugojimo, tačiau numatoma, kad bet kokie neigiami aspektai turėtų būti nežymūs.

„B“ aukštos kokybės paskolos: tai Bankui priimtina turto klasė, nors neatmetama galimybė, kad ateityje padėtis gali šiek tiek pablogėti. B+ ir B- apibūdina reliatyvią tikimybę, kad minėtas pablogėjimas gali įvykti.

„C“ geros kokybės paskolos: pavyzdžiui, paskolos be garantijos, skirtos patikimiems bankams ir bendrovėms, kurių visa suma grąžinama suėjus 7 metų terminui arba kurios grąžinamos dalimis per atitinkamą terminą.

„D“ ši reitingo klasė – skiriamoji riba tarp priimtinos kokybės paskolų ir paskolų, kurių atveju patirta tam tikrų sunkumų. Ši paskolų klasifikavimo takoskyra tiksliau apibrėžiama D+ ir D- subkategorijomis. D- reitingu įvertintoms paskoloms būtina padidinta stebėsena.

„E“ ši paskolų klasifikacijos kategorija apima paskolas, kurių rizikos profilis yra didesnis nei paprastai priimtina. Ji taip pat apima paskolas, per kurių galiojimo trukmę patirta rimtų problemų ir negalima atmesti galimybės, kad atsiras nuostolių. Todėl šias paskolas būtina atidžiai ir griežtai stebėti. E+ ir E- subkategorijos skiriasi minėto specialaus stebėsenos proceso intensyvumu, E- subkategorijai priskirtų operacijų atveju esama didelės galimybės, kad su skola susiję įsipareigojimai nebus vykdomi laiku ir todėl reikės tam tikro skolos restruktūrizavimo, dėl kurio kyla galimybė patirti nuostolių dėl vertės sumažėjimo.

„F“ „F“ (įsipareigojimų nevykdymas, angl. *fail*) nurodo paskolas, su kuriomis susijusi nepriimtina rizika. F- klasei priskirtos paskolos gali atsirasti tik dėl neįvykdytų sandorių, po kurių pasirašymo susidurta su nenumatytomis, išskirtinėmis ir itin nepalankiomis aplinkybėmis. Visos operacijos, dėl kurių Priemonė patiria pagrindinės sumos nuostolių, vertinamos F ir joms taikoma speciali nuostata.

3.2.3.3 skirsnyje esančioje lentelėje pateikta Priemonės paskolų portfelio kredito kokybės analizė, grindžiama pirma apibūdintomis įvairiomis paskolų klasifikacijos klasėmis.

3.2.3.2. *Skolinimo kredito rizikos analizė*

Toliau pateikiamoje lentelėje nurodoma didžiausia pasirašytų (išmokėtų ir neišmokėtų) paskolų kredito rizika (grynąja balansine verte) pagal skolininko pobūdį, atsižvelgiant į garantų suteiktas garantijas.

(tūkst. EUR)

2023 m. gruodžio 31 d.	Su garantija	Kitoks kredito vertės didinimas	Be garantijos	Iš viso	Iš viso išmokėta %
Finansų įstaigos	54 290	–	952 740	**1 007 030**	**60**
Bendrovės	155 653	–	293 302	**448 955**	**27**
Valstybės institucijos	15 138	–	–	**15 138**	**1**
Valstybės	–	–	212 189	**212 189**	**13**
Iš viso išmokėta	**225 081**	–	**1 458 231**	**1 683 312**	**100**
Neišmokėta	**43 200**	–	**820 854**	**864 054**	
Iš viso išmokėta ir neišmokėta	**268 281**	–	**2 279 085**	**2 547 366**	

(tūkst. EUR)

2022 12 31	Su garantija	Kitoks kredito vertės didinimas	Be garantijos	Iš viso	Iš viso išmokėta %
Finansų įstaigos	64 625	–	1 095 467	**1 160 092**	**63**
Bendrovės	182 460	–	285 216	**467 676**	**25**
Valstybės institucijos	18 902	–	218	**19 120**	**1**
Valstybės	–	311	202 587	**202 898**	**11**
Iš viso išmokėta	**265 987**	**311**	**1 583 488**	**1 849 786**	**100**
Neišmokėta	**149 506**	–	**1 505 762**	**1 655 268**	
Iš viso išmokėta ir neišmokėta	**415 493**	**311**	**3 089 250**	**3 505 054**	

Portfelio valdymo ir stebėsenos direktoratas yra atsakingas už skolininkų ir garantų stebėjimą, taip pat su projektais susijusią finansinę ir sutarčių priežiūrą. Todėl Priemonės paskolų, skolininkų ir garantų kreditingumas yra nuolat stebimas, tai atliekama ne rečiau kaip kartą per metus, tačiau dažniau – pagal poreikį ir įvykus kredito įvykiui. Portfelio valdymo ir stebėsenos direktoratas visų pirma peržiūri, ar laikomasi sutartyse numatytų teisių, o jeigu pablogėja reitingas ir (arba) neįvykdomi sutartiniai įsipareigojimai, imasi taisomųjų veiksmų. Prireikus, vadovaujantis kredito rizikos gairėmis, taikomos rizikos mažinimo priemonės. Be to, jeigu atnaujinamos paskoloms suteiktos banko garantijos, užtikrinama, kad jos būtų pakeistos arba būtų laiku imamasi veiksmų.

3.2.3.3. *Kredito kokybės analizė pagal skolininko tipą*

Tolesnėje lentelėje pateikiama 2023 m. gruodžio 31 d. ir 2022 m. gruodžio 31 d. Priemonės paskolų portfelio kredito kokybės analizė pagal paskolos klasifikavimo paraiškas, remiantis pasirašytų paskolų (išmokėtų ir neišmokėtų) rizika.

(tūkst. EUR)

2023 m. gruodžio 31 d.		Aukštas reitingas	Standartinis reitingas	Mažiausia priimtina rizika	Didelė rizika	Be reitingo (*)	Iš viso	Viso biudžeto %
		Nuo A iki B-	C	D+	D- ir žemesnis			
Skolininkas	Finansų įstaigos	270 520	276 133	268 648	508 180	–	**1 323 481**	**52**
	Bendrovės	51 505	53	564	347 992	194 441	**594 555**	**23**
	Valstybės institucijos	–	15 138	–	–	–	**15 138**	**1**
	Valstybės	50 858	2 164	12 907	548 263	–	**614 192**	**24**
Iš viso		**372 883**	**293 488**	**282 119**	**1 404 435**	**194 441**	**2 547 366**	**100**

(*) Skolinimo operacijos, vertinamos tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais.

(tūkst. EUR)

2022 12 31		Aukštas reitingas	Standartinis reitingas	Mažiausia priimtina rizika	Didelė rizika	Be reitingo (*)	Iš viso	Viso biudžeto %
		Nuo A iki B-	C	D+	D- ir žemesnis			
Skolininkas	Finansų įstaigos	293 458	349 628	103 133	1 030 131	–	**1 776 350**	**50**
	Bendrovės	96 413	52 092	–	703 374	226 750	**1 078 629**	**31**
	Valstybės institucijos	–	18 902	–	–	218	**19 120**	**1**
	Valstybės	51 976	2 771	8 363	567 845	–	**630 955**	**18**
Iš viso		**441 847**	**423 393**	**111 496**	**2 301 350**	**226 968**	**3 505 054**	**100**

(*) Skolinimo operacijos, vertinamos tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais.

3.2.3.4. *Paskolų ir išankstinių mokėjimų rizikos koncentracija*

3.2.3.4.1. *Geografinė analizė*

Atsižvelgiant į skolininko šalį, Priemonės paskolų portfelį galima analizuoti pagal toliau nurodytus geografinius regionus (tūkst. EUR).

Skolininko šalis	2023 12 31	2022 12 31
Egiptas	260 529	309 312
Kenija	248 823	338 790
Nigerija	218 521	266 294
Etiopija	121 126	107 988
AKR regionas	86 505	69 920
Mauricijus	84 331	93 509
Togas	80 267	–
Barbadosas	72 036	82 735
Ruanda	71 525	94 247
Zambija	66 947	56 729
Kamerūnas	48 616	56 586
Zimbabvė	35 546	23 147
Uganda	33 365	51 388
Kongo Demokratinė Respublika	29 803	36 772
Senegalas	28 729	38 153
Naujoji Kaledonija	26 425	31 684
Tanzanija	21 394	33 431
Dominikos Respublika	16 768	25 879
Beninas	16 742	2 958

Skolininko šalis	2023 12 31	2022 12 31
Jamaika	15 138	18 902
Gvinėja	12 926	15 242
Dramblio Kaulo Krantas	9 644	10 976
Mauritanija	9 374	11 029
Madagaskaras	9 287	–
Malis	8 158	9 856
Kaimanų Salos	6 575	8 521
Malavis	6 476	9 587
Esvatinis	6 453	1 515
Žaliasis Kyšulys	6 254	9 016
Mozambikas	5 142	7 094
Sent Lusija	4 565	4 674
Burkina Fasas	4 389	4 767
Gana	4 074	8 648
Mikronezija	2 342	2 811
Seišeliai	2 037	2 933
Prancūzijos Polinezija	1 838	3 118
Samoa	344	645
Vanuatu	177	525
Haitis	121	332
Kongas	–	73
Iš viso	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.4.2. *Pramonės sektorių analizė*

Tolesnėje lentelėje Priemonės paskolų portfelis analizuojamas pagal skolininko pramonės sektorių. Operacijos, kai paskolos prieš jas išmokant galutiniam gavėjui pirma išmokamos finansų tarpininkams, parodomos eilutėje „Tretinės paslaugos ir kt.“:

(tūkst. EUR).

Skolininko pramonės sektorius	2023 12 31	2022 12 31
Finansinės paslaugos	1 012 001	1 160 133
Viešasis administravimas	212 189	202 898
Elektros energija	187 701	193 597
Cheminės medžiagos	91 786	108 652
Telekomunikacijos	60 182	62 862
Sveikatos priežiūra	36 833	36 833

(tūkst. EUR).

Skolininko pramonės sektorius	2023 12 31	2022 12 31
Verslo paslaugos, IT ir žiniasklaida	33 638	31 127
Vaistai ir medicinos reikmenys	18 526	12 388
Oro ir jūrų transporto infrastruktūra	15 138	18 902
Metalai ir kasyba	7 236	8 415
Investicinės prekės	4 103	8 853
Atliekų perdirbimas ir antrinis perdirbimas	3 802	4 577
Įvairios komunalinės paslaugos	177	525
Tretinės paslaugos ir kt.	–	24
Iš viso	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.5 *Kiekvieno vidaus rizikos reitingo kredito rizikos pozicija*

EIB naudoja vidaus reitingo metodiką, atitinkančią vidaus reitingais grindžiamą metodą pagal sistemą „Bazelis III“. Daugumai Priemonės sandorio šalių pagal šią metodiką buvo suteiktas vidaus reitingas. Toliau pateikiamoje lentelėje parodytas Priemonės paskolų portfelio pasiskirstymas pagal geresnius skolininko arba garanto vidaus reitingus, jei tokių yra. Tais atvejais, kai vidaus reitingo nėra, atliekant šią analizę buvo naudojamas išorės reitingas.

Lentelėje parodomos ir pasirašytos (išmokėtos ir neišmokėtos) pozicijos, ir pagal riziką įvertintos pozicijos, pagrįstos vidaus metodika, kuri taikant Priemonę naudojama riboms valdyti.

(tūkst. EUR)

	„Moody's“ reitingo ekvivalentas	2023				
		Tikėtini kredito nuostoliai 12-os mėnesių laikotarpiu	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi	Tikroji vertė, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais	Iš viso
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai amortizuota savikaina						
Vidaus reitingas Nr. 1 – Minimali kredito rizika	Aaa	–	47 534	–	–	**47 534**
Vidaus reitingas Nr. 2 – Labai maža kredito rizika	Aa1–Aa3	72 051	–	–	–	**72 051**
Vidaus reitingas Nr. 3 – Maža kredito rizika	A1–A3	10 428	–	–	–	**10 428**
Vidaus reitingas Nr. 4 – Vidutinė kredito rizika	Baa1–Baa3	33 439	263 036	3 802	–	**300 277**
Vidaus reitingas Nr. 5 – Finansiškai silpna sandorio šalis	Ba1–Ba3	75 418	–	–	–	**75 418**
Vidaus reitingas Nr. 6 – Didelė kredito rizika	B1–B3	533 775	206 438	20 349	–	**760 562**
Vidaus reitingas Nr. 7 – Labai didelė kredito rizika	mažesnis nei Caa1	77 010	246 682	–	–	**323 692**
Vidaus reitingas Nr. 8 – Įsipareigojimų nevykdanti sandorio šalis	mažesnis nei Caa1, bet įsipareigojimai nevykdomi	–	–	17 860	–	**17 860**
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais		–	–	–	**182 080**	**182 080**
Atidėjinys nuostoliams ir tikrosios vertės koregavimas		**– 10 964**	**– 24 674**	**– 14 976**	**– 55 976**	**– 106 590**
Paskolų ir išankstinių mokėjimų bendra balansinė vertė		**791 157**	**739 016**	**27 035**	**126 104**	**1 683 312**
Kreditavimo įsipareigojimai						
Vidaus reitingas Nr. 2 – Labai maža kredito rizika	Aa1–Aa3	86 796	–	–	–	**86 796**
Vidaus reitingas Nr. 3 – Maža kredito rizika	A1–A3	1 687	–	–	–	**1 687**
Vidaus reitingas Nr. 4 – Vidutinė kredito rizika	Baa1–Baa3	10 000	–	–	–	**10 000**
Vidaus reitingas Nr. 5 – Finansiškai silpna sandorio šalis	Ba1–Ba3	82 770	–	–	–	**82 770**
Vidaus reitingas Nr. 6 – Didelė kredito rizika	B1–B3	327 995	45 990	–	–	**373 985**
Vidaus reitingas Nr. 7 – Labai didelė kredito rizika	mažesnis nei Caa1	28 089	30 537	–	–	**58 626**

(tūkst. EUR)

	„Moody's“ reitingo ekvivalentas	2023				
		Tikėtini kredito nuostoliai 12-os mėnesių laikotarpiu	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi	Tikroji vertė, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais	Iš viso
Vidaus reitingas Nr. 8 – Įsipareigojimų nevykdanti sandorio šalis	mažesnis nei Caa1, bet įsipareigojimai nevykdomi	–	50 000	111 000	–	**161 000**
Vidaus reitingo nėra (*)		39 940	–	–	–	**39 940**
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais		–	–	–	**68 288**	**68 288**
Atidėjinys nuostoliams ir tikrosios vertės koregavimas		**– 2 715**	**– 16 323**	–	–	**– 19 038**
Atidėjinys nuostoliams ir tikrosios vertės koregavimas		**574 562**	**110 204**	**111 000**	**68 288**	**864 054**

(*) Atstovavimo susitarimai, kuriuose finansinių ataskaitų sudarymo dieną nėra pagrindinių sandorio šalių.

(tūkst. EUR)

	„Moody's“ reitingo ekvivalentas	2022				
		Tikėtini kredito nuostoliai 12-os mėnesių laikotarpiu	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi	Tikroji vertė, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais	Iš viso
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai amortizuota savikaina						
Vidaus reitingas Nr. 1 – Minimali kredito rizika	Aaa	–	56 320	–	–	**56 320**
Vidaus reitingas Nr. 2 – Labai maža kredito rizika	Aa1–Aa3	82 745	–	–	–	**82 745**
Vidaus reitingas Nr. 3 – Maža kredito rizika	A1–A3	421	–	–	–	**421**
Vidaus reitingas Nr. 4 – Vidutinė kredito rizika	Baa1–Baa3	346 538	–	–	–	**346 538**
Vidaus reitingas Nr. 5 – Finansiškai silpna sandorio šalis	Ba1–Ba3	82 126	–	–	–	**82 126**
Vidaus reitingas Nr. 6 – Didelė kredito rizika	B1–B3	679 725	189 519	–	–	**869 244**
Vidaus reitingas Nr. 7 – Labai didelė kredito rizika	mažesnis nei Caa1	41 450	273 167	–	–	**314 617**

(tūkst. EUR)

	„Moody's“ reitingo ekvivalentas	2022				
		Tikėtini kredito nuostoliai 12-os mėnesių laikotarpiu	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi	Tikroji vertė, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais	Iš viso
Vidaus reitingas Nr. 8 – Įsipareigojimų nevykdanti sandorio šalis	mažesnis nei Caa1, bet įsipareigojimai nevykdomi	–	–	63 474	–	**63 474**
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais		–	–	–	**142 263**	**142 263**
Atidėjinys nuostoliams ir tikrosios vertės koregavimas		**– 11 370**	**– 28 817**	**– 21 303**	**– 46 472**	**– 107 962**
Paskolų ir išankstinių mokėjimų bendra balansinė vertė		**1 221 635**	**490 189**	**42 171**	**95 791**	**1 849 786**
Kreditavimo įsipareigojimai						
Vidaus reitingas Nr. 2 – Labai maža kredito rizika	Aa1–Aa3	86 796	–	–	–	**86 796**
Vidaus reitingas Nr. 3 – Maža kredito rizika	A1–A3	316 707	–	–	–	**316 707**
Vidaus reitingas Nr. 4 – Vidutinė kredito rizika	Baa1–Baa3	109 095	–	–	–	**109 095**
Vidaus reitingas Nr. 5 – Finansiškai silpna sandorio šalis	Ba1–Ba3	175 880	–	–	–	**175 880**
Vidaus reitingas Nr. 6 – Didelė kredito rizika	B1–B3	538 504	50 000	–	–	**588 504**
Vidaus reitingas Nr. 7 – Labai didelė kredito rizika	mažesnis nei Caa1	62 966	105 669	–	–	**168 635**
Vidaus reitingas Nr. 8 – Įsipareigojimų nevykdanti sandorio šalis	mažesnis nei Caa1, bet įsipareigojimai nevykdomi	–	–	50 000	–	**50 000**
Vidaus reitingo nėra (*)		44 982	–	–	–	**44 982**
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais		–	–	–	**131 252**	**131 252**
Atidėjinys nuostoliams ir tikrosios vertės koregavimas		**– 4 834**	**– 11 749**	–	–	**– 16 583**
Atidėjinys nuostoliams ir tikrosios vertės koregavimas		**1 330 096**	**143 920**	**50 000**	**131 252**	**1 655 268**

(*) Atstovavimo susitarimai, kuriuose finansinių ataskaitų sudarymo dieną nėra pagrindinių sandorio šalių.

EIB toliau stebi įvykius, turinčius įtakos jos skolininkams ir garantams. Visų pirma, EIB kiekvienu konkrečiu atveju vertina sutartyje numatytas teises, jei reitingas pablogėja ir siekiama imtis rizikos mažinimo priemonių. Be to, atidžiai stebimos atnaujinamos banko garantijos, kurios suteikiamos už jo išduotas paskolas, siekiant užtikrinti, kad jos būtų pakeistos arba prireikus būtų laiku imamasi veiksmų.

3.2.3.6. *Įsiskolinimai už paskolas ir vertės sumažėjimas*

Įsiskolinimų sumos yra nustatomos, stebimos ir apie jas pranešama laikantis procedūrų, nustatytų Banko dokumente „Finansų stebėsenos gairės ir procedūros“. Šios procedūros atitinka geriausią bankininkystės praktiką ir yra taikomos visoms EIB valdomoms paskoloms.

Stebėsenos proceso struktūra tokia, kad būtų užtikrinta, kad i) per kuo trumpesnį laiką būtų nustatyti įsiskolinimai ir apie juos pranešta atsakingoms tarnyboms; ii) kritiniai atvejai būtų skubiai perduodami spręsti tinkamu operaciniu ir sprendimų priėmimų lygmeniu; iii) būtų reguliariai teikiama informacija Priemonės vadovybei apie bendrą būklę.

Paskolų ir išankstinių mokėjimų įsiskolinimus ir vertės sumažėjimą galima analizuoti taip:

(tūkst. EUR)

	Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	Paskolos ir išankstiniai mokėjimai
	2023 12 31	2022 12 31
Balansinė vertė	**1 683 312**	**1 849 786**
Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi		
Bendra suma	17 860	63 474
Vertės sumažėjimas dėl atidėjinių nuostoliams	– 14 976	– 21 303
Tikėtinų kredito nuostolių finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi, balansinė vertė	**2 884**	**42 171**
Pradelsta, bet vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi		
Laiku nesumokėta:		
0–30 dienų	–	670
30–90 dienų	23	118
90–180 dienų	315	95
daugiau kaip 180 dienų	–	25
Balansinė vertė, kai laiku nesumokėta, bet vertė dėl kredito rizikos nesumažėjo	**338**	**908**
Balansinė vertė, kai laiku sumokėta ir vertė dėl kredito rizikos nesumažėjo	**1 680 090**	**1 806 707**
Visa paskolų ir išankstinių sumų balansinė vertė	**1 683 312**	**1 849 786**

3.2.3.7. *Tikėtino kredito nuostolio jautrumas būsimoms ekonominėms sąlygoms (tūkst. EUR)*

Tikėtino kredito nuostolis priklauso nuo sprendimų ir prielaidų, susijusių su į ateitį orientuotų scenarijų formulavimu. EIB atlieka reikšmingų savo turto klasių pripažįstamo tikėtino kredito nuostolio jautrumo analizę.

Būsimų ekonominių sąlygų prognozės (pagal makroekonominius scenarijus) yra naudojamos prognozės modeliui, pagal kurį gaunami sąlyginiai rizikos parametrai, į kuriuos atsižvelgiama apskaičiuojant atidėjinius nuostoliams.

Scenarijai yra išvedami dėl sukrėtimų poveikio BVP, kuris yra pagrindinis ekonominės veiklos rodiklis. Poveikį realiajam BVP turintys sukrėtimai kalibruojami taip, kad atkartotų ankstesnį kintamojo kintamumą. Be to, siekiant patikslinti BVP sukrėtimų dydį ir pastovumą, prireikus taikomas ekspertų vertinimas. Todėl sukrėtimai nustatomi kartu su smukimo funkcija siekiant nustatyti sukrėtimų poveikį laikui bėgant. Su kiekvienu scenarijumi susijusios tikimybės apibrėžiamos atsižvelgiant į rinkos (svyravimo) rodiklius ir viduje parengtus rodiklius / sekiklius, laikui bėgant nuosekliai naudojamus neapibrėžtumui nustatyti. Teigiamų ir neigiamų sukrėtimų koeficientas priklauso nuo rizikos ekonomikoje pusiausvyros, vidutiniškai neigiami ir teigiami sukrėtimai: – 7 247 EUR (2022 m. – – 9 908 EUR) ir 6 007 EUR (2022 m. – 8 356 EUR), buvo atitinkamai taikyti ankstesnėse ketvirčio projekcijose.

Toliau pateikiamoje lentelėje parodytas 1 ir 2 etapų paskolų ir išankstinių mokėjimų atidėjinys nuostoliams. Kiekvienam perspektyviniam scenarijui (pvz., pagrindiniam, teigiamam ir neigiamam) buvo taikomas 100 % koeficientas, o ne scenarijaus tikimybės koeficientai visuose trijuose scenarijuose.

(tūkst. EUR)

	2023		
	Teigiami	Pagrindiniai	Neigiami
Bendroji pozicija	2 258 365	2 258 365	2 258 365
Atidėjiniai nuostoliams	45 603	51 610	58 857

(tūkst. EUR)

	2022		
	Teigiami	Pagrindiniai	Neigiami
Bendroji pozicija	3 229 247	3 229 247	3 229 247
Atidėjiniai nuostoliams	43 821	52 177	62 085

3.2.3.8. *Paskolų sąlygų pakeitimas ir restruktūrizavimo priemonės*

EIB paskolas laiko restruktūrizuotomis paskolomis (t. y. paskolomis, skolos vertybiniais popieriais ir paskolų įsipareigojimais), kurioms buvo taikomos restruktūrizavimo priemonės. Restruktūrizavimo priemones sudaro nuolaidos, kurias EIB nusprendžia suteikti skolininkui, kuris dėl savo finansinių sunkumų laikomas negalinčiu laikytis sutartyje numatytų su skola susijusių įsipareigojimų ir sąlygų, kad skolininkas galėtų laikytis su skola susijusių įsipareigojimų arba visiškai ar iš dalies refinansuoti sutartį. Pozicijos laikomos restruktūrizuotomis, jei buvo suteikta nuolaida, neatsižvelgiant į tai, ar kokia nors suma yra pradelsta, ar pozicija klasifikuojama kaip pozicija esant įsipareigojimų neįvykdymui. Pozicijos nelaikomos restruktūrizuotomis, jeigu skolininkas neturi finansinių sunkumų.

Įprastomis veiklos sąlygomis atitinkamų paskolų suprastėjimas būtų nustatytas taikant Banko gairių ir procedūrų nuostatas ir prieš peržiūrint sąlygas jos būtų stebimos. Peržiūrėjus sąlygas, EIB ir toliau atidžiai stebėtų šias paskolas. Jei finansinės priemonės kredito vertė sumažėtų, ji būtų perkelta į 3 etapą. Paskola bus reguliariai stebima vadovaujantis Banko sistema.

Restruktūrizavimo priemonės ir veiksmai, kurių per ataskaitinį laikotarpį ėmėsi EIB vykdydamas restruktūrizavimo veiklą, apima terminų pratęsimą, pagrindinės sumos mokėjimo atidėjimą, pagrindinės sumos ir palūkanų mokėjimo atidėjimą, esminių sąlygų pažeidimą ir pradelstų skolų kapitalizavimą, bet tuo neapsiriboja.

Operacijos, kurioms taikytos restruktūrizavimo priemonės, nurodytos kaip tokios toliau pateikiamoje lentelėje:

(tūkst. EUR)

	2023 12 31		2022 12 31	
	Veiksnios	Neveiksnios	Veiksnios	Neveiksnios
Sutarčių, kurioms taikytos restruktūrizavimo priemonės, skaičius	13	6	12	7
Balansinė vertė (įskaitant palūkanas ir įsiskolinimų sumas)	112 554	46 432	144 399	45 497
Pripažintas tikėtinų kredito nuostolių sumažinimas	1 654	22 151	16 008	14 323
Pajamos iš restruktūrizuotų sutarčių palūkanų	8 594	1 776	7 745	2 280

(tūkst. EUR)

			Restruktūrizavimo priemonės				
	2022 12 31	Išpirkimo terminų pratęsimas	Pagrindinės sumos ir palūkanų mokėjimo atidėjimas	Esminių finansinių sąlygų pažeidimas	Kita	Grąžinimas, nutraukimas ir (arba) nurašymas pagal sutartį	2023 12 31
Finansų įstaigos	85 751	–	–	12 275	–	– 29 671	68 355
Bendrovės	104 145	–	–	–	–	– 13 514	90 631
Iš viso	**189 896**	–	–	**12 275**	–	**– 43 185**	**158 986**

3.2.4. Pinigų ir pinigų ekvivalentų kredito rizika

Turimos lėšos investuojamos vadovaujantis Priemonės sutartinių mokėjimo įsipareigojimų tvarkaraščiu. 2023 m. gruodžio 31 d. ir 2022 m. gruodžio 31 d. investicijos buvo vykdomos tik banko indėlių, indėlių sertifikatų ir komercinių vekselių pavidalu.

Įgaliotieji subjektai turi reitingą, kuris yra panašus į trumpalaikius ir ilgalaikius reitingus, kurių reikalaujama paties EIB iždo investicijoms. Jeigu kelios kredito reitingų agentūros suteikė skirtingus reitingus, atsižvelgiama į žemiausiąjį. Didžiausia leistina riba kiekvienam įgaliotajam bankui šiuo metu siekia 50 000 000 EUR (penkiasdešimt milijonų eurų). Taisyklės išimtis padaryta bankui „Societe Generale S. A.“, kuriame yra Priemonės grynųjų pinigų iš veiklos sąskaitos. 2023 m. gruodžio 31 d. ir 2022 m. gruodžio 31 d. „Societe Generale S. A.“ trumpalaikio kredito riba siekė 110 000 000 EUR (šimtą dešimt milijonų eurų). Padidinta riba taikoma grynųjų pinigų iš veiklos sąskaitoje laikomai pinigų sumai ir priemonėms, kurias išleido ši sandorio šalis ir kurios laikomos iždo portfelyje.

Visos investicijos padarytos į įgaliotuosius subjektus ne ilgiau kaip trims mėnesiams nuo įskaitymo datos. Apie visus kredito rizikos pažeidimus pranešama įgaliojimus suteikiančioms institucijoms. 2023 m. gruodžio 31 d. ir 2022 m. gruodžio 31 d. visų terminuotųjų indėlių, komercinių vekselių ir grynųjų pinigų kasoje, laikomų Priemonės iždo portfelyje, reitingas atsiskaitymo dieną buvo ne mažesnis kaip P-2 („Moody's“ ekvivalentas).

Toliau pateikiamoje lentelėje pateikiama pinigų ir pinigų ekvivalentų, įskaitant sukauptas palūkanas, apžvalga:

(tūkst. EUR)

Žemiausias trumpalaikis reitingas („Moody's“ terminas)	Žemiausias ilgalaikis reitingas („Moody's“ terminas)	2023 12 31		2022 12 31	
P-1	Aaa	140 592	10 %	200 167	14 %
P-1	Aa2	29 951	2 %	24 955	2 %
P-1	Aa3	89 682	7 %	4 992	0 %
P-1	A1	360 831	26 %	300 627	21 %
P-1	A2	204 179	15 %	340 252	23 %
P-1	A3	346 275	25 %	491 224	34 %
P-2	A3	205 314	15 %	29 956	2 %
P-2	Baa1	–	0 %	59 797	4 %
Iš viso		**1 376 824**	**100 %**	**1 451 970**	**100 %**

3.2.5. Išvestinių finansinių priemonių kredito rizika

3.2.5.1. *Išvestinių finansinių priemonių kredito rizikos politika*

Išvestinių finansinių priemonių kredito rizika išreiškiama nuostoliais, kuriuos konkreti šalis patirtų, jeigu kita sandorio šalis nepajėgtų vykdyti savo sutartinių įsipareigojimų. Išvestinių finansinių priemonių kredito rizika kinta priklausomai nuo daugelio veiksnių (pvz., palūkanų ir valiutų kursų), paprastai ji atitinka tik nedidelę jų tariamosios vertės dalį.

Vykdant įprastinę veiklą pagal Priemonę gali būti sudaryti apsikeitimo sandoriai, siekiant apdrausti nuo rizikos specialias skolinimo operacijas, arba išankstinius valiutos sandorius kitomis nei euras aktyviai prekiaujamomis valiutomis, valiutos pozicijai apdrausti nuo rizikos. Visus apsikeitimo sandorius EIB vykdo su išorės sandorio šalimis. Apsikeitimo sandoriai tvarkomi pagal tuos pačius EIB ir išorės sandorio šalių pasirašytus pagrindinius apsikeitimo sandorių susitarimus (angl. *Master Swap Agreements*) ir kredito užtikrinimo priedus (angl. *Credit Support Annexes*).

3.2.5.2. *Išvestinių finansinių priemonių kredito rizikos nustatymas*

Visi EIB vykdomi su Priemone susiję apsikeitimo sandoriai tvarkomi remiantis tuo pačiu sutartiniu pagrindu ir metodikomis, kurie taikomi išvestinėms finansinėms priemonėms, dėl kurių EIB susiderėjo savo reikmėms. Visų pirma, apsikeitimo sandorių šalių tinkamumą EIB nustato remdamasis tomis pačiomis tinkamumo sąlygomis, kurios taikomos bendraisiais apsikeitimo sandorių tikslais.

Su apsikeitimo sandoriais ir išvestinių finansinių priemonių sandoriais susijusią kredito riziką EIB nustato taikydamas trumpalaikės neužtikrintos pozicijos (angl. *Current Unsecured Exposure*) ir galimos būsimos pozicijos (angl. *Potential Future Exposure*) metodą, skirtą atskaitomybei ir ribos stebėsenai. Šie rodikliai apima visas su investicine priemone susijusias išvestines finansines priemones.

Priemonė sudaro trumpalaikius valiutų apsikeitimo sandorius, siekiant apdrausti nuo valiutų rizikos paskolas, išduodamas kitomis nei euras valiutomis. Valiutų apsikeitimo sandorių trukmė ne ilgesnė kaip trys mėnesiai, jie nuolat pratęsiami. 2023 m. gruodžio 31 d. valiutų apsikeitimo sandorių sąlyginė suma siekė 1 640,0 mln. EUR, palyginti su 1 790,0 mln. EUR 2022 m. gruodžio 31 d. 2023 m. gruodžio 31 d. valiutų apsikeitimo sandorių tikroji vertė siekė 45,8 mln. EUR, palyginti su 71,1 mln. EUR 2022 m. gruodžio 31 d.

Priemonė sudaro skirtingų valiutų apsikeitimo sandorius, kad apsidraustų nuo valiutų rizikos, susijusios su paskolų išmokėjimu ne eurais, o kitomis valiutomis. Skirtingų valiutų apsikeitimo sandoriai yra ilgalaikiai. 2023 m. gruodžio 31 d. valiutų apsikeitimo sandorių sąlyginė suma siekė 43,3 mln. EUR, palyginti su 47,0 mln. EUR 2022 m. gruodžio 31 d. 2023 m. gruodžio 31 d. valiutų apsikeitimo sandorių tikroji vertė siekė 10,0 mln. EUR, palyginti su 4,8 mln. EUR 2022 m. gruodžio 31 d.

3.2.6. Iždo finansinio turto kredito rizika

Toliau pateikiamoje lentelėje parodoma iždo portfelio, kurį sudaro vien tik valstybinio pavaldumo įstaigų, bankų ir subjektų, kurie nėra bankai, komerciniai vekseliai, kurių pradinis terminas yra daugiau nei trys mėnesiai, būklė. ES valstybės narės, jų agentūros, bankai ir subjektai, kurie nėra bankai, yra reikalavimus atitinkantys emitentai. Didžiausia leistina riba kiekvienam įgaliotajam emitentui yra 50 000 000 EUR (penkiasdešimt milijonų eurų). Atsižvelgiant į likvidumo reikalavimus, taip pat galima investuoti į vidutinės trukmės ir ilgalaikes obligacijas.

(tūkst. EUR)

Žemiausias trumpalaikis reitingas („Moody's“ terminas)	Žemiausias ilgalaikis reitingas („Moody's“ terminas)	2023 12 31		2022 12 31	
P-1	Aa2	–	0 %	32 974	45 %
P-1	Aa3	–	0 %	4	0 %
P-1	A3	–	0 %	39 843	55 %
P-2	A3	–	0 %	182	0 %
Iš viso		–	**0 %**	**73 003**	**100 %**

3.3. ***Likvidumo rizika***

Likvidumo rizika reiškia subjekto gebėjimą finansuoti turto padidėjimą ir suėjus terminui vykdyti įsipareigojimus, nepatiriant nepriimtinų nuostolių. Ji gali būti skirstoma į finansavimo likvidumo riziką ir rinkos likvidumo riziką. Finansavimo likvidumo rizika – tai rizika, kad subjektas nesugebės veiksmingai patenkinti tiek numatytų, tiek nenumatytų einamųjų ir būsimųjų pinigų srautų poreikių, nepakenkdamas savo kasdienei veiklai ar finansų būklei. Rinkos likvidumo rizika – tai rizika, kad subjektas negalės lengvai kompensuoti arba parduoti pozicijos rinkos kaina dėl nepakankamo rinkos gilumo ar rinkos sutrikimo.

3.3.1. Likvidumo rizikos valdymas

Priemonė visų pirma finansuojama metiniais valstybių narių įnašais, taip pat dėl Priemonės vykdomų operacijų atsirandančiomis grįžtamosiomis lėšomis. Priemonės finansavimo likvidumo rizika valdoma daugiausia planuojant jos grynuosius likvidumo poreikius ir reikalingus valstybių narių metinius įnašus.

Siekiant apskaičiuoti metinius valstybių narių įnašus, analizuojama ir visus metus stebima esamo ir numatomo portfelio lėšų išmokėjimo eiga. Siekiant patikslinti metinius likvidumo reikalavimus, atsižvelgiama į ypatingus įvykius, pvz., anksti gautas grąžinamąsias išmokas, akcijų pardavimą ar įsipareigojimų nevykdymo atvejus.

Siekiant papildomai sumažinti likvidumo riziką, palaikomas Priemonės likvidumo rezervas, kuris yra pakankamas, kad bet kuriuo PIT būtų galima padengti numatytas pinigines išmokas, apie kurias reguliariai praneša EIB skolinimo skyrius. Lėšos investuojamos pinigų rinkoje ir obligacijų rinkose tarpbankinių indėlių ir kitų trumpalaikių finansinių priemonių forma atsižvelgiant į Priemonės įsipareigojimus dėl piniginių išmokų. Priemonės likviduųjį turtą valdo Banko iždo departamentas, siekdamas išlaikyti tinkamą likvidumą, kad būtų galima vykdyti pagal Priemonę prisiimtus įsipareigojimus. Vadovaujantis Sprendimu (ES) 2020/2233, grįžtamosios lėšos iš AKR IP bus naudojamos pagal KVTBP sistemą. Tačiau galimybė panaudoti šias grįžtamąsias lėšas priklauso nuo to, ar pagal IP palaikomas pakankamas likvidumo lygis.

Verta pabrėžti, kad kapitalas valdomas tik iš likvidumo perspektyvos, kaip aprašyta pirmiau.

Laikantis veiklos ir administracinių padalinių pareigų atskyrimo principo, už atsiskaitymo operacijas, susijusias su šio turto investavimu, atsako EIB Operacijų planavimo ir atsiskaitymo departamentas. Be to, už sandorio šalių įgaliojimą ir iždo investicijų ribų nustatymą ir tų ribų stebėjimą atsakingas Banko rizikos valdymo direktoratas.

3.3.2. Likvidumo rizikos vertinimas

Šio skirsnio lentelėse analizuojami finansiniai pagal Priemonę prisiimti įsipareigojimai pagal išpirkimo datą, remiantis laikotarpiu, likusiu nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos iki sutartyje nustatytos išpirkimo datos (remiantis nediskontuotais pinigų srautais).

Neišvestinių priemonių finansinių įsipareigojimų atžvilgiu Priemonė susijusi su įsipareigojimais pagal neišmokėtas kredito dalis pagal pasirašytus paskolos susitarimus, pagal neišmokėtas pasirašytų kapitalo pasirašymo ir (arba) investicinių susitarimų dalis, pagal suteiktas paskolų garantijas arba pagal palūkanų subsidijas ir techninę pagalbą, kurias įsipareigota skirti.

Paskoloms pagal IP nustatytas išmokėjimo terminas. Tačiau išmokų laikas ir sumos atspindi susijusių investicinių projektų pažangą. Be to, IP paskolos yra operacijos, atliekamos santykinai kintančioje aplinkoje, todėl jų išmokėjimo grafikui būdingas didelis neapibrėžtumas.

Kapitalo investicijos tampa mokėtinomis, kai akcijų fondų valdytojai parengia galiojančius kvietimus įnešti kapitalo lėšų, kurie rodo jų investicinės veiklos pažangą. Lėšų įnešimo laikotarpis paprastai yra 3 metai, tačiau jis dažnai pratęsiamas vieniems arba dvejiems metams. Kai kurių išmokėjimo įsipareigojimų laikotarpis paprastai yra ilgesnis nei lėšų įnešimo laikotarpis, t. y. iki to laiko, kai galima visiškai disponuoti fondo investicijomis, kadangi fondo likvidumas gali būti nepakankamas, kad laikas nuo laiko būtų galima įvykdyti mokėjimo įsipareigojimus, kylančius dėl mokesčių ar kitokių išlaidų.

Garantijoms netaikomi specialūs išmokėjimo įsipareigojimai, nebent pareikalaujama įvykdyti garantiją. Neapmokėtų garantijų suma sumažinama, atsižvelgiant į garantija užtikrintų paskolų grąžinimo grafiką.

Palūkanų subsidijos, kurias įsipareigota skirti, išmokamos, kai subsidijuojamos paskolos finansuojamos iš Banko nuosavų išteklių. Todėl nurodytos išlaidos yra tik įsipareigojimai, susiję su tomis paskolomis, o ne su visa neišmokėtų palūkanų subsidijų, kurias įsipareigota skirti, suma. Kaip ir paskolų atveju, jų išmokėjimo grafikas nėra aiškus.

Techninės pagalbos, kurią įsipareigojama skirti, bendros nominaliosios išlaidos lentelėje „Neišvestinių priemonių finansinių įsipareigojimų terminas“ rodo visą pagal pasirašytas techninės pagalbos sutartis neišmokėtą dalį. Išmokėjimo grafikui būdingas didelis neapibrėžtumas. Išmokamų pinigų srautai, priskirti terminų intervalui „3 mėnesiai arba trumpesnis“, reiškia iki finansinių ataskaitų sudarymo dienos gautų neapmokėtų sąskaitų faktūrų sumą.

Neišvestinių priemonių finansiniai įsipareigojimai, kuriems sutartimi nenustatyta konkreti išpirkimo data, priskiriami kategorijai „Išpirkimo data neapibrėžta“. Įsipareigojimai, dėl kurių finansinių ataskaitų sudarymo dieną yra užregistruotas išmokos reikalavimas, priskiriami atitinkamam terminų intervalui.

Išvestinių priemonių finansinių įsipareigojimų terminas rodo apsikeitimo sandorių, įskaitant skirtingų valiutų apsikeitimo sandorius (angl. CCS – *cross currency swaps*), skirtingų valiutų palūkanų normų apsikeitimo sandorius (angl. CCIRS – *cross currency interest rate swaps*), trumpalaikius valiutų apsikeitimo sandorius ir palūkanų normų apsikeitimo sandorius, sutartinius nediskontuotus bendruosius pinigų srautus.

(tūkst. EUR)

Neišvestinių priemonių finansinių įsipareigojimų terminas 2023 12 31	3 mėnesiai arba trumpesnis	Nuo 3 mėn. iki 1 metų	Nuo 1 iki 5 metų	Daugiau kaip 5 metai	Neapibrėžtas terminas	Bendros nominaliosios išlaidos
Paskolų, kurias įsipareigojama skirti, bet kurios neišmokėtos, išlaidos	49 019	6 000	–	–	828 073	883 092
Investicinių lėšų, kurias įsipareigojama skirti, ir pasirašytų akcijų išlaidos	–	–	–	–	297 534	297 534
Kita (pasirašytos, bet neišduotos garantijos, išduotos garantijos)	–	–	–	–	47 749	47 749
Palūkanų subsidijų, kurias įsipareigojama skirti, išlaidos	4 235	–	–	–	343 282	347 517
Techninės pagalbos, kurią įsipareigojama skirti, išlaidos	849	–	–	–	25 343	26 192
Iš viso	**54 103**	**6 000**	–	–	**1 541 981**	**1 602 084**

(tūkst. EUR)

Neišvestinių priemonių finansinių įsipareigojimų terminas 2022 12 31	3 mėnesiai arba trumpesnis	Nuo 3 mėn. iki 1 metų	Nuo 1 iki 5 metų	Daugiau kaip 5 metai	Neapibrėžtas terminas	Bendros nominaliosios išlaidos
Paskolų, kurias įsipareigojama skirti, bet kurios neišmokėtos, išlaidos	87 210	21 208	–	–	1 563 433	1 671 851
Investicinių lėšų, kurias įsipareigojama skirti, ir pasirašytų akcijų išlaidos	4 676	–	–	–	406 496	411 172
Kita (pasirašytos, bet neišduotos garantijos, išduotos garantijos)	–	–	–	–	49 378	49 378
Palūkanų subsidijų, kurias įsipareigojama skirti, išlaidos	–	–	–	–	350 282	350 282
Techninės pagalbos, kurią įsipareigojama skirti, išlaidos	924	–	–	–	32 149	33 073
Iš viso	**92 810**	**21 208**	–	–	**2 401 738**	**2 515 756**

(tūkst. EUR)

Išvestinių priemonių finansinių įsipareigojimų terminas 2023 12 31	3 mėnesiai arba trumpesnis	Nuo 3 mėn. iki 1 metų	Nuo 1 iki 5 metų	Daugiau kaip 5 metai	Bendros nominaliosios įplaukos / išlaidos
CCS – įplaukos	192	10 909	32 186	1 706	44 993
CCS – išlaidos	– 90	– 10 212	– 23 783	– 1 828	– 35 913
Trumpalaikiai valiutos apsikeitimo sandoriai. Įplaukos	1 640 000	–	–	–	1 640 000
Trumpalaikiai valiutos apsikeitimo sandoriai. Išlaidos	– 1 597 068	–	–	–	– 1 597 068
Iš viso	**43 034**	**697**	**8 403**	**– 122**	**52 012**

(tūkst. EUR)

Išvestinių priemonių finansinių įsipareigojimų terminas 2022 12 31	3 mėnesiai arba trumpesnis	Nuo 3 mėn. iki 1 metų	Nuo 1 iki 5 metų	Daugiau kaip 5 metai	Bendros nominaliosios įplaukos / išlaidos
CCS ir CCIRS. Įplaukos	88	9 474	38 431	147	48 140
CCS ir CCIRS. Išlaidos	– 108	– 11 965	– 30 450	– 146	– 42 669
Trumpalaikiai valiutos apsikeitimo sandoriai. Įplaukos	1 790 000	–	–	–	1 790 000
Trumpalaikiai valiutos apsikeitimo sandoriai. Išlaidos	– 1 724 227	–	–	–	– 1 724 227
Iš viso	**65 753**	**– 2 491**	**7 981**	**1**	**71 244**

3.3.3. **Iš viso Ilgalaikis finansinis turtas ir įsipareigojimai**

Toliau pateikiamoje lentelėje nurodytas neišvestinis finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai, kuriuos tikimasi atgauti arba padengti per daugiau nei 12 mėnesių nuo finansinių ataskaitų sudarymo dienos.

(tūkst. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Finansinis turtas:		
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	1 755 831	1 922 784
Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai	820 713	797 341
Iš viso	**2 576 544**	**2 720 125**
Finansiniai įsipareigojimai:		
Trečiosioms šalims mokėtina suma (*)	389 116	136 867
Atidėjiniai kreditavimo įsipareigojimams	19 038	16 583
Iš viso	**408 154**	**153 450**

(*) Trečiosioms šalims mokėtinos sumos apima palūkanų subsidijas ir techninę pagalbą, kurios dar nėra išmokėtos valstybėms narėms, kai terminas iš esmės nenustatytas.

3.4. ***Rinkos rizika***

Rinkos rizika – tai rizika, kad rinkos kainų ir normų, kaip antai palūkanų normų, akcijų kainų ir užsienio valiutų kursų, pokyčiai turės poveikio subjekto pajamoms arba turimų finansinių priemonių vertei.

3.4.1. Palūkanų normos rizika

Palūkanų normos rizika kyla dėl pozicijų, už kurias mokamos palūkanos, ekonominės vertės arba iš jų gaunamų pajamų kintamumo, susijusio su nepalankiais palūkanų normos svyravimais.

Priemonė nėra tiesiogiai veikiama savo ekonominės vertės svyravimo arba įvairių turto, įsipareigojimų ir apsidraudimo priemonių kainų skirtumo, nes i) ji nepatiria jokių tiesioginio skolinimosi išlaidų arba palūkanų, skaičiuojamų įsipareigojimams, ir ii) ji pripažįsta palūkanų normų svyravimų poveikį pajamoms iš savo investicijų.

Priemonė savo paskolų portfelio ir mikro apsidraudimo apsikeitimo sandorių jautrumą palūkanų normos svyravimui vertina apskaičiuodama bazinio punkto vertę (BPV).

Remiantis BPV, vertinamas atitinkamo portfelio grynosios dabartinės vertės padidėjimas arba sumažėjimas, kai 1 baziniu punktu (0,01 %) padidėja palūkanų normos, esant konkrečiam terminui: „pinigų rinkos – iki vienų metų“, „labai trumpam – 2–3 metai“, „trumpam – 4–6 metai“, „vidutiniam“ – 7–11 metų, „ilgam – 12–20 metų“ arba „labai ilgam – daugiau kaip 21 metai“.

Siekiant nustatyti Priemonės eurais išreikštų paskolų pinigų srautų grynąją dabartinę vertę (GDV), naudojama 3 mėnesinių finansavimo eurais kreivė. Paskolų ne euro valiuta pinigų srautų GDV nustatoma taikant 3 mėnesių apsikeitimo sandorio eurais ir skirtingų valiutų apsikeitimo sandorio bazę. Tų valiutų, kurių patikima ir pakankamai išsami diskonto kreivė nėra žinoma, atžvilgiu taikoma EUR arba USD diskonto kreivė.

Siekdama apskaičiuoti Priemonės mikro apsidraudimo apsikeitimo sandorių grynąją dabartinę vertę, eurais išreikštiems pinigų srautams naudojama apsikeitimo sandorių eurais kreivė, o JAV doleriais išreikštiems pinigų srautams – apsikeitimo sandorių JAV doleriais kreivė.

Kaip parodyta toliau pateikiamoje lentelėje, 2023 m. gruodžio 31 d. paskolų portfelio, įskaitant susijusius mikro apsidraudimo apsikeitimo sandorius, grynoji dabartinė vertė sumažėjo 491 tūkst. EUR (2022 m. gruodžio 31 d. – sumažėjo 500 tūkst. EUR), visoms svarbioms palūkanų normos kreivėms kartu pakilus 1 baziniu punktu.

(tūkst. EUR)

Bazinio punkto vertė 2023 m. gruodžio 31 d.	Pinigai Rinka 1 metai	Labai trumpas 2–3 metai	Trumpas 4–6 metai	Vidutinis 7–11 metai	Ilgas 12–20 metai	Labai ilgas Daugiau kaip 20 metai	Iš viso
Bendras paskolų ir mikro apsidraudimo apsikeitimo sandorių jautrumas	– 39	– 97	– 153	– 153	– 47	– 2	**– 491**

(tūkst. EUR)

Bazinio punkto vertė 2022 12 31	Pinigai Rinka 1 metai	Labai trumpas 2–3 metai	Trumpas 4–6 metai	Vidutinis 7–11 metai	Ilgas 12–20 metai	Labai ilgas Daugiau kaip 20 metai	Iš viso
Bendras paskolų ir mikro apsidraudimo apsikeitimo sandorių jautrumas	– 34	– 98	– 154	– 162	– 50	– 2	**– 500**

3.4.2. Užsienio valiutos kurso rizika

Užsienio valiutos kurso rizika – tai IP kylanti rizika netekti pajamų arba ekonominės vertės dėl nepalankių užsienio valiutos kurso pokyčių.

Atsižvelgiant į pasirinktą apskaitos valiutą (IP atveju tai yra EUR), užsienio valiutos kurso rizika Priemonei kyla tuomet, kai yra neatitikimas tarp turto ir įsipareigojimų, išreikštų kita apskaitos valiuta. Užsienio valiutos kurso rizika apima ir kita apskaitos valiuta išreikštų būsimųjų pinigų srautų, pvz., palūkanų ir dividendų mokėjimų, vertės pokyčių, kuriuos lemia valiutos kurso svyravimai, poveikį.

3.4.2.1. *Užsienio valiutos kurso rizika ir iždo turtas*

IP iždo turtas išreiškiamas eurais arba JAV doleriais.

Nuo užsienio valiutos kurso rizikos apsidraudžiama sudarant skirtingų valiutų neatidėliotinus valiutos keitimo sandorius arba išankstinius sandorius, taip pat valiutų apsikeitimo sandorius arba skirtingų valiutų apsikeitimo sandorius. Jeigu mano esant būtina ir tinkama, EIB Iždo departamentas gali imtis bet kokių kitų Banko politiką atitinkančių priemonių, kuriomis apsaugoma nuo rinkos rizikos, patiriamos dėl IP finansinės veiklos.

3.4.2.2. *Užsienio valiutos kurso rizika ir IP finansuojamos arba garantuojamos operacijos*

Valstybių narių įnašai pagal IP mokami eurais. IP finansuojamos arba garantuojamos operacijos, taip pat palūkanų subsidijos gali būti išreikštos eurais, JAV doleriais ar bet kuria kita leistina valiuta.

Užsienio valiutos kurso rizika (euro kaip pasirinktosios valiutos atžvilgiu) kyla visada, kai operacijos, atliekamos kita nei euras valiuta, nėra apdraustos. IP apdraudimo nuo užsienio valiutos kurso rizikos gairės pateiktos toliau.

3.4.2.2.1. *JAV doleriais išreikštų operacijų apdraudimas*

Nuo užsienio valiutos kurso rizikos, kylančios, kai operacijos išreiškiamos JAV doleriais, turi būti apsidraudžiama agreguotuoju pagrindu, naudojant euro ir JAV dolerio apsikeitimo sandorius, kurie periodiškai pratęsiami ir kurių suma periodiškai patikslinama. Naudojant užsienio valiutų apsikeitimo sandorius siekiama dviejų tikslų. Viena vertus, gauti lėšų, reikalingų naujoms išmokoms (paskolos ir nuosavas turtas), kita vertus, išlaikyti užsienio valiutos makrolygio rizikos draudimą.

Atsižvelgiant į planuojamas ar tikėtinas grįžtamąsias lėšas ar lėšų išmokėjimą, kiekvieno laikotarpio pradžioje nustatomi būsimojo laikotarpio JAV doleriais gautini ar mokėtini pinigų srautai. Kartu pratęsiami užsienio valiutos apsikeitimo sandoriai, kurių galiojimas baigiasi, o jų suma patikslinama taip, kad padengtų bent jau būsimu laikotarpiu numatomus likvidumo poreikius JAV doleriais.

Kas mėnesį JAV dolerių užsienio valiutos kurso pozicija yra apdraudžiama, jei viršija atitinkamas ribas, sudarant neatidėliotinus valiutos keitimo sandorius arba išankstinius sandorius.

Nenumatytas likvidumo JAV doleriais trūkumas pratęsimo laikotarpiu gali būti dengiamas sudarant *ad hoc* užsienio valiutos apsikeitimo sandorius, o dėl užsienio valiutos kurso pozicijos didinimo atsiradęs likvidžių lėšų perteklius investuojamas į iždo turtą arba iškeičiamas į eurus.

3.4.2.2.2. *Kitomis nei euras ar JAV doleris valiutomis atliekamų operacijų apdraudimas*

Kitomis nei euras ar JAV doleris valiutomis išreikštos IP operacijos apdraudžiamos tokio paties finansinio profilio kaip susijusi paskola skirtingų valiutų apsikeitimo sandoriais su sąlyga, kad veikia apsikeitimo sandorių rinka.

Pagal IP vykdomos operacijos, išreiškiamos tokiomis valiutomis, kurioms negalima pritaikyti apsidraudimo galimybių arba toks apsidraudimas brangiai kainuoja. Šios operacijos išreikštos vietos valiutomis, tačiau atliktos eurais arba JAV doleriais. IP finansinės rizikos programoje, kurią 2015 m. sausio 22 d. patvirtino IP komitetas, nustatyta galimybė sintetiniu būdu apsidrausti nuo užsienio valiutos kurso pozicijos rizikos vietos valiutų, kurios yra stipriai teigiamai susietos su JAV doleriais, atveju, taikant JAV doleriais išreikštas išvestines finansines priemones. Vietos valiutos, kurios apsaugomos sintetiniu būdu, taikant JAV doleriais išreikštas išvestines finansines priemones, nurodytos 3.4.2.2.3 skirsnio lentelėje „Vietos valiutos (pagal sintetinį apsidraudimą)“, o vietos valiutos, kurioms netaikomas šis sintetinis apsidraudimas, nurodytos toje pačioje lentelėje kaip „Vietos valiutos (ne pagal sintetinį apsidraudimą)“.

Be to, paskoloms, suteiktoms kitomis valiutomis nei eurai, JAV doleriai arba valiutomis, kurioms nėra apsidraudimo galimybių pagal skirtingų valiutų apsikeitimo sandorius, IF taiko papildomą palūkanų komponentą, vadinamą „FX priemoka“, kad sumažintų galimo vietos valiutos nuvertėjimo riziką.

3.4.2.2.3. *Užsienio valiutos kurso pozicija (tūkst. EUR)*

Šios pastabos lentelėse nurodoma Priemonės užsienio valiutos kurso pozicija.

Užsienio valiutos kurso pozicija nurodyta toliau pateikiamose lentelėse pagal IP rizikos politiką (aprašytą IF finansinės rizikos programoje). Užsienio valiutos kurso pozicija taikant rizikos politiką yra grindžiama apskaitos duomenimis ir apibrėžiama kaip pasirinkto turto ir įsipareigojimų likutis. Užsienio valiutos kurso pozicijoje taikant rizikos politiką apibrėžti turtas ir įsipareigojimai pasirenkami taip, kad būtų užtikrinta, jog gautos pajamos būtų perskaičiuojamos tik į atskaitomybės valiutą (EUR).

Akcijų ir kitų kintamo pelningumo vertybinių popierių tikrosios vertės pokytis yra įtraukiamas į užsienio valiutos kurso poziciją taikant rizikos politiką, kaip ir paskolų bei išankstinių mokėjimų vertės sumažėjimas. Į užsienio valiutos kurso poziciją taikant rizikos politiką įtrauktos išvestinės finansinės priemonės vertinamos nominaliąja, o ne tikrąja verte, kad būtų suderintos su turto, kuris taip pat vertinamas nominaliąja verte, patikslinta pagal paskolų vertės sumažėjimą, išlaikyta verte.

Toliau pateikiamose lentelėse likusi turto ir įsipareigojimų dalis, kurią pirmiausia sudaro susikaupusios paskolų, išvestinių finansinių priemonių ir subsidijų palūkanos, pateikiama kaip „Užsienio valiutos kurso pozicija netaikant rizikos politikos“.

2023 12 31	Turtas ir įsipareigojimai			Įsipareigojimai ir neapibrėžtieji įsipareigojimai
Valiutos	Užsienio valiutos kurso pozicija taikant rizikos politiką	Užsienio valiutos kurso pozicija netaikant rizikos politikos	Užsienio valiutos kurso pozicija balanso sudarymo dieną	
USD	– 194 166	– 16 111	– 210 277	306 161
Vietos valiutos (pagal sintetinį apsidraudimą) (*)				
KES	87 829	– 4 832	82 997	–
TZS	1 071	19	1 090	–

2023 12 31	Turtas ir įsipareigojimai			Įsipareigojimai ir neapibrėžtieji įsipareigojimai
Valiutos	Užsienio valiutos kurso pozicija taikant rizikos politiką	Užsienio valiutos kurso pozicija netaikant rizikos politikos	Užsienio valiutos kurso pozicija balanso sudarymo dieną	
DOP	16 663	122	16 785	–
UGX	20 283	221	20 504	–
RWF	55 837	367	56 204	–
Vietos valiutos (ne pagal sintetinį apsidraudimą) (*)				
HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	67 992	– 1 136	66 856	–
Iš viso kita nei EUR valiuta	**55 509**	**– 21 350**	**34 159**	**306 161**
EUR	–	**3 489 673**	**3 489 673**	**1 344 972**
Iš viso EUR ir ne EUR	**55 509**	**3 468 323**	**3 523 832**	**1 651 133**

(*) Išsamiau apie sintetinį apsidraudimą žr. 3.4.2.2.2 skirsnyje.

2022 m. gruodžio 31 d.	Turtas ir įsipareigojimai			Įsipareigojimai ir neapibrėžtieji įsipareigojimai
Valiutos	Užsienio valiutos kurso pozicija taikant rizikos politiką	Užsienio valiutos kurso pozicija netaikant rizikos politikos	Užsienio valiutos kurso pozicija balanso sudarymo dieną	
USD	– 318 423	– 11 114	– 329 537	844 247
Vietos valiutos (pagal sintetinį apsidraudimą) (*)				
KES	129 513	36 883	166 396	–
TZS	7 355	123	7 478	–
DOP	24 533	301	24 834	–
UGX	32 632	489	33 121	–
RWF	75 037	698	75 735	–
Vietos valiutos (ne pagal sintetinį apsidraudimą)*				
HTG, MUR, MZN, XOF, ZMW, BWP, JMD, NGN, ZAR	86 929	– 479	86 450	–
Iš viso kita nei EUR valiuta	**37 576**	**26 901**	**64 477**	**844 247**
EUR	–	4 009 151	4 009 151	1 726 301
Iš viso EUR ir ne EUR	**37 576**	**4 036 052**	**4 073 628**	**2 570 548**

(*) Išsamiau apie sintetinį apsidraudimą žr. 3.4.2.2.2 skirsnyje.

3.4.2.3. *Jautrumo užsienio valiutos kursui analizė*

2023 m. gruodžio 31 d. EUR kursui sumažėjus 10 procentų visų kitų valiutų atžvilgiu, įnašų mokėtojų ištekliai ir pelnas padidėtų ir sudarytų 2,9 mln. EUR (2022 m. gruodžio 31 d. – 7,2 mln. EUR). EUR kursui padidėjus 10 procentų visų kitų valiutų atžvilgiu, įnašų mokėtojų ištekliai sumažėtų ir sudarytų – 2,4 mln. EUR (2022 m. gruodžio 31 d. – 5,9 mln. EUR).

3.4.2.4. *Konvertavimo kursai*

Toliau nurodyti konvertavimo kursai buvo taikyti sudarant 2023 m. gruodžio 31 d. ir 2022 m. gruodžio 31 d. balansus.

	2023 12 31	2022 12 31
Ne ES šalių valiutos		
Botsvanos pula (BWP)	14,78	13,59
Dominikos Respublikos pesai (DOP)	64,08	59,84
Fidžio doleriai (FJD)	2,39	2,32
Haičio gurdas (HTG)	143,68	154,37
Jamaikos doleris (JMD)	168,22	161,59
Kenijos šilingai (KES)	173,20	131,68
Mauritanijos ugijos (MRU)	43,35	39,04
Mauricijaus rupijos (MUR)	48,56	46,83
Mozambiko metikalis (MZN)	69,98	67,54
Nigerijos naira (NGN)	975,04	478,02
Ruandos frankai (RWF)	1 385,07	1 132,20
Tanzanijos šilingai (TZS)	2 772,53	2 487,37
Ugandos šilingai (UGX)	4 178,00	3 965,00
JAV doleriai (USD)	1,11	1,07
CFA frankai (XAF / XOF)	655,96	655,96
Pietų Afrikos randai (ZAR)	20,35	18,10
Zambijos kvača (ZMW)	28,45	19,28

3.4.3. Akcijų kainų rizika

Akcijų kainų rizika – tai rizika, kad tikroji investicijų į nuosavą kapitalą vertė sumažės dėl akcijų kainų lygio ir (arba) investicijų į nuosavą kapitalą vertės pokyčių.

Akcijų kainų rizika IP kyla dėl investicijų į tiesioginį nuosavą kapitalą ir rizikos kapitalo fondus.

Į biržos sąrašus neįtrauktų akcijų pozicijų verte negalima greitai pasinaudoti stebėsenos ir nuolatinės kontrolės tikslais. Geriausi tokių pozicijų rodikliai, kuriais galima pasinaudoti, yra kainos, gautos taikant bet kokius tinkamus vertinimo metodus.

+/– 10 % pakitus atskirų tiesioginių investicijų į nuosavą kapitalą ir į rizikos kapitalą vertei, o visiems kitiems kintamiesiems nepakitus, poveikis Priemonės įnašų mokėtojų ištekliams (pasikeitus nuosavo kapitalo priemonių portfelio tikrajai vertei) 2023 m. gruodžio 31 d. buvo lygus 82,1 mln. EUR, arba atitinkamai – 82,1 mln. EUR (2022 m. gruodžio 31 d. – 79,7 mln. EUR, arba atitinkamai – 79,7 mln. EUR).

4 Finansinių priemonių tikroji vertė

4.1 Apskaitos klasifikacijos ir tikrosios vertės

Toliau pateikiamose lentelėse parodoma finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų balansinė vertė ir tikroji vertė, įskaitant jos lygį tikrosios vertės hierarchijoje. Čia neįtraukta informacija apie finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų, kurie vertinami amortizuota savikaina, tikrąją vertę, nes balansinė vertė yra artima tikrajai vertei.

(tūkst. EUR)

2023 12 31	Balansinė vertė						Tikroji vertė			
	Išvestinės finansinės priemonės	Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai	Pinigai, paskolos ir išankstiniai mokėjimai	Iždo finansinis turtas	Kitas finansinis turtas / įsipareigojimai	Iš viso	1 lygis	2 lygis	3 lygis	Iš viso
Finansinis turtas, privalomai vertinamas tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais										
Išvestinės finansinės priemonės	55 765	–	–	–	–	**55 765**	–	55 765	–	**55 765**
Rizikos kapitalo fondas	–	693 042	–	–	–	**693 042**	–	–	693 042	**693 042**
Tiesioginės investicijos į nuosavą kapitalą	–	127 671	–	–	–	**127 671**	–	–	127 671	**127 671**
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	–	–	124 323	–	–	**124 323**	–	–	124 323	**124 323**
Visas finansinis turtas, privalomai vertinamas tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais	**55 765**	**820 713**	**124 323**	–	–	**1 000 801**	–	**55 765**	**945 036**	**1 000 801**
Finansinis turtas, vertinamas amortizuota savikaina										
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	–	–	1 376 824	–	–	**1 376 824**				
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	–	–	1 558 989	–	–	**1 558 989**				
Iš įnašų mokėtojų gautinos sumos	–	–	85 321	–	–	**85 321**				
Iždo finansinis turtas	–	–	–	–	–	–				
Kitas turtas	–	–	–	–	616	**616**				
Visas finansinis turtas, vertinamas amortizuota savikaina	–	–	**3 021 134**	–	**616**	**3 021 750**				
Iš viso finansinio turto	**55 765**	**820 713**	**3 145 457**	–	**616**	**4 022 551**				
Finansiniai įsipareigojimai amortizuota savikaina										
Atidėjiniai kreditavimo įsipareigojimams	–	–	–	–	– 19 038	**– 19 038**				
Trečiosioms šalims mokėtinos sumos	–	–	–	–	– 427 828	**– 427 828**				
Kiti įsipareigojimai	–	–	–	–	– 3 338	**– 3 338**				
Visi finansiniai įsipareigojimai, vertinami amortizuota savikaina	–	–	–	–	**– 450 204**	**– 450 204**				
Iš viso finansinių įsipareigojimų	–	–	–	–	**– 450 204**	**– 450 204**				

(tūkst. EUR)

2022 12 31	Balansinė vertė						Tikroji vertė			
	Išvestinės finansinės priemonės	Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai	Pinigai, paskolos ir išankstiniai mokėjimai	Iždo finansinis turtas	Kitas finansinis turtas / įsipareigojimai	Iš viso	1 lygis	2 lygis	3 lygis	Iš viso
Finansinis turtas, privalomai vertinamas tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais										
Išvestinės finansinės priemonės	75 852	–	–	–	–	**75 852**	–	75 852	–	**75 852**
Rizikos kapitalo fondas	–	684 564	–	–	–	**684 564**	–	–	684 564	**684 564**
Tiesioginės investicijos į nuosavą kapitalą	–	112 777	–	–	–	**112 777**	–	–	112 777	**112 777**
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	–	–	95 604	–	–	**95 604**	–	–	95 604	**95 604**
Visas finansinis turtas, privalomai vertinamas tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais	**75 852**	**797 341**	**95 604**	–	–	**968 797**	–	**75 852**	**892 945**	**968 797**
Finansinis turtas amortizuota savikaina										
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	–	–	1 451 970	–	–	**1 451 970**				
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	–	–	1 754 182	–	–	**1 754 182**				
Iš įnašų mokėtojų gautinos sumos	–	–	85 321	–	–	**85 321**				
Iždo finansinis turtas	–	–	–	73 003	–	**73 003**				
Kitas turtas	–	–	–	–	950	**950**				
Visas finansinis turtas, vertinamas amortizuota savikaina	–	–	**3 291 473**	**73 003**	**950**	**3 365 426**				
Iš viso finansinio turto	**75 852**	**797 341**	**3 387 077**	**73 003**	**950**	**4 334 223**				
Finansiniai įsipareigojimai amortizuota savikaina										
Atidėjiniai kreditavimo įsipareigojimams	–	–	–	–	– 16 583	**– 16 583**				
Trečiosioms šalims mokėtinos sumos	–	–	–	–	– 190 927	**– 190 927**				
Kiti įsipareigojimai	–	–	–	–	– 2 419	**– 2 419**				
Visi finansiniai įsipareigojimai, vertinami amortizuota savikaina	–	–	–	–	**– 209 929**	**– 209 929**				
Iš viso finansinių įsipareigojimų	–	–	–	–	**– 209 929**	**– 209 929**				

4.2. ***Tikrosios vertės nustatymas***

4.2.1. Vertinimo metodai ir svarbūs rinkoje negaunami duomenys

Toliau pateikiamoje lentelėje pateikta informacija apie vertinimo metodus ir svarbius rinkoje negaunamus duomenis, naudojamus finansinių priemonių, tikrosios vertės hierarchijoje priskiriamų 2 ir 3 lygiams, vertinimui.

	Vertinimo metodas	Svarbūs rinkoje negaunami duomenys	Rinkoje negaunamų duomenų ir tikrosios vertės nustatymo santykis
Tikrąja verte apskaitytos finansinės priemonės			
Išvestinės finansinės priemonės	Diskontuotas pinigų srautas. Būsimieji pinigų srautai apskaičiuojami remiantis išankstiniu valiutos kursu / palūkanų normomis (iš stebimų išankstinių valiutos kursų ir pelningumo kreivių ataskaitinio laikotarpio pabaigoje) ir sutartinėmis išankstinėmis / palūkanų normomis, diskontuotomis taip, kad būtų atsižvelgta į įvairių sandorio šalių kredito riziką.	Vertinant ir diskontuojant pinigų srautus naudojamos kreivės kalibruojamos pagal rinkos duomenis, o portfelio apsikeitimo sandorių terminai neviršija ilgiausio įvesties duomenyse nurodyto termino. Todėl nestebimų įvesties duomenų nėra.	Netaikoma
Rizikos kapitalo fondas	Patikslintos grynosios vertės metodas. Tikroji vertė nustatoma vadovaujantis arba Priemonės nuosavybės grynąją turto vertę lemiančioje priemonėje procentine dalimi, kuri atsispindi vėliausioje ataskaitoje, patikslintoje pagal pinigų srautus, arba, kai įmanoma, atitinkamo fondo valdytojo pateikta tikslia akcijos verte tą pačią dieną. Siekiant išlyginti turimos naujausios grynosios turto vertės ir metų pabaigos ataskaitose pateiktos vertės skirtumą, atliekama vėlesnių įvykių peržiūros procedūra ir, jei reikia, patikslinama pateikta grynoji turto vertė.	Laiko, praėjusio nuo paskutinės rizikos kapitalo fondo finansinių ataskaitų sudarymo dienos iki vertinimo dienos, tikslinimas, atsižvelgiant į: veiklos išlaidas ir valdymo mokesčius, tolesnius rizikos kapitalo fondo pagrindinio turto tikrosios vertės pokyčius, papildomus įsipareigojimus, rinkos pokyčius ar kitus ekonominių sąlygų pokyčius.	Kuo ilgesnis laikotarpis praėjo nuo vertinimo tikrąja verte dienos iki paskutinės rizikos kapitalo fondo finansinių ataskaitų sudarymo dienos, tuo didesnis praėjusio laiko tikslinimas.
Tiesioginės investicijos į nuosavą kapitalą	Patikslintas grynasis turtas	Laiko, praėjusio nuo subjekto, į kurį investuojama, paskutinės finansinių ataskaitų sudarymo dienos iki vertinimo dienos, tikslinimas, atsižvelgiant į: veiklos išlaidas, tolesnius subjekto, į kurį investuojama, pagrindinio turto tikrosios vertės pokyčius, papildomus įsipareigojimus, rinkos pokyčius ar kitus ekonominių sąlygų pokyčius, kapitalo padidinimą, pardavimą ar kontrolės pasikeitimą.	Kuo didesnė paklausos diskonto norma, tuo mažesnė tikroji vertė.

	Vertinimo metodas	Svarbūs rinkoje negaunami duomenys	Rinkoje negaunamų duomenų ir tikrosios vertės nustatymo santykis
		Diskontas dėl nepakankamos paklausos (likvidumo), nustatomas atsižvelgiant į ankstesnių sandorių su panašiomis akcijomis toje šalyje (regione) kainas, svyruojantis nuo 5 iki 30 %.	
Paskolos tikrąja verte (IFE)	Veiklą tęsiantiems skolininkams. Diskontuoti pinigų srautai, naudojant sutartyje numatytus / tikėtinus būsimuosius pinigų srautus, diskontuotus taikant atitinkamą pagal riziką pakoreguotą diskonto normą, kuri atspindi paskolai būdingą riziką (įskaitant skolininko kredito riziką). Diskonto norma lyginama (vertinama) su bet kuriuo atitinkamu rinkos lyginamuoju rodikliu. Veiklos netęsiantiems skolininkams. Grynojo turto metodas (likvidacinės vertės metodas).	Diskonto normos komponentai, atspindintys skolininko kredito riziką, palyginti su nerizikingomis rinkos normomis.	Kuo didesnė diskonto norma, tuo mažesnė tikroji vertė.

	Vertinimo metodas	Svarbūs rinkoje negaunami duomenys	Rinkoje negaunamų duomenų ir tikrosios vertės nustatymo santykis
Tikrąja verte neapskaitomos finansinės priemonės			
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	Diskontuoti pinigų srautai. Vertinimo modeliuose naudojami sutartyje numatyti pinigų srautai, kurie priklauso nuo to, ar skolininkas vykdys finansinius įsipareigojimus, ir neatsižvelgiama į jokias užtikrinimo priemonių, kuriomis padengiamos pagrindinės pozicijos, vertes ar ankstyvo paskolos grąžinimo scenarijus. Norint apskaičiuoti paskolų grynąją dabartinę vertę, pagal modelį diskontuojami kiekvienos paskolos sutartyje numatyti pinigų srautai, naudojant patikslintą rinkos diskonto normos kreivę. Tada atskiros paskolos grynoji dabartinė vertė yra patikslinama atsižvelgiant į svarbius susijusius tikėtinus nuostolius. Tada rezultatai susumuojami, kad būtų gauta paskolų ir išankstinių mokėjimų tikroji vertė.	Netaikoma	Netaikoma

	Vertinimo metodas	Svarbūs rinkoje negaunami duomenys	Rinkoje negaunamų duomenų ir tikrosios vertės nustatymo santykis
Iždo finansinis turtas	Diskontuoti pinigų srautai.	Netaikoma	Netaikoma

Pradėjus taikyti 13-ąjį TFAS, į išvestinių finansinių priemonių tikrąją vertę 2023 m. ir 2022 m. gruodžio 31 d. įtraukiamos vertinimo patikslinimo sumos, t. y.:

— kredito vertinimo koregavimo sumos, rodančios sandorio šalių kredito riziką išvestinių finansinių priemonių sandoriuose, kurios sudarė –6,1 tūkst. EUR 2023 m. gruodžio 31 d. ir –6,1 tūkst. EUR 2022 m. gruodžio 31 d.,

— debeto vertinimo patikslinimo sumos, rodančios kredito riziką išvestinių finansinių priemonių sandoriuose, kurios sudarė +7,2 tūkst. EUR 2023 m. gruodžio 31 d. ir +7,2 tūkst. EUR 2022 m. gruodžio 31 d.

4.2.2. Perkėlimai tarp 1 ir 2 lygių

Priemonės politika – pripažinti perkėlimus tarp lygių įvykio dieną arba perkėlimą lėmusio aplinkybių pasikeitimo dieną.

2023 ir 2022 m. taikant Priemonę neatlikta perkėlimų iš tikrosios vertės hierarchijos 1 lygio į 2 lygį ar iš 2 lygio į 1 lygį.

4.2.3. 3 lygio tikrosios vertės

3 lygio tikrųjų verčių suderinimas

Toliau pateikiamoje lentelėje nurodomi 3 lygio priemonių pokyčiai ([26]) 2023 m. gruodžio 31 d. ir 2022 m. gruodžio 31 d. pasibaigusiais metais:

(tūkst. EUR)

	Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai
Likutis 2023 m. sausio 1 d.	**797 341**
Pelnas arba nuostoliai, pripažinti pelno arba nuostolių ataskaitoje:	
Tikrosios vertės koregavimo pardavimo atveju pripažinimo panaikinimas	–
Akcijų ir kitų kintamo pelningumo vertybinių popierių grynasis tikrosios vertės pokytis	– 15 142
Iš viso	**– 15 142**
Išmokos	101 100
Grąžintos sumos	– 32 560
Užsienio valiutos kursų skirtumai	– 30 026
Likutis 2023 m. gruodžio 31 d.	**820 713**

(tūkst. EUR)

	Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai
Likutis 2022 m. sausio 1 d.	**697 631**
Pelnas arba nuostoliai, pripažinti pelno arba nuostolių ataskaitoje:	
Tikrosios vertės koregavimo pardavimo atveju pripažinimo panaikinimas	99

([26]) paskolos, įvertintos tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais, nurodytos 7 pastaboje.

(tūkst. EUR)

	Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai
Akcijų ir kitų kintamo pelningumo vertybinių popierių grynasis tikrosios vertės pokytis	9 172
Iš viso	**9 271**
Išmokos	139 935
Grąžintos sumos	– 74 959
Užsienio valiutos kursų skirtumai	25 463
Likutis 2022 m. gruodžio 31 d.	**797 341**

2023 ir 2022 m. taikant Priemonę neatlikta perkėlimų iš tikrosios vertės hierarchijos 3 lygio ar į jį.

Jautrumo analizė

+/– 10 % pakitus tiesioginių investicijų į nuosavą kapitalą ir į rizikos kapitalą vertei, o visiems kitiems kintamiesiems nepakitus, poveikis Priemonės įnašų mokėtojų ištekliams ir pelno ir nuostolių ataskaitai ir kitoms bendrosioms pajamoms 2023 m. gruodžio 31 d. buvo lygus 82,1 mln. EUR, arba atitinkamai – 82,1 mln. EUR (2022 m. gruodžio 31 d. – 79,7 mln. EUR, arba atitinkamai – 79,7 mln. EUR).

5. Pinigai ir pinigų ekvivalentai

Pinigus ir pinigų ekvivalentus sudaro:

(tūkst. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Grynieji pinigai kasoje	146 494	328 079
Terminuotieji indėliai	625 403	963 004
Komerciniai vekseliai	599 507	159 506
Pinigai ir pinigų ekvivalentai pinigų srautų ataskaitoje	**1 371 404**	**1 450 589**
Sukauptos palūkanos	5 420	1 381
Pinigai ir pinigų ekvivalentai finansinės būklės ataskaitoje	**1 376 824**	**1 451 970**

6. Išvestinės finansinės priemonės

Pagrindiniai išvestinių finansinių priemonių komponentai, priskiriami skirtiems parduoti:

(tūkst. EUR)

2023 12 31	Tikroji vertė		Tariamoji suma
	Turtas	Įsipareigojimai	
Skirtingų valiutų apsikeitimo sandoriai	9 983	–	43 250
Valiutų apsikeitimo sandoriai	45 782	–	1 640 000
Iš viso išvestinių finansinių priemonių	**55 765**	–	**1 683 250**

(tūkst. EUR)

2022 12 31	Tikroji vertė		Tariamoji suma
	Turtas	Įsipareigojimai	
Skirtingų valiutų palūkanų normų apsikeitimo sandoriai	4 778	–	47 033
Valiutų apsikeitimo sandoriai	71 074	–	1 790 000
Iš viso išvestinių finansinių priemonių	**75 852**	–	**1 837 033**

7. **Paskolos ir išankstiniai mokėjimai**

7.1. ***Paskolos ir išankstiniai mokėjimai***

Toliau pateikiamoje lentelėje parodoma, kaip suderinamas paskolų ir išankstinių mokėjimų laikotarpio pradžios ir pabaigos balansas.

(tūkst. EUR)

	Bendrosios paskolos (*)	Pirmaeilės paskolos	Subordinuotosios paskolos	Iš viso
Nominali paskolų suma amortizuota savikaina 2023 m. sausio 1 d.	**1 236 887**	**563 277**	–	**1 800 164**
Išmokos	154 587	11 986	–	**166 573**
Nurašytos sumos	–	–	–	–
Grąžintos sumos	– 219 739	– 67 902	–	**– 287 641**
Kapitalizuotos palūkanos	–	–	–	–
Užsienio valiutos kursų skirtumai	– 73 614	– 12 024	–	**– 85 638**
Nominali paskolų suma amortizuota savikaina 2023 m. gruodžio 31 d.	**1 098 121**	**495 337**	–	**1 593 458**
Vertės sumažėjimas dėl atidėjinių nuostoliams 2023 m. sausio 1 d.	**– 37 604**	**– 22 798**	–	**– 60 402**
Tikėtinų kredito nuostolių 12-os mėnesių laikotarpiu grynasis pokytis	– 287	– 92	–	**– 379**
Tikėtinų kredito nuostolių finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi, grynasis pokytis	– 1 060	4 887	–	**3 827**
Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi	–	–	–	–
Tikėtinų kredito nuostolių finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi, atkūrimas	5 205	402	–	**5 607**
Užsienio valiutos kursų skirtumai	1 348	402	–	**1 750**
Vertės sumažėjimas dėl atidėjinių nuostoliams 2023 m. gruodžio 31 d.	**– 32 398**	**– 17 199**	–	**– 49 597**
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai amortizuota savikaina 2023 m. gruodžio 31 d.	**1 065 723**	**478 138**	–	**1 543 861**
Nominali paskolų suma tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais, 2023 m. sausio 1 d.	**1 080**	**72 923**	**66 833**	**140 836**
Išmokos	–	37 092	3 572	**40 664**
Grąžintos sumos	–	– 514	–	**– 514**
Užsienio valiutos kursų skirtumai	–	– 2 925	48	**– 2 877**
Nominali paskolų suma tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais, 2023 m. gruodžio 31 d.	**1 080**	**106 576**	**70 453**	**178 109**
Tikrosios vertės tikslinimas 2023 m. sausio 1 d.	**– 1 080**	**– 26 420**	**– 17 732**	**– 45 232**

(tūkst. EUR)

	Bendrosios paskolos (*)	Pirmaeilės paskolos	Subordinuotosios paskolos	Iš viso
Grynasis tikrosios vertės pokytis	–	– 8 941	9	**– 8 932**
Užsienio valiutos kursų skirtumai	–	378	–	**378**
Tikrosios vertės tikslinimas 2023 m. gruodžio 31 d.	**– 1 080**	**– 34 983**	**– 17 723**	**– 53 786**
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais, 2023 m. gruodžio 31 d.	–	**71 593**	**52 730**	**124 323**
Amortizuota savikaina	– 3 518	– 4 040	–	**– 7 558**
Palūkanos	11 560	10 876	250	**22 686**
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai 2023 m. gruodžio 31 d.	**1 073 765**	**556 567**	**52 980**	**1 683 312**

(*) Įskaitant atstovavimo susitarimus.

(tūkst. EUR)

	Bendrosios paskolos (*)	Pirmaeilės paskolos	Subordinuotosios paskolos	Iš viso
Nominali paskolų suma amortizuota savikaina 2022 m. sausio 1 d.	**1 260 960**	**549 115**	–	**1 810 075**
Išmokos	186 211	68 638	–	**254 849**
Grąžintos sumos	– 246 403	– 74 267	–	**– 320 670**
Užsienio valiutos kursų skirtumai	36 119	19 791	–	**55 910**
Nominali paskolų suma amortizuota savikaina 2022 m. gruodžio 31 d.	**1 236 887**	**563 277**	–	**1 800 164**
Vertės sumažėjimas dėl atidėjinių nuostoliams 2022 m. sausio 1 d.	**– 43 723**	**– 22 191**	–	**– 65 914**
Tikėtinų kredito nuostolių 12-os mėnesių laikotarpiu grynasis pokytis	– 7 009	– 750	–	– 7 759
Tikėtinų kredito nuostolių finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi, grynasis pokytis	4 305	1 176	–	5 481
Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi	–	– 393	–	– 393
Tikėtinų kredito nuostolių finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi, atkūrimas	11 082	151	–	11 233
Užsienio valiutos kursų skirtumai	– 2 259	– 791	–	– 3 050
Vertės sumažėjimas dėl atidėjinių nuostoliams 2022 m. gruodžio 31 d.	**– 37 604**	**– 22 798**	–	**– 60 402**
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai amortizuota savikaina 2022 m. gruodžio 31 d.	**1 199 283**	**540 479**	–	**1 739 762**
Nominali paskolų suma tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais, 2022 m. sausio 1 d.	**1 080**	**70 936**	**200 000**	**272 016**
Išmokos	–	5 644	–	**5 644**
Grąžintos sumos	–	– 4 544	– 133 167	**– 137 711**
Užsienio valiutos kursų skirtumai	–	887	–	**887**

(tūkst. EUR)

	Bendrosios paskolos (*)	Pirmaeilės paskolos	Subordinuotosios paskolos	Iš viso
Nominali paskolų suma tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais, 2022 m. gruodžio 31 d.	**1 080**	**72 923**	**66 833**	**140 836**
Tikrosios vertės tikslinimas 2022 m. sausio 1 d.	**– 1 080**	**– 24 613**	**– 16 332**	**– 42 025**
Grynasis tikrosios vertės pokytis	–	– 1 680	– 1 400	**– 3 080**
Užsienio valiutos kursų skirtumai	–	– 127	–	**– 127**
Tikrosios vertės tikslinimas 2022 m. gruodžio 31 d.	**– 1 080**	**– 26 420**	**– 17 732**	**– 45 232**
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai tikrąja verte, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais, 2022 m. gruodžio 31 d.	–	**46 503**	**49 101**	**95 604**
Amortizuota savikaina	– 3 450	– 3 718	–	**– 7 168**
Palūkanos	11 809	9 741	38	**21 588**
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai 2022 m. gruodžio 31 d.	**1 207 642**	**593 005**	**49 139**	**1 849 786**

(*) Įskaitant atstovavimo susitarimus.

7.2. ***Paskolų ir išankstinių mokėjimų vertės sumažėjimas. Atidėjiniai nuostoliams***

(tūkst. EUR)

	2023			
	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu			
	Tikėtini kredito nuostoliai 12-os mėnesių laikotarpiu	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi	Iš viso
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai amortizuota savikaina				
Likutis 2023 m. sausio 1 d.	**11 370**	**28 817**	**20 215**	**60 402**
Perkėlimas į tikėtinus kredito nuostolius 12-os mėnesių laikotarpiu	869	– 4 217	–	**– 3 348**
Perkėlimas į tikėtinus kredito nuostolius finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi	– 927	3 593	–	**2 666**
Atidėjinio nuostoliams grynasis vertinimas	– 993	– 4 333	– 2 873	**– 8 199**
Naujas sukurtas arba įsigytas finansinis turtas	1 470	1 188	–	**2 658**
Finansinis turtas, kurio pripažinimas nutraukiamas	– 41	– 57	– 2 734	**– 2 832**
Užsienio valiutos kursų skirtumai (*)	– 784	– 317	– 649	**– 1 750**
Likutis 2023 m. gruodžio 31 d.	**10 964**	**24 674**	**13 959**	**49 597**

(tūkst. EUR)

	2022			
	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu			
	Tikėtini kredito nuostoliai 12-os mėnesių laikotarpiu	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi	Iš viso
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai amortizuota savikaina				
Likutis 2022 m. sausio 1 d.	**3 565**	**33 268**	**29 081**	**65 914**
Perkėlimas į tikėtinus kredito nuostolius 12-os mėnesių laikotarpiu	2 293	– 7 061	–	**– 4 768**
Perkėlimas į tikėtinus kredito nuostolius finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi	– 489	3 160	–	**2 671**
Perkėlimas į tikėtinus kredito nuostolius finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi	–	– 617	393	**– 224**
Atidėjinio nuostoliams grynasis vertinimas	4 101	– 2 472	– 6 045	**– 4 416**
Naujas sukurtas arba įsigytas finansinis turtas	1 878	1 670	–	**3 548**
Finansinis turtas, kurio pripažinimas nutraukiamas	– 24	– 160	– 5 189	**– 5 373**
Užsienio valiutos kursų skirtumai (*)	46	1 029	1 975	**3 050**
Likutis 2022 m. gruodžio 31 d.	**11 370**	**28 817**	**20 215**	**60 402**

(*) Užsienio valiutos kurso pokyčiai neįtraukiami į sumas, nurodytas pelno (nuostolių) ir kitų bendrųjų pajamų ataskaitoje bei įnašų mokėtojų išteklių pokyčių ataskaitoje.

8. **Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai**

Toliau pateikiamoje lentelėje parodoma, kaip suderinamas investicijų į nuosavą kapitalą laikotarpio pradžios ir pabaigos balansas.

(tūkst. EUR)

	Rizikos kapitalo fondai	Tiesioginės investicijos į nuosavą kapitalą	Iš viso
Savikaina 2023 m. sausio 1 d.	**580 534**	**81 711**	**662 245**
Išmokos	101 100	–	**101 100**
Grąžintos sumos / pardavimai	– 32 560	–	**– 32 560**
Užsienio valiutos kursų skirtumai	– 15 727	– 8 256	**– 23 983**
Savikaina 2023 m. gruodžio 31 d.	**633 347**	**73 455**	**706 802**
Nerealizuotas pelnas ir nuostoliai 2023 m. sausio 1 d.	**104 030**	**31 066**	**135 096**
Nerealizuoto pelno ir nuostolių grynasis pokytis	– 43 652	28 510	**– 15 142**
Tikrosios vertės koregavimo dėl apsikeitimo nuosavybės vertybiniais popieriais sandorio pripažinimo panaikinimas	–	–	–
Užsienio valiutos kursų skirtumai	– 683	– 5 360	**– 6 043**
Nerealizuotas pelnas ir nuostoliai 2023 m. gruodžio 31 d.	**59 695**	**54 216**	**113 911**
Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai 2023 m. gruodžio 31 d.	**693 042**	**127 671**	**820 713**

(tūkst. EUR)

	Rizikos kapitalo fondai	Tiesioginės investicijos į nuosavą kapitalą	Iš viso
Savikaina 2022 m. sausio 1 d.	**493 161**	**77 478**	**570 639**
Išmokos	139 935	–	**139 935**
Grąžintos sumos / pardavimai	– 74 959	–	**– 74 959**
Apsikeitimo nuosavybės vertybiniais popieriais sandoris	–	3 598	**3 598**
Užsienio valiutos kursų skirtumai	22 397	635	**23 032**
Savikaina 2022 m. gruodžio 31 d.	**580 534**	**81 711**	**662 245**
Nerealizuotas pelnas ir nuostoliai 2022 m. sausio 1 d.	**97 409**	**29 583**	**126 992**
Nerealizuoto pelno ir nuostolių grynasis pokytis	4 149	5 023	**9 172**
Tikrosios vertės koregavimo pardavimo atveju pripažinimo panaikinimas	–	– 3 499	**– 3 499**
Užsienio valiutos kursų skirtumai	2 472	– 41	**2 431**
Nerealizuotas pelnas ir nuostoliai 2022 m. gruodžio 31 d.	**104 030**	**31 066**	**135 096**
Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai 2022 m. gruodžio 31 d.	**684 564**	**112 777**	**797 341**

9. **Iš įnašų mokėtojų gautinos sumos**

85,3 mln. EUR (2022 m – 85,3 mln. EUR) iš įnašų mokėtojų gautiną sumą sudaro vien tik pareikalauti, bet neįmokėti valstybių narių įnašai.

10. **Iždo finansinis turtas**

Iždo portfelį sudaro kotiruojamos obligacijos, kurių likęs terminas finansinių ataskaitų sudarymo dieną yra trumpesnis nei trys mėnesiai. Toliau pateikiamoje lentelėje parodomi iždo portfelio pokyčiai.

(tūkst. EUR)

Likutis 2023 m. sausio 1 d.	**73 003**
Įsigijimai	348 523
Išpirkimo terminai	– 421 278
Priedų / nuolaidų amortizacijos pokytis	– 248
Sukauptų palūkanų pokytis	–
Likutis 2023 m. gruodžio 31 d.	–

(tūkst. EUR)

Likutis 2022 m. sausio 1 d.	–
Įsigijimai	920 290
Išpirkimo terminai	– 847 608
Priedų / nuolaidų amortizacijos pokytis	247
Sukauptų palūkanų pokytis	74
Likutis 2022 m. gruodžio 31 d.	**73 003**

11. **Kitas turtas**

Pagrindiniai kito turto komponentai:

(tūkst. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Iš EIB gautina suma	616	940
Finansinės garantijos	–	10
Iš viso kito turto	**616**	**950**

12. **Būsimojo laikotarpio pajamos**

Pagrindiniai būsimojo laikotarpio pajamų komponentai:

(tūkst. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Būsimojo laikotarpio palūkanų subsidijos	47 313	51 498
Būsimojo laikotarpio komisiniai už paskolas ir išankstinius mokėjimus	1 202	919
Iš viso būsimojo laikotarpio pajamų	**48 515**	**52 417**

13. **Atidėjiniai kreditavimo įsipareigojimams**

Toliau pateikiamose lentelėse parodoma, kaip suderinamas neišmokėtų paskolų atidėjinių nuostoliams (kreditavimo įsipareigojimų) laikotarpio pradžios ir pabaigos balansas.

(tūkst. EUR)

	2023			
	Tikėtini kredito nuostoliai 12-os mėnesių laikotarpiu	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi	Iš viso
Kreditavimo įsipareigojimai				
Sausio 1 d. likutis	**4 825**	**11 758**	–	**16 583**
Perkėlimas į tikėtinus kredito nuostolius finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi	– 163	1 955	–	**1 792**
Atidėjinio nuostoliams grynasis vertinimas	466	8 206	–	**8 672**
Naujas sukurtas arba įsigytas finansinis turtas	– 1 295	– 1 461	–	**– 2 756**
Finansinis turtas, kurio pripažinimas nutraukiamas	– 1 120	– 4 118	–	**– 5 238**
Užsienio valiutos kursų skirtumai	2	– 17	–	**– 15**
Gruodžio 31 d. likutis	**2 715**	**16 323**	–	**19 038**

(tūkst. EUR)

	2022			
	Tikėtini kredito nuostoliai 12-os mėnesių laikotarpiu	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi	Tikėtini kredito nuostoliai finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos sumažėjusi	Iš viso
Kreditavimo įsipareigojimai				
Sausio 1 d. likutis	**1 693**	**14 909**	–	**16 602**
Perkėlimas į tikėtinus kredito nuostolius finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu, kurių vertė dėl kredito rizikos nesumažėjusi	– 302	4 687	–	**4 385**
Atidėjinio nuostoliams grynasis vertinimas	3 147	– 6 797	–	**– 3 650**
Naujas sukurtas arba įsigytas finansinis turtas	428	354	–	**782**
Finansinis turtas, kurio pripažinimas nutraukiamas	– 142	– 1 395	–	**– 1 537**
Užsienio valiutos kursų skirtumai	1	–	–	**1**
Gruodžio 31 d. likutis	**4 825**	**11 758**	–	**16 583**

14. **Trečiosioms šalims mokėtinos sumos**

Pagrindiniai trečiosioms šalims mokėtinų sumų komponentai:

(tūkst. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Grynosios bendrosios administracinės išlaidos, mokėtinos EIB	29 655	33 628
Kitos sumos, mokėtinos EIB	39 384	1 460
Valstybėms narėms dar neišmokėtos palūkanų subsidijos ir TP	358 789	155 839
Iš viso trečiosioms šalims mokėtinų sumų	**427 828**	**190 927**

15. **Kiti įsipareigojimai**

Pagrindiniai kitų įsipareigojimų komponentai:

(tūkst. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Iš anksto gauti paskolos mokėjimai	2 727	1 790
Būsimojo laikotarpio pajamos iš palūkanų subsidijų	611	629
Iš viso kitų įsipareigojimų	**3 338**	**2 419**

16. **Pareikalautieji valstybių narių įnašai (tūkst. EUR)**

Valstybės narės	Priemonei skirtas įnašas	Įnašas, skirtas palūkanų subsidijoms ir techninei pagalbai	Iš viso įnešta	Pareikalauta, bet neįmokėta (*)
Austrija	94 677	20 161	114 838	2 398

Valstybės narės	Priemonei skirtas įnašas	Įnašas, skirtas palūkanų subsidijoms ir techninei pagalbai	Iš viso įnešta	Pareikalauta, bet neįmokėta (*)
Belgija	138 169	28 441	166 610	3 249
Bulgarija	2 660	1 361	4 021	219
Kroatija	1 126	969	2 095	225
Kipras	1 566	750	2 316	112
Čekija	9 697	4 961	14 658	797
Danija	77 279	16 633	93 912	1 980
Estija	992	521	1 513	86
Suomija	55 115	12 364	67 479	1 509
Prancūzija	818 754	159 285	978 039	17 813
Vokietija	823 467	173 107	996 574	20 580
Graikija	50 271	12 130	62 401	1 507
Vengrija	9 230	4 295	13 525	615
Airija	27 921	7 387	35 308	940
Italija	470 233	104 875	575 108	12 530
Latvija	1 364	709	2 073	116
Lietuva	2 248	1 138	3 386	181
Liuksemburgas	10 395	2 194	12 589	255
Malta	526	253	779	38
Nyderlandai	187 913	40 256	228 169	4 777
Lenkija	24 591	12 537	37 128	2 007
Portugalija	39 250	9 557	48 807	1 197
Rumunija	7 734	4 200	11 934	718
Slovakija	4 231	2 248	6 479	376
Slovėnija	3 137	1 507	4 644	225
Ispanija	250 314	63 448	313 762	7 932
Švedija	102 760	23 561	126 321	2 939
Jungtinė Karalystė	506 075	120 148	626 223	–
Iš viso 2023 m. gruodžio 31 d.	**3 721 695**	**828 996**	**4 550 691**	**85 321**
Iš viso 2022 m. gruodžio 31 d.	**3 701 695**	**548 996**	**4 250 691**	**85 321**

(*) * 2023 m. lapkričio 15 d. Taryba nustatė kiekvienos valstybės narės 2024 m. sausio 21 d. mokėtinų įnašų sumas. 2023 m. gruodžio 31 d. dar nebuvo įmokėta 85,3 mln. EUR suma.

17. **Valstybių narių sumokėti įnašai**

(tūkst. EUR)

	Europos Komisija			JK	Iš viso
	AKR	UŠT	Iš viso		
Valstybių narių sumokėti įnašai 2023 m. sausio 1 d.	–	–	–	–	–
Grįžtamosios lėšos, palyginti su 2021 m.	251 000	7 000	**258 000**	44 386	**302 386**
Grįžtamosios lėšos, palyginti su 2022 m.	236 883	6 732	**243 615**	41 912	**285 527**
Valstybių narių sumokėti įnašai 2023 m. gruodžio 31 d.	**487 883**	**13 732**	**501 615**	**86 298**	**587 913**

Pagal perdavimo susitarimą nuo 2023 m. iki 2027 m. gruodžio 31 d. pagal Priemonę kiekvienais metais EK pervedama grįžtamųjų lėšų iš AKR IP ir grįžtamųjų lėšų iš UŠT IP suma. Turimų grįžtamųjų lėšų iš AKR IP ir grįžtamųjų lėšų iš UŠT IP preliminarios sumos sudaro atitinkamai 1 000 mln. EUR ir 35 mln. EUR. Be to, pagal Priemonę Jungtinei Karalystei pervedamos sumos, atitinkančios šių turimų grįžtamųjų lėšų JK dalį. Pirmiau pateiktoje lentelėje nurodytos jau išmokėtos grįžtamosios lėšos.

18. **Įsipareigojimai ir neapibrėžtieji įsipareigojimai**

(tūkst. EUR)

	2023 12 31	2022 12 31
Įsipareigojimai		
Neišmokėtos paskolos	883 092	1 671 851
Neišmokėtos sumos, kurias įsipareigota skirti, susijusios su akcijomis ir kitais kintamo pelningumo vertybiniais popieriais	297 534	411 172
Išduotos garantijos	985	–
Palūkanų subsidijos ir techninė pagalba	422 758	441 630
Neapibrėžtieji įsipareigojimai		
Pasirašytos, bet neišduotos garantijos	46 764	49 378
Visi įsipareigojimai ir neapibrėžtieji įsipareigojimai	**1 651 133**	**2 574 031**

19. **Pajamos iš palūkanų ir panašios pajamos ir išlaidos**

Pagrindiniai pajamų iš palūkanų ir panašių pajamų komponentai:

(tūkst. EUR)

	Nuo 2023 1 1 iki 2023 12 31	Nuo 2022 1 1 iki 2022 12 31
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	36 668	1 999
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	95 137	82 162

(tūkst. EUR)

	Nuo 2023 1 1 iki 2023 12 31	Nuo 2022 1 1 iki 2022 12 31
Palūkanų subsidijos	10 029	9 625
Iždo finansinis turtas	3 584	–
Išvestinės finansinės priemonės	2 918	–
Iš viso pajamų iš palūkanų ir panašių pajamų	**148 336**	**93 786**

Pagrindiniai palūkanų ir panašių išlaidų komponentai:

(tūkst. EUR)

	Nuo 2023 1 1 iki 2023 12 31	Nuo 2022 1 1 iki 2022 12 31
Išvestinės finansinės priemonės	–	– 5 080
Iždo finansinis turtas	–	– 399
Iš viso palūkanų ir panašių išlaidų	**–**	**– 5 479**

20. **Mokesčių ir komisinių pajamos ir išlaidos**

Pagrindiniai mokesčių ir komisinių pajamų komponentai:

(tūkst. EUR)

	Nuo 2023 1 1 iki 2023 12 31	Nuo 2022 1 1 iki 2022 12 31
Paskolų ir išankstinių mokėjimų mokesčiai ir komisiniai	1	42
Finansinių garantijų mokesčiai ir komisiniai	24	469
Iš viso mokesčių ir komisinių pajamų	**25**	**511**

Pagrindiniai mokesčių ir komisinių išlaidų komponentai

(tūkst. EUR)

	Nuo 2023 1 1 iki 2023 12 31	Nuo 2022 1 1 iki 2022 12 31
Trečiosioms šalims sumokėti su akcijomis ir kitais kintamo pelningumo vertybiniais popieriais susiję komisiniai	– 62	– 761
Iš viso mokesčių ir komisinių išlaidų	**– 62**	**– 761**

21. **Akcijų ir kitų kintamo pelningumo vertybinių popierių grynasis rezultatas**

Akcijų ir kitų kintamo pelningumo vertybinių popierių grynojo rezultato pagrindiniai komponentai:

(tūkst. EUR)

	Nuo 2023 1 1 iki 2023 12 31	Nuo 2022 1 1 iki 2022 12 31
Grynosios pajamos	130	35
Dividendų pajamos	6 555	15 225
Grynasis tikrosios vertės pokytis	– 15 142	9 172
Akcijų ir kitų kintamo pelningumo vertybinių popierių grynasis rezultatas	**– 8 457**	**24 432**

22. **Grynasis užsienio valiutos keitimo rezultatas**

Pagrindiniai grynojo užsienio valiutos keitimo rezultato komponentai:

(tūkst. EUR)

	Nuo 2023 1 1 iki 2023 12 31	Nuo 2022 1 1 iki 2022 12 31
Užsienio valiutos pozicijų perkainojimas		
Pinigai ir pinigų ekvivalentai	– 123	6 687
Išvestinės finansinės priemonės	86 071	– 194 033
Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	– 89 458	50 951
Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai	– 30 026	25 464
Kita	3 479	– 934
Užsienio valiutos pozicijų perkainojimas, iš viso	**– 30 057**	**– 111 865**
Valiutų apsikeitimo sandorių realizuoti rezultatai (apsidraudimo išlaidos)	**– 37 828**	**– 28 239**
Grynasis užsienio valiutos keitimo rezultatas	**– 67 885**	**– 140 104**

23. **Bendrosios administracinės išlaidos**

Bendrosios administracinės išlaidos – tai faktinės EIB patirtos Priemonės valdymo išlaidos, atėmus pajamas iš standartinių įvertinimo mokesčių, kuriais EIB tiesiogiai apmokestina Priemonės klientus.

2023 m. gruodžio 31 d. visos bendrosios administracinės išlaidos sudarė – 29,7 mlrd. EUR (2022 m. gruodžio 31 d. – – 33,6 mln. EUR).

24. **Ryšiai su nekonsoliduojamais struktūrizuotais ūkio subjektais (tūkst. EUR)**

Struktūrizuoto ūkio subjekto apibrėžtis

Struktūrizuotas ūkio subjektas – tai subjektas, sukurtas taip, kad balsavimo arba panašios teisės nebūtų lemiamas veiksnys sprendžiant, kas kontroliuoja subjektą. 12-ajame TFAS nurodoma, kad struktūrizuotam ūkio subjektui dažnai būdingi keli ar visi šie požymiai:

— apribota veikla,

— siauras ir aiškiai apibrėžtas tikslas, pavyzdžiui, suorganizuoti nuomą palankiomis mokestinėmis sąlygomis, vykdyti mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros veiklą, suteikti kapitalo arba finansavimo šaltinį subjektui arba suteikti investavimo galimybių investuotojams, perduodant investuotojams su struktūrizuoto ūkio subjekto turtu susijusią riziką ir naudą,

— nepakankamai nuosavybės, kad struktūrizuotas ūkio subjektas galėtų finansuoti savo veiklą be subordinuotos finansinės paramos,

— finansavimas naudojant daugelį priemonių, kurios susietos sutartimis su investuotojais ir dėl kurių atsiranda kredito ar kitokios rizikos koncentracija (segmentai).

Nekonsoliduojami struktūrizuoti ūkio subjektai

Terminas „nekonsoliduojami struktūrizuoti ūkio subjektai“ taikomas visiems struktūrizuotiems ūkio subjektams, kurių Priemonė nekontroliuoja, ir apima nekonsoliduojamų struktūrizuotų ūkio subjektų palūkanas.

Dalių struktūrizuotuose ūkio subjektuose apibrėžtis

12-jame TFAS „dalys“ apibrėžiamos taip, kad būtų įtrauktas sutartinis ir nesutartinis ryšys, dėl kurio ataskaitas teikiantis subjektas gauna kintamą grąžą iš to kito subjekto veiklos. Tokių dalių pavyzdžiai apima dalyvavimą nuosavybės dalių valdyme ir kitokius ryšius, pvz., finansavimo teikimą, paramą likvidumui užtikrinti, kredito vertės didinimo priemones, įsipareigojimus ir garantijas kitam subjektui. 12-ajame TFAS nurodyta, kad ataskaitas teikiantis subjektas nebūtinai turi dalį kitame subjekte tik dėl to, kad su juo palaiko įprastus kliento ir tiekėjo santykius.

Toliau pateikiamoje lentelėje aprašyti struktūrizuotų ūkio subjektų, kurių Priemonė nekonsoliduoja, bet kuriuose Priemonė turi dalių, tipai.

Struktūrizuoto ūkio subjekto tipas	Pobūdis ir paskirtis	Priemonės turimos dalys
Projektų finansavimas. Skolinimas specialiosios paskirties įmonėms (SPĮ)	Projektų finansavimo operacijos (PF operacijos) – tai operacijos, kurias vykdant Priemonės skolos tvarkymas priklauso nuo skolininko, kurio vienintelis ar pagrindinis pajamų šaltinis – vienos arba kelių rūšių turtas, finansuojamas tokios skolos lėšomis, arba kitas ankstesnis turtas, sutartimi susijęs su projektu. PF operacijas dažnai finansuoja SPĮ.	Grynosios išmokėtos sumos Pajamos iš palūkanų
Rizikos kapitalo operacijos	Priemonė finansuoja rizikos kapitalo ir investicinius fondus. Rizikos kapitalo ir investiciniai fondai sutelkia ir valdo investuotojų, norinčių turėti privataus akcinio kapitalo dalių didelių augimo galimybių turinčiose mažose ir vidutinio dydžio įmonėse ir finansuoti infrastruktūros projektus, pinigus.	Investicijos į rizikos kapitalo subjekto išleistus vienetus ir (arba) akcijas Dividendai, gauti kaip dividendų pajamos

Toliau pateikiamoje lentelėje parodytos nekonsoliduojamų struktūrizuotų ūkio subjektų, kuriuose Priemonė turi dalių, balansinės vertės finansinių ataskaitų sudarymo dieną, taip pat didžiausia Priemonės nuostolių, susijusių su tais ūkio subjektais, rizika. Didžiausia nuostolių rizika apima balansines vertes ir susijusias neišmokėtas sumas, kurias įsipareigota skirti.

		2023 12 31		2022 12 31	
Struktūrizuoto ūkio subjekto tipas	Antraštinė dalis	Balansinė vertė	Didžiausia nuostolių rizika	Balansinė vertė	Didžiausia nuostolių rizika
Rizikos kapitalo fondai	Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai	693 042	725 781	684 564	1 091 122
Iš viso		**693 042**	**725 781**	**684 564**	**1 091 122**

Priemonė struktūrizuotiems ūkio subjektams neteikia jokios paramos, išskyrus atitinkamą finansavimą.

25. **Poveikio finansavimo priemonių paketas (tūkst. EUR)**

2013 m. birželio mėn. bendrame AKR ir ES ministrų tarybos susitikime patvirtintas naujas 11-ojo Europos plėtros fondo (EPF), apimančio 2014–2020 m. laikotarpį, finansinis protokolas.

Buvo susitarta dėl 500 mln. EUR skyrimo naujai investicinei priemonei – poveikio finansavimo priemonių paketui (angl. *„Impact Financing Envelope“*, IFE), kurio tikslas – remti projektus, galinčius turėti ypač didelį poveikį vystymuisi, kartu prisiimant didesnę tokioms investicijoms būdingą riziką. Šis paketas suteikia naujų galimybių pasinaudoti Priemone ir didinti paskolas privačiajam sektoriui, investuojant į šias priemones:

Socialinio poveikio kapitalo fondus, kuriuos palaiko nauji privataus kapitalo fondų valdytojai, socialinių ir aplinkos problemų sprendimą laikantys savo fondų investavimo strategijos pagrindu, tačiau ir toliau siekiantys fondų ir bendrovių, į kurias investuojama, tvarumo.

Paskolas finansų tarpininkams (pvz., mikrofinansų įstaigoms, vietos bankams ir kredito unijoms), veikiantiems AKR šalyse, kuriose EIB, remdamasis kredito rizikos gairėmis, negali teikti finansavimo (visų pirma, vietos valiuta) pvz., dėl didelės šalies rizikos, valiutos kurso svyravimo arba kainų nustatymo lyginamųjų kriterijų nebuvimo. Pagrindinis tokių paskolų tikslas – finansuoti projektus, kuriais daromas didelis poveikis plėtrai, visų pirma, susijusius su parama labai mažoms ir mažoms įmonėms ir žemės ūkiu, kuriems paprastai negali būti taikomas finansavimas pagal IP.

Rizikos pasidalijimą lengvinančias priemones, kurios taikomos kaip pirmųjų nuostolių garantijos, sudarančios palankesnes sąlygas EIB rizikos dalijimosi su vietos finansų tarpininkais (daugiausia komerciniais bankais) operacijoms. Ši priemonė taikoma MVĮ ir smulkiems projektams, kurie šiuo metu tokia pagalba negali naudotis ir kurie atitinka poveikio finansavimo kriterijus, tais atvejais, kai nustatoma rinkos spraga, susijusi su MVĮ ir (arba) smulkių projektų galimybe gauti finansavimą. Pirmųjų nuostolių garantijos priemonė veiks kaip priešpriešinė garantija, taikoma EIB pagal investicinę priemonę ir kitų tarptautinių finansų įstaigų bei vystymosi finansų įstaigų finansuotoms pirmaeilės garantijos dalims, taip užtikrinant didelį sverto poveikį.

Tiesioginiam finansavimui, taikant skolos ar nuosavo kapitalo priemones projektams, kuriuos įgyvendina patikimi ir patyrę vykdytojai ir kurie turi didelį poveikį plėtrai; tačiau įgyvendinant šiuos projektus kyla didesnė nuostolių ir sunkumų susigrąžinti investicijas rizika (nuosavo kapitalo tipo rizika su didesniais nei įprasta tikėtinais nuostoliais). Pagal šią priemonę EIB taiko griežtus atrankos ir tinkamumo finansuoti kriterijus, nes šie projektai, nepaisant didelio jų poveikio plėtrai, negalėtų atitikti priimtinų finansavimo kriterijų (pvz., mažai tikėtina galimybė atgauti investuotas lėšas arba kompensuoti nuostolius palūkanomis ir (arba) nuosavo kapitalo grąža).

Poveikio finansavimo priemonių paketas sudaro sąlygas vykdyti veiklą naujuose sektoriuose, pavyzdžiui, sveikatos apsaugos ir švietimo, žemės ūkio ir aprūpinimo maistu, ir plėtoti naujas ir novatoriškas rizikos pasidalijimo priemones. 2016 m. IFE pajėgumas padidintas iki 800 mln. EUR, iš dalies atnaujinus poveikio finansavimo priemonių paketą.

Finansų ir apskaitos požiūriu poveikio finansavimo priemonių paketas yra IP portfelio dalis ir įtraukiamas į bendras IP metines finansines ataskaitas.

Šioje lentelėje pagal turto rūšis pateikiamos balansinės vertės ir skirtos, bet neišmokėtos sumos. Poveikio finansavimo priemonių paketo investicijų rūšis:

Poveikio finansavimo priemonių paketo investicijų rūšis	Antraštinė dalis	Vertinimas	Bendroji balansinė vertė 2023 12 31	Atidėjinys nuostoliams / koreguota tikroji vertė 2023 12 31	Balansinė vertė 2023 12 31	Neišmokėta suma 2023 12 31	Nebalansinė tikėtinų kredito nuostolių koreguota suma 2023 12 31
Paskolos finansų tarpininkams	Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	Amortizuota savikaina	73 423	– 1 522	71 901	7 749	– 334
Tiesioginės skolinimo operacijos	Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	Tikroji vertė, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais	152 155	– 58 759	93 396	68 288	–

Poveikio finansavimo priemonių paketo investicijų rūšis	Antraštinė dalis	Vertinimas	Bendroji balansinė vertė 2023 12 31	Atidėjinys nuostoliams / koreguota tikroji vertė 2023 12 31	Balansinė vertė 2023 12 31	Neišmokėta suma 2023 12 31	Nebalansinė tikėtinų kredito nuostolių koreguota suma 2023 12 31
Socialinio poveikio kapitalo fondas	Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai	Tikroji vertė, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais	110 572	9 936	120 508	58 572	–
Tiesioginis dalyvavimas valdant kapitalą	Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai	Tikroji vertė, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais	58 889	41 490	100 379	14	–
Rizikos pasidalijimą lengvinančios priemonės	Išduotos garantijos	Metodas „kuri didesnė“ (*)	–	–	–	44 264	–
Iš viso			**395 039**	**– 8 855**	**386 184**	**178 887**	**– 334**

(*) Išsamiau žr. 2.4.3 pastabos skirsnį „Vėlesnis vertinimas“.

Poveikio finansavimo priemonių paketo investicijų rūšis	Antraštinė dalis	Vertinimas	Bendroji balansinė vertė 2022 12 31	Atidėjinys nuostoliams / koreguota tikroji vertė 2022 12 31	Balansinė vertė 2022 12 31	Neišmokėta suma 2022 12 31	Nebalansinė tikėtinų kredito nuostolių koreguota suma 2022 12 31
Paskolos finansų tarpininkams	Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	Amortizuota savikaina	79 778	– 3 454	76 324	64 345	– 632
Tiesioginės skolinimo operacijos	Paskolos ir išankstiniai mokėjimai	Tikroji vertė, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais	104 709	– 45 224	59 485	67 215	–
Socialinio poveikio kapitalo fondas	Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai	Tikroji vertė, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais	94 385	23 802	118 187	79 393	–
Tiesioginis dalyvavimas valdant kapitalą	Akcijos ir kiti kintamo pelningumo vertybiniai popieriai	Tikroji vertė, kurios pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliais	59 429	26 939	86 368	14	–
Rizikos pasidalijimą lengvinančios priemonės	Išduotos garantijos	Metodas „kuri didesnė“ (*)	–	–	–	46 878	–
Iš viso			**338 301**	**2 063**	**340 364**	**257 845**	**– 632**

(*) Išsamiau žr. 2.4.3 pastabos skirsnį „Vėlesnis vertinimas“.

EIB IFE tiesioginėms skolinimo operacijoms (išskyrus paskolas finansų tarpininkams) taiko bendrojo įgaliojimo rizikos principus, kaip numatyta EIB kredito ir nuosavo kapitalo rizikos gairėse, taip pat stebi ir praneša apie riziką, susijusią su IFE tiesioginėmis skolinimo operacijomis, remiantis jų tikrąja verte. Pagal šį metodą Bankas atlieka kokybinį rizikos vertinimą, kuriuo siekiama įvertinti investavimo principų pagrįstumą ir tokių operacijų ekonominį gyvybingumą.

26. **Susijusių šalių atskleidimas**

Pagal Priemonę nustatyta, kad taikant 24-ąjį TAS EIB yra susijusi šalis, nes ES valstybės narės įgaliojo EIB valdyti Priemonę pagal taikytinos teisinės sistemos nuostatas, įskaitant jos operacijų stebėseną iki visiško kompensavimo, ir teikti pagrindines vadovaujančio personalo paslaugas (EIB valdymo komitetas ir EIB audito komitetas). EIB turi teisę susigrąžinti valdant Priemonę patirtas faktines išlaidas, atėmus pajamas iš standartinių įvertinimo mokesčių, kuriais EIB tiesiogiai apmokestina Priemonės klientus. Daugiau informacijos apie atlygį rasite 23 pastaboje.

27. **Vėlesni įvykiai**

Po paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos reikšmingų įvykių, dėl kurių reikėtų koreguoti finansines ataskaitas arba jas atskleisti, 2023 m. gruodžio 31 d. nebuvo.

Dėl Rusijos invazijos į Ukrainą ir jos platesnio masto ekonominių padarinių Bankas ir toliau atidžiai stebi padėtį, visų pirma atlikdamas tolesnę įvykių peržiūrą.